

Møte lørdag den 17. desember 2016 kl. 9

President: Olemic Thommessen

Dagsorden (nr. 36):

1. Innstilling fra finanskomiteen om skatter, avgifter og toll 2017 – lovsaker (Innst. 4 L (2016–2017), jf. Prop. 1 LS (2016–2017))
2. Innstilling fra finanskomiteen om skatter, avgifter og toll 2017 (Innst. 3 S (2016–2017), jf. Prop. 1 LS (2016–2017) og Prop. 1 S (2016–2017))
3. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om Bevilgninger på statsbudsjettet for 2017, kapitler under Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16) (Innst. 12 S (2016–2017), jf. Prop. 1 S (2016–2017) og Prop. 1 S Tillegg 3 (2016–2017))
4. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2016 under Kunnskapsdepartementet (Innst. 116 S (2016–2017), jf. Prop. 20 S (2016–2017))
5. Innstilling fra kyrkje-, utdannings- og forskningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2016 under Landbruks- og matdepartementet m.m. (Innst. 118 S (2016–2017), jf. Prop. 19 S (2016–2017), kap. 1137)
6. Innstilling fra kyrkje-, utdannings- og forskningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2016 under Nærings- og fiskeridepartementet (Innst. 117 S (2016–2017), jf. Prop. 25 S (2016–2017), kap. 925 og 927)
7. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2016 under Kommunal- og moderniseringsdepartementet (Innst. 142 S (2016–2017), jf. Prop. 29 S (2016–2017), kap. 542)
8. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2016 under Samferdselsdepartementet (Innst. 129 S (2016–2017), jf. Prop. 31 S (2016–2017))
9. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2016 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 141 S (2016–2017), jf. Prop. 30 S (2016–2017), kap. 456 og 3456)
10. Referat

Presidenten: Representanten Trond Giske, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Statsråd Siv Jensen overbrakte 10 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag om nødvendig fortsetter utover kl. 16.

Videre vil presidenten foreslå at Stortinget fraviker bestemmelsen i forretningsordenen § 59 første ledd og foretar votering etter at sakene 1 og 2 er ferdigbehandlet, og

deretter samlet votering etter sakene 3–9 ved slutten av dagens møte. Det blir altså votering i løpet av dagen.

– Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag? – Det anses vedtatt.

Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at sakene 1 og 2 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [09:02:02]

Innstilling fra finanskomiteen om skatter, avgifter og toll 2017 – lovsaker (Innst. 4 L (2016–2017), jf. Prop. 1 LS (2016–2017))

Sak nr. 2 [09:02:26]

Innstilling fra finanskomiteen om skatter, avgifter og toll 2017 (Innst. 3 S (2016–2017), jf. Prop. 1 LS (2016–2017) og Prop. 1 S (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 10 minutter, og at taletiden blir fordelt slik:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Høyre 15 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Miljøpartiet De Grønne 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil fire replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere, og inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen.

Videre foreslås det at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Siri A. Meling (H) [09:03:30] (ordfører for sakene nr. 1 og 2): Jeg vil takke finanskomiteens medlemmer for samarbeidet om skatte- og avgiftsopplegget til statsbudsjettet for 2017, og legger til grunn at de ulike partier selv redegjør for sine egne forslag.

Skatt er ikke et mål i seg selv, men et middel for å finansiere ulike fellesoppgaver og velferdsgoder. Dog er det slik at skatt virker på hvordan mennesker og bedrifter innretter seg, og det betyr at vi ved hjelp av både skatter og avgifter kan stimulere adferd i ønsket retning. Dette er ikke minst gjeldende innenfor det grønne skiftet, hvor regjeringen og samarbeidspartiene ønsker å stimulere til en mer miljøvennlig og klimavennlig adferd. Det skal lønne seg å velge miljøvennlige løsninger, ikke minst innenfor transportsektoren.

Høyre er fornøyd med at regjeringen følger opp det brede skatteforliket fra våren 2016. Vi ønsker å styrke det private eierskapet, og det skal lønne seg mer å jobbe, spare og investere. Skattepolitikken skal også bidra til sosial mobilitet, men den største forskjellen mellom mennesker i Norge går mellom dem som har en jobb, og dem som står utenfor arbeidslivet. Derfor er arbeidet med å skape arbeidsplasser og å trygge eksisterende jobber noe av det aller viktigste vi kan gjøre for å hindre ulikhet.

Selskapskatten reduseres til 24 pst. og skal videre ned til 23 pst. innen 2018. Dette er et viktig grep for å harmonisere skattenivået mellom Norge og våre naboland, og det er også viktig for å stimulere til aktivitet i næringslivet. Reduksjon av selskapskatten er sannsynligvis noe av det viktigste vi kan gjøre i så henseende.

Regjeringen følger også opp arbeidet med stanse den årelange skattemessige favoriseringen av investeringer i eiendom. Vårt mål er å stimulere til økte investeringer i industri og annen næringsaktivitet, og det er derfor bra at vi nå får en endring og reduksjon av formuesskatten på arbeidende kapital, dvs. aksjer og driftsmidler. Formuesskatten er i realiteten en ekstra skatt på norsk eierskap til norske arbeidsplasser, og disse endringene bidrar til at skadeeffektene av denne skatten tross alt blir mindre.

Vi får opprettet en aksjesparekontoordning som gjør det lettere for enkeltpersoner å investere i aksjer og øker småsparerens eierskap i norske bedrifter.

Vi følger i tillegg opp skatteforlikets enighet om å holde utbytteskattenivået tilnærmet uendret når vi ser selskapskatt og utbytteskatt i sammenheng. I tillegg er det viktig å nevne at skjermingsrenten også økes, og at dette vil kunne gi ytterligere stimulering til investeringer i arbeidsplasser og næringsaktivitet.

Regjeringen følger opp ønsket fra et samlet storting om å ilegge finansnæringen en egen finansskatt som følge av at næringen i dag er unntatt fra merverdiavgift. Det innføres en skatt på lønnsgrunnlaget i finanssektoren. I tillegg videreføres overskuddsbeskatningen i sektoren på 2016-nivå. Dermed skatleges de to elementene som utgjør merverdien som skapes i næringen.

Særlig innretningen med 5 pst. skattelegging av lønnsgrunnlaget har vært omdiskutert av frykt for at arbeidsplasser legges ned eller flyttes. Finansnæringen, og særlig bankene over hele landet, har gjennom mange år vært i endring, og allerede før finansskatten ble aktuell, har mange lokalkontorer blitt lagt ned, og medarbeidere har mistet jobbene sine. Siste uke kunne vi også lese om en ny bankrobot som visstnok kunne erstatte inntil 40 medarbeidere. Så det hersker ingen tvil om at næringen har vært og er i en kontinuerlig endringsprosess.

Jeg er glad for at en samlet komité stiller seg bak et ønske om å få innretningen av finansskatten til ny vurdering etter at arbeidsutvalget som ledes av professor Hjelmen, har avgitt sin rapport 1. januar 2018. Dette utvalget skal bl.a. vurdere hvordan offentlige og private finansinstitusjoner i større grad kan likestilles når det gjelder skatte spørsmål. En samlet komité ønsker i den sammenheng at en ser på den relative andelen som skatleges på lønn og overskudd, med tanke på å legge en større andel av skatten på overskudd. Det er viktig å verne om skattegrunnlaget, og derfor bes det også om en gjennomgang og vurdering vedrørende både muligheter for overskuddsflytting og andre skattemessige forhold som gjelder for finansnæringen spesielt.

Til slutt vil jeg opplyse om at Høyre og Fremskrittspartiet slutter seg til forslaget om skatteincentiver til investeringer i oppstartsselskaper. Dette er en del av bestillingen fra skatteforliket, som regjeringen har orientert om i dette statsbudsjettet og selv foreslått at en må arbeide videre med. Det er viktig å få frem ulike, konkrete modeller for hvordan dette kan gjøres, og det er derfor naturlig at regjeringspartiene slutter seg til dette forslaget.

Regjeringen har levert et skatte- og avgiftsopplegg som styrker vekstevnen i økonomien, letter omstillingen og skaper nye arbeidsplasser.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tore Hagebakken (A) [09:08:31]: Høyre gikk til valg på å kutte skatte- og avgiftsnivået og gjøre norsk økonomi mindre oljeavhengig. Bortfallet av inntekter skulle finansieres gjennom kutt i byråkrati, flere private jobber og såkalte dynamiske effekter av skatteuttene. Tre år senere er skattene kuttet, men avgiftene har økt, og underskuddet har økt dramatisk. Byråkratiet skyter i været, arbeidsligheten har nådd sitt høyeste nivå på 20 år, og det skapes ikke flere private jobber. Økonomien har heller aldri vært mer oljeavhengig.

Mens regjeringa har hatt null kontroll på utgiftsveksten, har den blinde troen på dynamisk skattepolitikk bidratt til at inntektene er betydelig svekket. Resultatet er at forskjellene øker, og at vi er på vei til å tømme oljefondet om få år.

Hva tenker representanten Meling om at Høyres økonomiske politikk så til de grader har spilt falitt?

Siri A. Meling (H) [09:09:24]: Denne regjeringen, og Høyre, overtok et Norge i motvind. Dessverre har den forrige regjeringen ikke benyttet det store handlingsrommet – den høye oljeprisen og vekstmotoren i norsk økonomi – på en måte som ville gjort Norge og vårt næringsliv mer robust i den omstillingen som vi nå er inne i på grunn av at oljeprisen har falt så betraktelig gjennom de siste årene.

Jeg er glad for at vi har en regjering som tar det å trygge jobber og skape arbeidsplasser på alvor, som sørger for å tilrettelegge for næringslivet og vekst i privat sektor. Det er viktig at vi nå satser på samferdsel, at vi satser på kunnskap, og at vi gir skattereduksjoner for å stimulere til økt næringsaktivitet og for å skape og trygge jobber fremover.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [09:10:17]: Det viktigste virkemiddelet for norsk næringsliv de siste årene har vært krona, som Høyres leder, Erna Solberg, aktivt argumenterte for at man burde erstatte med euro i 2005. Så det må i hvert fall være godt for Høyre at Høyre ikke har fått gjennomslag på det området. Min replikk dreier seg om pendlerne. De tre årene Høyre har styrt, har en som pendler seks mil, fått 3 206 kr mer i skatt – en som pendler seks mil hver dag. Før budsjettet ble lagt fram, var det stor ståhei om at nå skal pendlerfradraget forbedres, og så ble det tilbakeført 80 kr av de 3 200 kronene som man i utgangspunktet har tatt. Synes representanten Meling at det er en satsing på pendlerne?

Siri A. Meling (H) [09:11:08]: Jeg er glad for at denne regjeringen har hatt en historisk satsing på samferdsel. Noe av det aller viktigste for dem som pendler, er at vi har effektive og trygge veier, og at vi har et kollektivsystem som gjør at de kommer effektivt fram og tilbake til jobb og gjør det mulig å bosette seg i f.eks. i utkanten av store bysentra. Det tror jeg er det aller viktigste for pendlerne.

Så har vi også gjort betraktelige lettelser i skatten for folk flest. Det betyr også mye i forhold til den økonomiske situasjonen og for pendlerne. Så har vi også hatt fokus på drivstoffavgifter. De har blitt økt noe, og det må ses i sammenheng med det grønne skiftet.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [09:11:55]: Som hovedtalsperson for de to regjeringspartiene: Er representanten Meling fornøyd med at en på ett år har klart å øke drivstoffavgiftene mer enn man klarte på åtte rød-grønne år?

Siri A. Meling (H) [09:12:12]: Jeg er fornøyd med at vi har en regjering som tar klimautfordringen på alvor. Det er faktisk den største utfordringen vi står overfor fremover, og det er klart at i det bildet må også transportsektoren som en del av ikke-kvotepliktig sektor ta en stor del av de reduksjonene som skal komme. I det store bildet vil også drivstoffavgiftene være et viktig element, men samtidig er det viktig for bileierne å se hele bildet, nemlig at de store reduksjonene vi har gjort i engangsavgifter o.l., rammebetingelser for elbiler, gjør at bilbrukerne egentlig kommer veldig godt ut når en ser disse tingene under ett.

Snorre Serigstad Valen (SV) [09:12:57]: Det borgerlige statsbudsjettet for 2015 vakte oppsikt da det ble lagt fram, og da det ble vedtatt, på grunn av svært usosiale kutt på den ene siden og store skattekutt til landets rikeste på den andre. Det vi fikk høre fra Høyre da, var at det var viktig med store skattekutt til de aller mest formuende fordi det ville frigjøre kapital til å skape flere arbeidsplasser. Nå har vi fasit for budsjettåret 2015, og det kom nye tall fra SSB i går. Det er jo ikke akkurat flere arbeidsplasser i Norge enn det var året før. Tvert imot er vel denne regjeringen den minst effektive på mange år når det gjelder å skape nye arbeidsplasser i privat sektor, men det ble 10 700 flere fattige. Hva er Høyres kommentar til at regjeringens politikk nå beviselig øker forskjellene og fattigdommen i Norge?

Siri A. Meling (H) [09:13:57]: Vi er opptatt av å redusere ulikhetene i Norge, men det vi må erkjenne, er at den største enkeltfaktoren som skaper ulikhet blant mennesker i Norge, er om en har en jobb, eller om en står utenfor arbeidslivet. Derfor har veldig mye fokus vært rettet mot å trygge eksisterende arbeidsplasser og berede grunnen for å skape nye arbeidsplasser. Det er det aller, aller viktigste vi kan gjøre for å dempe ulikhetene i Norge. Det å skape en god skole som gjør at alle har muligheter til å få en utdannelse, skaffe seg arbeid og forsørge seg og sin familie, er noe av det aller viktigste vi kan gjøre. I tillegg er det selvfølgelig viktig å fokusere på velferdsordningene våre og ta vare på dem som dessverre faller utenfor og ikke har anledning til å jobbe og forsørge seg selv.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Truls Wickholm (A) [09:15:06]: Hvordan vi skal bruke pengene over statsbudsjettet, skaper ofte mer engasjement samlet sett enn hvordan vi skal hente dem inn. Det er likevel sånn at skattesystemet legger grunnlaget for alt det vi faktisk kan gjøre i budsjettet. Vi betaler for skole, utdanning, infrastruktur, helse, barnehage og andre elementer som er helt sentrale for å gjøre samfunnet vårt ikke bare til et bedre samfunn, men også til et konkurransedyktig samfunn for oss selv og våre bedrifter.

Høy deltakelse i arbeidslivet og et forholdsvis høyt skattenivå gjør at vi klarer å betale for et sterkt fellesskap som er grunnplanken i det norske samfunnet. Dette felles-

skapet er bygget på tillit og en forståelse om at alle yter etter evne, men også at alle kan hente ut det man måtte trenge for å delta på best mulig måte.

For å få dette til må vi ha et skattesystem som er innrettet på å gi minst mulig effektivitetstap. Arbeiderpartiet og Norge gjennomførte i 1992 en omfattende skattereform som bygget på prinsippet om brede skattegrunnlag, lave satser og symmetrisk behandling av inntekter og utgifter. Fordi vi langt på vei likebehandler ulike næringer, sørger vi også for at kapitalen investerer der det kaster mest av seg. Disse prinsippene ligger også til grunn i den bedriftsskattereformen som ble vedtatt i Stortinget før sommeren – en reform hvor Arbeiderpartiet fikk flertall for de fleste av de kravene vi stilte i forkant. Her reduseres selskapskatten til 23 pst., samtidig som utbyttebeskatningen økes, og formuesskatten består.

Dette var langt unna det representanter fra regjeringspartiene var ute og annonserte som sine hovedønsker under forhandlingen. Der regjeringen prioriterer store generelle skattekutt, prioriterer Arbeiderpartiet vridninger i skattesystemet som sikrer en større grad av effektivitet i systemet, samtidig som inntektene til fellesskapet opprettholdes. Dette gjør at Arbeiderpartiets budsjett kan investere mer i fellesskap, samtidig som vi ikke er med på den uansvarlige høye innfasingen av oljepenger som regjeringspartiene har lagt opp til – en innfasingstakt som ville ha sørget for at fondet ville vært tomt på begynnelsen av 2040-tallet.

Denne regjeringen har nå kuttet skatter med nær 25 mrd. kr og økt avgiftene med 3,3 mrd. kr. Skattekuttene har i stor grad kommet dem med de største formuene til gode, mens avgiftene betaler vi alle ganske jevnt over. De 95 prosentene med lavest formue – altså inntil 5 mill. kr – får i snitt 2 862 kr i skattekutt – om lag 8 kroner per dag. De 1000 rikeste får i snitt 656 200 kr i skattekutt – om lag 1 800 kroner per dag. Om lag en fjerdedel av de totale personskattekuttene har tilfalt de 5 pst. rikeste i Norge.

Arbeiderpartiet foreslår i dette budsjettet å øke skattene med 5,45 mrd. kr og avgiftene med 5,05 mrd. kr sammenlignet med regjeringens forslag for 2017. Arbeiderpartiets foreslåtte formuesskatteøkning står for om lag 3,9 mrd. kr bokført og 4,85 mrd. kr påløpt. Vi foreslår et bunnsfradrag om lag på linje med regjeringens forslag, mens vi øker satsen fra 0,85 til 1,2 pst., noe som kanskje vil komme som en overraskelse for representanten Valen.

Det er om lag 12 pst. av befolkningen som betaler formuesskatt. Så når vi hører at formuesskattekuttene er viktige for folk flest, rimer dette dårlig med virkeligheten. Det er ikke folk flest som betaler denne skatten, slik man kan få inntrykk av når man hører regjeringspartiene.

Med vårt forslag ville et ektepar kunne eie et nedbetalt hus til en markedsverdi på 11,6 mill. kr uten å måtte betale formuesskatt, gitt at de ikke har annen formue i tillegg. Heller ikke her kan vi si at det er vanlige folk eller folk flest som rammes av våre økninger i formuesskatten. Det folk flest dermed ville merket hvis Arbeiderpartiets forslag til endringer i inntektsskatt hadde blitt vedtatt, er at de ville fått lavere skatt med vårt forslag, gitt at vi holder formuesskatten utenfor, og det kan vi gjøre for de fleste, i hvert fall for dem med boliger under 11 mill. kr. Det er faktisk slik at personer med inntekt på inntil 600 000 kr, noe som tilsvarer rundt 80 pst av befolkningen, får noe lavere skatt

med vårt opplegg enn med regjeringens forslag for 2017-budsjettet.

Kort sagt ville fire av fem få lavere inntektsskatt med Arbeiderpartiet. Da er det bare 12 pst, som betaler formuesskatt – altså et skatte- og avgiftsopplegg som er for folk flest, vil jeg si.

Regjeringens mantra er at kutt i formuesskatten skal skaffe arbeidsplasser i privat sektor, dette til tross for at det ikke finnes noe belegg for å påstå det. Hittil i år er det netto ikke skapt én ny arbeidsplass i privat sektor. Der veksten har kommet i arbeidsplasser, er innenfor statlig administrasjon. Regjeringen skriver selv i nasjonalbudsjettet at ledigheten er i ferd med å bite seg fast på et høyt nivå. Det kan se ut som om regjeringen har bommet grovt i det de har valgt å satse på som virkemiddel.

Regjeringen svekker altså mulighetene våre for en god omstilling gjennom de grepene den gjør i skattepolitikken. Det er nå 21,5 mrd. kr årlig som ikke kan brukes til å styrke fellesskapet og ruste oss for fremtiden.

I nasjonalbudsjettet for 2015 skrev til og med regjeringen at kuttene i formuesskatten antakelig først og fremst vil gå til sparing, altså ikke til investering i nye bedrifter. I sin merknad til denne innstillingen tør heller ikke Framskrittspartiet og Høyre å skrive at kutt i formuesskatten er særlig vekstfremmende, slik de skriver om selskapsskatt og personskatt. Jeg ser dette som en innrømmelse av at de skjønner at de ikke har dekning for en slik påstand. Det vil nok dessverre ikke føre til at vi ikke vil høre det muntlig framsatt her i dag, eller at det sauses sammen med andre skatteutforslag.

Det regjeringspartiene og statsrådene da burde advares mot, er at de viser for all verden at de ikke forstår hvordan man setter sammen et skattesystem med en høy grad av effektivitet. Kanskje var det derfor Arbeiderpartiets velfunderte helhetlige opplegg fikk så stor tilslutning før sommeren? Gjennom dette budsjettet fortsetter regjeringens arbeid med å øke ulikhetene, både direkte gjennom skattesystemet og gjennom kutt i velferden og kommunene.

Som jeg var inne på, er tillit grunnleggende i dette systemet. Derfor har Arbeiderpartiet vært pådrivere for tiltak mot kapitalflukt og overskuddsflytting. De største bedriftene skal ikke kunne organisere seg ut av å betale skatt. Selskapsskatten og rentebegrensingsregelen, også for eksternt rente, er bra, men vi må gjøre mer, og Arbeiderpartiet er utålmodig etter å få på plass et eierskapsregister for egentlige eiere. Vi må gå gjennom lovverket slik at vi kan forfølge dem som er tilretteleggere for denne aktiviteten, og vi må se på om lovverket er robust nok til å stå imot de komplekse konsernstrukturene som utvikles, og de avanserte finansielle instrumentene. Her forventer vi at statsråden synliggjør og kommer til Stortinget med disse sakene i god tid før sommeren.

Mot slutten: Arbeiderpartiet prioriterer å gi skatteutt til en gruppe mennesker som har en særlig nøkkelrolle i norsk økonomi – de som er organisert i en fagforening. Dette fradraget har stått stille i alle de årene regjeringen har styrt. Det vitner om en manglende forståelse for betydningen av de fagorganisertes rolle for norsk økonomi og den norske modellen. Hvis Siv Jensen eller andre tror man kunne oppnådd samme resultater med moderat lønnsvekst i en vanskelig økonomisk tid uten ansvarlige fagforeninger med sentral lønnsdannelse, tar de veldig feil. I motsetning

til de påstander regjeringen kommer med om sine skatteutt, har jeg god dokumentasjon på mine.

Når det kommer til avgiftsopplegget, vil jeg nøye meg med å si at andre kommer nærmere tilbake til det. Men det kan synes som om avgiftsopplegget til Arbeiderpartiet i stor grad har påvirket forhandlingene mellom regjeringspartiene. Vi ser igjen at det som har vært utgangspunktet for budsjettet, lå til høyre for Høyre, altså langt unna det som er sentrum i norsk politikk – en situasjon som jeg neppe tror vil kunne vedvare.

Til slutt tar jeg opp alle de forslagene der Arbeiderpartiet er forslagsstiller eller medforslagsstiller med unntak av forslag nr. 7.

Presidenten: Representanten Truls Wickholm har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Heidi Nordby Lunde (H) [09:25:32]: Mens hele selsettingstilveksten under Arbeiderpartiet tilfalt arbeidsinnvandrere, har vi sett at det i år og i fjor til sammen er startet rundt 110 000 nye virksomheter i Norge, ifølge SSB – dette som følge av bedre rammebetingelser og skattepolitikk fra denne regjeringen. Da regjeringen fjernet arveavgiften, kalte Arbeiderpartiet det usosial skattelette, men har senere ikke gjeninnført den. Da regjeringen fjernet feriepengene for arbeidsledige, kalte Arbeiderpartiet det usosialt, men har ikke gjeninnført det. Da regjeringen innførte flypassasjeravgift, kalte Arbeiderpartiet det usosialt, men velger selv å beholde den. Det er helt greit. Vi vet at Arbeiderpartiet er sterkere i retorikken enn i politikken.

I Arbeiderpartiets alternative budsjett er det foreslått en skatteøkning på rundt 10 mrd. kr, men alle skatteløftene, inkludert fysisk aktivitet i skolen, skolemat, tannhelse, osv., er beregnet å koste mellom 15 mrd. kr og 22 mrd. kr i tillegg. Betyr det at Arbeiderpartiets egentlige skatteregning er på 25–32 mrd. kr mer, eller skal alle disse løftene brytes?

Truls Wickholm (A) [09:26:36]: Her var det mange påstander fra Høyre. Høyre er jo et kalkulatorparti som er glad i å sitte og regne på ting selv, og se hva ting koster. Men det er også sann at når denne regjeringen har gjennomført massive skatteutt, skatteutt som ser ut til å ha hatt ingen effekt for å bidra til sysselsettingen eller tilvekst av arbeidsplasser i privat sektor, må det bare slå fast at de pengene har vært brukt helt feil.

Det at Arbeiderpartiet på ett år ikke klarer å rette opp igjen alle de skatteuttene som Høyre har gjort gjennom fire år, tror jeg ikke man skal være veldig overrasket over. Det ville ikke være i tråd med det som er Arbeiderpartiets måte å drive politikk på, nemlig seriøst og forutsigbart, og det har vært viktig for oss når vi har laget vårt budsjett også denne gangen.

Hans Olav Syversen (KrF) [09:27:53]: Representanten Wickholm snakket seg nesten varm om fagforeningsfradraget, og det er sikkert mye bra i det. Et annet tema som går på en annen del av samfunnet, som etter Kristelig Folkepartis mening også er viktig, er de frivillige organisasjoner. Med det flertallet som nå har vært i denne sal, har vi mer enn fordoblet beløpet for hva som gir rett til

fradrag på skatten for gaver til frivillige organisasjoner. Det er viktig, for dette er penger som i realiteten kommer frivilligheten til gode, uten at det kommer et eller annet dekret fra myndighetene om hvordan de pengene skal brukes. Dette er frie midler. Hva er grunnen til at Arbeiderpartiet ikke er med på dette løftet for frivilligheten?

Truls Wickholm (A) [09:28:46]: La meg først si at når man snakker om frie midler og penger som skal følges uten dekret, kunne jeg henlede representanten Syversens oppmerksomhet mot kommuneopplegget for kommende år, hvor det meste av midler er bundet opp. Noen vil si at mer midler enn det som er kommet av nye, friske midler, er bundet opp, slik at mange kommuner nå reelt sett opplever kutt i det som er inneværende års budsjett.

Når det kommer til frivilligheten, må vi bare konstatere at frivilligheten selv har sagt at dette er et av de dårligste budsjettene som er lagt fram for frivilligheten noensinne, og at den satsingen som er til stede, ikke er god nok. Det er selvfølgelig hyggelig at Kristelig Folkeparti og Venstre har fått til ting i siste sving, men som helhet, som en satsing på frivillighet i Norge, er dette budsjettet langt unna det vi kunne håpe på, og langt unna det som har vært tidligere år.

Terje Breivik (V) [09:30:03]: Arbeiderpartiet kjem stadig vekk med initiativ til å debattera kor mange eller få nye arbeidsplassar som vert skapte i privat sektor, slik òg i dag i ein tidlegare replikk. Ein ting er at Arbeiderpartiet grovt, ja nesten uverdig, forenkla premissane for debatten, men debatten vert i tillegg temmeleg uinteressant om ein faktisk er oppteken av menneska som er råka av arbeidsløysa, og ikkje av retorikk. Det vert uinteressant i den forstand at Arbeiderpartiet ikkje er villig til å bruka skattesystemet aktivt, som det tunge verktøyet det er, for å skapa fleire arbeidsplassar i privat sektor – heller tvert imot, med ei skatteskjerpning på vel 10 mrd. kr som råkar næringslivet, norske arbeidsplassar, direkte.

Spørsmålet til representanten Wickholm er: Trur han verkeleg at skatteopplegget til Arbeiderpartiet er eit skatteopplegg som legg betre til rette for norsk næringsliv, norske arbeidsplassar, skapar ny vekst, enn det som vert vedteke i dag? Eller er det medveten dobbelkommunikasjon med tanke på det komande valet?

Truls Wickholm (A) [09:31:06]: Her tror jeg det er grunnleggende uenighet om hvordan man ser på hvordan man skaper arbeidsplasser i en vanskelig tid. Arbeiderpartiet har fått SSB til å regne på forskjellen i måten Venstre og regjeringen bruker penger på, og særlig når det kommer til kuttene i formuesskatten. Da har man regnet seg fram til at sirkakostnaden ved å skape én arbeidsplass i privat sektor gjennom kutt i formuesskatten, er 64 mill. kr. Hadde man brukt pengene på en annen måte, kunne man fått alt fra 15 til 70 ganger flere arbeidsplasser per investert krone enn det som regjeringen legger opp til. Jeg tror at det å skape et marked og mulighet for private bedrifter som allerede eksisterer, til å bygge seg opp, komme gjennom en krisetid, få muligheten til å se etter nye markeder og omstille seg, er en mye bedre måte å bruke pengene på enn å kanalisere det rett inn på enkeltmenneskers sparekonto, for deretter å få en vurdering av om de er villig til å satse pengene på arbeidsplasser.

Snorre Serigstad Valen (SV) [09:32:20]: For noen dager siden sa arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie til VG at skatteuttene til regjeringen «gjør at flere kan leve av egen lønn». Da må man i så fall legge til grunn at det at flere kan leve av egen lønn, innebærer noen skatteutt som tilsvarer noen ekstra kneippbrød i året. Ambisjonsnivået er med andre ord lavt.

Jeg merker meg i denne debatten at finansministerens eget parti ikke tar replikk på talspersonen til det største opposisjonspartiet, partiet som ellers sier de er for skatteutt for folk flest. Det kan jo ha noe med at både Arbeiderpartiets og Sosialistisk Venstrepartis skatteopplegg innebærer større skatteutt for folk flest enn det finansministerens parti klarer å levere.

Er representanten Wickholm enig i at denne debatten så langt tyder på resignasjon fra Fremskrittspartiet, som nå viser seg å være det elitistiske partiet vi hele tiden har visst at det er?

Truls Wickholm (A) [09:33:23]: Jeg var inne på noe av dette i mitt innlegg, og jeg legger også merke til det som representanten Valen sier, at Fremskrittspartiet ikke tar replikk. Det er nok fordi de er bekymret for å måtte delta i en aktiv debatt hvor de må svare for at de har valgt å bruke de store pengene på å gi de 12 pst. med formuesskatt i Norge, massive skatteutt. Men med Arbeiderpartiets opplegg, som Valen er inne på, får altså 80 pst. av landets befolkning lavere skatt enn med Fremskrittspartiets opplegg, gitt at de ikke har formue. Jeg har aldri hørt at «taglinen» på Fremskrittspartiets navn er «partiet for folk flest med formue», men det er mulig det er det som må bli det nye mantraet, for det er helt tydelig å se i budsjettet at det er slik pengene prioriteres. Jeg vet ikke om det er et resultat av at de nå samarbeider med Høyre, men det er altså det som har blitt Fremskrittspartiet i denne perioden.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Roy Steffensen (FrP) [09:34:42]: Skattelette til norske arbeidsplasser er utrolig viktig fordi lavere skatte trykk er den aller mest effektive medisinen for å skape flere jobber og mer verdiskaping. Mange av skatte- og avgiftsendringene Stortinget skal vedta i dag, er en direkte oppfølging av skatteforliket der selskapsskatten skal kuttes til 23 pst., samtidig som formuesskatten på arbeidende kapital skal reduseres. Jeg er oppriktig glad for at Arbeiderpartiet ble med på dette skatteforliket, og at det derfor neppe blir mye debatt om de sakene i dag.

Steg for steg går vi nå i rett retning. Vi bidrar til lavere skattesats, som vil bidra til økte investeringer, økt sparing og økt aktivitet, noe som gir trygge arbeidsplasser. Jeg er utrolig fornøyd med fordelingsprofilen, både i regjeringens budsjettforslag og i budsjettforliket med Kristelig Folkeparti og Venstre. I regjeringens forslag til statsbudsjett for 2017 skulle 97 pst. av alle skattytere få lavere eller omtrent uendret skatt. Lavere skattebyrde for den enkelte betyr mer frihet og økt personlig velferd. Budsjettforliket har ikke rokket ved dette i nevneverdig grad, for med budsjettenigheten får hele 96 pst. av skattyterne lavere eller om lag uendret skatt. Budsjettenigheten betyr også at en person med inntekt tilsvarende en gjennomsnittlig industriarbeiderlønn får 1 000 kr i skattelette i gjennomsnitt.

Det som er nesten like viktig, er at svært få betaler for en skatteskjerpelse. Fasiten viser at bare 1,3 pst. av skatteyderne får en skjerpelse på over 2 000 kr, og at disse i gjennomsnitt har en bruttoinntekt på om lag 1,3 mill. kr. Resultatet etter fire budsjetter med Fremskrittspartiet i regjering er at en gjennomsnittlig familie vil betale om lag 8 000 kr mindre i skatt i 2017 enn da vi overtok i 2013.

Fremskrittspartiet har alltid kjempet for billigere biler for folk flest, og jeg er utrolig stolt over at Fremskrittspartiet og regjeringen siden 2013 har kuttet avgiften på nye biler med nesten 3 mrd. kr. Allerede da statsbudsjettet for 2017 ble lagt fram, viste tallene at en gjennomsnittlig engangsgift hadde falt med 20 000 kr per bil. Nå tar vi et skritt til i rett retning, og jeg er urolig stolt over at Fremskrittspartiet, regjeringen og samarbeidspartiene nok en gang har gitt store lettelser til trygge familiebler for folk flest.

Det viktigste grepet som vi er enige om for 2017, er å fjerne hestekraftavgiften og å vri avgiften over på CO₂-utslipp. Nå blir det slutt på at hestekrefter straffes. Nettsiden bilinfo.no har publisert en liste på de 100 bilene som får størst avgiftskutt, en liste som gleder enhver bilentusiast. Noen eksempler på hva avgiftskuttet betyr i praksis, er at avgiften på Norges mest solgte ladbare hybridbil, Mitsubishi Outlander, blir halvert, at avgiften på den ladbare hybridbilen Volkswagen Golf GTE holdes fast på 0 kr, og at avgiften på en ny Volvo XC90 reduseres med nesten 100 000 kr, sammenlignet med 2016.

Budsjettforliket inneholder dessuten et punkt om at engangsgiften skal endres, slik at ladbare hybridbiler med lang elektrisk rekkevidde kommer bedre ut enn biler med kort elektrisk rekkevidde.

Grunnen til at samarbeidspartiene gir ladbare hybridbiler ytterligere avgiftskutt i 2017, er enkel: Bare 22 pst. av de daglige bilreisene er på over 20 km, og gjennomsnittlig reiselengde for bil er 15,8 km. En typisk ladbar hybridbil vil greie å kjøre lenger enn dette på batteri. De fleste bør kunne greie seg i hverdagen med helelektrisk kjøring hvis de har en plug-in hybridbil. Undersøkelser viser at de aller fleste som kjører ladbare hybridbiler, lader bilen én gang i døgnet eller hver gang de parkerer nær hjemmet. Dette er helt logisk med tanke på hvor mye billigere det er å kjøre på elektrisitet.

Det mest effektive klimagrepet vi kan gjøre, er å fornye bilparken. Gjennomsnittsbilen på norske veier i dag er en 2005-modell med om lag 180 gram CO₂ per km i utslipp. Gjennomsnittlig CO₂-utslipp for alle nye personbiler registrert i november, var 88 gram per km, og det betyr at Norge nå ligger under EUs mål om 95 gram per km innen 2020.

Folk burde juble over hvordan Fremskrittspartiets avgiftslettelse fører til stadig lavere CO₂-utslipp fra norske biler. Når vi skriver 2025, vil gjennomsnittsbilen på norske veier slippe ut omtrent halvparten av hva gjennomsnittsbilen gjør i dag. Dette skjer samtidig som folk flest kan glede seg over billigere familiebler.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Truls Wickholm (A) [09:39:27]: Siden vi ikke fikk muligheten i forrige runde, får vi ta opp igjen diskusjonen rundt partiet for de formuende.

Det er sånn at 25 pst. av kuttene i personskattene har gått til de 5 pst. rikeste i landet. Det er bare 12 pst. av befolkningen som betaler formuesskatt – de har fått massive skattelettelse. Fire av fem får lavere skatt med Arbeiderpartiets opplegg enn med regjeringens opplegg. Da blir mitt spørsmål: Hvor er det Fremskrittspartiet som skulle gi skattelettelse til folk flest? Det er nå Arbeiderpartiet og SV som gir skattelettelse til folk flest, samtidig som vi lar dem som har aller mest, betale litt mer.

Roy Steffensen (FrP) [09:40:30]: Jeg registrerer at det er veldig enkelt å være i opposisjon og kreve skattelettelse, men at det trengs et Fremskrittspartiet i posisjon for å gjennomføre dem. Historien viser at hvert eneste år mellom 2005 og 2013 fikk de som hadde inntekter på mellom 350 000 og 750 000 kr, økt skatt med Arbeiderpartiet i regjering. Den samme gruppen har opplevd å få redusert sin skatt hvert eneste år med Fremskrittspartiet i regjering, og de vil nå betale mellom 2 500 og 6 000 kr mindre i skatt i 2017 enn de gjorde i 2013 da vi overtok.

Samtidig, som jeg nevnte, vil en gjennomsnittlig familie betale om lag 8 000 kr mindre i skatt i 2017 enn de gjorde i 2013 da vi overtok. Det synes jeg vi som parti skal være stolte av. Det viser at vi har klart å få til reduserte skatter for vanlige folk.

Geir Pollestad (Sp) [09:41:32]: Då representanten Steffensen dreiv valkamp i 2013, lovde han kutt i avgifta. Representanten Steffensen bur i Gjesdal kommune. Der finst det ei bygd som heiter Dirdal. Viss ein bur i Dirdal og er bonde, har ein fått dyrare diesel. Viss ein bur i Dirdal og er pendlar, har ein fått dårlegare pendlarfrådrag og dyrare diesel. Dette er ein distriktsfiendtleg politikk. Bur du i Stavanger, lovde Roy Steffensen kutt i bompengar. No fekk folk i Stavanger julegåve frå regjeringa. I går vart det lagt fram forslag frå Framstegspartiet og Høgre i regjering om ei bompengapakke på 25 mrd. kr. På enkelte punkt for næringsdrivande med tung varebil vil det verta høgare bompengar enn ein vedtok lokalt. Spørsmålet mitt er: Vil representanten Steffensen seia unnskyld til veljarane i Gjesdal, i Dirdal og i Rogaland?

Roy Steffensen (FrP) [09:42:35]: I motsetning til representanten Pollestad er jeg opptatt av å redusere bompengandelen for norske bilister når vi er i regjering. Det som var fakta i forrige periode, var at mens Pollestad var statssekretær i Samferdselsdepartementet og var med og laget den nasjonale transportplanen hvor det ble en rekordsatsing på bompenger, visste han ikke hvor mye bompenger de la inn, for det første denne representanten gjorde da han kom på Stortinget, var å stille spørsmål til samferdselsministeren: Hvor mye bompenger er det forventet å bli bygd med den nasjonale transportplanen de neste fire årene? Det var holdningen til Senterpartiet når det kom til bompenger. Mens Fremskrittspartiet har sørget for at vi har kuttet åtte bomprosjekter, og vi har redusert takstene i om lag tjue. Det er bare å spørre bilistene i f.eks. Nord-Norge, som betaler 2 mrd. kr mindre i bompenger med Fremskrittspartiet i regjering enn de ville gjort om Geir Pollestad hadde fortsatt i Samferdselsdepartementet.

Heidi Nordby Lunde (H) [09:43:44]: Det har blitt en interessant utvikling her, hvor vi ser Høyre og Fremskrittspartiet trekke Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti etter seg i skatteletpolitikken, og det er oppstått en skattekonkurranse om hvem som kan gi mest i skattelette til folk flest. Og det er jo bra.

Denne regjeringen har sørget for at man både gir skatteletter til næringslivet og til folk flest, for det må følge hverandre litt. Vi ser nå at 110 000 nye virksomheter er etablert de to siste årene på grunn av bedre konkurranseforhold i Norge etter denne regjeringens politikk. Så hørte vi representanten Wickholm si at de ikke ville klare å gjøre om på Høyre og Fremskrittspartiets skatteletter det første året. Da gjenstår det å øke skattene mer enn 10 mrd. kr første året. Men da gjenstår det et løfte om økte skatter på 15–20 mrd. kr i tillegg. Hvordan tror Fremskrittspartiet disse økte skattene vil påvirke næringslivet som skal gi arbeidsplasser til folk flest, og gi dem muligheter nettopp under omstillingen til å skape de arbeidsplassene folk flest trenger?

Roy Steffensen (FrP) [09:44:46]: Tusen takk for et veldig interessant og godt spørsmål. Nei, jeg deler jo bekymringen til Høyre for at økt skattebyrde for norske bedrifter ikke er veien å gå. I den tiden vi opplever nå, hvor bedrifter langs hele Vestlandet fra Kristiansand til Kristiansund sitter og lurert på hvordan de skal redusere underskuddet sitt, og hvordan de skal klare å beholde flest mulig av sine ansatte, er jeg bekymret for at Arbeiderpartiet skal komme i regjering og få gjennomført sin politikk med økte skatter, hvor de det første året har sagt det skal være 10,5 mrd. kr, og hvor vi bare kan forvente ytterligere økning i årene som kommer. Det er bekymringsfullt.

Snorre Serigstad Valen (SV) [09:45:43]: Hvis jeg hadde levert så usosiale greier som det som ligger i dette budsjettet her, så hadde jeg også trent støtteplikker fra Høyre. Representanten Steffensen sa at historien viser at skattene øker for vanlige folk når venstresida styrer, men så er det nå sånn at en person som tjener 300 000 kr i året, fikk 4 600 kr i skatteutt da Kristin Halvorsen var finansminister. Mens den samme personen får 1 kr og 65 øre kr dagen i skatteutt av Siv Jensen og Fremskrittspartiet i dette budsjettet. For det første: På en skala fra 1 til 10, hvor nedverdige synes representanten Steffensen det er å gi 1 kr og 65 øre dagen til hjelpepleiere og håndverkere, men hundretusenvis av kroner til fiffen? For det andre: Hvis det er skatteutt til næringslivet Fremskrittspartiet sier at de prioriterer, hvorfor smeller de da til med 1,8 mrd. kr i kutt i startavskrivninger på maskiner og utstyr til akkurat de bedriftene som trenger å investere og omstille seg i en tøff tid for landet?

Roy Steffensen (FrP) [09:46:44]: Igjen vil jeg si at jeg er fornøyd med den jobben vi har gjort når det kommer til skatteletter til vanlige folk. Vi har sørget for at alle grupper får redusert skatt, mens historien viser at gruppene fikk økt skatt mens de rød-grønne var i regjering.

Når vi nå snakker om lavinntektsfamilier, er det ikke bare skatteutt som er blitt gjort av grep. Det er blitt gjort betydelige forbedringer i f.eks. bostøtteordningen. Det vil komme tusenvis til gode. Det er blitt lavere priser i barne-

hager for dem som tjener 473 000 kr eller mindre. Det er nesten 6 000 kr i året. Flere får gratis kjernetid i barnehagen. Dette er bare noen tiltak som er med på å sørge for at vi har løftet lavinntektsfamiliene, sånn at de får en bedre hverdag, samtidig som vi har lansert en strategi mot barnefattigdom, som også vil være med å hjelpe for lavinntektsfamilier.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Hans Olav Syversen (KrF) [09:47:55]: Takk til saksordføreren for vel utført arbeid med denne innstillingen.

På skatte- og avgiftsområdet har regjeringen i veldig stor grad fulgt opp det som var et viktig skatteforlik tidligere i år. Selskapskatten reduseres, og man sørger også for at den såkalte arbeidende kapital i formuesskatten får en lavere sats enn den øvrige formuen.

Jeg har også lyst til å peke på, siden mange er opptatt av boligpriser, at dette er tatt på alvor både av flertallet her og også etter hvert, tror jeg, hele Stortinget, ved at man øker verdifastsettelsen på sekundærboliger og utover. Det er viktig når vi ser hvor mange som har investert – og ikke bare investert, men kanskje spekulert – i eiendom som går utover den eiendommen man selv bor i.

Jeg er også veldig tilfreds med at vi har fått til en aksjesparekonto, som jeg tror bidrar til økt kapital til norsk næringsliv på sikt, og en enighet om skatteincentiver for oppstartsbedrifter.

Det har vært mye diskusjon rundt den såkalte finansskatten. Fra Scheel-utvalgets forslag til det som nå er vedtaket, har det vært en ganske lang vei, og provenyet har gått ganske mye ned fra det opprinnelige anslaget som Scheel-utvalget la til grunn. Fra Kristelig Folkepartis side har vi sammen med Venstre og Senterpartiet pekt på en annen innretning, nemlig at dette skulle legges på overskudd og ikke delt mellom lønn og overskudd. Jeg har vanskeligheter med å skjønne hvorfor det skulle være så problematisk å legge alt på overskuddet, som en innretning som ville gitt det nødvendige proveny, hvis det er prinsipper man er opptatt av. Prinsippet med én skattesats fravikes også i regjeringens opplegg, og jeg er ikke så sikker på at forskjellen på sats i seg selv vil utløse det ene eller det andre, så lenge man allerede rører ved prinsippet om én felles sats. Men nå skal flertallet – eller det blir vel hele Stortinget – se på innretningen videre. Jeg ønsker regjeringen lykke til med det.

Så er vi glade for frivilligheten og de bidragene som flertallet gir til å styrke den i dette skatteopplegget.

Et forslag som har skapt stor interesse, er forslaget om muligheten for at Vinmonopolet tar over taxfree-delen når det gjelder alkoholsalget ved våre lufthavner. Det er noe med nordmenn og alkohol – da blir det fort debatt! Det viktigste argumentet for en slik overtakelse har regjeringen selv levert i sin proposisjon. Jeg siterer:

«Etter utreders mening vil overtakelse av tax free-salget heller styrke enn svekke begrunnelsen for Vinmonopolet og konsistensen i dagens system.»

Dette har med å gjøre at Vinmonopolet har et unntak i dag. Og jo mer av alkoholsalget som går utenom Vinmonopolet, jo skjøre blir den konstruksjonen. Det er interessant at da vi skjønte at dette kunne bli et tema, gikk det ikke veldig lang tid før vi fikk en stor mail fra det selskapet som i dag driver. De var bekymret – såkalt ikke på egne

vegne, men på Avinors vegne var de sterkt bekymret. Det kan man vel skjønne. Det er fantastisk at dette selskapet i 2012 fikk ti års leieavtale uten at det var i tråd med vanlige anbudsregler, men etter en unntaksbestemmelse.

Så til voteringen.

For det første tar jeg opp våre forslag, inkludert det løse forslaget i salen.

Så er det en anmodning til Arbeiderpartiet, som har forslag nummer 2, der det heter:

«Stortinget ber regjeringen utrede og foreslå en ordning for å sikre at alle som importerer biler til landet, omfattes av de lovpålagte returordningene og bidrar til finansiering av disse.»

Det står på side 83 i innstillingen. Hvis Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV kan tenke seg å stryke «og foreslå», så vi får en utredning, kan i hvert fall Kristelig Folkeparti være med på det.

Helt til slutt: Jeg beklager, men det er for å lette voteringen: Det gjelder innstillingens bokstav B, romertall IV, på side 117, om å videreføre gjeldende praksis med å unnlate å avkorte NAV-ytelser som følge av å motta sluttvederlag. Hvis det er sånn, som vi har fått noen forlydender om, at dette gir betydelige økonomiske utfordringer, regner jeg med at regjeringen tar det med i sin vurdering av det og kommer tilbake til Stortinget om nødvendig.

Presidenten: Da har representanten Hans Olav Syversen tatt opp de forslagene Kristelig Folkeparti er med i.

Det blir replikkordskifte.

Truls Wickholm (A) [09:54:11]: Kristelig Folkeparti har sitt primære opplegg i denne innstillingen, og der har de lagt inn en netto skatteøkning sammenlignet med regjeringen på 8,5 mrd. bokført og 9,3 mrd. påløpt. Kristelig Folkeparti er heller ikke enig i innfasingstempoet til regjeringen når det kommer til oljepengebruk og markerer det med å ligge 200 mill. kr under regjeringens innfasingstempo.

Så har vi hørt her omfattende kritikk fra regjeringspartiene, Høyre og Fremskrittspartiet, for at Arbeiderpartiet øker skattene i størrelsesorden 10 mrd. kr, og det latterliggjøres at vi ligger under med 4 mrd. kr i oljepengebruk, som beskrives som ikke viktig. Hva tenker Kristelig Folkeparti og Syversen når han hører sine egne samarbeidspartnere dømme nord og ned det som på mange måter også er Kristelig Folkepartis tilnærming og politikk i saken?

Hans Olav Syversen (KrF) [09:55:09]: Det var vel en boktittel en gang som het «Men tankene mine får du aldri», men litt kan jeg jo si. Det er klart at vårt opplegg er det beste, jeg tror alle skjønner at har man fremmet et alternativt budsjett, er det jo det man står for primært. Når det gjelder det felles opplegget som vi nå har med regjeringspartiene, er det veldig mange punkter her som også Arbeiderpartiet er med på, nemlig nedsettelse av selskapskatt, formuesskatten når det gjelder arbeidende kapital, og på eiendom. Jeg er egentlig glad for, hvis man ser den store bredden i det, at det er en stor og bred enighet om skattesystemet i Norge, det tror jeg er viktig både for næringslivet og for enkeltpersoner. Så er vi uenige om noen satser, og der ligger vi nok midt mellom Arbeiderpartiet og noen andre partier.

Svein Flåtten (H) [09:56:24]: Kristelig Folkeparti står inne i en merknad og bak et forslag fra flertallspartiene utenom regjeringspartiene, om at det haster mer med skattefradrag for privat eierskap for nystartede selskaper. Nå har Siri Meling sagt at også vi slutter oss til forslaget, antagelig ikke kritikken, samtidig som man ønsker skattefradrag for private. Så hører man i denne debatten at regjeringspartiene på den andre siden kritiseres for skatte-reduksjoner på eierskap for eksisterende bedrifter. Da er mitt spørsmål til Kristelig Folkeparti: Hvordan vil Kristelig Folkeparti stille seg i den debatten som må komme om skatt på privat norsk eierskap generelt, for det er viktig inn i det å skape nye arbeidsplasser?

Hans Olav Syversen (KrF) [09:57:19]: For det første er jeg veldig glad for at det blir enstemmighet om det forslaget som representanten Flåtten refererte til, og det viser jo litt av dilemmaet etter som hvilken posisjon man inntar i debatten. Tar man posisjonen ut fra hva som er verdiskapningene i samfunnet, så er de fleste opptatt av skatt, at det også er et element som er viktig for å bidra til økt verdiskapning. Når man kommer til den store debatten om hvor mye velferd man har råd til, blir plutselig skatte-spørsmålet et annet. Det er denne sammenhengen i hvert fall Kristelig Folkeparti er opptatt av, at et skattesystem som også bidrar til å løfte næringslivet og, gi muligheter for investeringer, vil til syvende og sist også være bjelken for et godt velferdssamfunn. Der opplever jeg at vi har mye til felles med Høyre. Vi har en litt annen innretning på formuesskatten, men at dette har en sammenheng, det er jeg helt enig i.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [09:58:36]: I skatte- og avgiftspolitikken er det veldig viktig med forutsigbarhet, at enkeltpersoner og bedrifter vet hva de har å forholde seg til over tid. Derfor bør det når man skal endre skatte- og avgiftspolitikken være sånn at det skjer gradvis, og det bør være en kunnskapsbasert endring. Det er god konservativ politikk, og det er klokt i skattepolitikken. Derfor har vi vært kritiske til en del av de brå skiftene som dagens regjering og stortingsflertall har gjort, bl.a. når det gjaldt flyseteavgiften i fjor, for det var ikke mulighet for enkeltaktører å se at det kom, det var ikke kunnskapsbasert, og det skjedde over natten. Dermed fikk man de resultatene man gjorde, med at f.eks. 1 000 arbeidsplasser forsvant i Rygge-området.

I vår hadde vi en diskusjon og et skatteforlik i Stortinget. Der var det ting som vi var enige og uenige i, men allikevel mente vi at det var viktig å være en del av et bredt forlik, for at det skal være forutsigbarhet over tid for dem som investerer i Norge nå, at de skal vite at også med skiftende flertall er de grunnleggende premissene på plass. Det var noen elementer i det skatteforliket som det var uenighet om, som også sto veldig tydelig helt inn.

Vi klarte heldigvis å stoppe reverseringen av gode avskrivningssatser for dem som har investert tungt i husdyrbygg. Det klarte man å få med seg flertallet på, der står vi sammen, og det har også regjeringen fulgt opp i skatteproposisjonen. Det har gitt en forutsigbarhet for dem som har investert under dette regimet.

Vi mener det var uklokt, det som kom i skatteforliket når det gjelder avskrivninger, der man – på en måte – avskrev muligheten til å bruke avskrivninger mer aktivt. Det er et godt virkemiddel, som kan stimulere bedrifter, spesielt i en tidlig fase. Derfor har vi videreført ordningen med startavskrivninger i vårt budsjettopplegg, for vi mener det er veldig viktig for bedrifter når de investerer tungt i starten, at en kan få kapital tilbake, at en har mindre skattebelastning i oppstarten av en bedrift. Vi har prioritert 1,8 mrd. kr til det, noe som regjeringen ikke har prioritert.

Når det gjelder diskusjonen om finansskatt, har det vært flere runder på det. Vi har ment at det har vært rett å skattelegge den delen av norsk næringsliv hardere, at de også skal bidra til å finansiere fellesskapet. Gjennom debatten og de ulike motforestillingene som vi har fått, har vi ment at den modellen som nå blir vedtatt, ikke er den beste modellen, at den modellen gir en del uheldige virkninger, og at det er de delene av norsk finanssektor som har svakest rygg som får den største belastningen. Det mener vi er en uklokket vei å gå. Vi mener det hadde vært rettere å ta beskatningen på overskudd. Det som er litt sørgelig, er at det virker som at det egentlig er det hele Stortinget mener, men på grunn av at man frykter EØS, velger man en annen modell. Da man inngikk EØS-avtalen i sin tid, skulle ikke skatte- og avgiftspolitikken være en del av det, men det virker som det er det som har vært hovedbegrunnelsen for at man velger den modellen som man faktisk gjør, og det synes vi er synd.

Så er det en annen prioritering som vi har gjort i vårt skatte- og avgiftsopplegg, og det handler om pendling. Vi mener det er viktig for økonomien at folk er villig til å reise på jobb – reise langt på jobb. Spesielt når det er økende ledighet, er det en del som helt ufrivillig må reise lenger på jobb enn det de hadde tenkt, på grunn av at jobbene i nærmiljøet deres er borte. Derfor synes vi det er sørgelig at regjeringen og flertallspartiene har begynt å bruke pendlerfradraget som et symbol på om en er for eller imot en god klimapolitikk. Poenget er at folk bor der de bor, og arbeidet er der arbeidet er, og da har pendlerfradraget vært en effektiv måte å hjelpe dem som har ekstra lang vei. En pendler som pendler seks mil hver vei, har med dagens vedtak fått 3 100 kr mer i skatt enn det samme pendler hadde i 2013. Det synes jeg det er rart at tradisjonelle distriktspartier, som f.eks. Kristelig Folkeparti, støtter.

Vi har i skatte- og avgiftsopplegget vårt en innretning som gjør at alle som har inntekter under 750 000 kr, som er en veldig høy inntekt, får lite grann mindre skatt. De som får mest lettelse, er de som tjener fra 400 000 kr til 600 000 kr. De er små, men det er der profilen er. Vi har vært uenige i profilen til regjeringen, der det er de aller rikeste som har fått de største lettelsene. Enkelt oppsummert er det sånn at de 50 rikeste har fått ca. 1 mrd. kr mindre i skatt mens Siv Jensen og regjeringen har styrt skattepolitikken. Det mener vi har vært en feil prioritering – vi burde heller ha brukt de pengene på de mange istedenfor på de få.

Til slutt vil jeg ta opp Senterpartiets forslag.

Presidenten: Representanten Trygve Slagsvold Vedum har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det åpnes for replikkordskifte.

Lisbeth Berg-Hansen (A) [10:03:38]: Både Senterpartiet og Arbeiderpartiet er opptatt av gründere og opp-

startsbidrifter. Ja, det finnes til og med flere partier som sier at de er opptatt av det, men dessverre ser det ofte ut til at det kun er i festtaler. I fjor ba også et bredt flertall regjeringen om å utrede ulike modeller for skatteincentiver/skattefradrag for langsiktige investeringer i oppstartsbidrifter. Åpenbart er regjeringen motstander av det. Men nå har vi da hørt her i dag at regjeringspartiene allikevel slutter seg til forslaget, så de har vel kommet til at det ble litt for flaut å bli nedstemt i den saken. Men i og med at Senterpartiet er opptatt av oppstartsselskap, kan representanten Slagsvold Vedum forklare hvorfor de ikke er med på forslaget om incentiv til medeierskap? Ser ikke Senterpartiet fordelene ved at ansatte er medeiere i bedriften de jobber i, og kan representanten forklare hvorfor Senterpartiet mener at dette ikke er til fordel for småbidrifter?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:04:43]: Senterpartiet er et parti som er veldig opptatt av det personlige eierskapet, og vi mener det er en kjempestor styrke for norsk næringsliv at det er mange enkeltpersoner som er villig til å satse både tid og kapital – noen ganger satses det nesten hus og hjem – for å klare å starte bidrifter. Det er et gode ved det norske næringslivet at vi har mange store og små bidrifter, og mange av de store har også vært små i starten, så vi ønsker å bruke skatte- og avgiftspolitikken aktivt for å stimulere til det. Noe av det som vi har ment har vært det aller viktigste virkemidlet for mange små bidrifter, er avskrivningssatsene – avskrivningspolitikken. Derfor er vår hovedprioritering for næringsaktører at vi har en høyere avskrivningssats, altså på 30 pst., første året, for det vil hjelpe veldig mange i oppstartsfasen. Det gjør at man får en mye lavere skattebelastning det første året man har investert i en bedrift. Det mener vi er et veldig målrettet og godt tiltak.

Siri A. Meling (H) [10:05:54]: Jeg står med skatte- og avgiftsinnstillingen fra i fjor i hendene. Det er jo slik at Senterpartiet har fått gjennomslag for den modellen som de selv lanserte for finansskatt for ett år siden, hvor de foreslo en aktivitetsskatt på hele 7,8 pst. på lønn og 7,8 pst. ekstra skatt på overskudd i finansnæringsen. De hadde et bokført proveny på hele 6,8 mrd. kr og påløpt proveny på hele 8,5 mrd. kr. I dag, ett år senere, skriver Senterpartiet side opp og side ned i merknader om hvor forferdelig regjeringens forslag til finansskatt er. Da er det naturlig å spørre representanten Slagsvold Vedum: Hva i alle dager har skjedd i Senterpartiet i løpet av dette året? Eller er det ting i finansnæringsen som begrunner denne helomvendingen i egen politikk, og den plutselige bekymringen for å skade finansnæringsen arbeidsplasser?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:06:53]: I forbindelse med arbeidet med skatteforliket i vår gikk alle partiene grundig gjennom de ulike sidene ved norsk skattepolitikk, og i den forbindelse løfter vi også den problemstillingen som nå har kommet opp igjen. Vi har sett at nettopp de utslagene som vi nå har blitt advart mot, kunne bli så store. Det som er viktig med det norske høringssystemet, er at man får innspill fra store deler av næringslivet fra ulike aktører. Vi har vært tydelig på målet hele tiden, vi mener det er rett å beskatte finansnæringsen hardere, men det har vært krevende å finne en god modell, og det er derfor det ikke har kommet før nå. Og når vi har fått så

mange innspill fra ulike aktører, og de har vært så entydige om at den modellen som har blitt valgt, ikke er den beste, er det klokt å lytte. Mitt inntrykk er at Høyre egentlig også mener det samme, men på grunn av frykten for EØS velger man en modell som det offentlige ordskiftet har vist ikke er den beste.

Siri A. Meling (H) [10:07:53]: Det er lov å ombe stemme seg, og det er lov å lytte. Det som jeg har litt problemer med å forstå, er: Når en for ett år siden foreslo 7,8 pst. skatt på lønn i finansnæringen, og regjeringen i dag får gjennomslag for sitt forslag om 5 pst. skatt på lønn, så er det noe med hvor mye Senterpartiet legger i merknadene og kritikken av regjeringen i år på noe de selv foreslo for ett år siden. Det kan umulig ha vært så store endringer i løpet av dette ene året. Kanskje er forklaringen at det nærmer seg et valg, at Senterpartiet gjør mye for å verne om arbeidsplasser i Distrikts-Norge, og de argumentene som er kommet når det gjelder bl.a. sparebankene i denne saken – at det er mer et resultat av en populistisk innstilling enn at det egentlig er realiteter i det som Senterpartiet i dag står for og argumenterer for.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:08:55]: Jeg husker godt at vi da vi la fram vårt alternative budsjett i fjor, hadde en debatt med representanten Meling om hele tanken om en finansskatt. Representanten Meling var da imot hele tanken om en finansskatt. Nå er hun for tanken om en finansskatt. Det som har vært vårt mål, er at den delen av næringslivet også skal bidra mer til fellesskapet, at en ikke skal få en så stor skattesubsidie som en har fått til nå. Det skjer jo. Og så har det offentlige ordskiftet vist at den modellen som her har vært omtalt, og som ligger i budsjettet, ikke er den beste modellen. Mitt inntrykk er at det er det også Høyre mener. Det er derfor en nå er med på den merknaden der man ber regjeringen gå gjennom om det er den gode modellen. Da har vi hørt på innspillene, vi mener vi må foreslå det som er den beste modellen. Det er dessverre den som blir nedstemt, og jeg tror det ikke er på grunn av at man ønsker det, men på grunn av at man frykter EU.

Kenneth Svendsen (FrP) [10:10:02]: Et av problemene med høye avgifter og dermed høy pris er at folk som skal handle, finner andre måter å få tak i produktene på. Et eksempel er selvfølgelig at man får en stor handelslekkasje til andre land, kanskje spesielt Sverige, og det fører til færre arbeidsplasser i Norge, spesielt de områdene som ligger inn mot svenskegrensa.

I forslaget til Senterpartiet står det et punkt: «Helsefremmende avgiftsendringer». Det skulle kanskje stått «helse- og kriminalitetsfremmende avgiftsendringer», for et av de store problemene med å øke avgiften på alkohol og tobakk så kraftig som Senterpartiet gjør, er at man får økt grad av organisert kriminalitet, med smugling og andre måter å få tak i de produktene på. Ser ikke Senterpartiet at dette vil føre til økt organisert kriminalitet både når det gjelder tobakk og alkohol?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:11:03]: Alle saker har både positive og negative effekter, og det er selvfølgelig slik at det at vi har et høyere avgiftsnivå på brennevin i Norge enn det man har i en del andre land, er en av grun-

nene til at en del prøver å smugle alkohol hit. Men vi må jo da ha et tollvesen og et politi som jobber aktivt for å motvirke det – det må vi gjøre alle mann. Vi mener det har vært viktig at Norge har et høyere avgiftsnivå på alkohol enn mange andre land, for alkohol har en høy samfunnskostnad. Det som vi legger inn i vårt alternative budsjett, er en reversering av en del av de avgiftslettelse som kom på brennevin under Bondevik II-regjeringen, for da valgte man å sette ned brennevinsavgiftene ganske mye. Vi har ment at det var for mye, og at det var uklokt, og vi ønsker derfor å ha et litt høyere avgiftsnivå på brennevin enn det som er foreslått fra regjeringen.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Terje Breivik (V) [10:12:08]: I år har skatte- og avgiftsopplegget medført lite støy og politisk usemje. Hovedgrunnen til det er todelt: Det er etter måten få endringer som vert føreslegne, og dei fleste forslaga som handlar om store storleikar er ei rein oppfølging av et breitt forlik om skattesystemet, m.a. reduserte skattesatsar og gjeninnføring av aksjerabatt i formuesskatten. Dette er endringar som Venstre støttar heilhjarta, som er bra for næringslivet og arbeidsplassar.

Venstre meiner det med fordel burde ha vore gjort større endringar i skattesystemet i år. Me hadde ønskt oss eit tydelegare grønt skatteskitte – med vekt på skifte. Ikkje minst burde mindre skatt og avgifter på arbeid, arbeidsplasser og norsk næringsliv ha vore prioritert sterkare. Slik aukar moglegheitene ytterlegare for å tryggja og skapa nye arbeidsplassar og gjera det enklare og meir lønsamt å ta grøne val, både i kvardagen og i styreromma.

Venstre har eit skatteopplegg som ville premierte dei med låge og middels høge inntekter betre. Alle med lønsinntekt mellom 200 000 kr og 600 000 kr ville fått ei skattelette på mellom 2 500 kr og 1 500 kr, mens alle med ei inntekt på over 800 000 kr ville betalt meir i skatt – eit meir rettferdig skattesystem, og kjøpekrafta og handlefridommen ville auka. Ein kunne lettare ha teke grøne val, som i neste omgang ville ha spart klimaavgiftsutgifter ein har i dag, anten ein byter til ein bil med lågare utslepp, gjennomfører enøktiltak i heimen eller gjer andre utgiftssparande endringar i kvardagen.

Venstre foreslår også fleire endringar som gjer det meir lønsamt å skapa og investera i arbeidsplasser og bedrifter. Auka avskrivingsatsar og fritak for arbeidsgjevaravgift for nystarta verksemdar med færre enn fem tilsette er målretta tiltak for å skapa fleire arbeidsplassar i privat sektor. Venstre vil likesstillast sjølvstendig næringsdrivande og arbeidstakarar i skattesystemet. Med dagens skattesystem betaler ein sjølvstendig næringsdrivande med ei inntekt på mellom 300 000 kr og 600 000 kr systematisk om lag 30 000 kr meir i skatt enn ein som er tilsett med same lønn. Alt saman er tiltak som unekteleg vil ha ein monaleg permanent sysselsetjingseffekt, men som dessverre ikkje får fleirtal i dag.

Så er eg svært fornøgd med – og ros til alle for det – at det er eit stort fleirtal i salen i dag for forslaget frå Venstre om å ta i bruk skatteincitament for å gjera det meir attraktivt for private å investera i nystarta verksemdar.

Alt ved inngåinga av skatteforliket tok Venstre atterhald om innretninga på finansskatten. Me fryktar at innretninga anten gjorde at kostnadene vart velta over på forbru-

karane gjennom dyrare forsikring og dyrare lån, eller at det vart ei ordning som gjorde private arbeidsplassar, spesielt i distrikta, dyrare. Frykta viste seg dessverre å vera svært grunngeven. Fleirtalet i salen, som består av Arbeidarpartiet og regjeringspartia, går i dag saman om å gjera arbeidsplassar og distriktsarbeidsplassar i ei svært viktig næring 5 pst. dyrare og straffar norske finansinstitusjonar som har satsa på norsk arbeidskraft, samanlikna med konkurrentar som heller har outsourca arbeidsplassar til utlandet. Med tanke på at næringslivet sjølv har kome opp med ein modell som vil gje dei same inntektene til statskassa, men som i staden for å skattleggja arbeidsplassar meir skattlegg faktisk overskot, er dette vanskeleg å forstå.

Så er sjølvsagt heller ikkje Venstre immun mot argument om at denne modellen medfører ein viss ESA-godkjenningsrisiko, men med tanke på kva følgjer modellen fleirtalet vedtek i dag, har for så ei sentral næring, er Venstre likevel meir enn villig til å ta sjansen på at modellen me har føreslått å røysta for, og den same som næringa føreslår, står seg godt. Eg må få gje uttrykk for at eg synest det er oppriktig synd at fleirtalet ikkje er samd i dag, og at fleirtalet lét omsynet til ESA vega tyngre enn omsynet til så viktige norske arbeidsplassar. Sjeldan har tre bokstavar – ESA – tilsynelatande stått meir i vegen for fornufta enn når den nye finansskatten vert vedteken i dag.

Avslutningsvis vil eg gje tilslutning til det som representanten Syversen sa om forslag nr. 2, frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, på side 83. Eg føreset at orda «og føreslå» – eller føreslå, heiter det vel på det språket – vert strokne, og så vil også Venstre støtta forslaget.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Truls Wickholm (A) [10:17:27]: Nå er vi på inndekningssiden av budsjettet, og Venstre var ute bl.a. i Dagens Næringsliv allerede dagen etter at budsjettforliket var i havn, og sa at de syntes at forslagene til inndekning var meget ukloke og skulle ønsket at man hadde gjort dette på en annen måte.

I Dagsavisen den 12. desember er det en sak som bl.a. omhandler finansskatten som Terje Breivik nå snakker om. Der sier Breivik:

«Vi vil ikke stemme for regjeringens modell subsidiært.»

Hele regjeringens skatte- og avgiftsopplegg inneholder denne finansskatten. Betyr det at Venstre og Breivik vil stemme imot hele regjeringens skatte- og avgiftsopplegg?

Terje Breivik (V) [10:18:26]: Det siste spørsmålet har eg nesten ikkje lyst til å svara på, med tanke på det røysteopplegget som no er avtalt mellom fraksjonsleiarane i salen i dag. Viss eg forstår representanten Wickholm dit at Arbeidarpartiet ikkje er med på eit sånt opplegg, kjem nok eg til å teikna meg for eit nytt innlegg, koma med ei røysteforklaring og røysta imot den delen av skatteopplegget som vedkjem finansskatten.

Truls Wickholm (A) [10:18:56]: Stortingets forretningsorden tillater ikke at man stemmer over deler av regjeringens skatte- og avgiftsopplegg. Det er helhetlig fra regjeringen, med en ramme hvor man må ha inndekning for helheten, så det er litt uklart for meg hvordan Venstre

på noe tidspunkt hadde tenkt å markere motstand mot bare denne delen. Jeg får ikke helt klarhet i det. Anbefaler Venstre og representanten Breivik nå at man egentlig skal stemme imot hele regjeringens skatte- og avgiftsopplegg, hvor regjeringens modell for finansskatt inngår som en viktig del? Det er ikke adgang til å reservere seg mot deler av det opplegget, i hvert fall slik som denne representanten forstår forretningsordenen.

Terje Breivik (V) [10:19:55]: Eg kan roa representanten Wickholm med at Venstre kjem til å røysta for Venstre sin modell for finansskatt, som er ein modell som går på det konkrete resultatet, ikkje på å straffa norske arbeidsplassar, som den modellen som representanten Wickholm kjem til å røysta for, gjer.

Truls Wickholm (A) [10:20:15]: Jeg kan ikke se at det ligger inne et forslag til en helhetlig skatte- og avgiftsmodell som det går an å stemme for, hvor Venstres forslag til finansskatt er en del av det, og hvor man gir inndekning for hele den rammen som er en del av budsjettavtalen, med Venstres modell for finansskatt. Stemmer man for regjeringens helhetlige opplegg, er det det som vil være norsk skatte- og avgiftslov fra 1. januar. Uansett hva man måtte stemme for av løse forslag i tillegg til det, vil jo ikke det påvirke realiteten med at det er den rammen med det forslaget man stemmer for.

Terje Breivik (V) [10:21:05]: Eg synest det er heilt utruleg at representanten frå det største partiet på Stortinget gjer replikkordskiftet til eit spørsmål om «technicalities», underforstått at partiet sjølv tydelegvis ikkje vil stå inne for det som dei primært meiner i denne saka. Og viss det er sånn som eg oppfattar, at Wickholm, som eg oppfattar som fraksjonsleiar i denne samanheng, går vekk ifrå det røysteopplegget som me har avtalt med presidentskapet for å få ei kjappare avrøysting, teiknar eg meg her og no for eit nytt 3-minutters innlegg for å koma med ei røysteforklaring på vegner av Venstre.

Svein Flåtten (H) [10:21:50]: I denne debatten har regjeringspartiene blitt kritisert for reduksjoner i skatten på privat eierskap, både i dette budsjett og i det vi har gjort over tid. Samtidig blir regjeringspartiene kritisert for at vi ikke gir tilstrekkelig skattefradrag raskt nok for oppstartsbedrifter, men at vi ønsker å se på følgene av dette. Vi blir kritisert for det når vi slutter oss til forslaget. Men spørsmålet mitt til Venstre er i grunnen det samme som jeg hadde til Kristelig Folkeparti: Hvordan ser Venstre på de fremtidige betingelsene for norsk privat eierskap på skattensiden når vi løfter blikket litt fra denne debatten?

Terje Breivik (V) [10:22:39]: Eg er heilt samd i det som eg les at ligg underforstått bak spørsmålet frå representanten Flåtten, at viss det er eit område me med fordel kunne gjort meir med, sjølv i denne perioden, og som me utvilsamt bør prioritera i neste periode, er det den ekstra skattleggjinga ein har for norske eigarar som eig aksjar i norske bedrifter. Så der er nok Venstre og partiet som representanten Flåtten representerer, svært samde.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Snorre Serigstad Valen (SV) [10:23:27]: Det siste replikkordskiftet mellom representanten Flåtten og representanten Breivik illustrerer noe av problemet med tilnærmingen til norsk skattepolitikk på høyresida: De behandler ethvert tilfelle der man betaler mer skatt i Norge enn i enkelte andre land, som er ekstrabeskatning – og det ut fra en idé om at alle mennesker, alle aktører, alle lønnsmottakere og alle bedriftseiere er rene homo economicus, som kun legger skatt til grunn for hvor de velger å befinne seg her i verden. Sånn fungerer det selvfølgelig ikke. Hele den norske modellen er et godt eksempel på at Norge er et attraktivt land å drive næringsliv i, å jobbe i, å bo og leve i, nettopp av den grunn at man har et bredt og godt velferdstilbud og en god infrastruktur – alt det som skal til for å drive et godt næringsliv, inkludert en høyt utdannet befolkning. Det å drive skattekonkurranse med andre land kommer ikke til å gjøre Norge til et mer attraktivt land. Det som kommer til å gjøre Norge til et mer attraktivt land, er å holde fast på alle de sidene ved Norge som gjør oss til et av de beste landene i verden å drive næringsvirksomhet i.

Vi foreslår i dette budsjettet en omlegging av skatte- og avgiftspolitikken for å skape bedre fordeling mellom folk og å redusere klimagassutslippene. Vi foreslår å senke skatten på arbeid, samtidig som vi foreslår skatteøkning på formue, arv og eiendom. Dette vil omfordele verdiene i samfunnet og føre til en mer rettferdig skatt. De fleste vil tjene på denne omleggingen, inkludert miljøavgifter, noe vi også kan vise med konkrete regneeksempler.

Norge er et land med små forskjeller relativt sett, men ulikhetene øker. Det fikk vi illustrert senest i går med nye tall fra SSB. De ti rikeste husholdningene i Norge eier halvparten av all nettoformue, og 74 av de 100 rikeste i Norge er arvinger. De har arvet sin formue, de har ikke jobbet seg til den, som man skulle tro når man hører på Høyres og Fremskrittspartiets retorikk. Samtidig er det flere som sliter med å få endene til å møtes, og antallet barn i fattige familier vokser. Tallet økte med nesten 5 000 bare i 2015. Dette var det mange som advarte mot da det første statsbudsjettet til finansministeren ble lagt fram. Vi ble ikke lyttet til, og nå har vi fått fasiten – dessverre.

Prisveksten i boligmarkedet er på sin side så høy at mange ikke får oppfylt boligdrømmen sin, og dermed står en god norsk tradisjon på spill, og det er idealet om at alle skal kunne eie sin egen bolig. Det skapes et A- og B-lag mellom dem som er inne i boligmarkedet, og dem som er utenfor. Unge som ikke kan få økonomisk hjelp av sine foreldre, får det stadig vanskeligere med å komme seg inn på boligmarkedet, og de som er inne på boligmarkedet, og som har måttet ta opp svært høy gjeld for å kjøpe sin egen bolig, er med rette bekymret for hva som måtte skje hvis prisene korrigerer seg. IMF sier at det norske boligmarkedet er minst 40 pst. overpriset. Det er svært alvorlig og møtes med minimalt av tiltak fra regjeringen.

Vi foreslår i dette budsjettet derfor store reduksjoner i skatt på vanlige og lave inntekter, samtidig som vi øker skatten på de høyeste inntektene og formuene. Skattesystemet må gjøre det mer lønnsomt å jobbe, ikke mer lønnsomt å arve. Vi foreslår å øke formuesskatten, vi øker satsene tilbake til det de var i 2013, og i tillegg gjør vi formuesskatten progressiv. Dagens skattesystem for bolig er laget sånn at de med dyrest bolig og mange boliger får langt større skattefordeler enn folk flest. Det offentlige

braker til sammen 24 mrd. kr i 2016 på disse fordelene, selv når vi regner inn kommunal eiendomsskatt og dokumentavgiften. Dette bidrar til å fyre opp boligprisveksten enda mer. Systemet belønner de rikeste og straffer dem som er utenfor boligmarkedet.

SV foreslår en alternativ modell som de aller fleste vil tjene på. Vi foreslår å gjeninnføre fordelsbeskatning på bolig, og dermed øke skatten på bolig og fritidseiendom. På den andre sida bruker vi inntektene – og mer til – på å senke skatten på arbeid, slik at denne skatten mer enn kompenseres. I fordelingstabellen i vårt skatteopplegg kan alle se hvordan dette slår ut for ulike inntektsgrupper, og det viser at de aller fleste, nærmere bestemt 3,3 millioner nordmenn, vil tjene på denne omleggingen. Ikke minst vil også boligmarkedet bli et mer sosialt boligmarked av denne omleggingen.

Til slutt: SV mener at det må koste mer å forurense, men det må skje på en måte som er sosialt rettferdig. Derfor foreslår vi en økning i miljøavgiftene der vi kronen bruker inntektene fra økte miljøavgifter på å redusere skatten på vanlige og lave inntekter. På den måten kan vi lage et avgiftssystem som virkelig monner i å kutte klimagassutslipp, samtidig som folk flest er med på laget. Vi har mer tro på gulrot enn det regjeringen har, som heller har valgt pisk.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Solveig Sundbø Abrahamsen (H) [10:28:38]: SV foreslår i sitt budsjett for 2017 å auke CO₂-avgifta med 50 pst., auke vegbruksavgifta på bensin med 50 øre literen og auke vegbruksavgifta på diesel med 1 kr per liter utover forslaget frå regjeringa. SV har i sitt alternative budsjett overskrifta: For folk flest.

Noreg er eit langstrekt land, og ifølgje Statistisk sentralbyrå bur ein av fem innbyggjarar utanfor by eller tettstad. Mange er avhengige av å bruke bil. Ja, i mange familiar er ein avhengig av to bilar for å få kvardagen til å gå rundt. Med avgiftspolitikken til SV blir folk straffa økonomisk for å bu og arbeide i distrikta. Spørsmålet er: Er SV berre eit parti for dei urbane, som kan gjere seg nytte av kollektive transportløyningar i kvardagen?

Snorre Serigstad Valen (SV) [10:29:30]: La oss først ta en titt på en familie med to barn. La oss si at begge tjener 400 000 kr hver, de eier sin egen bolig, og de har to dieslbiler som de begge kjører gjennomsnittlig kjørelengde i Norge. Det er mye. De vil sitte igjen med 5 363 kr ekstra med vårt forslag til budsjett, inkludert skatteøkning på bolig, fordi vi ikke bruker milliarder på å senke skatten for dem som er rikest.

For det andre innretter vi engangsavgiften sånn at det lønner seg å velge miljøvennlig. For det tredje har vi en mer distriktsvennlig profil fordi vi ønsker å endre flyplasseravgiften slik at den tar hensyn nettopp til de delene av landet der man ikke har et godt alternativ til fly. Og for det fjerde har vi foreslått et kommuneopplegg der vi øker kommunenes inntekter med 6 mrd. kr og dermed gjør det mulig med et helt annet velferdstilbud og en helt annen attraktivitet for å bosette seg, jobbe og skape arbeidsplasser i distriktene.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:30:38]: Representanten Serigstad Valen er definitivt en velformulert talsperson på vegne av sitt parti, noen ganger nesten en agitator, vil jeg si, og da legger jeg ikke nødvendigvis noe negativt i det. Men representanten Serigstad Valen har ved flere anledninger angrepet Arbeiderpartiet når det gjelder profilen på deres skatteopplegg, og ikke minst fordelingseffektene. Så mitt spørsmål er: Mener representanten Serigstad Valen at Arbeiderpartiet har forlatt den enigheten som Arbeiderpartiet og SV hadde i forrige regjering på dette området?

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Snorre Serigstad Valen (SV) [10:31:23]: Jeg vil takke for komplimenten og gi den tilbake: Syversen er en velformulert og god komitéleder.

Når det gjelder Arbeiderpartiet og fordelingsprofil, vil jeg bruke en skihoppmetafor: For et års tid siden var Arbeiderpartiet Eddie the Eagle, som verken hoppet pent eller langt. Nå, med sitt alternative statsbudsjett for i år, er Arbeiderpartiet heller Espen Bredesen før VM i Falun i 1993: Stilen har blitt svært god, de lander til 20, men de hopper fortsatt ikke langt nok.

Det å uttrykke vilje til å øke formuesskattenivået tilbake til 2013-nivå er en veldig positiv utvikling fra Arbeiderpartiet. Jeg mener fortsatt at deres aksjerabatt skaper en veldig uheldig fordelingsprofil sammenlignet med da vi styrte landet sammen. Men nå er vi halvveis, og jeg har god tro på at med et sterkere SV etter stortingsvalget neste år skal vi klare å forhandle fram et godt og omfordelende skatteopplegg for folk flest, som gjør at de som har mest, bidrar mer.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Statsråd Siv Jensen [10:32:45]: Regjeringen har lagt frem et budsjett for flere jobber, bedre velferd og en trygg hverdag. Skatte- og avgiftspolitikken gjenspeiler det, også etter budsjettenigheten med Kristelig Folkeparti og Venstre.

Norsk økonomi er inne i en periode med omstilling. Selv om veksten er på vei opp, er det for tidlig å friskmelde norsk økonomi. Situasjonen for mange personer og bedrifter, særlig på Sør- og Vestlandet, er fortsatt krevende. Utrygghet for om man har en jobb å gå til, er vondt for dem som rammes og for deres familier. Derfor er regjeringens viktigste mål at flest mulig skal ha en trygg jobb å gå til.

I tillegg til en målrettet tiltakspakke til de områdene som trenger det mest, legger regjeringen med årets budsjett grunnlaget for de omstillingene av økonomien vi skal gjennom i årene som kommer. Da er det viktig å prioritere tiltak som øker vekstevnen i økonomien og styrker det private næringslivet. Vi må være i forkant med endringer i skattesystemet som stimulerer til økte investeringer og vekst i fastlandsøkonomien. Gode endringer i skatte- og avgiftssystemet supplerer omfattende investeringer i samferdsel, innovasjon, forskning og utdanning.

Skattereformen som Stortingets flertall ga sin tilslutning til i vår, er det viktigste strukturpolitiske tiltaket for å skape nye arbeidsplasser. I skatte- og avgiftsopplegget for 2017 følger vi opp forliket om skattereformen. Budsjettforliket rokker ikke ved dette. Det vil bidra til forutsigbar-

het og stabilitet for næringslivet. Skattereformen innebærer først og fremst lavere skatt for selskaper, men vi senker samtidig skatten for vanlige folk og gjør det mer lønnsomt å jobbe. I årets budsjett reduseres skattesatsen på alminnelig inntekt for personer og selskaper fra 25 til 24 pst, og den skal reduseres ytterligere til 23 pst. i 2018. Samtidig som skatten på alminnelig inntekt reduseres, innføres en verdsettingsrabatt i formuesskatten på aksjer og driftsmidler på 10 pst. fra 2017. Rabatten skal økes til 20 pst. i 2018. Verdsettingen av gjeld som tilordnes aksjer og driftsmidler, skal reduseres tilsvarende. Dette gir lettelser i formuesskatten og gjør det mer attraktivt for norske investorer å investere i næringsvirksomhet.

Formuesskatten hemmer det private norske eierskapet fordi den bare rammer norske eiere og kan svekke investeringene i virksomheter som er avhengig av norsk kapital. Et sterkt norsk eierskap i næringslivet er viktig, ikke minst i krevende økonomiske tider. For å gi likviditetshjelp til norske eiere innføres i tillegg en ordning med utsatt betaling av formuesskatt på aksjer. Noen virksomheter sliter med finansiering til å opprettholde aktiviteten i krevende tider. Denne ordningen hjelper disse eierne slik at de ikke trenger å ta penger ut av virksomheten for å betale formuesskatt. Slik kan flere bedrifter opprettholde aktiviteten og bevare arbeidsplasser.

Et flertall på Stortinget har bestemt at det skal innføres en finansskatt fra 2017. Bakgrunnen er at finansnæringen er unntatt fra merverdiavgift. Dette fritaket skaper uheldige vridninger i produksjon og forbruk av finansielle tjenester, og unntaket favoriserer intern produksjon siden innkjøp fra andre belastes merverdiavgift. Regjeringens forslag til finansskatt er en skatt på merverdien i finansiell tjenesteyting. Merverdien består av både lønn og overskudd. Regjeringen foreslår at finansskatten skal legges på begge disse skattegrunnlagene. Regjeringen har gitt betydelige lettelser i selskapskatten, som også har kommet finansnæringen til gode. I tillegg vil verdien av merverdiavgiftsunntaket som næringen har i dag, fortsatt være betydelig større enn finansskatten. Jeg er glad for at regjeringens partiene og Arbeiderpartiet i dag slutter seg til regjeringens forslag.

Regjeringens partiene gikk til valg på å redusere skatter og avgifter. Vi mener at folk flest bør få beholde mer av egne penger og frihet til å bestemme mer over egen inntekt. Det vil stimulere til å arbeide mer. Når bedrifter får redusert skatt, styrker det deres konkurransekraft og stimulerer til investeringer og vekst i økonomien. Med budsjettforliket er samlede skatter og avgifter redusert med om lag 21 mrd. kr siden regjeringen overtok høsten 2013. Lettelser har kommet det store flertall av skattytere til gode, både privatpersoner og bedrifter. Om lag 96 pst. av de personlige skattyterne får skattelette eller om lag uendret skatt som følge av skatteendringene for 2017 etter budsjettenigheten.

Til stadighet prøver Arbeiderpartiet i denne sal å fremstille regjeringens skattelettelse som om disse kun kommer de rikeste og mest velstående til gode. Det er ikke korrekt. En vanlig familie har med denne regjeringen fått over 8 000 kr i skattelette. Når Arbeiderpartiet prøver å fremstille det som småpenger for en familie, tror jeg mange familier vil si seg uenige i det. Hva ville vært alternativet med Arbeiderpartiet ved roret? Det kommer klart og tydelig frem i deres forslag til budsjett for kommende år. Ar-

beiderpartiets alternativ innebærer en skatteskjerpelse på over 10 mrd. kr. Arbeiderpartiets modell betyr økte avgifter for bilistene, økt skatt for vanlige folk og for næringslivet, som må betale mer av inntektene til statskassen fremfor å investere i nye jobber. Et ønske om lavere skatter og avgifter høres ofte når man er ute og reiser og møter bedrifter og folk. Jeg har aldri blitt møtt med et krav om å øke skattene. Økte skatter og avgifter er ikke det vi trenger i en tid hvor mange har mistet jobben og noen av våre viktigste næringer er inne i en svært krevende tid. Økte skatter og avgifter vil ikke skape flere arbeidsplasser.

La meg også være helt tydelig på at regjeringens skattelettelser ikke går på bekostning av å styrke det offentlige velferdstilbudet. Denne regjeringen har brukt 14 pst. av vårt økte handlingsrom på skattereduksjoner. Kun 4 pst. av dette handlingsrommet har gått til reduksjon i formuesskatten, og jeg vedstår meg hver eneste krone i lettelse. Resten av handlingsrommet har gått til å styrke velferden, til forskning, til utdanning og til å ruste opp viktig infrastruktur. Og politikken har gitt resultater: Ventetidene går ned, vedlikeholdsetterslepet på veiene går ned, det blir flere politifolk, flere tusen lærere har fått etter- og videreutdanning. Under den rød-grønne regjeringen økte skattene med 6 mrd. kr. På tross av det økte helsekøene, soningskøene var lange, vedlikeholdsetterslepet på veiene økte, og forskningen ble utsatt for et hvileskjær. Denne regjeringen mener alvor med at folk flest og bedrifter skal få beholde mer av egne penger, og det legger også skatte- og avgiftsopplegget for 2017 opp til. Regjeringen styrker velferden i dag og trykker Norge for fremtiden.

Det grønne skatteskiftet er en viktig del av enigheten med samarbeidspartiene. Den generelle CO₂-avgiften økes til 450 kr per tonn CO₂ for en rekke klimagassutslipp. Dette gir en mer kostnadseffektiv klimapolitikk. Samlet sett gir det grønne skatteskiftet et vesentlig bidrag til å redusere klimagassutslippene. Den mye omtalte bilpakken ligger fast og sikrer at økte drivstoffavgifter mer enn motsvares av lettelse til bilistene. Årsavgiften reduseres, bompengesatsen utenfor de store byene går ned, og satsen i pendlerfradraget går opp. De som ikke har alternativer til bilen, må fortsatt kunne kjøre bil til jobb, skole og barnehage uten at det går for hardt ut over familieøkonomien. Flere steder i vårt langstrakte land er buss, trikk, tog og t-bane ikke tilgjengelige alternativer, og det skal vi også ha respekt for når vi utformer et budsjett som påvirker hverdagen til folk flest over hele landet.

Jeg skal ikke legge skjul på at det har vært en krevende høst, men resultatet er godt. Jeg vil understreke at det skatte- og avgiftsopplegget vi diskuterer her i dag, er godt egnet for at Norge skal kunne takle de utfordringene landet står overfor på både kort og lang sikt. Slik tar vi Norge trygt gjennom de langsiktige omstillingene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Marianne Marthinsen (A) [10:41:35]: Vi har blitt forelagt et budsjettforlik som fire partier stiller seg bak. Det er et budsjettforlik som har en utgiftsside – en utgiftsside som vi har sett at samtlige partier har omfavnet, med gjennomslag av ulik karakter for de ulike partiene – og så har den også en inndekningsside. Og nå er vi i den litt spesielle situasjonen at det i salen har oppstått usikkerhet rundt hvorvidt alle de fire forlikspartiene faktisk stiller

seg bak hele inndekningsforslaget, og da er det finansskatten jeg sikter til. Vi vet altså ikke per nå om alle fire partier kommer til å stille seg bak når vi kommer til votering. Det er jo slik, som det ble gjort oppmerksom på i forrige replikkordskifte, at det er kun ett forslag til ramme som ligger til votering, og jeg lurte på hva finansministerens tanke rundt denne usikkerheten er.

Statsråd Siv Jensen [10:42:37]: Jeg legger til grunn at Stortinget har orden på sitt eget voteringsopplegg. Det er altså Stortinget og finanskomiteen som har avgitt innstilling, og det er Stortinget som skal votere over dette, ikke regjeringen.

Marianne Marthinsen (A) [10:42:53]: Men det er jo slik at finansministeren, sammen med statsministeren, i offentlighet har lagt fram et budsjettforlik som samtlige fire partier må stå inne for og ta ansvar for, og det gjelder både utgiftssiden og inndekningssiden i forliket. Når vi da står i stortings salen og faktisk ikke vet kort tid før votering hvorvidt alle fire partier stiller seg bak dette, må jo det også sette i gang noen tanker hos finansministeren om hvor sterkt dette forliket står. Og jeg vil jo oppfordre finansministeren til å svare på spørsmålet om hva hun tenker om den usikkerheten som nå oppstår rundt inndekningen i dette forliket.

Statsråd Siv Jensen [10:43:41]: Jeg legger til grunn at alle de fire samarbeidspartiene vedstår seg den avtalen som er inngått, og at man basert på det får voteringer i stortings salen som ivaretar helheten i budsjettet.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:44:05]: Når det gjelder finansskatten, er det jo enighet i Stortinget om å se videre på innretningen av denne skatten, også fordi det er nedsatt et utvalg som skal se på skatteproblemstillinger i forbindelse med de offentlig eide finansinstitusjonene. I den forbindelse vet jeg at det er nedsatt en arbeidsgruppe, er det vel, og næringen selv ber nå om at de kan inkluderes i det arbeidet. Så mitt spørsmål er: Er det en anmodning finansministeren vil etterkomme? Og eventuelt på hvilken måte vil man ellers få inkludert også den næringen som blir såpass berørt av dette, i arbeidet?

Statsråd Siv Jensen [10:45:21]: Jeg har merket meg komiteens merknader om å vurdere innretningen av finansskatten og vil selvfølgelig følge opp det. Og som man også viser til, er det satt ned en arbeidsgruppe, ledet av professor Erling Hjelmeng, som bl.a. skal vurdere hvordan offentlige og private aktører i større grad kan likestilles når det gjelder skattespørsmål. Når Hjelmeng-gruppen i 2018 har ferdigstilt sitt arbeid, ligger det til rette for en ny vurdering av EØS-rettslige problemstillinger knyttet til finansskatt på overskudd. Da vil vi også kunne få vurdert behovet for ytterligere tiltak både mot kunstig overskuddsflytting og forbedring av eksisterende regler, og vi kan også gjøre en foreløpig vurdering av hvordan finansskatten har virket i 2017.

Jeg kan berolige representanten Syversen med at regjeringen og finansministeren har tett og løpende dialog med finansnæringen både om dette og om mange andre spørsmål som berører næringen.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:46:22]: Finansminister Siv Jensen og representanter fra regjeringspartiene har vært veldig opptatt av å snakke om pendlerfradrag i høst, og det er hyggelig at de endelig har funnet ut at det kan være et godt virkemiddel for folk som har lang vei til arbeid. Men den historien som regjeringen har, er forunderlig, for i løpet av de første budsjettene regjeringen har gjennomført, har en pendler som pendler seks mil, fått 3 206 kr mer i skatt, og så tilbakefører regjeringen 80 kr. Da er mitt spørsmål til finansministeren: Mener finansministeren oppriktig at en tilbakeføring av 80 kr er noe særlig å skryte av?

Statsråd Siv Jensen [10:47:09]: Jeg mener at alle de grepene regjeringen har gjort samlet sett over disse årene, har bidratt til å styrke alle som er avhengig av transport i hverdagen, enten de kjører bil eller er avhengig av andre fremkomstmidler for å få gjort jobben sin. Derfor har regjeringen satset stort på å styrke samferdselsinvesteringene og ta ned vedlikeholdsetterslepet, som økte under den regjeringen Trygve Slagsvold Vedum satt i. Samlet sett har vi altså redusert skatter og avgifter med 21 mrd. kr. Det står i grell kontrast til Senterpartiets eget forslag, som skjerper skattene i 2017 med mange milliarder kroner.

Så har jeg merket meg under debatten at Slagsvold Vedum og Senterpartiet i løpet av svært kort tid har inntatt helt stikk motsatte standpunkter enn det som lå i deres alternative budsjett for inneværende år, både når det gjelder finansskatt, og – ikke minst – når det gjelder drivstoffavgifter.

Snorre Serigstad Valen (SV) [10:48:19]: Finansministeren snakket om å drive en effektiv klimapolitikk. For å gjøre det må man legge til grunn og mene at menneskeskapte klimaendringer er et problem. Men den nå tilbakevendte Carl I. Hagen, som nå er stortingskandidat for Oslo Fremskrittsparti, har alliert seg med hele sju representanter i Fremskrittspartiets stortingsgruppe i et forslag om å avvise de menneskeskapte klimaendringene.

Så mitt spørsmål til finansministeren er: Hva er vitsen med en effektiv klimapolitikk hvis man ikke tror noe på at de farlige klimaendringene er menneskeskapte i første omgang?

Statsråd Siv Jensen [10:48:52]: Jeg forholder meg til Fremskrittspartiets vedtatte partiprogram, jeg forholder meg til regjeringsplattformen, og jeg forholder meg til de avtaler som er fremforhandlet med Fremskrittspartiets hjelp. Det betyr at vi også for neste år får på plass mange kostnadseffektive klimatiltak som vil være bra for norsk økonomi, for vår omstillingsevne og for norsk næringsliv. Og igjen: Jeg legger til grunn at kostnadseffektive tiltak er betydelig bedre bruk av ressursene enn alternativene. Derfor har regjeringen lagt vekt på gjøre endringer på skatte- og avgiftsområdet som vi mener er treffsikre, sammen med annen bruk av en lang rekke virkemidler i klima- og miljøpolitikken, som vil legge til rette for et grønt skifte også i norsk næringsliv.

Marianne Marthinsen (A) [10:49:48]: I går fikk vi nye tall fra SSB som viser et markert hopp i utviklingen av forskjeller mellom folk når det kommer til inntekt og formue – faktisk den kraftigste økningen vi har hatt siden

sist Høyre satt i regjering. Tallene viser også at de med høyest formue nå besitter en stadig større del av den totale formuen i Norge. Så er det selvfølgelig sånn at det er flere faktorer som bidrar til å forklare hvorfor ulikhetene øker. Men det jeg lurer på om finansministeren kunne være villig til å dele noen tanker om, er hvorvidt hun anerkjenner at regjeringens skattepolitikk gjennom denne perioden i hvert fall er en del av forklaringen på den utviklingen som vi nå ser.

Statsråd Siv Jensen [10:50:37]: La meg først få lov til å si at ulikhetene i Norge er forsvinnende små sammenlignet med utviklingen i mange andre land i verden. Det er en utvikling som jeg tror de fleste partier i denne sal er enige om at vi skal ta vare på. Da betyr selvfølgelig også skattesystemet noe. Den viktigste omfordelende effekten fra vårt skattesystem handler om at vi har skattefinansierte velferdsordninger, som i stor grad er universelle, og som i stor grad er innrettet sånn at de kommer folk til gode når de har behov for dem.

Så skjønner jeg at Arbeiderpartiet fortsetter kampen for en økt formuesskatt, men jeg merker meg også – også gjennom representanten Wickholms innlegg – at det er viktig for Arbeiderpartiet å skape inntrykk av at det har gått en eller annen form for erkjennelse inn i Arbeiderpartiet om at formuesskatten har uheldige sider. Så nå har man prøvd å tilpasse den, slik at man skal kunne selge den ut som tilforlatelig bra for vanlige folk, men det er altså et faktum at dagens formuesskatt forskjellsbehandler norske bedrifter i Norge med utenlandske bedrifter.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Marianne Marthinsen (A) [10:51:59]: Dette er en debatt om skatte- og avgiftsopplegget, men jeg har lyst til å starte litt bredere enn det. Før valget i 2013 så vi en statsministerkandidat som snakket på innpust og utpust om å gjøre Norge mindre oljeavhengig, om omstilling og om tøffere prioriteringer. Spørsmålet om hvordan årlige milliarder i skatteutt skulle finansieres, ble avblåst med floskler om å skape mer, ikke skatte mer og byråkratikut. Det var ingen som fortalte det norske folk at planen var å finansiere skatteuttene til de mest velstående blant oss ved å gå direkte i pensjonsfondet.

Det blir ikke skapt mer. Byråkratiet vokser, det slankes ikke. Prioriteringsevnen er helt fraværende, og de som har mye, skal få mest. Så skal dette gi dynamiske effekter som vi aldri har sett i noen andre land som har prøvd seg på samme type oppskrift. Det er lite som minner om Høyres påståtte ansvarlighet i dette.

Dette kan heller ikke fortsette. Nasjonalbudsjettet varsler bråstopp. I årene som ligger foran oss, vil pensjonsuttgiftene øke med 11 mrd. kr årlig – hvert år. Demografiskostnadene tar 4 mrd. kr. Langtidsplanen skal trappes opp med et par milliarder hvert år. Til våren skal vi rullere Nasjonal transportplan, og ikke at jeg skal forskuttere noen ting som helst, men vi kan vel anta at det også der vil ligge vesentlige opptrappinger.

Samtidig sier nasjonalbudsjettet at hvis underskuddet ikke skal fortsette å øke, slik det har gjort hvert eneste år med denne regjeringen, kan vi fase inn om lag 4 mrd. oljekroner ekstra i årene som kommer – 4 mrd. kr, mot et snitt

på 25 for den regjeringen som har styrt nå. 25 er forresten nøyaktig det antall skattemilliarder som er kuttet.

Det er i dette bildet skatteuttpolitikken må ses. Dette er for folk flest bare småsummer som ikke merkes i hverdagen. Avgiftene har jo gått opp. Og selv om representanter for regjeringspartiene ofte gir uttrykk for at de blir lei av at vi sier det, er det i toppen av inntekts- og formuesfordelingen disse kuttene har hatt betydning. Det er sannheten, og derfor må det sies.

Vårt alternative opplegg er et opplegg for bedre fordeling. For folk med inntekt under 600 000 kr er det knapt endring, i snitt små lettelsers. For dem med inntekt mellom 600 000 kr og 1 mill. kr er det mindre enn en hundrelapp i måneden. Det er de med store formuer som skal bidra mest.

Så har vi et opplegg som følger opp den fornuftige skatteomleggingen for næringslivet som vi ble enige om i forbindelse med skatteforliket. Det betyr tilslutning til kutt i selskapskatten, noe som gjør det mer lønnsomt å investere i arbeidsplasser i Norge, og en økning i utbytteskatten – altså en vridning fra skatt på kapital som står i bedriften og bidrar til bunnlinjen, og over på kapital som hentes ut av bedriften.

Så vil jeg også nevne at med vedvarende lave kraftpriser og et stort behov for å gjøre reinvesteringer i norske vannkraftverk er vi bekymret for vannkraftverkene evne til å finansiere det. Vi støtter det som ligger i skatteforliket om at grunnrenteskatten skal justeres opp, mens selskapskatten justeres ned, men vi foreslår å øke fribeløpet i grunnrenteskatten. En del av skatteforliket handlet om – etter Arbeiderpartiets initiativ – å øke skjermingsfradraget, og fribeløpet bør heves ut fra samme logikk. Det er her også verdt å nevne at den fornybare vannkraften opererer med et mye lavere nivå på fribeløpet enn det petroleumsindustrien gjør.

Noen ord om avgiftsopplegget: Vi har lagt bak oss en politisk høst hvor klimadebatten er blitt redusert til å dreie seg om noen få øre i drivstoffavgifter som knapt nok har klimaeffekt. Det har vært alvorlig på flere måter, for det første fordi hele budsjettbehandlingen er blitt satt i spill på den måten, men mest av alt fordi det knapt nok har vært debatt om hvilke grep som faktisk må tas, bl.a. i transportsektoren, dersom vi skal levere på klimaforpliktelsene våre – og det skal vi.

Med vårt alternative budsjett har vi lagt fram en plan for hvordan utslippsmålene faktisk skal nås. Vi peker på sektorer, på hvilke konkrete tiltak som skal settes i verk, og vi baserer regnestykkene våre på den beste fagkunnskapen vi har tilgjengelig. Transportsektoren er nøkkelen. Vi må gjennom en radikal omlegging av hele sektoren, og det bærer også avgiftsopplegget vårt preg av. Folk skal ikke flytte mindre på seg, målet er ikke at folk skal slutte å ta bilturen til hytta. Målet er totalt skifte av teknologi. Da er beslutningen om hva slags bil folk kjøper, viktig.

For oss er målet om at det bare skal være nullutslippsbiler i salg fra 2025, alvorlig ment. Det kommer til å kreve at vi fortsetter å bruke avgiftssystemet aktivt, sørge for at avgiftene er med på å gjøre nullutslippsbilene konkurransedyktige. Da er avgiftslettelsers for fossilbiler et helt feil sted å starte. Vi foreslår en omlegging av engangsavgiften som stimulerer til mer klima- og miljøvennlige valg gjennom å øke CO₂- og NO_x-komponentene.

Så er det viktig at vi har en engangsavgift som premierer faktiske utslippskutt. Det er per nå etter vår mening en for sterk favorisering av tunge hybrider med lav batterikapasitet. Hybrider er bra, for all del, og de har en viktig rolle å spille i en overgang mellom fossile biler og nullutslippsbiler, men fradraget må gjenspeile hvor langt de faktisk kan gå på batteri. Jeg er glad for at forliket har et forslag som går i samme retning som Arbeiderpartiets forslag på det området.

Vi har også hatt en runde med Tesla-debatt i høst, og jeg har ingen problemer med å forsvare den avgiftsfordelingen som også de dyreste bilene har hatt. Det handler om å stimulere fram et teknologisk gjennombrudd. Det har vært helt nødvendig. Men nå er det flere rimelige biler med lang rekkevidde som er på vei inn i markedet, og begrunnelsen for at de aller dyreste modellene med alt av ekstrautstyr skal ha like sterk avgiftsfavorisering som før, er blitt mindre. Derfor foreslår vi et avgiftstak.

Så er det et par spesifikke forslag som jeg må innom. Først til forslag nr. 2, hvor det fra talerstolen har kommet anmodninger både fra Kristelig Folkeparti og fra Venstre om å stryke ordene «og foreslå». Da er det varslet at Venstre og Kristelig Folkeparti kan slutte seg til, og det er vi da innstilt på å imøtekomme.

Så har det oppstått en spesiell situasjon i salen, hvor det er blitt framsatt usikkerhet rundt hvorvidt alle partiene som er en del av budsjettforliket, faktisk står bak det samlede skatte- og avgiftsopplegget. Dette er i all hovedsak inndekningen av budsjettforliket, det er inndekningssiden i statsbudsjettet. Dette er spesielt. Vi har ved tidligere behandlinger av skatte- og avgiftsopplegget lagt til grunn en vorderingsorden hvor alle partier til slutt har samlet seg bak forslaget til ramme, altså bak innstillingen. Men gitt den situasjonen som nå har oppstått, hvor vi ikke vet om det faktisk er slik at alle de fire forlikspartiene stiller seg bak forlikets forslag til inndekning, kan vi ikke legge den vorderingsordenen til grunn. Så jeg varsler nå, på vegne av Arbeiderpartiet, at vi kommer til å stemme imot innstillingen.

Samlet sett er vårt skatte- og avgiftsopplegg et opplegg som er forsvarlig. Det er et opplegg som følger opp skatteforliket – vesentlige endringer for å sørge for at det blir mer lønnsomt å investere i arbeidsplasser i Norge. Samtidig sikrer det et inntektsnivå som er forsvarlig for Norge i årene som kommer, som setter oss bedre i stand til å løse de store oppgavene vi som samfunn står overfor, til å takle de pensjonsutgiftene som ligger foran oss, til å takle befolkningsveksten, til å redusere underskuddet på statsbudsjettet og samtidig gjøre nødvendige styrkinger av viktige velferdsområder. Det er et avgiftsopplegg som understøtter klimapolitikken vår, som skal være med på å stimulere det teknologiskiftet som vi også legger opp til gjennom utgiftssiden i vårt alternative budsjett, og som ikke minst vil bidra til mindre forskjeller mellom folk. Det vil bidra til bedre fordeling, og det trenger vi.

Sigurd Hille (H) [11:01:33]: Det er bred politisk enighet om at skatt er et viktig virkemiddel for å oppnå de positive målene vi har for utvikling i samfunnet vårt. Vi har mange fellesgoder som skal finansieres, og vi har flere måter å gjøre det på. Skatt på formue, inntekt og næringsvirksomhet utgjør en stor og viktig del av finansieringen.

Til tross for et inngått skatteforlik er det likevel politisk uenighet om innretningen og nivået på skattene, men at vi

skal ha et effektivt system, er det enighet om. Det er grunn til i denne sammenheng å dvele et øyeblikk ved dette. Det er hevet over tvil at vi har et effektivt skattesystem og en skatteetat som har utviklet gode praktiske løsninger for skattytere. Sammen med vår åpenhet omkring disse spørsmål er det med på å skape tillit til selve beskatningen og nødvendigheten av denne. Viktig er det også at skattegrunnlaget er bredest mulig, at det er likebehandling av næringer og virksomheter, og ikke minst at selve skatten er på et nivå som oppfattes som rimelig. Hvis nivå og tillit til systemet er til stede, vil vi unngå at unndragelser og skattsvikt blir resultatet.

Regjeringen og stortingsflertallet har redusert det samlede skatte- og avgiftstrykket med om lag 18 mrd. kr. Og med budsjettet for 2017 vil lettelsene bli ytterligere 2,8 mrd. kr. Det er relativt store beløp, men i forhold til de samlede budsjetten i den tilsvarende perioden er lettelsene relativt moderate, men i tråd med de løfter som ble gitt foran valget i 2013.

Det er sagt at vi lever av hverandres arbeid. At flest mulig er i jobb, er derfor viktig. Fra tid til annen varierer sysselsettingen, og for tiden er det for mange som står utenfor arbeidsstyrken – særlig på Vestlandet og i oljerelaterte næringer. Nødvendigheten av kortsiktige tiltak er viktig, men det viktigste er at det skapes nye arbeidsplasser, og ikke minst at vi trygger dem vi allerede har.

Utviklingen i privat sektor er helt sentral for å oppnå økt sysselsetting. Skattepolitikken er avgjørende for å få dette til. Vi er avhengig av at det er private som vil drive virksomheter og skape nye. Tiltak som nedsettelse av selskapskatten til 24 pst. er viktig. At utbytteskatten ikke øker nevneverdig, og at skjermingsrenten økes med 0,5 pst., er små, men viktige skritt i riktig retning – og ikke minst nedbygging av formuesskatten. Dette siste er tilsynelatende det området som det til dels er stor politisk uenighet omkring. Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser i sine merknader nok engang til Menon-rapporten, som angivelig fastslår at kutt i formuesskatten ikke har noen betydning for bedriftenes investeringer. At den norske formuesskatten er urettferdig fordi den bl.a. rammer kun norske eiere, at det omtrent kun er Norge som har en slik særskatt, og at den taper bedriftene for kapital ved nødvendig utbytteutbetalinger som skal betjene skatten, er momenter som totalt overses.

Når dette er sagt, har jeg en følelse av at det faktisk er en tverrpolitisk oppfatning at det er flere svake sider ved skattleggingen av privat eierskap. At formuesskatten skulle betales selv for bedrifter som går med underskudd, er til dels imøtekommet med forslag om å utsette betalingen – et tiltak som har fått bred støtte. Likeledes varslet regjeringen i skattemeldingen at formuesskatten rettet mot næringsrelatert kapital vil kunne reduseres gjennom en såkalt verdsettingsrabatt for aksjer og driftsmidler. Her er forslaget at det skal gis en rabatt på 10 pst. i 2017 og 20 pst. i 2018. Dette er små, men viktige skritt i retning av å lette formuesskatten på arbeidende kapital. Og viktigst: Det er forslag som har bred politisk støtte, og det er en erkjennelse av at formuesskatten har negative sider for det private eierskapet.

Privat eierskap og sparing er viktig for et moderne samfunn. Det bør være et mål at flere enkeltpersoner investerer i arbeids- og næringsliv. I en tid der tradisjonell banksparring gir liten avkastning, er det positivt at regjeringen har

foreslått å innføre såkalt aksjesparekonto – et kanskje lite tiltak, men det kan gi en større bredde i investeringene og øke småsparerne eierskap i norske private bedrifter. Dette vil på sikt kunne gi vekst og nye arbeidsplasser.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en talletid på inntil 3 minutter.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:06:35]: Jeg er i dag glad for at Arbeiderpartiet får flertall for forslaget om skatteincentiver for investeringer i oppstartsselskap. Dette var et forslag som var en del av skatteforliket, men det regjeringa la fram for Stortinget, syntes vi var for dårlig. Derfor vil vi nå ha prosessen tilbake på skinner, som merknadene sier. Jeg registrerer også at Venstre jubler, men at dette ikke var en viktig nok sak til at en fikk det på plass i forliket. Jeg håper at også Venstre er glade for at komiteen klarte å ordne dette.

Det Stortinget i dag krever, er at regjeringa leverer konkrete, ferdig utredete modeller i revidert nasjonalbudsjett neste år. Dette er ordninger som Sverige og Storbritannia har hatt stor suksess med. De har klart det vi også trenger å gjøre i Norge, å flytte kapitalinvesteringer fra bolig til nye arbeidsplasser – det å skape nye jobber. En har klart å tilgjengeliggjøre nødvendig kapital til oppstartsselskaper. Det Arbeiderpartiet håper, er at vi kan få vurdert en norsk modell som treffer de norske utfordringene, og det er bra at Finansdepartementet nå skal utrede og se på dette. Fra komitéinnstillingen var Høyre og Fremskrittspartiet imot, i dag er de heldigvis for. Det var en smart snuoperasjon i grevens tid. Arbeiderpartiet har jo erfart denne uken at snuoperasjoner kan medføre noe støy, men at det er riktig å gjøre, har vi lært, og også at en innrømmer feil når en gjør det.

Snuoperasjonen til Høyre og Fremskrittspartiet i dag virker dessverre litt halvhjertet. Det understrekes i salen og i debatten nå i dag av representanten Flåtten. Retorikken til Høyre understreker det ideologiske blindsporet regjeringa nå er på, der formuesskatten er den eneste løsningen på absolutt alle spørsmål. Realiteten er jo at dette kuttet ikke skaper nye jobber, det er først og fremst en hjelp til Høyres rike onkler. Skatteincentiver kan være mer treffsikkert. Erfaringene fra Storbritannia og Sverige viser dette.

Jeg håper nå regjeringa gjør den grundige jobben Stortinget krever og ber dem om, og ser fram til å få de konkrete og ferdig utredete modellene på bordet.

Lisbeth Berg-Hansen (A) [11:09:25]: Jeg er veldig glad for at et stort flertall i dag vedtar å innføre aksjesparekonto. Men etter mitt syn er det dessverre to mangler ved den aksjesparekontoen som blir vedtatt i dag. Den ene – og den aller viktigste – er at utbytte fra aksjer og fondsandeler som inngår på aksjesparekontoen, går ikke inn på kontoen, men tilordnes aksjonæren direkte og skattlegges som normalt ved innvinning.

Dette i motsetning til hvis man etablerer et investeringselskap og organiserer det som et aksjeselskap. Da blir ikke utbyttet skattlagt før aksjonæren tar utbyttet videre ut på personlig hold. Hvis formålet er å øke småsparerne eierskap i norske bedrifter, er jeg dessverre redd for at denne forskjellsbehandlingen gjør aksjesparekontoen vesentlig mindre attraktiv. For meg er det ubegripelig hvor-

for regjeringspartiene ikke er med på Arbeiderpartiets forslag om å inkludere utbytte i ordningen.

Jeg skulle ønsket at vi åpnet for investeringer i noterte aksjer. Det ville vært et viktig bidrag til å vri sparingen for folk flest fra hus, hytter og eiendom til verdiskapende bedrifter landet rundt. Jeg mener det ville vært et viktig bidrag til å øke mulighetene for oppstartsbedrifter til å få med seg medinvestorer. Det ville også vært bra for omstillingen som landet trenger.

Kjersti Toppe (Sp) [11:11:28]: Proposisjonen inneholder ei utgreiing av taxfree-ordninga. Det er som kjent eit resultat av eit oppmodingsvedtak i eit representantforslag frå Kristelig Folkeparti og Senterpartiet i 2014 om å la Vinmonopolet overta taxfree-ordninga.

Det er i dag stor oppslutning om Vinmonopolet i folket. Vinmonopolet har ei viktig samfunnsrolle når det gjeld sal og marknadsføringskontroll av alkoholholdige drikkar. Vinmonopol-ordninga er eit effektivt verkemiddel for å førebygga alkoholrelaterte skader og problem, men Vinmonopol-ordninga i Noreg er under stadig press, bl.a. av taxfree-salet. Ein stor del av den alkoholholdige drikka som vert konsumert i Noreg, er kjøpt i utlandet eller i taxfree-butikkar. I 2014 rekna ein med at nærmare 10 pst. av det totale alkoholsalet skjedde gjennom taxfree-ordninga.

Regjeringa skriv i proposisjonen:

«Tax free-ordningen bidrar til økt tilgjengelighet og økt forbruk av alkohol og tobakk, og dermed til samfunnsøkonomiske kostnader og negative virkninger på folkehelsen».

Ho skriv at taxfree-ordninga også gir provenytap for staten i milliardklassen, stimulans til auka reiseaktivitet og konkurranseulempen for innanlands forhandlarar. Ho skriv òg at dersom ein aukande del av alkoholomsetninga vert flytta til taxfree-salet, vil det på sikt kunna svekka legitimiteten til Vinmonopolet. Ei avvikling av taxfree-ordninga vil kunna auka overskotet til Vinmonopolet, som kan brukast til å auka Vinmonopolets «geografiske tilgjengelighet».

Det står òg at dei som bruker taxfree-ordninga i dag, er dei som reiser mest. Det er middelaldrande menn med høg utdanning, busette i Oslo og Akershus.

Det er ingen i dag som foreslår å avvikla taxfree-ordninga, men om vi skal la Vinmonopolet overta. Det meiner eg er veldig viktig.

Regjeringa har i proposisjonen vist til ei juridisk vurdering av om det er mogleg innanfor EØS og konkluderer med at det

«mest sannsynlig ikke er EØS-rettslige eller andre folkerettslige skranker til hinder for at Vinmonopolets enerett utvides til å omfatte tax free-salg (...)».

Ho skriv òg følgjande i utgreiinga:

«Å sikre at de tungveiende sosiale og helsemessige hensynene som ligger til grunn for den norske alkoholpolitikken ivaretas, og da spesielt at monopolordningen ikke undergraves, anses som utvilsomt legitimt hensyn».

Det vil kunna styrkja grunngevinga for at Vinmonopol-ordninga vert vidareført.

Eg vil takka Venstre for at dei snur i denne saka i dag, og at vi no får ei sak til Stortinget om lovendring med sikte på å la Vinmonopolet overta taxfree-salet.

Terje Breivik (V) [11:14:44]: Presidentskapet hadde i utgangspunktet lagt opp til ei røysteordning i denne saka i tråd med tradisjonen, for å sikra at alle primærstandpunkta vart godt varetekne. Denne røysteordninga har, slik eg no oppfatar det, Arbeidarpartiet valt å fråvika – og eg les mellom linjene – for å tvinga Venstre til å røysta imot sitt eige standpunkt om finansskattmodellen. Spel er tydelegvis viktigare enn å stå for det ein meiner.

Venstre må då dessverre seia frå talarstolen at me ikkje lenger er ein del av innstillinga når det gjeld forslaget til vedtak A, rett og slett fordi finansskattmodellen som ligg inne i A, ikkje er ein del av den avtalen Venstre har inngått med samarbeidspartia. Eg ber då om at det vert registrert at me røystar imot heile A i innstillinga.

Tove Karoline Knutsen (A) [11:16:06]: Jeg tar ordet fordi jeg har et veldig sterkt behov for å realitetsorientere finansministeren, som stadig driver og uttaler seg om ventelister og helsekøer. Et av de mest slagkraftige utsagnene hadde hun i retrodebatten på tv, der hun sa at under denne regjeringa går helsekøene og ventetidene ned, mens de gikk opp under forrige regjering. Det er med respekt å melde ikke i tråd med de faktiske forhold, for å si det med et parlamentarisk uttrykk.

Fasiten kommer her: I de statistikkene som vi kan måle dette på, og som er offisielle, har ventetidene i sykehusene gått ned jevnt og trutt fra 2010 og fram til i dag. Jeg gjen-tar: fra 2010 og fram til i dag. Og det årstallet er ikke tilfeldig, det var det året helseforetakene igjen hadde balanse i sine budsjetter etter at vi overtok en sykehusøkonomi i fullstendig kaos i 2005. Som om ikke det var nok, hadde regjeringa den gangen innført et tak på antall behandlinger – har presidenten hørt det før? – som vi i realiteten fjernet i 2011, men som denne regjeringa forteller at det er de som har fjernet. Altså: Ventetidene har gått ned fra 2010 og fram til i dag.

Så til 80 000 færre i helsekø – hva er det slags tall? Ja, hvis vi skal se på de offisielle statistikkene, er det sikkert rett, men det som nå er avdekket av Helsedirektoratet, av sykehusene og av Dagens Medisin, er at de 80 000 pluss 80 000 til har forflyttet seg på interne lister i sykehusene, hvor de går under radaren for statistikk. 160 000 pasienter står og trykker, og får ikke behandling på det tidspunktet de skal ha behandling.

Hele historien om ventetider og ventelister er en historie som ikke er i samsvar med de faktiske forhold. Jeg synes det er rett og slett uholdbart at både statsministeren, helseministeren og finansministeren skal drive og gjenta dette, til tross for at flere og flere nå ser hva som er avdekket omkring spørsmålene knyttet til helsekøer og ventelister – de er ikke slik som disse statsrådene og statsministeren forteller. Så nå håper jeg at finansministeren kan moderere sine utsagn og sine fortellinger om dette temaet, ikke av hensyn til Arbeiderpartiet, for vi er opplyst om dette, men av hensyn til dem hun mener hun representerer, nemlig folk flest.

Snorre Serigstad Valen (SV) [11:19:07]: Egentlig hadde jeg tenkt å ta ordet utelukkende for å ta opp SVs forslag, for det glemte jeg å gjøre i mitt innlegg. Det ville jo vært uheldig, så nå tar jeg opp våre forslag.

Så kan det se ut til at det er behov for mer stemmeforklaring. Det er fordi Venstre, etter en hel høst med harde

forhandlinger om nettopp statsbudsjettets inntektsside, varsler at de – så vidt jeg forstår – vil stemme mot A og dermed hele statsbudsjettets inntektsside. Det må jeg si er svært oppsiktsvekkende. Det betyr jo at alle de sakene Venstre har profilert seg på å forhandle med regjeringen om, og blitt enig med regjeringen om, akter de å stemme mot. Det innebærer også at det blir Kristelig Folkeparti alene som sikrer flertall for regjeringens skatteuttil de rikeste og hele regjeringens skatteprofil. Hvis Venstre akter å stemme mot rammen, altså A under Innst. 3 S for 2016–2017, ser ikke jeg noen annen mulighet for SV enn at også vi da selvfølgelig stemmer mot – hvis den voteringen først i realiteten åpnes.

Så kan jeg legge til at vi anser likevel vårt forslag til skatte- og avgiftsopplegg som fremmet i finansinnstillingen og votert over i realiteten under finansdebatten – bare så det for ordens skyld er sagt.

Presidenten: Representanten Snorre Serigstad Valen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Heidi Nordby Lunde (H) [11:20:41]: I perioden 2005–2013 hadde daværende regjering det største økonomiske handlingsrommet noen norsk regjering noensinne har hatt. Økonomien var i vekst, og oljeprisen var historisk høy. Likevel økte antall pasienter i helsekø, det ble 15 000 flere fattige barn, samtidig som folk flest betalte mer i skatt. Hele sysselsettingstilveksten gikk til utenlandsk arbeidskraft, noe som ifølge LOs sjefsøkonom Stein Reegård presset nordmenn ut av arbeidslivet. Når representanten Truls Wickholm sier at SSBs beregninger på vegne av Arbeiderpartiet viser at det kan skapes mer kortsiktig aktivitet gjennom offentlig forbruk enn skattelette, ønsker han altså å fortsette denne uansvarlige politikken.

Denne regjeringen har håndtert arven fra Arbeiderpartiet i tillegg til fjorårets migrasjonsutfordring samt en oljepris i fritt fall. Nå ser vi lyspunkter. Selv om Arbeiderpartiet påstår at det ikke skapes arbeidsplasser i Norge, viser nye tall at det trolig aldri har vært etablert så mange nye virksomheter i Norge som de to siste årene. Med denne regjeringens politikk er det registrert 110 000 nyetableringer i privat sektor på to år, som garantert inkluderer, ikke foretninger, norsk arbeidskraft og sysselsetting.

Framtidens arbeidsplass er allerede skapt, ikke bare i nyetableringer, men også i eksisterende bedrifter over hele landet, hvor mange nå omstiller seg til en ny virkelighet. Alle disse virksomhetene sitter i mottakerenden av Arbeiderpartiets skatteregning. Representanten Truls Wickholm bekreftet i sin svarreplikk tidligere i dag at 10 mrd. kr bare er det første året. De samlede skatteøkningene med Arbeiderpartiet vil komme opp på mellom 25 mrd. kr og 32 mrd. kr, og det er før de har forhandlet med SV. Det er det siste et næringsliv i omstilling trenger.

Jeg mener det er uansvarlig med en skattepolitikk som øker kostnadene for norsk næringsliv og forlenger tiden det tar å få fart på økonomisk vekst og verdiskaping som skaper arbeidsplasser til folk flest. Og selv om det er interessant med en skattekonkurrans mellom SV og Arbeiderpartiet om lavere skatt på lønningen til folk flest, hjelper det lite dersom folk ikke har en lønn og en jobb å gå til, fordi de samme partiene velger å kvele private initiativ, in-

vesteringer og næringsliv med regningen for den samme skatteletten.

De alternative budsjettene viser at det er stor forskjell mellom Arbeiderpartiets retorikk og politikk. De kritiserer oss for 20 mrd. kr i skatteletter, men beholder halvparten av kuttene. De klager høylytt over flypassasjeravgiftens skadevirkninger, men innfører den uten endringer selv. De raste mot kutt i den merkelige ordningen med feriepengere for mottakere av dagpenger. Nå kutter de den selv. De kalte fjerning av arveavgiften usosial i 2013, men har ikke gjeninnført den i noen av sine alternative budsjetter.

Da Arbeiderpartiet lovet mer penger til sykehusene under valgkampen i 2013, var det fordi de ville sørge for en million flere behandlinger og utredninger i 2017 enn i 2012. Det målet innfridde Høyre og Fremskrittspartiet allerede i 2015. Det er ingen motsetning mellom skattelette og velferd. Høyre og Fremskrittspartiet klarer både å redusere skatter og å redusere helsekøer samtidig. Det har noe å si hvem som styrer – for vekst, velferd og verdiskaping.

Marianne Marthinsen (A) [11:23:58]: Etter representanten Breiviks innlegg var jeg nødt til å tegne meg for en litt utvidet stemmeforklaring. Det var altså sann at vi i går ble forelagt et forslag om en voteringsorden hvor alle partier skulle stille seg bak bokstav A. Det ble foreslått for å få til en forenklet votering. Vi var innstilt på å stemme for mye som vi egentlig er imot, for å få til denne forenklete voteringen, under forutsetning av at det ikke skulle brukes mot noen partier. Men når det har oppstått usikkerhet rundt hvorvidt alle de fire partiene som har inngått et budsjettforlik, faktisk er med på å ta ansvar for inndekningen i det forliket, er ikke det et spørsmål om teknikaliteter eller spill, som det ble sagt fra representanten Breivik, da er det snakk om å få en politisk avklaring. Da er det snakk om å få avklart politiske realiteter.

Ved behandlingen av alle utgiftskapitlene i budsjettet har Arbeiderpartiet stemt mot rammeforslagene, mens Venstre og de andre forlikspartiene har stemt for. Man har altså stått samlet om alle utgiftsøkninger i dette budsjettet. Nå har vi fått den oppsiktsvekkende avklaringen at Venstre kommer til å stemme imot skatte- og avgiftsopplegget, og lar være å være med på å ta ansvar for budsjettets inntektsside.

Som varslet i det tidligere innlegget mitt, vil Arbeiderpartiet stemme mot bokstav A, altså rammeforslaget, og det er en helt naturlig konsekvens av vårt alternative budsjett. Vi har fremmet et alternativt rammeforslag i forbindelse med finansdebatten, men vi antar jo at det fins et flertall i salen for den foreslåtte skatte- og avgiftsrammen, selv om det nå ligger an til å bli en veldig skarp votering. Jeg vil også varsle at etter at den rammen er vedtatt, er vi innstilt på å stemme for innstillingen i 4 L, under forutsetning av at alle partier gjør det samme. Da har vi vedtatt en ramme. Det har blitt flertall for en skatte- og avgiftsside og et skatte- og avgiftsopplegg, og da er vi innstilt på å stemme for 4 L og de lovvedtakene som skal til for å få den rammen til å gå opp, men da under forutsetning av at alle partier gjør det.

Presidenten: Presidenten forstår det nå slik at Arbeiderpartiet vil stemme for rammen i sak nr. 1. Det vil også bety ...

Marianne Marthinsen (A) (fra salen): Vi stemmer imot rammen i sak nr. 2.

Presidenten: Dette betyr at vi må bytte om på voteringsordenen – det er det presidenten prøver å si, hvis presidenten får fortsette – og at vi da voterer over sak nr. 2 først.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:27:00]: Den siste kommentaren fra presidenten er helt riktig, skal dette gå ihop. Dette blir jo teknisk vanskelig veldig fort. Bokstav A, som høres veldig tilforlatelig ut, er tross alt hele inndekningen av hele statsbudsjettet. Det er da rammeområdet 21 vi skal ta stilling til. Vi har diskutert 20 andre rammeområder og hver eneste gang har representanter fra Venstre sagt at nå har vi fått gjennomslag for ditt, nå har vi fått gjennomslag for datt, nå har vi fått stor kollektivsatsing, nå har vi fått satsing på skole, nå har vi fått ulike tiltak, og så kommer det til den dagen man skal gjøre opp regningen – nei, da skal man ikke være med. Sånn går det ikke an å styre et land. Enten må man være for, eller så må man være mot.

Jeg husker svært godt den lørdagskvelden da det sto fire partiledere på rekke og rad. De var veldig stolte: Se, vi klarer å styre. Se, vi klarer å stå sammen. Vi har igjen fått til en budsjettavtale. Langt, langt på overtid – der alle tidsfrister var brutt, det hadde vært kaos i ukevis, vi hadde ikke hatt en eneste ordentlig saksbehandling i finanskomiteen, ikke én ordentlig drøfting. Men da skulle man liksom si: Jo, vi fire klarer det. Så har man prøvd å komme gjennom budsjettdebattene, man har skrytt av runde etter runde, og når man nå kommer til endepunktet, er man ikke enige allikevel. Da skal man stemme imot skatte- og avgiftsopplegget. Man skal stemme imot tollinntektene. Det er komplett uforståelig. Det må være den største mistilliten en representant kan vise overfor regjeringen når man svikter i siste sving. Jeg skjønner at Venstre ikke har tillit til dagens regjering, men jeg synes det er en veldig rar måte å jobbe på at man er med på all æren og ikke er med på å ta betalingsen.

Vi i Senterpartiet kommer også til å stemme mot bokstav A og alle undervedtakene som ligger der, og vi vil ha samme voteringsordning som Arbeiderpartiet når det gjelder 4 L. Så må de partiene som har ansvaret, ta ansvaret. Venstre har ansvaret for de utgiftene som dette landet har blitt påført, og som de har stemt for, alle de 20 rammeområdene, og da skal man også ta ansvaret for å finansiere det.

Trond Giske (A) [11:29:42]: Det har egentlig oppstått en ganske dramatisk situasjon under denne debatten og fram mot denne voteringen. Det viser seg at budsjettavtalen gjelder alle utgiftskapitlene, men gjelder ikke når regningen kommer på bordet. Det er lett og sikkert hyggelig for Venstre å være med på å plusse på til gode formål på mange ulike områder. Det viser seg å være vanskelig å stemme når regningen kommer på bordet til slutt.

Den voteringsordenen som det ble lagt opp til, var begrundet i at det var en veldig avklart situasjon om hvilke partier som støtter innstillingen, og hvem som ikke støtter den. Derfor kunne vi gjøre det enstemmig. Når vi sier at vi må ha en votering, er det fordi Venstres finanspolitiske talsmann gjorde det klart at det var slett ikke åpenbart

hvem som støtter innstillingen, og hvem som ikke støtter den. Da må vi ha en realvotering. Det kan jo ikke være sånn at Venstre skal kunne skjule sin motstand mot flertallspartiens innstilling fordi vi har en teknisk ordning som sier at alle partiene stemmer for. Når det er politiske realiteter i voteringen, må vi få det på bordet. Det er derfor Arbeiderpartiet sier at vi vil gjøre med skatte- og avgiftsopplegget det samme som vi har gjort med alle de andre rammeområdene: stemme imot rammen, for den går ikke opp til den summen som vi hadde i vår finansinnstilling.

Det er riktig at vi må votere over sak nr. 2 først, for når den er vedtatt, vil Arbeiderpartiet være med på den praktiske ordningen det er å ta lovforslagene. Det er mye enklere når rammen er vedtatt. Men vi må vite hvilke partier som står bak. Vi har forstått at Venstre primært hadde et annet standpunkt, som de hadde i veldig mange andre saker, men normalt, når man inngår et budsjettforlik, må det gjelde hele budsjettet – ikke bare utgiftssiden.

Dette er spesielt – vi får en skarp votering på inntektsiden. 87 stemmer mot 82 stemmer vil være full sal. Med utbytting vil voteringen bli enda skarpere. Det er en oppsiktsvekkende politisk situasjon at Venstre nå egentlig har trukket seg fra sin subsidiære støtte til budsjettavtalen.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:32:12]: Nå har presidenten selv angitt den veldig kloke måten å legge opp voteringen på, så det slipper jeg å komme med noe forslag om. Jeg vil bare gi min fulle tilslutning til den måten, for å gjøre det enklest mulig.

Det er ikke slik at Venstre har vært imot hele inntektsiden av budsjettet. Det det har vært spørsmål om, er innretningen av finansskatten. Der er – som har vært nevnt – Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre enige, og det er uttrykt i forslag nr. 8 i innstillingen, som er fra et mindretall, selvfølgelig.

Vi vet at det ikke får flertall. Vi står inne for det beløpet som skal inn, og vi støtter da subsidiært det flertallet som har manifestert seg i forbindelse med behandlingen av saken. Jeg vil da tilrå Kristelig Folkepartis gruppe å stemme for komiteens tilråding når det gjelder både innstillingens forslag til vedtak A og det øvrige, slik at det ikke skal være noen tvil om det.

Presidenten: Representanten Snorre Serigstad Valen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Snorre Serigstad Valen (SV) [11:33:37]: Det er mildt sagt oppsiktsvekkende å høre de samme borgerlige partiene som i forrige periode studerte enhver nyansé i offentlige uttalelser fra de tre rød-grønne regjeringspartiene og kalte det kaos, nå prøve å si at et parti som stemmer imot hele statsbudsjettets inntektsside, egentlig ikke er imot. Enten stemmer man for alle skattene og avgiftene som man har blitt enige om, eller så stemmer man imot. Det er ikke mer komplisert enn det. Og det er ikke mulig å tolke det at Venstre stemmer imot hele forslag til vedtak A i Innst. 3 S for 2016–2017 som noe annet enn at de er imot statsbudsjettets inntektsside. Det er en ganske dramatisk utvikling i løpet av en debatt i Stortinget. Begrepet borgerlig kaos kommer raskt til syne.

Jeg vil slutte meg til den voteringsordenen Arbeiderpartiet legger opp til for Innst. 4 L for 2016–2017. Der er

også vi fortsatt innstilt på å ha en forenklet voteringsorden, selvfølgelig under forutsetning av at det ikke brukes mot hverandre.

Presidenten: Representanten Trygve Slagsvold Vedum har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:34:50]: Torsdagskvelden var jeg i partilederdebbat. Da brukte Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre all talletid på å snakke om alt det kaoset som var mellom Senterpartiet og Arbeiderpartiet. Det lyder ganske hult når man selv ikke klarer å skaffe inndekning for sine egne satsinger på de 20 rammeområdene vi nå har vedtatt.

Jeg har vokst opp delvis i en Venstre-tradisjon, og det som har vært noe av utfordringen for Venstre, er at det er to representanter fra Venstre i samme sal, er det to ulike meninger! Vi får håpe at når det er to representanter i salen – nå har Venstre klart å komme seg inn igjen i salen, de har vært ute store deler av debatten – er det to ulike meninger, og at Trine Skei Grande klarer å mene det samme i dag som hun mente på torsdag, og det samme som hun mente for en måned siden, da hun sto sammen med budsjettpartneerne. Det er ganske klokt for en partileder å tørre å mene det samme når det kommer til votering som når en står og skryter på tv. Så det blir interessant når vi får høre Skei Grande nå, om det fortsatt er sånn i Venstre-tradisjonen, at når det er to ulike representanter i salen, så er det to ulike meninger. – Det får vi tro det er.

Trine Skei Grande (V) [11:36:11]: Det er fristende å begynne med en kommentar til Slagsvold Vedum, som – ettersom vi diskuterer finansskatt – vel sjøl har innehatt de fleste meninger om hvordan den finansskatten skal finansiere norsk fellesskap, og hvor mye penger den skal bringe inn hvert eneste år.

Det som er alvorlig, og som gjør at jeg tar ordet, er at Arbeiderpartiet her driver et spill som undergraver det å ha brede forlik. Venstre har aldri vært for en finansskatt, men vi har strukket oss i et forlik fordi vi synes det er viktig å ha forutsigbarhet rundt skatte- og avgiftssystemet. Men vi har vært uenig i innretningen på finansskatten. Når vi da fikk et tilbud på bordet, prøvde vi å jobbe for en annen løsning – en løsning som ville reddet hundrevis, kanskje tusenvis av norske arbeidsplasser innenfor finansnæringen. Det sa Arbeiderpartiet nei til. Arbeiderpartiet var enig med regjeringa! Arbeiderpartiet ville gjerne danne forlik med regjeringa om enigheten når det gjelder dette! Så velger de da, når de gir regjeringa full støtte for modellen – full støtte for rasering av arbeidsplasser og full støtte for gjennomføringen av den i alle forliksrom – å snu nå og vil ikke gi støtte til det de har gitt støtte til i alle forhandlinger og i alle lukkede rom. Det er spill. Det er nedverdiggende for dette rommet, at man først prøver å presse noen til å mene noe man ikke mener, for så å presse dem til å stemme for en modell de ikke er for når de sjøl er av dem som har «bucket» modellen!

Dette kommer til å føre til at forlik svekkes i denne sal. Det kommer til å føre til at tilliten mellom partiene i denne sal når det gjelder at man ikke skal bli utsatt for spill, kommer til å svekkes! Det kommer til å undergrave tilliten til parlamentet. Det undergraver tilliten til partiene seg imel-

lom. Den type spill som Arbeiderpartiet her driver, er i hvert fall ingen invitasjon til Venstre – hvis det var det de trodde. Dette handler om å fange folk til å stemme for standpunkt man ikke er for. Vi er for inntjeningen, vi har bare lagt inn en annen modell, og her presser man oss til å stemme for en modell vi er imot og som vi tror vil ha negative følger, og som Arbeiderpartiet har presset igjenom!

Det spør da om et lite parti skal la seg overkjøre av de store, om det er det som er demokratiets hovedkjerne, om det er spillet i denne salen som er hovedkjernen, eller om det faktisk er innholdet i de voteringsene vi gjør.

Så Arbeiderpartiet kunne ha laget en annen modell for finansskatten sammen med Venstre. Det gjorde de ikke, men de prøver å presse Venstre til å stemme for noe vi ikke er for.

Trond Giske (A) [11:39:21]: Vi har til behandling rammeområde 21, som er den samlede disponeringen av skatter og avgifter i budsjettet for 2017. Vi har ikke til behandling en enkeltskatt og innretningen på den.

Venstre sier at Arbeiderpartiet kunne ha laget et annet opplegg sammen med Venstre. Nei, vi kunne ikke det, for vi har ikke inngått noe forlik med Venstre. Venstre og Kristelig Folkeparti har inngått forlik med Høyre og Fremskrittspartiet – det er den voteringen vi skal ha her i salen.

Så sier Venstre at de er enige i alle disse skattekuttene til de rike, de er enig i nesten alt, men finansskatten er de uenige i. Derfor vil de stemme imot hele rammeområde 21. Men Arbeiderpartiet, som er sterkt uenig i veldig mye av skatte- og avgiftsopplegget, men enig i finansskatten, vi bør, etter Trine Skei Grandes syn, stemme for rammeområde 21! Det er kanskje ikke parlamentarisk sagt, men dette er en parodi! Vi stemmer altså over den viktigste delen av hele budsjettforliket, inntektene på statsbudsjettet for 2017, og Venstre sier at nei, nå er de ikke lenger en del av dette forliket. De skal ikke en gang subsidiært, etter at deres eget forslag om en annen innretning på finansskatten har falt, stemme for den enigheten de har med Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti!

Det har vært snakket mye om budsjettkaos. Det er riktig, som regjeringspartiene har understreket, at det også tidligere år har vært langvarige forhandlinger og inn og ut av dører. Men jeg har vel aldri opplevd at budsjettforhandlingene og budsjettkaoset har fortsatt helt fram til behandlingen av noen av de siste rammeområdene i stortingssalen! Dette er ikke noe spill fra Arbeiderpartiets side – dette er noe som har ligget til grunn i parlamentarismen og stortingsbehandlingen siden slutten av 1800-tallet, at vi får fram de politiske forskjellene i voteringen. Og den voteringen vi nå skal ha, må synliggjøre hvilke partier som er for skatte- og avgiftsopplegget som skal gjelde for 2017, og hvilke som er imot. Hvis Trine Skei Grande mener det er et politisk spill – ja, det er selve politikken. Det er dette vi driver med. Vi får fram ulike synspunkter, og så må vi forhandle. Vi forhandler gjerne om finansskatten med Venstre, vi, men da hadde vi fått en parlamentarisk situasjon hvor Kristelig Folkeparti måtte velge om det var den regjeringen som sitter, som skulle fortsatt, eller om det skulle bli en annen regjering. Det er det Trine Skei Grande sier vi skal gjøre nå – i siste minutt i behandlingen av skatte- og avgiftsopplegget.

Arbeiderpartiet stemmer mot rammeområde 21 fordi det ikke går opp med det vi har i finansinnstillingen. Vi har aldri støttet det, vi har aldri forhandlet om det, vi har aldri inngått forlik om det. Så spør det da til slutt om Venstre, som har forhandlet om det, som har inngått forlik om det, og som har den samme rammen, til syvende og sist sørger for flertall for det.

Marit Arnstad (Sp) [11:42:33]: Det er i sannhet en nokså merkelig situasjon som har oppstått i Stortinget.

Jeg har bare først lyst til å slå fast at Senterpartiet ikke har inngått noe budsjettforlik med regjeringen som forplikter oss, når det gjelder verken budsjettets utgiftsside eller inntektsside. Senterpartiet har heller ikke gitt noen fullmakt til den innretningen på finansskatten som regjeringen ønsker. Vi har ønsket en finansskatt, men har ønsket en annen modell enn den regjeringen ønsker, og vi mener at det er mange gode, reelle grunner for det.

Når partiet Venstre, som har inngått et budsjettforlik med regjeringen, i dag beskylder alle andre for å delta i et spill, må jeg si at det er overraskende. Det er erfarne parlamentarikere vi her snakker om, Venstre må hele tiden ha visst hvordan dagens avstemningsopplegg skulle foregå – slik som det alltid har foregått – nemlig at en stemmer samlet over rammeområde 21. Det at Venstre i dag bestemmer seg for å gå bort fra den ene vesentlige delen av det budsjettforliket de har inngått med regjeringen, ved i dag å stemme mot hele rammeområde 21, er etter min mening mildt sagt oppsiktsvekkende. Det da å stå her og nokså frittalende beskyldte andre partier for spill, er også ikke mindre merkelig.

Audun Lysbakken (SV) [11:44:12]: Vi har gleden av å drive med lørdagsjobbing på grunn av den noe uortodokse budsjettprosessen som de borgerlige partiene har drevet på med utover høsten.

Jeg må innrømme at jeg hadde en forventning om å komme hit og få en rimelig rolig lørdag der ting skulle være gitt på forhånd. Nå viser det seg altså at det rotet som har preget høsten, fortsetter inn i stortingssalen i den avgjørende debatten før den avgjørende voteringen. Det skjer to dager etter en partiledersdebatt der de borgerlige partilederne hadde nerve til å utfordre oss på rød-grønn side med anklager om at det var kaos og uklarhet hos oss.

Nå har vi et budsjettforlik der ikke alle budsjettpartnerne vil stemme for inntektssiden, selv om alle vil stemme for utgiftssiden. Vi har en samarbeidsavtale, som det må være noe uklart om eksisterer eller ikke, på slutten av denne debatten. Finnes det et budsjettforlik? Finnes det en samarbeidsavtale? Er det sånn at det borgerlige samarbeidet egentlig er en meny som man kan plukke litt fra her og der, og ellers gå mot når det passer en? Kan vi egentlig snakke om en budsjettavtale hvis den kun gjelder det man er enige om å bruke penger på, men ikke er enige om hvor man skal hente pengene? Det er en temmelig spesiell situasjon.

Når det gjelder anklager om spill – hvis det er spill å påpeke at det er en spesiell situasjon – hva er da ikke spill ved først å inngå en budsjettavtale med en tydelig inntektsside og tydelige prioriteringer av hvor man skal hente pengene fra, for så i siste runde snu og stemme mot hele greia og overlate til noen andre å berge det? Det er det som er spill i denne situasjonen. Oppsummert er det nå sånn at den ene

forlikspartneren er i ferd med å stemme mot sitt eget forlik. Da vil i hvert fall jeg forvente at det herfra og fram til september ikke kommer flere anklager fra de borgerliges side om at det er uklarhet hos opposisjonen.

Trine Skei Grande (V) [11:46:59]: Det er riktig at jeg har vært her noen år. Jeg har bare vært her halvparten av tida sittende, men jeg har vært her noen år. Men for å bevise at dette bare er spill, trenger man egentlig bare å ha vært her i ett år – ett år. For så sent som i fjor stemte alle for inntektsramma. I fjor stemte Arbeiderpartiet for denne ramma. Det har vært tradisjon hvert eneste år at dette er noe man stemmer for. Dette ble vi lovet i finanskomiteen, at det var den samme prosedyren vi skulle følge i år som vi har fulgt alle andre år. Men nå snur man, man snur og velger en helt ny prosedyre bare fordi man skal straffe noen til å stemme for noe man er imot. Det er nytt. Så man trenger ikke å være garva parlamentariker for å påvise spillet her. Man kunne ha vært her i ett år og lært seg hvordan man alltid stemmer over budsjettet – og sånn som Arbeiderpartiet stemte i fjor.

Presidenten: Representanten Trond Giske har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Trond Giske (A) [11:48:25]: Jeg vil bare for det første oppklare en sak som parlamentarisk leder i Venstre feilinformerte salen om. Det er at dette ikke har vært behandlet i komiteen, dette kom som et forslag i går kveld på en forenklet stemmegivning. Slike forenklete stemmegivninger har vi fra tid til annen i denne salen når de politiske realitetene er avklart. Vi skal f.eks. stemme over alle disse lovforslagene, som i tidligere tider tok timer, på en veldig enkel måte, fordi flertall og mindretall er avklart. Det som skjedde i denne debatten, var at flertall og mindretall ikke lenger var avklart, fordi Venstre varslet at de ikke lenger støttet det rammeområdet. De skulle teknisk stemme for det, men politisk ikke lenger være en del av det flertallet som sto bak. Det var det finanspolitisk talsmann for Venstre gjorde klart fra denne talerstolen. Da må vi ha en politisk votering. Vi må vite hvilke partier som stemmer for rammeområde 21, og hvem som ikke gjør det, hvem som står bak inntektssiden av forliket, og hvem som ikke gjør det – hvem som egentlig danner grunnlaget for regjeringens videre liv, og hvem som ikke gjør det. Det er det denne voteringen nå dreier seg om, og det er den Venstre nå løper fra. Man kan ikke gå inn i et halvt forlik, man må inngå et forlik om både utgiftssiden og inntektssiden, og man må stemme for både utgiftssiden og inntektssiden – ikke gå til det største opposisjonspartiet og si at vi skal sørge for flertall for et forlik som vi ikke lenger er en del av.

Marit Arnstad (Sp) [11:49:56]: Den enkle realiteten er at når en har inngått et forlik, må det forventes at en tar ansvar for det forliket, både utgiftssiden og inntektssiden av det forliket en inngår. Det er realiteten i det vi diskuterer på slutten av debatten i dag. Så kan jeg tiltre representanten Giskes betraktninger om hva som var avtalt eller ikke avtalt i komiteen på forhånd, og også hva som har vært vurderingene knyttet til de uenighetene som har ligget på forhånd. Men det går ikke an å skyve dette spør-

målet foran seg på den måten Venstre nå gjør. Det uttrykker i realiteten en mistillit til den regjeringen de har inngått et budsjettforlik med – hvis det da ikke var slik at Venstre gamblet på at de andre partiene skulle støtte innkrevetssiden, slik at de slapp å stemme for.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1 og 2.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget er da klar til å votere.

På grunn av den foregående debatten vil presidenten nå foreslå at det voteres i sak nr. 2 før det voteres i sak nr. 1. – Det anses vedtatt.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Representanten Terje Breivik har bedt om ordet til en stemmeforklaring.

Terje Breivik (V) [12:00:02]: Dette var ein rar, lærerik runde, der Stortinget fråvik normal røysteprosedyre for å bruka formalitetar som middel for å tvinga fram standpunkt eit parti ikkje har.

Så har unekteleg og klimaet for forliket i denne salen vorte forverra. Venstre har fått rikeleg med høve til å utdjupe dette og markert kva me meiner tidlegare i debatten. Så for ikkje å forverra samarbeidsklimaet ytterlegare kjem Venstre til å røysta for tilrådinga frå komiteen, til A, i innstillinga.

Presidenten: Da har representanten Breivik gitt en stemmeforklaring om at Venstre nå stemmer for komiteens innstilling til A.

- Under debatten er det satt fram i alt 14 forslag. Det er
- forslag nr. 1, fra Truls Wickholm på vegne av Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet
 - forslag nr. 2, fra Truls Wickholm på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslagene nr. 3–5, fra Truls Wickholm på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
 - forslag nr. 6, fra Truls Wickholm på vegne av Arbeiderpartiet
 - forslag nr. 8, fra Hans Olav Syversen på vegne av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre
 - forslag nr. 9, fra Trygve Slagsvold Vedum på vegne av Senterpartiet
 - forslagene nr. 10–13, fra Snorre Serigstad Valen på vegne Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 14, fra Hans Olav Syversen på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre
 - forslag nr. 15, fra Snorre Serigstad Valen på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Presidenten gjør oppmerksom på at forslag nr. 2 er under debatten endret og lyder nå:

«Stortinget ber regjeringen utrede en ordning for å sikre at alle som importerer biler til landet, omfattes av de lovpålagte returordningene og bidrar til finansieringen av denne.»

Det voteres først forslag nr. 15, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en vurdering av om det vil være hensiktsmessig å begrense avgiftsfritaket for nullutslippsbiler, samtidig som avgiftsfordelene for nullutslippsbiler styrkes ved å øke avgiftene for fossilbiler slik at nullutslippsbiler er vesentlig billigere enn fossilbiler i alle ulike klasser.»

Voteringstavlene viste at det var avgitt 95 stemmer mot og 4 stemmer for forslaget fra Sosialistisk Venstreparti.

(Voteringsutskrift kl. 12.02.25)

Regina Alexandrova (H) [12:02:31]: (fra salen): President! Jeg stemte feil. Jeg skulle stemt mot.

Presidenten: Da blir det 96 stemmer mot og 3 stemmer for. Forslaget er dermed ikke bifalt.

Det voteres over forslagene nr. 10–13, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2018 fremme forslag om en ny arveavgift med en omfordelende innretning.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, som et ledd i innføring av fordelsbeskatning av bolig, fremme forslag om rett til å utsette innbetaling av denne delen av skatten til skifte av bolig skjer.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en modell for beskatning av finanssektoren som i større grad ivaretar merverdiavgiftens egenskaper, med sikte på innføring fra september 2017.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer i flypassasjeravgiften som sikrer at områder av landet uten tilfredsstillende alternativer til fly ikke blir uforholdsmessig rammet.»

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 96 mot 3 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.03.07)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 9, fra Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av kraftverksbeskatningen, med sikte på å foreslå endringer som bidrar til å gjenopprette den fordelingen av vannkraftformuen som et bredt stortingsflertall sto bak i kraftskattereformen.»
Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 90 mot 9 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 12.03.30)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 8, fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om at finansskatten for 2017 (utover ordinær selskapskatt) utformes som en terminskatt på alminnelig inntekt i finanssektoren, hvor innbetalingen delvis skjer i inntektsåret. En slik modell erstatter regjeringens forslag om at det innføres en skatt på lønnsgrunnlaget i finanssektoren.»

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre ble med 82 mot 17 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 12.03.51)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 6, fra Arbeiderpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere virkemidler for å styrke insentivene til ansattes medeierskap i oppstartsselskaper, herunder å kunne tilby de ansatte opsjoner i selskapet, og fremme dette for Stortinget på egnet måte.»

Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 58 mot 41 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 12.04.15)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2017 med forslag til begrensning av avgiftsfritaket for nullutslippsbiler, herunder en vurdering av at avgiftsfritaket kun gjelder opp til 500 000 kroner i kjøpesum, eventuelt en vurdering av å unnta tilleggsutstyr fra dagens avgiftsfritak.»

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 62 mot 37 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 12.04.37)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 3 og 5, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett med en evaluering av flypassasjeravgiften. Evalueringen må blant annet kartlegge hvilke klimaeffekter avgiften har gitt, hvor

store kostnader den påfører norsk næringsliv, og om den bør innrettes på en mer hensiktsmessig måte, herunder om enkelte ruter bør unntas og om det bør differensieres mellom innenlands- og utenlandsruter.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag til innretning av vektfradraget for ladbare hybrider som gjenspeiler hvor lang rekkevidde bilen har når den går på elektrisitet. Dette kan gjøres ved å se bilens batterikapasitet og vekt i sammenheng.»
Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 58 mot 41 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 12.05.02)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen evaluere ordningen med toll- og merverdiavgiftsfritak på vareforsendelser med verdi under 350 kroner, og vurdere hvilke konsekvenser det har for norsk handelsnæring og norske statsfinanser.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet ble med 52 mot 47 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 12.05.25)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en ordning for å sikre at alle som importerer biler til landet, omfattes av de lovpålagte returordningene og bidrar til finansieringen av denne.»

Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 14, fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at dekningen av friskolers merverdiavgiftutgifter for voksne elever som ikke har rettskrav på videregående opplæring blir fullt ut kompensert gjennom forhøyet tilskuddssats fra 1. januar 2017.»

Votering:

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ble bifalt med 58 mot 41 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 12.06.09)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

A.

Rammeområde 21
Skatter, avgifter og toll

I

På statsbudsjettet for 2017 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Inntekter				
5501		Skatter på formue og inntekt		
	70	Trinnskatt, formuesskatt mv.	54 040 000 000	
	72	Fellesskatt	184 027 000 000	
5502		Finansskatt		
	70	Skatt på lønn	1 790 000 000	
5507		Skatt og avgift på utvinning av petroleum		
	71	Ordinær skatt på formue og inntekt	20 200 000 000	
	72	Særskatt på oljeinntekter	31 900 000 000	
	74	Arealavgift mv.	1 700 000 000	
5508		Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen		
	70	CO ₂ -avgift i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen	5 400 000 000	
5509		Avgift på utslipp av NO _x i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen		
	70	Avgift	3 000 000	
5511		Tollinntekter		
	70	Toll	3 100 000 000	
	71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter	240 000 000	
5521		Merverdiavgift		
	70	Merverdiavgift	270 300 000 000	
5526		Avgift på alkohol		
	70	Avgift på alkohol	13 500 000 000	
5531		Avgift på tobakkvarer mv.		
	70	Avgift på tobakkvarer mv.	7 300 000 000	
5536		Avgift på motorvogner mv.		
	71	Engangsavgift	17 255 000 000	
	72	Årsavgift	9 700 000 000	
	73	Vektårsavgift	360 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	75	Omregistreringsavgift	1 445 000 000	
5538		Veibruksavgift på drivstoff		
	70	Veibruksavgift på bensin	5 560 000 000	
	71	Veibruksavgift på autodiesel	10 735 000 000	
	72	Veibruksavgift på naturgass og LPG	3 000 000	
5541		Avgift på elektrisk kraft		
	70	Avgift på elektrisk kraft	10 500 000 000	
5542		Avgift på mineralolje mv.		
	70	Grunnavgift på mineralolje mv.	2 030 000 000	
	71	Avgift på smørelje mv.	118 000 000	
5543		Miljøavgift på mineralske produkter mv.		
	70	CO ₂ -avgift	6 984 000 000	
	71	Svovelavgift	15 000 000	
5547		Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier		
	70	Trikloret (TRI)	37 000 000	
	71	Tetrakloret (PER)	2 000 000	
5548		Miljøavgift på visse klimagasser		
	70	Avgift på hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK)	467 000 000	
5549		Avgift på utslipp av NO _x		
	70	Avgift på utslipp av NO _x	52 000 000	
5550		Miljøavgift på plantevernmidler		
	70	Miljøavgift på plantevernmidler	50 000 000	
5551		Avgifter knyttet til mineralvirksomhet		
	70	Avgift knyttet til andre undersjøiske naturforekomster enn petroleum	1 000 000	
	71	Årsavgift knyttet til mineraler	2 000 000	
5555		Avgift på sjokolade- og sukkervarer mv.		
	70	Avgift på sjokolade- og sukkervarer mv.	1 385 000 000	
5556		Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv.		
	70	Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv.	1 900 000 000	
5557		Avgift på sukker mv.		
	70	Avgift på sukker mv.	205 000 000	
5559		Avgift på drikkevareemballasje		
	70	Grunnavgift på engangsemballasje	1 725 000 000	
	71	Miljøavgift på kartong	50 000 000	
	72	Miljøavgift på plast	40 000 000	
	73	Miljøavgift på metall	5 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	74	Miljøavgift på glass	100 000 000	
5561		Flypassasjeravgift		
	70	Flypassasjeravgift	1 625 000 000	
5565		Dokumentavgift		
	70	Dokumentavgift	8 600 000 000	
5568		Sektoravgifter under Kulturdepartementet		
	71	Årsavgift – stiftelser	24 164 000	
	73	Refusjon – Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS	39 461 000	
	74	Avgift – forhåndskontroll av kinofilm	5 500 000	
	75	Kino- og videogramavgift	34 000 000	
5571		Sektoravgifter under Arbeids- og sosialdepartementet		
	70	Petroleumstilsynet – sektoravgift	85 040 000	
5572		Sektoravgifter under Helse- og omsorgsdepartementet		
	70	Legemiddelomsetningsavgift	90 000 000	
	72	Avgift utsalgssteder utenom apotek	4 900 000	
	73	Legemiddelkontrollavgift	125 000 000	
	74	Tilsynsavgift	3 770 000	
5574		Sektoravgifter under Nærings- og fiskeridepartementet		
	71	Avgifter immaterielle rettigheter	151 000 000	
	72	Kontroll- og tilsynsavgift akvakultur	29 600 000	
	73	Årsavgift Merkerregisteret	8 550 000	
	74	Fiskeriforskningsavgift	236 000 000	
	75	Tilsynsavgift Justervesenet	46 600 000	
5576		Sektoravgifter under Landbruks- og matdepartementet		
	70	Forskningsavgift på landbruksprodukter	150 000 000	
	71	Totalisatoravgift	135 000 000	
5577		Sektoravgifter under Samferdselsdepartementet		
	74	Sektoravgifter Kystverket	789 800 000	
	75	Sektoravgifter Nasjonal kommunikasjonsmyndighet	196 200 000	
5578		Sektoravgifter under Klima- og miljødepartementet		
	70	Sektoravgifter under Svalbard miljøvernfond	14 650 000	
	71	Jeger- og fellingsavgifter	84 763 000	
	72	Fiskeravgifter	16 056 000	
5580		Sektoravgifter under Finansdepartementet		
	70	Finanstilsynet, bidrag fra tilsynsenhetene	357 500 000	
5582		Sektoravgifter under Olje- og energidepartementet		
	70	Bidrag til kulturminnevern	300 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	71	Konsesjonsavgifter fra vannkraftutbygging	156 000 000	
	72	Påslag på nettariffen til Energifondet	630 000 000	
5583		Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser		
	70	Avgift på frekvenser mv.	295 400 000	
5700		Folketrygdens inntekter		
	71	Trygdeavgift	139 524 000 000	
	72	Arbeidsgiveravgift	177 134 000 000	
		Totale inntekter		<u>994 818 254 000</u>

II

Storingsvedtak om skatt av inntekt og formue mv. for inntektsåret 2017 (Stortingets skattevedtak)

Kapittel 1 – Generelt

§ 1-1 VEDTAKETS ANVENDELSESOMRÅDE

Dette vedtaket gjelder utskrivning av skatt på inntekt og formue for inntektsåret 2017. Vedtaket legges også til grunn for utskrivning av forskudd på skatt for inntektsåret 2017, etter reglene i skattebetalingsloven kapittel 4 til 6.

Sammen med bestemmelsene om forskudd på skatt i skattebetalingsloven, gjelder dette vedtaket også når skatteplikt utelukkende følger av lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv., og skattyteren ikke skal svare terminskatt etter samme lov § 7.

§ 1-2 FORHOLDET TIL SKATTELOVGIVNINGEN

Så langt dette vedtak ikke bestemmer noe annet, legges lovgivningen om skatt på formue og inntekt til grunn ved anvendelsen av vedtaket.

Kapittel 2 – Formuesskatt til staten og kommunene

§ 2-1 FORMUESSKATT TIL STATEN – PERSONLIG SKATTYTER OG DØDSBO

Personlig skattyter og dødsbo svarer formuesskatt til staten av den delen av skattyterens samlede antatte formue som overstiger 1 480 000 kroner. Satsen skal være 0,15 pst.

Ektefeller som lignes under ett for begge formue, jf. skatteloven § 2-10, svarer formuesskatt til staten av den delen av ektefellenes samlede antatte formue som overstiger 2 960 000 kroner. Satsen skal være 0,15 pst.

§ 2-2 FORMUESSKATT TIL STATEN – UPERSONLIG SKATTYTER

Selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2-36 annet ledd, og som ikke er fritatt for formuesskatteplikt etter skatteloven kapittel 2, svarer formuesskatt til staten med 0,15 pst. Formue under 10 000 kroner er skattefrie.

§ 2-3 FORMUESSKATT TIL KOMMUNENE

Det svares formuesskatt til kommunen dersom skattyter ikke er fritatt for slik skatteplikt etter skatteloven kapittel 2. Skattyter som har krav på personfradrag etter

skatteloven § 15-4, skal ha et fradrag i formuen på 1 480 000 kroner. For ektefeller som lignes under ett for begge formue, jf. skatteloven § 2-10, skal fradraget være 2 960 000 kroner. Når skattyter har formue i flere kommuner, fordeles fradraget etter reglene i skatteloven § 4-30 første og annet ledd. Satsen for formuesskatt til kommunene må ikke være høyere enn 0,7 pst. Maksimumssatsen gjelder når ikke lavere sats er vedtatt av kommunen.

Kapittel 3 – Inntektsskatt til staten, kommunene og fylkeskommunene

§ 3-1 TRINNSKATT

Personlig skattyter i klasse 0, 1 og 2 skal av personinntekt fastsatt etter skatteloven kapittel 12, svare trinnskatt til staten med

- 0,93 pst. for den delen av inntekten som overstiger 164 100 kroner,
- 2,41 pst. for den delen av inntekten som overstiger 230 950 kroner,
- 11,52 pst. for den delen av inntekten som overstiger 580 650 kroner, og
- 14,52 pst. for den delen av inntekten som overstiger 934 050 kroner.

For personlig skattyter i en kommune i Finnmark, eller i kommunene Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke, skal satsen etter første ledd tredje strekpunkt likevel være 9,52 pst.

Dersom skattyter er bosatt i riket bare en del av året, nedsettes beløpene i første og annet ledd forholdsmessig under hensyn til det antall hele eller påbegynte måneder av året han har vært bosatt her. Tilsvarende gjelder for skattyter som ikke er bosatt i riket, men som plikter å svare skatt etter skatteloven § 2-3 første og annet ledd, eller lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv.

§ 3-2 FELLESSKATT

Enhver som plikter å betale inntektsskatt til kommunen etter skatteloven, skal betale fellesskatt til staten. Fellesskatten skal beregnes på samme grunnlag som inntektsskatten til kommunene.

Satsen for fellesskatt skal være:

- For personlig skattepliktig og dødsbo i Finnmark og kommunene Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke: 6,05

pst.
– For personlig skattepliktig og dødsbo ellers: 9,55 pst.

§ 3-3 SKATT TIL STATEN

Selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2-36 annet ledd, svarer skatt til staten med 24 pst. av inntekten.

Selskap og innretninger som nevnt i første ledd og som svarer finansskatt på lønn, jf. folketrygdloven § 23-2 a, svarer skatt til staten med 25 pst. av inntekten.

§ 3-4 SKATT PÅ GRUNNRENTEINNTEKT I KRAFTFORETAK

Av grunnrenteinntekt i vannkraftverk fastsatt i medhold av skatteloven § 18-3 svares grunnrenteskatt til staten med 34,3 pst.

§ 3-5 SKATT TIL STATEN FOR PERSON BOSATT OG SELSKAP HJEMMEHØRENDE I UTLANDET

Skattyter som nevnt i skatteloven § 2-3 første ledd bokstav h, skal i tillegg til å svare skatt etter bestemmelsene foran i dette vedtaket, svare skatt til staten med 24 pst. av inntekten.

Person som ikke har bopel i riket, men som mottar lønn av den norske stat, skal av denne inntekt svare fellesskatt til staten etter satsen for personlig skattyter og dødsbo i dette vedtaket § 3-2 annet ledd annet strekpunkt, samt trinnskatt som nevnt i § 3-1 første ledd. Bestemmelsene i skatteloven § 16-20 til § 16-29 gjelder tilsvarende for skattytere som nevnt i dette ledd.

Av aksjeutbytte som utdeles til aksjonær som er hjemmehørende i utlandet, svares skatt til staten med 25 pst. eller i tilfelle den sats som følger av skatteavtale med fremmed stat. Det samme gjelder renter på grunnfondsbevis som utdeles til skattyter hjemmehørende i utlandet.

Person som nevnt i skatteloven § 2-3 fjerde ledd, skal av personinntekt fastsatt etter skatteloven kapittel 12 svare skatt til staten med 15 pst. av inntekten. Dersom vedkommende gis fradrag etter skatteloven § 6-71, svares skatt til staten etter skattesatsene som følger av §§ 3-1, 3-2 og 3-8.

§ 3-6 SKATT TIL STATEN PÅ HONORAR TIL UTENLANDSKE ARTISTER MV.

Skattepliktig etter lov om skatt på honorar til utenlandske artister mv., skal svare skatt til staten med 15 pst. av inntekten.

§ 3-7 SKATTESATS FOR UTBETALINGER FRA INDIVIDUELL PENSJONSAVTALE TIL BO

Skattesatsen for utbetaling fra individuell pensjonsavtale og etter innskuddspensjonsloven til bo, som omhandles i skatteloven § 5-40 fjerde ledd, skal være 45 pst.

§ 3-8 INNTEKTSSKATT TIL KOMMUNENE OG FYLKESKOMMUNENE

Den fylkeskommunale inntektsskattøren for personlige skattytere og dødsbo skal være maksimum 2,65 pst. Den kommunale inntektsskattøren for personlige skattytere og dødsbo skal være maksimum 11,80 pst.

Maksimumssatsene skal gjelde med mindre fylkestinget eller kommunestyret vedtar lavere sats.

Kapittel 4 – Skatt etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv.

§ 4-1 ORDINÆRE SKATTER

Skattyter som har formue knyttet til eller inntekt vunnet ved petroleumsutvinning og rørledningstransport, jf. § 2 annet ledd i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv., skal av slik formue og inntekt, i tillegg til de skatter som følger av bestemmelsene foran, svare skatt til staten etter reglene og satsene nedenfor. Det samme gjelder når skatteplikten utelukkende følger av nevnte lov.

Av formue som tilhører andre skattytere enn selskaper, svares skatt med 0,7 pst.

Av inntekt svares skatt med 24 pst., med mindre det skal svares skatt på inntekten etter dette vedtaket § 3-3. Skatten blir å utligne i samsvar med bestemmelsene i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv.

§ 4-2 SÆRSKATT

Av inntekt vunnet ved petroleumsutvinning, behandling og rørledningstransport som nevnt i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, skal det svares særskatt med 54 pst.

§ 4-3 TERMINSKATT

Terminskatt for inntektsåret 2017 skrives ut og betales i samsvar med lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 7. Ved utskrivningen av terminskatt benyttes satsene ovenfor.

§ 4-4 UTBYTTE UTDELT TIL UTENLANDSK EIERSELKAP

Det svares ikke skatt av aksjeutbytte som utdeles fra i riket hjemmehørende aksjeselskap og allmennaksjeselskap som er skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, til selskap hjemmehørende i utlandet som direkte eier minst 25 pst. av kapitalen i det utdelende selskap. Dersom det i riket hjemmehørende selskap også har inntekt som ikke er skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, svares skatt til staten etter de alminnelige regler for aksjeutbytte som fordeles til slik inntekt. Aksjeutbytte fordeles mellom særskattepliktig inntekt og annen inntekt på grunnlag av alminnelig inntekt fratrukket skatter for henholdsvis særskattepliktig inntekt og annen inntekt.

Kapittel 5 – Tonnasjesskatt

§ 5-1 TONNASJESKATT

Aksjeselskap, allmennaksjeselskap og tilsvarende selskap hjemmehørende i annen EØS-stat som nevnt i skatteloven § 8-10, skal svare tonnasskjesskatt, jf. skatteloven § 8-16, etter følgende sats:

- 0 kroner for de første 1 000 nettotonn, deretter
- 18 kroner per dag per 1 000 nettotonn opp til 10 000 nettotonn, deretter
- 12 kroner per dag per 1 000 nettotonn opp til 25 000 nettotonn, deretter
- 6 kroner per dag per 1 000 nettotonn.

Satsene i første ledd kan reduseres etter nærmere bestemmelser fastsatt av departementet, jf. skatteloven § 8-16 første ledd.

Kapittel 6 – Særlige bestemmelser om skattegrunnlag, beløpsgrenser og satser mv.

§ 6-1 MINSTEFRADRAG

Minstefradrag i lønnsinntekt mv. etter skatteloven § 6-32 første ledd bokstav a skal ikke settes lavere enn 31 800 kroner, og ikke høyere enn 94 750 kroner.

Minstefradrag i pensjonsinntekt etter skatteloven § 6-32 første ledd bokstav b skal ikke settes lavere enn 4 000 kroner, og ikke høyere enn 75 000 kroner.

§ 6-2 FORELDREFRADRAG

Fradrag beregnet etter skatteloven § 6-48 skal ikke settes høyere enn 25 000 kroner for ett barn. Fradragsgrensen økes med inntil 15 000 kroner for hvert ytterligere barn.

§ 6-3 PERSONFRADRAG

Fradrag etter skatteloven § 15-4 er 53 150 kroner i klasse 1 og 78 300 kroner i klasse 2.

§ 6-4 SKATTEBEGRENSNING VED LAV ALMINNELIG INNTEKT

Beløpsgrensene som nevnt i skatteloven § 17-1 første ledd skal være 143 150 kroner for enslige og 131 600 kroner for hver ektefelle. Beløpsgrensen er 263 200 kroner for ektepar og samboere som ved skattebegrensningen får inntekten fastsatt under ett etter skatteloven § 17-2 annet ledd.

§ 6-5 SKATTEFRADRAG FOR PENSJONSINNTEKT

Fradraget som nevnt i skatteloven § 16-1 første ledd skal være 29 940 kroner.

Beløpsgrensene som nevnt i skatteloven § 16-1 tredje ledd skal være 188 700 kroner i trinn 1 og 284 350 kroner i trinn 2.

§ 6-6 SÆRFRADRAG FOR ENSLIGE FORSØRGERE

Fradrag etter skatteloven § 6-80 er 4 317 kroner pr. påbegynt måned.

Av de første 470 000 kroner	intet
Av de neste 330 000 kroner	6 pst.
Av overskytende beløp	10 pst.

§ 5 Av arv som ikke går inn under § 4, svares:

Av de første 470 000 kroner	intet
Av de neste 330 000 kroner	8 pst.
Av overskytende beløp	15 pst.

IV

Storingsvedtak om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2017

For inntektsåret 2017 svares folketrygdavgifter etter

Kapittel 7 – Forskriftskompetanse mv.

§ 7-1 FORSKRIFTSFULLMAKT TIL GJENNOMFØRING OG UTFYLLING

Departementet kan gi forskrift til gjennomføring og utfylling av bestemmelsene i dette vedtak.

§ 7-2 ADGANG TIL Å FRAVIKE REGLENE I VEDTAKET

Reglene i dette vedtaket kan fravikes på vilkår som nevnt i skattebetalingsloven § 4-8.

III

Storingsvedtak om avgift til statskassen på arv for budsjettåret 2017

§ 1 Fra 1. januar 2017 skal det i henhold til lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver (arveavgiftsloven) svares avgift til statskassen etter bestemmelsene i dette vedtaket. Avgiftsplikten gjelder kun arv etter dødsfall som har skjedd før 1. januar 2014, med de begrensninger som følger av lov 13. desember 2013 nr. 110 om oppheving av lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver.

§ 2 Fradrag etter arveavgiftsloven § 15 annet ledd for begravellesomkostninger, skifteomkostninger og utgifter til gravsted settes til et halvt grunnbeløp i folketrygden (G) ved årets inngang, dvs. 46 288 kroner, hvis ikke høyere utgifter er legitimert.

Utgifter til dokumentavgift og tinglysing kommer særskilt til fradrag.

Fradrag etter arveavgiftsloven § 17 for avgiftspliktig som ikke har fylt 21 år, settes til et grunnbeløp i folketrygden (G) ved årets inngang, dvs. 92 576 kroner per år.

§ 3 Avgiftsgrunnlaget rundes nedover til nærmeste tall som kan deles med 1 000.

§ 4 Av arv til arvelaterens barn, fosterbarn – herunder stebarn som har vært oppfostret hos arvelateren – og foreldre, svares:

følgende regler og satser, jf. lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) kapittel 23:

Arbeidsgiveravgift

§ 1 BEREGNING AV AVGIFT OG REGLER OM SONEPLASSE-

RING

(1) Arbeidsgiveravgift beregnes som hovedregel etter satsen som gjelder i den sonen hvor arbeidsgiver anses å drive virksomhet. Det kan likevel ikke benyttes redusert sats når arbeidsgiver har virksomhet innenfor nærmere angitte sektorer eller når arbeidsgiver er i økonomiske vanskeligheter, jf. § 4 og § 3 annet ledd.

(2) Et foretak som er arbeidsgiver, anses å drive virksomhet i den kommunen hvor foretaket skal være registrert etter enhetsregisterloven. En privatperson som er arbeidsgiver, anses å drive virksomhet i den kommunen hvor vedkommende er bosatt ifølge folkeregisteret.

(3) Dersom arbeidsgiver er et foretak med registrerte underenheter, jf. forskrift 9. februar 1995 nr. 114 om registrering av juridiske personer m.m. i Enhetsregisteret § 10, anses hver underenhet som egen beregningsenhet for arbeidsgiveravgift.

(4) Utføres hoveddelen av arbeidstakerens arbeid i en annen sone med høyere sats enn der virksomheten drives, jf. annet ledd, og enhetsregisterreglene på grunn av virksomhetens art ikke påbyr at underenhet registreres i sonen hvor arbeidet utføres (ambulerende virksomhet), benyttes likevel satsen i denne andre sonen hvor arbeidet utføres på den del av lønn mv. som knytter seg til dette arbeidet. Med hoveddelen av arbeidet menes her mer enn halvparten av antall arbeidsdager arbeidstakeren har gjennomført for arbeidsgiveren i løpet av kalendermåneden. Arbeidsgiveravgift av etterbetaling av lønn mv. beregnes forholdsmessig med de satsene som skal benyttes på lønn mv. til den enkelte arbeidstaker for arbeid utført i inneværende kalendermåned.

(5) Flytter arbeidsgiveren eller underenheten fra en sone til en annen, legges satsen i tilflyttingssonen til grunn fra og med påfølgende kalendermåned etter registrert flyttedato.

§ 2 SONER FOR ARBEIDSGIVERAVGIFT

(1) Sone I omfatter de områder som ikke er nevnt nedenfor. Arbeidsgivere beregner avgiften etter satsen som gjelder for sone I, hvis ikke annet følger av dette vedtaket.

(2) Sone Ia omfatter:

- kommunene Frosta og Leksvik i Nord-Trøndelag fylke,
- kommunene Rissa, Midtre Gauldal og Selbu i Sør-Trøndelag fylke,
- kommunene Herøy, Haram, Midsund, Aukra, Eide og Gjemnes i Møre og Romsdal fylke,
- kommunene Flora, Sogndal og Førde i Sogn og Fjordane fylke,
- kommunene Etne, Bømlo, Kvam og Modalen i Hordaland fylke,
- kommunene Finnøy og Vindafjord i Rogaland fylke,
- kommunene Åseral, Audnedal, Hægebostad og Sirdal i Vest-Agder fylke,
- kommunene Vegårshei og Iveland i Aust-Agder fylke,
- kommunen Sigdal i Buskerud fylke,
- kommunen Gausdal i Oppland fylke.

(3) Sone II omfatter:

- kommunene Meråker, Verran og Inderøy i Nord-Trøn-

delag fylke,

- kommunene Ørland og Agdenes i Sør-Trøndelag fylke,
- kommunene Sande, Norddal, Stranda, Stordal, Vestnes, Rauma, Nesset, Sandøy, Tingvoll og Sunndal i Møre og Romsdal fylke,
- kommunene Gulen, Solund, Hyllestad, Høyanger, Vik, Balestrand, Leikanger, Aurland, Lærdal, Årdal, Luster, Askvoll, Fjaler, Gaular, Jølster, Naustdal, Bremanger, Vågsøy, Selje, Eid, Hornindal, Gloppen og Stryn i Sogn og Fjordane fylke,
- kommunene Tysnes, Kvinnherad, Jondal, Odda, Ullensvang, Eidfjord, Ulvik, Granvin, Fedje og Masfjorden i Hordaland fylke,
- kommunene Hjelmeland, Suldal, Sauda, Kvitsøy og Utsira i Rogaland fylke,
- kommunene Risør, Gjerstad, Åmli, Evje og Hornnes, Bygland, Valle og Bykle i Aust-Agder fylke,
- kommunene Drangedal, Nome, Tinn, Hjartdal, Seljord, Kviteseid, Nissedal, Fyresdal, Tokke og Vinje i Telemark fylke,
- kommunene Flå, Nes, Gol, Hemsedal, Ål, Hol, Rollag og Nore og Uvdal i Buskerud fylke,
- kommunene Nord-Fron, Sør-Fron, Ringebu, Søndre Land og Nordre Land i Oppland fylke,
- kommunene Kongsvinger, Nord-Odal, Sør-Odal, Eidskog, Grue, Åsnes, Våler, Trysil og Åmot i Hedmark fylke.

(4) Sone III omfatter:

- kommunen Snåsa i Nord-Trøndelag fylke,
- kommunene Hemne, Snillfjord, Bjugn, Oppdal, Rennebu, Meldal, Røros, Holtålen og Tydal i Sør-Trøndelag fylke,
- kommunene Vanylven, Surnadal, Rindal, Halså og Aure i Møre og Romsdal fylke,
- kommunene Dovre, Lesja, Skjåk, Lom, Vågå, Sel, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre og Vang i Oppland fylke,
- kommunene Stor-Elvdal, Rendalen, Engerdal, Tolga, Tynset, Alvdal, Folldal og Os i Hedmark fylke.

(5) Sone IV omfatter:

- Troms fylke, med unntak av kommunene Karlsøy, Lyn-gen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænangen og Tromsø,
- Nordland fylke, med unntak av kommunen Bodø,
- kommunene Namsos, Namdalseid, Lierne, Røyrvik, Namsskogan, Grong, Høylandet, Overhalla, Fosnes, Flatanger, Vikna, Nærøy og Leka i Nord-Trøndelag fylke,
- kommunene Hitra, Frøya, Åfjord, Roan og Osen i Sør-Trøndelag fylke,
- kommunen Smøla i Møre og Romsdal fylke.

(6) Sone IVa omfatter:

- kommunen Tromsø i Troms fylke,
- kommunen Bodø i Nordland fylke.

(7) Sone V omfatter:

- Finnmark fylke,
- kommunene Karlsøy, Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa og Kvænangen i Troms fylke.

§ 3 SATSER FOR ARBEIDSGIVERAVGIFT ETTER SONE

(1) Satsene for arbeidsgiveravgift for inntektsåret 2017 er:

- Sone I: 14,1 pst.
- Sone Ia: 14,1 pst., men likevel 10,6 pst. så lenge differansen mellom den avgift som ville følge av satsen på henholdsvis 14,1 pst. og 10,6 pst. ikke overstiger grensene for bagatellmessig støtte, jf. § 4 tredje og fjerde ledd. Bestemmelsene om redusert avgiftssats i sone Ia gjelder ikke foretak som er omfattet av helseforetaksloven, og statsforvaltningen som omfattes av reglene i folketrygdloven § 24-5 tredje ledd.
- Sone II: 10,6 pst.
- Sone III: 6,4 pst.
- Sone IV: 5,1 pst.
- Sone IVa: 7,9 pst.
- Sone V: 0 pst. Samme sats gjelder for avgift som svares av arbeidsgivere hjemmehørende på Svalbard for arbeid utført der, og når andre arbeidsgivere utbetaler lønn og annen godtgjørelse som blir skattlagt etter lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard.

(2) Arbeidsgivere som er i økonomiske vanskeligheter, jf. ESAs retningslinjer for støtte til foretak i vanskeligheter, må beregne avgift etter satsen som gjelder i sone I. Det samme gjelder arbeidsgivere med utestående krav på tilbakebetaling av ulovlig statsstøtte. Bestemmelsen i første og annet punktum gjelder likevel ikke så lenge differansen mellom den avgiften som ville følge av satsen i lokaliseringssonen og satsen i sone I, ikke overstiger grensene for bagatellmessig støtte, jf. § 4 tredje ledd.

(3) Arbeidsgivere som beregner arbeidsgiveravgift etter reduserte satser, plikter å avgi erklæring om hvorvidt foretaket er i økonomiske vanskeligheter.

§ 4 SÆRREGLER OM AVGIFTSSATS OG AVGIFTSBEREGNING FOR ARBEIDSGIVERE MED AKTIVITETER INNENFOR VISSE SEKTORER OG ANDRE ARBEIDSGIVERE SOM BEREGNER AVGIFT MED REDUSERT SATS ETTER REGLENE OM BAGATELMESSIG STØTTE

(1) Arbeidsgivere i sonene II–V, eller med ambulerende virksomhet i disse sonene, som utfører aktiviteter omfattet av tabellen nedenfor, skal beregne avgift etter satsen for sone I, uansett hvor arbeidsgiver er lokalisert eller arbeidet blir utført. Tilsvarende gjelder for lønn mv. til utleide arbeidstakere som utfører slike aktiviteter.

Stålsektoren

Aktiviteter knyttet til produksjon av produkter som nevnt i Annex II til ESAs retningslinjer for regionalstøtte 2014–2020

Syntetfisersektoren

Aktiviteter knyttet til produksjon av produkter som nevnt i Annex IIa til ESAs retningslinjer for regionalstøtte 2014–2020

Næringskoder, jf. Norsk standard for næringsgruppering (SN2007)

Energisektoren

Næringshovedområde 35

Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning

Transportsektoren

49.1

Passasjertransport med jernbane

49.2

Godstransport med jernbane

49.31

Transport med rutebil og sporvei i by- og forstadsområder

49.39

Landtransport med passasjerer ikke nevnt annet sted

49.41

Godstransport på vei

50

Sjøfart

51.1

Lufttransport med passasjerer

51.21

Lufttransport med gods

Lufthavner

52.23	Andre tjenester tilknyttet lufttransport
Finansierings- og forsikringsvirksomhet mv.	
64	Finansieringsvirksomhet
65	Forsikringsvirksomhet og pensjonskasser, unnatt trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning
66	Tjenester tilknyttet finansierings- og forsikringsvirksomhet
70.10	Hovedkontortjenester, men bare for så vidt gjelder tjenester som ytes innenfor et konsern
70.22	Bedriftsrådgivning og annen administrativ rådgivning, men bare for så vidt gjelder tjenester som ytes innenfor et konsern

(2) Arbeidsgivere med blandet virksomhet kan, dersom de har et klart regnskapsmessig skille mellom lønn mv. knyttet til aktiviteter som nevnt i første ledd og andre aktiviteter, uten hinder av første ledd beregne avgiften etter satsene i § 3, eventuelt i § 5, for den del av avgiftsgrunnlaget som ikke er knyttet til aktiviteter som nevnt i første ledd.

(3) Arbeidsgivere kan uten hinder av første ledd beregne arbeidsgiveravgift for aktiviteter som nevnt i første ledd etter satsene for lokaliseringssonen, så lenge differansen mellom den avgift som ville følge av satsen i lokaliseringssonen og satsen i sone I, ikke overstiger 500 000 kroner for arbeidsgiveren i 2017. Dersom arbeidsgiver anses å være en del av et konsern, jf. forordning (EU) nr. 1407/2013 om bagatellmessig støtte, gjelder beløpsgrensen for hele konsernet under ett. For aktiviteter knyttet til godstransport på vei, jf. næringskode 49.41 Godstransport på vei, må differansen ikke overstige 250 000 kroner i 2017.

(4) Når en arbeidsgiver beregner avgift med redusert sats i sone Ia eller etter tredje ledd, kan den samlede fordelingen av bagatellmessig støtte i form av redusert avgift og annen bagatellmessig støtte til arbeidsgiveren ikke overstige 500 000 kroner i 2017, jf. forordning (EU) nr. 1407/2013 om bagatellmessig støtte. For aktiviteter knyttet til

godstransport på vei må slik samlet støtte ikke overstige 250 000 kroner i 2017. Arbeidsgiver som mottar annen støtte til dekning av lønn mv., kan ikke beregne redusert avgift etter bestemmelsene i denne paragraf.

(5) Arbeidsgivere som beregner avgift med redusert sats etter bestemmelsen i tredje ledd, plikter å gi opplysninger om eventuell annen bagatellmessig støtte og støtte til dekning av lønnskostnader som arbeidsgiver har blitt tildelt i kalendermåneden.

§ 5 SÆRREGEL OM AVGIFTSSATS FOR AKTIVITETER KNYTTET TIL PRODUKTER SOM IKKE OMFATTES AV EØS-AVTALEN

(1) Arbeidsgivere som utfører aktiviteter knyttet til produksjon, foredling og engroshandel av produkter som ikke omfattes av EØS-avtalen, jf. avtalens § 8, beregner arbeidsgiveravgift med 5,1 pst. når virksomheten drives i sone IVa, og med 10,6 pst. når den drives i sone Ia. Dette gjelder aktiviteter som er omfattet av næringskodene i tabellen nedenfor. Dersom arbeidsgiver også utfører andre aktiviteter enn de som er nevnt nedenfor, gjelder § 4 annet ledd om blandet virksomhet tilsvarende.

Næringskode, jf. Norsk standard for næringsgruppering (SN2007)

01.1–01.3	Dyrking av ettårige vekster, flerårige vekster og planteformering
01.4	Husdyrhold
01.5	Kombinert husdyrhold og planteproduksjon
01.6	Tjenester tilknyttet jordbruk og etterbehandling av vekster etter innhøsting
01.7	Jakt, viltstell og tjenester tilknyttet jakt og viltstell
02.1–02.3	Skogskjøtsel og andre skogbruksaktiviteter, avvirkning og innsamling av viltvoksende produkter av annet enn tre og del av 16.10 (produksjon av pæler)

02.40	Tjenester tilknyttet skogbruk (med unntak av tømmermåling)
03.11–03.12	Hav- og kystfiske og fangst og ferskvannsfiske
03.21–03.22	Hav- og kystbasert akvakultur og ferskvannsbasert akvakultur
10.11–10.13	Bearbeiding og konservering av kjøtt og fjørfe-kjøtt og produksjon av kjøtt- og fjørfevarer
10.20	Bearbeiding og konservering av fisk, skalldyr og bløtdyr
10.3	Bearbeiding og konservering av frukt og grønnsaker
10.4	Produksjon av vegetabiliske og animalske oljer og fettstoffer
10.5	Produksjon av meierivarer og iskrem
10.6	Produksjon av kornvarer, stivelse og stivelsesprodukter, samt del av 10.89 (produksjon av kunstig honning og karamell)
10.85	Produksjon av ferdigmat
10.9	Produksjon av fôrvarer
46.2	Engroshandel med jordbruksråvarer og levende dyr
46.31	Engroshandel med frukt og grønnsaker, samt del av 10.39 (produksjon av skrellede grønnsaker og blandede salater)
46.32	Engroshandel med kjøtt og kjøttvarer
46.33	Engroshandel med meierivarer, egg, matolje og -fett
46.381	Engroshandel med fisk, skalldyr og bløtdyr
50.202	Innenriks sjøtransport med gods, men bare for så vidt gjelder drift av brønnbåter
52.10	Lagring, men bare for så vidt gjelder drift av kornsiloer.

Trygdeavgift

§ 6 TRYGDEAVGIFT AV PENSJON MV.

Av pensjon i og utenfor arbeidsforhold, føderåd, livrente som ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold, engangsutbetaling fra pensjonsordning etter innskuddspensjonsloven, engangsutbetaling fra individuell pensjonsavtale som er i samsvar med regler gitt av departementet, engangsutbetaling fra pensjonsavtale etter lov om individuell pensjonsordning og personinntekt for skattyter under 17 år og over 69 år, som nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 1, beregnes trygdeavgift med 5,1 pst.

§ 7 TRYGDEAVGIFT AV LØNNSINNTekt MV.

Av lønnsinntekt og annen personinntekt som nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 2, beregnes trygde-

avgift med 8,2 pst.

§ 8 TRYGDEAVGIFT AV NÆRINGSINNTekt MV.

Av næringsinntekt og annen personinntekt som nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 3, beregnes trygdeavgift med 11,4 pst.

Andre bestemmelser

§ 9 FORSKRIFTSFULLMAKT MV.

Departementet gir regler om grunnlag og satser for avgifter og tilskudd etter folketrygdloven § 23-4 for visse grupper av medlemmer i trygden. Satsen på 14,1 pst. skal legges til grunn for arbeidsgiveravgift fastsatt etter denne bestemmelsen.

Departementet kan gi regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i §§ 1 til 5.

V

Storingsvedtak om fastsetting av finansskatt på lønn for 2017

For inntektsåret 2017 svares finansskatt på lønn etter følgende regler og satser, jf. lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 23-2 a:

§ 1 FINANSIELLE AKTIVITETER

(1) Arbeidsgivere som utøver aktiviteter omfattet av næringshovedområde K «Finansierings- og forsikringsvirksomhet» i Statistisk sentralbyrås standard for næringsgruppering, anses å utøve finansielle aktiviteter.

§ 2 UNNTAK FRA PLIKTEN TIL Å SVARE
FINANSSKATT PÅ LØNN

(1) Arbeidsgivere som utøver finansielle aktiviteter, er unntatt fra skatteplikten etter folketrygdloven § 23-2 a, dersom andelen av arbeidsgiverens lønnskostnader mv. knyttet til finansielle aktiviteter utgjør mindre enn 30 pst. av arbeidsgiverens totale lønnskostnader, jf. folketrygdloven § 23-2 a annet ledd.

(2) Beregningen av andelen av arbeidsgiverens samlede lønnskostnader mv. knyttet til finansielle aktiviteter etter første ledd, skal enten basere seg på samlet lønn mv. omfattet av folketrygdloven § 23-2 a annet ledd for foregående inntektsår, eller på det tilsvarende beløpet for januar 2017. For arbeidsgivere som etableres etter 31. januar 2017, og virksomheter som av andre årsaker ikke har lønnsgrunnlag som nevnt i forrige punktum, skal samlet lønn mv. for den første hele opplysningspliktige kalendermåned legges til grunn for beregningen.

(3) Arbeidsgivere med finansielle aktiviteter hvor andelen lønn mv. knyttet til merverdiavgiftspliktig, finansiell aktivitet utgjør mer enn 70 pst. av arbeidsgiverens samlede lønn mv., er unntatt fra skatteplikten etter folketrygdloven § 23-2 a. Annet ledd gjelder tilsvarende for beregningen av andelen lønn mv. knyttet til merverdiavgiftspliktig, finansiell aktivitet.

(4) Arbeidsgivere som driver ikke-økonomisk aktivitet kan, dersom de har et klart regnskapsmessig skille mellom lønn mv. knyttet til henholdsvis ikke-økonomisk aktivitet og økonomisk aktivitet, beregne finansskatt på lønn etter folketrygdloven § 23-2 a bare for den delen av lønn mv. som knytter seg til virksomhetens økonomiske aktivitet.

§ 3 SATS FOR FINANSSKATT PÅ LØNN

Satsen for finansskatt på lønn for inntektsåret 2017 er 5 pst.

§ 4 FORSKRIFTSFULLMAKT

Departementet kan gi regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i dette vedtaket.

VI

Storingsvedtak om CO₂-avgift i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen for budsjettåret 2017

Fra 1. januar 2017 skal det i henhold til lov 21. desember 1990 nr. 72 om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen betales CO₂-avgift til statskassen etter følgende satser:

- for naturgass som slippes ut til luft kr 7,16 per standardkubikkmeter
- for CO₂ som utskilles fra petroleum og slippes ut til luft kr 1,04 per standardkubikkmeter
- for annen gass kr 1,04 per standardkubikkmeter
- for olje eller kondensat kr 1,04 per liter.

VII

Storingsvedtak om produktavgift til folketrygden for fiskeri-, hvalfangst- og selfangstnæringene for 2017

Med hjemmel i folketrygdloven § 23-5 annet ledd fastsettes:

I

I 2017 skal følgende avgifter til folketrygden dekkes ved en produktavgift på omsetning av fisk, hval og sel, og produkter av disse, fra fartøy som har drevet egen fangstvirksomhet innenfor det aktuelle kalenderår:

- Trygdeavgift over 8,2 pst. av pensjonsgivende inntekt fra fiske, hval- og selfangst i inntektsåret.
- Arbeidsgiveravgift på hyre til mannskapet på fiske-, hvalfangst- og selfangstfartøy.
- Premie til kollektiv yrkesskadetrygd for fiskere, hval- og selfangere.
- Avgift til dekning av de utgiftene folketrygden har med stønad til arbeidsløse fiskere, hval- og selfangere.
- Avgift til dekning av de utgiftene folketrygden har i forbindelse med ordningen med frivillig tilleggstrygd for sykepengene til manntallsførte fiskere, hval- og selfangere.

II

Produktavgiften skal være 2,3 pst. for 2017.

VIII

Storingsvedtak om merverdiavgift for budsjettåret 2017 (kap. 5521 post 70)

§ 1 Saklig virkeområde og forholdet til merverdiavgiftsloven

Fra 1. januar 2017 svares merverdiavgift etter satsene i dette vedtaket og i samsvar med lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven).

§ 2 ALMINNELIG SATS

Merverdiavgift svares med 25 pst. av avgiftspliktig omsetning, uttak og innførsel når ikke redusert sats skal

anvendes etter bestemmelsene nedenfor.

§ 3 REDUSERT SATS MED 15 PST.

Merverdiavgift svares med 15 pst. av omsetning, uttak og innførsel av næringsmidler som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-2.

§ 4 REDUSERT SATS MED 10 PST.

Merverdiavgift svares med 10 pst. av omsetning og uttak av tjenester som gjelder:

- a) persontransport mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-3,
- b) transport av kjøretøy på fartøy som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-4,
- c) utleie av rom i hotellvirksomhet mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-5,
- d) rett til å overvære kinoforestillinger som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-6,
- e) kringkastingstjenester som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-7,

- f) adgang til utstillinger i museer mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-9,
- g) adgang til fornøylesparker mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-10,
- h) rett til å overvære idrettsarrangementer mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-11.

§ 5 REDUSERT SATS MED 11,11 PST.

Merverdiavgift svares med 11,11 pst. av omsetning mv. av villlevende marine ressurser som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-8.

IX

Stortingsvedtak om særavgifter til statskassen for budsjettåret 2017

Om avgift på alkohol (kap. 5526 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2017 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende varer med følgende beløp:

Alkoholholdig drikk	Volumprosent alkohol	Kr
	t.o.m. 0,7	avgiftslegges etter reglene for alkoholfrie drikkevarer
Brennevinsbasert	over 0,7	7,46 per volumprosent og liter
Annen	over 0,7 t.o.m. 2,7	3,34 per liter
	over 2,7 t.o.m. 3,7	12,54 per liter
	over 3,7 t.o.m. 4,7	21,72 per liter
	over 4,7 t.o.m. 22	4,86 per volumprosent og liter
Etanol til teknisk bruk	over 0,7	sats som for alkoholholdig drikk

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften. Departementet kan videre gi forskrift om at det skal betales avgift på alkohol som er i varer som ikke er avgiftspliktige etter første ledd, samt om forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote, jf. tolloven § 4-20.

§ 2 Det gis fritak for avgift på alkohol som

- a) fra produsents eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolloven § 4-23,
 3. leveres til toll- og avgiftsfritt utsalg på lufthavn etter tolloven § 4-30,
- b) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
- c) etter tolloven § 5-3 fra produsents eller importørs lager leveres til eller innføres av
 1. diplomater,
 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 3. Den nordiske investeringsbank,

- d) kommer i retur til produsents eller importørs lager,
- e) leveres til teknisk, vitenskapelig eller medisinsk bruk og som er gjort utjenlig til drikk (denaturert) eller på annen måte finnes garantert mot å bli brukt til drikk,
- f) brukes som råstoff mv. ved framstilling av varer,
- g) framstilles ved ikke ervervsmessig produksjon. Fritaket omfatter ikke brennevinsbasert drikk og gjelder kun framstilling til eget bruk.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på tobakkvarer mv. (kap. 5531 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2017 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende varer med følgende beløp:

Produkt	Kr	
Sigarer	2,55	per gram av pakningens nettovekt
Sigaretter	2,55	per stk.
Røyketobakk, karvet skråtobakk, råtobakk i forbrukerpakning	2,55	per gram av pakningens nettovekt
Skråtobakk	1,03	per gram av pakningens nettovekt
Snus	1,03	per gram av pakningens nettovekt
Sigarettpapir og sigarethylser	0,0390	per stk.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften. Departementet kan videre gi forskrift om forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote, jf. tolloven § 4-20.

§ 2 Departementet kan gi forskrift eller fatte enkeltvedtak om at varer som er ment eller er egnet som erstatning for varer som nevnt i § 1, er avgiftspliktige. Dersom avgiftsplikt blir pålagt, skal det betales avgift med samme beløp som for tilsvarende tobakkvare.

§ 3 Det gis fritak for avgift på tobakkvarer mv. som

- fra produsents eller importørs lager
 - utføres til utlandet,
 - leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolloven § 4-23,
 - leveres til toll- og avgiftsfritt utsalg på lufthavn etter tolloven § 4-30,
- innføres
 - som reisegods etter tolloven § 5-1,
 - til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
- etter tolloven § 5-3 fra produsents eller importørs lager leveres til eller innføres av
 - diplomater,
 - NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 - Den nordiske investeringsbank,
- kommer i retur til produsents eller importørs lager,

e) kvalitetsprøves og forbrukes på fabrikk eller lager.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på motorvogner mv. (kap. 5536) A. Engangsavgift (kap. 5536 post 71)

§ 1 Fra 1. januar 2017 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales avgift til statskassen ved første gangs registrering av motorvogner i det sentrale motorvognregisteret. Videre skal det betales avgift når

- betingelsene for avgiftsfrihet eller avgiftsnedsettelse ved første gangs registrering ikke lenger er oppfylt,
 - motorvogn som ikke tidligere er registrert her i landet urettmessig tas i bruk uten registrering,
 - oppbygd motorvogn tas i bruk før ny registrering.
- Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Avgift skal betales med følgende beløp:

Avgiftsgrupper	Egenvekt (kg)	Motoref- NO _x - utlipp fekt (kW) (mg/km)	CO ₂ - utslipp (g/km)	Slagvolum (cm ³)	Sats per enhet (kr)	Vrakpant avgift (kr)
Avgiftsgruppe A						2 400
Personbiler, varebiler	0–350				0	
klasse 1, busser under 6 m med inntil 17 seteplasser	351–1 200				26,51	
	1 201–1 400				66,05	
	1 401–1 500				206,41	
	over 1 500				240,06	
		over 0			70,93	

Avgiftsgrupper	Egenvekt (kg)	Motoref- NO _x - utlipp fekt (kW) (mg/km)	CO ₂ - utlipp (g/km)	Slagvolum (cm ³)	Sats per enhet (kr)	Vrakpant avgift (kr)
Motorvogn med plikt til å dokumentere drivstoff- forbruk og CO ₂ -utslipp, og med						
utslipp 75 g/km og over			0–75		0	
			76–100		914,70	
			101–130		995,49	
			131–200		2 685,98	
			over 200		3 449,80	
CO ₂ -utslipp under 75 g/ km t.o.m. 40 g/km gjøres følgende fradrag per g/ km for den del av utslip- pet som ligger under 75 g/km t.o.m. 40 g/km					937,20	
CO ₂ -utslipp under 40 g/ km gjøres følgende fra- drag per g/km for den del av utslippet som ligger under 40 g/km					1 102,65	
Motorvogn uten plikt til å dokumentere drivstoff- forbruk og CO ₂ -utslipp						
– Bensindrevne			0–750		15,88	
			751–1 300		62,84	
			1 301–1 700		170,71	
			over 1 700		147,31	
– ikke bensindrevne			0–750		12,17	
			751–1 300		51,30	
			1 301–1 700		139,34	
			over 1 700		115,96	
Avgiftsgruppe B						2 400
Varebiler klasse 2, laste- 20 pst. av A biler med tillatt totalvekt mindre enn 7 501 kg og godsrom med lengde un- der 300 cm og bredde un- der 190 cm		75 pst. av A				
Motorvogn med plikt til å dokumentere drivstoff- forbruk og CO ₂ -utslipp, og med						

Avgiftsgrupper	Egenvekt (kg)	Motoref- NO _x - utlipp fekt (kW) (mg/km)	CO ₂ - utslipp (g/km)	Slagvolum (cm ³)	Sats per enhet (kr)	Vrakpant avgift (kr)
Beltemotorsykler (snø- scootere)	0–100				13,79	
	101–200				27,58	
	over 200				55,14	
		0–20			22,15	
		21–40			44,30	
		over 40			88,58	
					0–200	2,43
				201–400	4,86	
				over 400	9,69	
Avgiftsgruppe H					2 400	
Motorvogn i avgifts- gruppe A, som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på løyveinnehaver til bruk som ordinær drosje (ikke reserve- eller erstat- ningsdrosje) eller for transport av funksjons- hemmede	40 pst. av A		100 pst. av A			
Motorvogn med plikt til å dokumentere drivstoff- forbruk og CO ₂ -utslipp, og med						
– utslipp 75 g/km og over			0–75		0	
			76–100		914,70	
			over 100		995,49	
– CO ₂ -utslipp under 75 g/km t.o.m. 40 g/km gjø- res følgende fradrag per g/km for den del av ut- slippet som ligger under 75 g/km t.o.m. 40 g/km					937,20	
– CO ₂ -utslipp under 40 g/km gjøres følgende fra- drag per g/km for den del av utslippet som ligger under 40 g/km					1 102,65	
Motorvogn uten plikt til å dokumentere drivstoff- forbruk og CO ₂ -utslipp				100 pst. av A		
Avgiftsgruppe I					2 400	

Avgiftsgrupper	Egenvekt (kg)	Motoreffekt (kW)	NO _x -utslipp (mg/km)	CO ₂ -utslipp (g/km)	Slagvolum (cm ³)	Sats per enhet (kr)	Vrakpant avgift (kr)
Avgiftspliktige motorvogner som er 30 år eller eldre						0	
Avgiftsgruppe J							2 400
Busser under 6 m med inntil 17 seteplasser, hvorav minst 10 er fastmontert i fartsretningen	40 pst. av A		0 pst. av A				
Motorvogn med plikt til å dokumentere drivstofforbruk og CO ₂ -utslipp, og med							
– utslipp 75 g/km og over				0–75		0	
				76–100		365,88	
				101–130		398,20	
				over 130		1 074,39	
– CO ₂ -utslipp under 75 t.o.m. 40 g/km gjøres følgende fradrag per g/km for den del av utslippet som ligger under 75 g/km t.o.m. 40 g/km						374,88	
– CO ₂ -utslipp under 40 g/km gjøres følgende fradrag per g/km for den del av utslippet som ligger under 40 g/km						441,06	
Motorvogn uten plikt til å dokumentere drivstofforbruk og CO ₂ -utslipp					40 pst. av A		

Vrakpantavgiften inngår ikke i beregningsgrunnlaget for merverdiavgiften.

Departementet kan gi forskrift om refusjon av engangsavgift og vrakpantavgift for motorvogner som utføres til utlandet. Departementet kan videre gi forskrift om forholdsmessig betaling av engangsavgift for motorvogn som skal benyttes i Norge i et avgrenset tidsrom på bakgrunn av en tidsbestemt leie- eller leasingkontrakt.

Departementet kan gi forskrift om tilbakebetaling og tilleggsberegning av særavgift og merverdiavgift. Departementet kan videre gi forskrift om hvilken avgiftsgruppe en motorvogn skal avgiftsberegnes etter. Oppstår det tvil om hvilken avgiftsgruppe en motorvogn skal avgiftsberegnes etter, avgjøres dette av departementet med bindende virkning.

§ 3 Ved beregning av avgift basert på egenvekt, NO_x-utslipp, CO₂-utslipp, slagvolum og motoreffekt benyttes

de tekniske data som fastsettes i forbindelse med motorvognens godkjenning etter veimyndighetenes regelverk.

For motorvogner som ikke har fastsatt verdi for utslipp av NO_x etter første ledd, settes utslippet til den verdi vedkommende motorvogn maksimalt kan ha etter veimyndighetenes regelverk. Departementet kan gi forskrift om hvordan NO_x-utslipp skal fastsettes.

Hvilke motorvogner som har plikt til å dokumentere drivstofforbruk og CO₂-utslipp, følger av veimyndighetenes regelverk. Avgiftsberegningen for kjøretøy som ikke omfattes av veimyndighetenes regelverk om dokumentasjon av drivstofforbruk og CO₂-utslipp, skal baseres på CO₂-utslipp når utslippet på annen måte er dokumentert overfor veimyndighetene og lagt til grunn ved registreringen.

Ved innenlandsk tilvirkning er verdiavgiftsgrunnlaget prisen fra produsent. Ved innførsel er verdiavgiftsgrunnlaget tollverdien.

§ 4 For motorvogner som benytter stempeldrevet forbrenningsmotor i kombinasjon med elektrisk motor (hybridbiler), inngår verken effekten knyttet til den elektriske motoren eller vekten av elektromotor og batteripakke i avgiftsgrunnlaget.

For motorvogner som har vært registrert i utlandet før registrering her i landet, gjøres bruksfradrag i den engangsavgift som beregnes etter § 2.

Departementet kan gi forskrift om beregning av engangsavgiften for motorvogner som nevnt i første og annet ledd.

§ 5 Det gis fritak for engangsavgift på

- a) motorvogner som registreres på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn,
- b) motorvogner registrert på Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
- c) motorvogner som registreres på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
- d) lett pansrede motorvogner til offentlig bruk,
- e) motorvogner til bruk utelukkende som banekjøretøy og i rally, samt motorsykler til bruk utelukkende i trial- og endurokonkurranseskjering,
- f) ambulanser,
- g) begravelleskjøretøy,
- h) beltemotorsykler som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på humanitær institusjon som skal benytte kjøretøyet i ambulansetjeneste,
- i) motorvogner som bare bruker elektrisitet til framdrift, herunder motorvogner hvor elektrisiteten er produsert i brenselceller. Fritaket omfatter ikke motorvogner hvor batteri under kjøring kan tilføres strøm ved bruk av en ekstern forbrenningsmotor,
- j) busser som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på
 1. innehaver av løyve etter lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy § 6 eller § 9, eller som er utleid på kontrakt med varighet på ett år eller mer mellom innehaver av slikt løyve og selskap i samme konsern. Fritaket gjelder også busser som utfører rutetransport basert på kontrakt med varighet på ett år eller mer inngått med myndighet eller selskap som har slikt ruteløyve,
 2. institusjon eller organisasjon som tilbyr transport av funksjonshemmede mv.,
- k) motorvogner som innføres som arvegods etter tolloven § 5-1 første ledd bokstav e,
- l) motorvogner som innføres til midlertidig bruk etter tolloven § 6-1 annet ledd,
- m) beltevogner til Forsvaret,
- n) spesialutrustede kjøretøy til bruk for brannvesenet,
- o) motorvogner som til framdrift benytter stempeldrevet forbrenningsmotor som kun kan benytte hydrogen som drivstoff. Dette gjelder også kjøretøy som til framdrift benytter slik motor i kombinasjon med elektrisk motor (hybridbiler),
- p) amatørbygde kjøretøy.

For motorvogner som kan benytte etanol som drivstoff gjøres fradrag i avgiften etter § 2 på kr 10 000. Med etanol menes i denne sammenheng konsentrasjoner på minst 85 pst. etanol.

Motorvogner som nevnt i første ledd bokstav a til c er fritatt for vrakpantavgift.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 6 Departementet kan gi forskrift om betaling av avgifter ved endring av en motorvogns avgiftsmessige status og om hva som skal anses som slik endring.

Departementet kan gi forskrift om betaling av avgift dersom det foretas endringer av en motorvogn som har betydning for grunnlaget for beregning av avgiften, og om hva som skal anses som en slik endring.

§ 7 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning eller også ellers en klart urimelig virkning.

B. Årsavgift (kap. 5536 post 72)

§ 1 For 2017 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorvogner og båter betales årsavgift til statskassen for innenlandsregistrerte kjøretøy med tillatt totalvekt mindre enn 7 500 kg med følgende beløp (kr):

- a) 2 820 for personbiler, varebiler, campingbiler, busser, kombinerte biler, lastebiler, samt trekkbiler med tillatt totalvekt fra og med 3 500 kg,
- b) 3 290 for dieseldrevne motorvogner som nevnt i bokstav a som ikke har fabrikkmontert partikkelfilter,
- c) 2 820 for årsprøvekjennermerker for motorvogner,
- d) 1 960 for motorsykler; trehjuls, lette, mellomtunge og tunge,
- e) 455 for
 1. motorvogner som er registrert på innehaver av løyve etter yrkestransportlova § 9 som drosje (ikke reserve- eller erstatningsdrosje) eller for transport av funksjonshemmede,
 2. motorvogner som er registrert på innehaver av løyve etter yrkestransportlova § 6, eller som er utleid på kontrakt med varighet på ett år eller mer mellom innehaver av slikt løyve og selskap i samme konsern. Dette gjelder også motorvogn som utfører rutetransport basert på kontrakt med varighet på ett år eller mer inngått med myndighet eller selskap som har slikt ruteløyve,
 3. motorvogner som er godkjent og registrert som ambulanse eller som er registrert som begravelleskjøretøy på begravellesbyrå og lignende,
 4. motorvogner som er registrert på kjennemerker med lysegule tegn på sort bunn,
 5. motorvogner som bare bruker elektrisitet til framdrift, herunder motorvogner hvor elektrisiteten er produsert i brenselceller,
 6. motorredskap,

7. beltekjøretøy,
 8. trekkbiler som ikke omfattes av bokstav a eller b,
 9. mopeder,
 10. traktorer,
 11. motorvogner som er 30 år eller eldre.
 Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Unntatt fra avgiftsplikt er:

- a) motorvogner som er registrert på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn,
 - b) motorvogner som er registrert på Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
 - c) motorvogner som er registrert på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 - d) motorvogner registrert til bruk på Svalbard,
 - e) motorvogn som er stjålet i løpet av året.
- Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Det skal betales full avgift for kjøretøy som er registrert per 1. januar eller som blir registrert i første halvår og for årsprøvekjennermerker som er tildelt per 1. januar eller som blir tildelt i første halvår.

Det skal ikke betales avgift for motorvogner som innen avgiftens forfall leveres til godkjent oppsamlingsplass for bilvrak eller til biloppbuggeri for vraking/hugging.

Det skal betales halv avgift på kjøretøy som

- a) leveres til godkjent oppsamlingsplass for bilvrak eller til biloppbuggeri for vraking/hugging i første halvår,

men etter avgiftens forfall,
 b) registreres eller tildeles årsprøvekjennermerker i annet halvår.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for å betale halv avgift.

§ 4 Avgift som ikke er betalt innen forfall, forhøyes med kr 250. For kjøretøy som nevnt i § 1 bokstav e forhøyes avgiften med kr 50.

Departementet kan gi forskrift om innkreving av tilleggsavgiften.

§ 5 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7 Departementet kan gi forskrift om overgangsordning ved en omlegging av årsavgift til avgift på forsikringsavtale om lovbestemt trafikktrygd (trafikkforsikringsavgift) på kjøretøy som er omfattet av dette avgiftsvedtaket.

C. Vektårsavgift (kap. 5536 post 73)

§ 1 Fra 1. januar 2017 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales vektgradert årsavgift til statskassen på innlandsregistrerte kjøretøy på minst 7 500 kg. For dieseldrevne kjøretøy skal det i tillegg betales miljødifferensiert årsavgift.

1. Vektgradert årsavgift

Motor kjøretøy

Avgiftsgruppe (kg)	Luftfjæring (kr)	Annet fjæringssystem (kr)
<i>2 eller flere aksler</i>		
7 500–11 999	457	457
<i>2 aksler</i>		
12 000–12 999	457	819
13 000–13 999	819	1 463
14 000–14 999	1 463	1 870
15 000 og over	1 870	3 655
<i>3 aksler</i>		
12 000–14 999	457	457
15 000–16 999	819	1 087
17 000–18 999	1 087	1 754

Avgiftsgruppe (kg)	Luftfjæring (kr)	Annet fjæringssystem (kr)
19 000–20 999	1 754	2 137
21 000–22 999	2 137	3 046
23 000 og over	3 046	4 482
<i>Minst 4 aksler</i>		
12 000–24 999	2 137	2 161
25 000–26 999	2 161	3 117
27 000–28 999	3 117	4 679
29 000 og over	4 679	6 722

Kombinasjoner av kjøretøy – vogntog

Avgiftsgruppe (kg)	Luftfjæring (kr)	Annet fjæringssystem (kr)
<i>2 + 1 aksler</i>		
7 500–13 999	457	457
14 000–15 999	457	457
16 000–17 999	457	620
18 000–19 999	620	828
20 000–21 999	828	1 331
22 000–22 999	1 331	1 588
23 000–24 999	1 588	2 500
25 000–27 999	2 500	4 034
28 000 og over	4 034	6 741
<i>2 + 2 aksler</i>		
16 000–24 999	807	1 271
25 000–25 999	1 271	1 798
26 000–27 999	1 798	2 430
28 000–28 999	2 430	2 839
29 000–30 999	2 839	4 367
31 000–32 999	4 367	5 883
33 000 og over	5 883	8 693
<i>2 + minst 3 aksler</i>		
16 000–37 999	4 773	6 467
38 000–40 000	6 467	8 625
over 40 000	8 625	11 550

Avgiftsgruppe (kg)	Luftfjæring (kr)	Annet fjæringssystem (kr)
<i>Minst 3 + 1 aksler</i>		
16 000–24 999	807	1 271
25 000–25 999	1 271	1 798
26 000–27 999	1 798	2 430
28 000–28 999	2 430	2 839
29 000–30 999	2 839	4 367
31 000–32 999	4 367	5 883
33 000 og over	5 883	8 693
<i>Minst 3 + 2 aksler</i>		
16 000–37 999	4 273	5 756
38 000–40 000	5 756	7 784
over 40 000	7 784	11 294
<i>Minst 3 + minst 3 aksler</i>		
16 000–37 999	2 628	3 084
38 000–40 000	3 084	4 377
over 40 000	4 377	6 700

2. Miljødifferensiert årsavgift for dieseldrevne kjøretøy

Vektclasser (kg)	Avgasskravnivå (EURO)							
	Ingen (kr)	I (kr)	II (kr)	III (kr)	IV (kr)	V (kr)	VI eller strengere (kr)	0-utslipp (kr)
7 500–11 999	5 853	3 253	2 276	1 386	729	456	114	0
12 000–19 999	9 603	5 337	3 731	2 276	1 202	745	187	0
20 000 og over	17 075	9 781	6 937	4 169	2 201	1 368	343	0

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten.

§ 2 Departementet kan gi forskrift om hvilke fjærings-systemer som kan likestilles med luftfjæring og om fastsettelse av avgasskravnivå, herunder krav til dokumentasjon for registreringsår og avgasskravnivå.

Departementet kan gi forskrift om etterberegning av avgift dersom det viser seg at et kjøretøy ikke oppfyller de krav til avgassutslipp som lå til grunn ved beregning av avgiften.

§ 3 Departementet kan gi forskrift om betaling av avgift for utenlandsregistrerte kjøretøy etter antall døgn de befinner seg i Norge (døgnavgift), herunder fastsette høyere døgnavgift for kjøretøy som er registrert i et land som krever høyere bruksavgifter av norske kjøretøy enn av

dette lands kjøretøy, samt treffe gjensidige avtaler med andre land om fritak for eller nedsettelse av døgnavgiften.

§ 4 Avgiftsgrunnlaget er den vekt som er oppgitt som tillatt totalvekt i motorvognregisteret. For semitrailere er avgiftsgrunnlaget den del av totalvekten som faller på semitrailerens aksler. Hvis kjøretøyets totalvekt ikke går fram av vognkortet, settes totalvekten til summen av kjøretøyets egenvekt og tillatt (registrert) lasteevne.

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften, herunder at avgiftsgrunnlaget skal settes lavere enn kjøretøyets tillatte totalvekt.

§ 5 Følgende kjøretøy er fritatt for vektgradert og miljødifferensiert årsavgift:

a) traktorer,

- b) kjøretøy registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn,
- c) motorredskaper,
- d) kjøretøy som er 30 år eller eldre, unntatt tilhengere,
- e) kjøretøy som i forbindelse med transport av gods fraktes på jernbane (kombinert godstransport),
- f) kjøretøy som er registrert på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 6 Departementet kan gi forskrift om utskrivning av avgiften i flere terminer og om forholdsmessig beregning av avgiften ved avregistrering, vraking og omregistrering.

Departementet kan gi forskrift om betaling av avgift basert på en dagsats på to pst. av full vektårsavgift med et fastsatt minstebeløp.

§ 7 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

D. Omregistreringsavgift (kap. 5536 post 75)

§ 1 Fra 1. januar 2017 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales avgift til statskassen ved omregistrering av nevnte, tidligere her i landet registrerte motorvogner, og tilhengere med følgende beløp:

	Registreringsår		
	2017 til 2014 (kr)	2013 til 2006 (kr)	2005 og eldre (kr)
a) Mopeder, motorsykler og beltemotorsykler	523	523	523
b) Personbiler			
Egenvekt (typegodkjent):			
1. t.o.m. 1 200 kg	3 973	2 614	1 569
2. over 1 200 kg	6 064	3 660	1 569
c) Lastebiler, trekkbiler, varebiler, kombinerte biler, campingbiler, beltebi-1 987 ler og busser med tillatt totalvekt inntil 7 500 kg		1 255	1 046
d) Biltilhengere, herunder semitrailere og campingtilhengere, med egenvekt (typegodkjent) over 350 kg	523	523	523

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift ved omregistrering av kjøretøy:

- a) ved ren navneendring,
- b) på ektefelle,
- c) mellom foreldre og barn som arv (fullt skifte),
- d) som er 30 år eller eldre,
- e) som utloddes og som tidligere har vært registrert på utlodderen,
- f) som skal registreres på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn,
- g) på NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
- h) som registreres på Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
- i) som har vært registrert på samme eier i to måneder eller mindre (samlet påskiltings-/registreringstid),

j) som tas tilbake av selger som følge av heving eller omlevering etter kjøpslovens eller forbrukerkjøpslovens bestemmelser,

k) ved omorganiseringer som gjennomføres med lovfestet selskapsrettslig kontinuitet, samt ved omorganiseringer som kan gjennomføres med skattemessig kontinuitet etter skatteloven §§ 11-2 til 11-5, § 11-11 og § 11-20 med tilhørende forskrifter. Omorganiseringen og omregistreringen av kjøretøy må ha funnet sted etter 1. januar 2016,

l) ved sletting av registrert eier eller medeier i motorvognregisteret.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om veibruksavgift på drivstoff (kap. 5538 post 70, 71 og 72)

I

§ 1 Fra 1. januar 2017 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales veibruksavgift til statskassen ved innførelse og innenlandsk produksjon av følgende drivstoff:

- a) bensin per liter
 1. svovelfri bensin (under 10 ppm svovel): kr 5,19,
 2. lavsvovlet bensin (under 50 ppm svovel): kr 5,23,
 3. annen bensin: kr 5,23.
- b) mineralolje til framdrift av motorvogn (autodiesel) per liter
 1. svovelfri mineralolje (under 10 ppm svovel): kr 3,80.
 2. lavsvovlet mineralolje (under 50 ppm svovel): kr 3,86.
 3. annen mineralolje: kr 3,86.
- c) naturgass per Sm³: kr 0,00.
- d) LPG per kg: kr 1,43.

Andel bioetanol innblandet i bensin, andel biodiesel innblandet i mineralolje, og andel biogass innblandet i naturgass og LPG, inngår ikke i avgiftsgrunnlaget ved beregningen av avgiften etter første ledd.

For bioetanol og biodiesel som omfattes av omsetningskravet i produktforskriften § 3-3, svares avgift etter satsene som gjelder for henholdsvis bensin og mineralolje til framdrift av motorvogn etter første ledd.

Avgiften kommer i tillegg til avgift som skal betales etter Stortingets vedtak om CO₂-avgift og svovelavgift på mineralske produkter.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Olje som er merket i samsvar med forskrift fastsatt av departementet, skal ikke ilegges avgift etter § 1 første ledd bokstav b.

Departementet kan bestemme at

- a) fritak for avgiftsplikten kan skje på annen måte enn ved bruk av merket olje,
- b) avgift skal betales ved bruk av merket olje.

§ 3 På vilkår fastsatt av departementet kan det benyttes merket olje

- a) i følgende motorvogner:
 1. traktorer,
 2. motorvogner registrert på kjennemerker med lysegule tegn på sort bunn,
 3. motorredskaper,
 4. tilhørende Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
 5. tilhørende NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred.
- b) til annen bruk enn framdrift av motorvogn.

§ 4 Det gis fritak for avgift på drivstoff som

- a) utføres til utlandet,
- b) legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,

- c) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ertvervmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 3. etter tolloven § 5-9, og er av mindre verdi,
- d) etter tolloven § 5-3 leveres til eller innføres av
 1. diplomater,
 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 3. Den nordiske investeringsbank,
- e) kommer i retur til registrert virksomhets lager.
Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5 Det gis fritak eller ytes tilskudd for avgift på bensin som

- a) brukes i fly, unntatt Forsvarets fly,
- b) brukes til teknisk og medisinsk formål,
- c) brukes i anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet,
- d) brukes i båter og snøscootere i veiløse strøk,
- e) brukes i motorsager og andre arbeidsredskaper med 2-taktsmotor dersom bensinen har særlige helse- og miljømessige egenskaper,
- f) er gjenvunnet i VRU-anlegg (Vapour Recovery Unit).
Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 6 Det gis fritak for avgift på naturgass og LPG

- a) til bruk i følgende motorvogner:
 1. traktorer,
 2. motorvogner registrert på kjennemerker med lysegule tegn på sort bunn,
 3. motorredskaper,
 4. tilhørende Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
 5. tilhørende NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred.
- b) til annen bruk enn framdrift av motorvogn.
Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 7 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

II

Fra den tid departementet bestemmer gjøres følgende endringer:

- § 1 første ledd bokstav c skal lyde:
- c) naturgass per Sm³: kr 6,40

§ 6 nytt annet ledd skal lyde:

Det gis fritak for avgift på naturgass som benyttes for å oppfylle leveringsforpliktelse av biogass når biogass ikke er tilgjengelig. Fritaket er begrenset til inntil 50 pst. av den samlede omsetningen av gass per kalenderår.

Någjeldende § 6 annet ledd blir nytt tredje ledd.

Om avgift på elektrisk kraft (kap. 5541 post 70)

I

§ 1 Fra 1. januar 2017 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen med 16,32 øre per kWh på elektrisk kraft som leveres her i landet.

Det skal betales avgift med 0,48 øre per kWh for kraft som leveres

- a) til industri, bergverk, produksjon av fjernvarme og arbeidsmarkedsbedrifter som utøver industriproduksjon. Den reduserte satsen omfatter elektrisk kraft som benyttes i forbindelse med selve produksjonsprosessen,
- b) i Finnmark og følgende kommuner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord,
- c) til datasentre med uttak over 0,5 MW.

Det skal betales avgift ved uttak av elektrisk kraft til eget bruk.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift på kraft som

- a) er produsert ved energigjenvinningsanlegg og leveres direkte til sluttbruker,
- b) er produsert i aggregat med generator som har merkeytelse mindre enn 100 kVA og leveres direkte til sluttbruker,
- c) er produsert i nødstrømsaggregat når den normale elektrisitetsforsyning har sviktet,
- d) er produsert i mottryksanlegg,
- e) leveres til NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
- f) leveres til Den nordiske investeringsbanks offisielle virksomhet,
- g) brukes til kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser,
- h) leveres til veksthusnæringen,
- i) leveres til husholdninger og offentlig forvaltning i Finnmark og følgende kommuner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord,
- j) leveres i direkte sammenheng med produksjon av elektrisk kraft,
- k) leveres til bruk til framdrift av tog eller annet skinnegående transportmiddel, herunder oppvarming av og belysning i transportmiddelet. Fritaket omfatter også trolleybuss.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

II

Fra den tid departementet bestemmer gjøres følgende endringer:

§ 1 annet ledd bokstav c og d skal lyde:

- c) til datasentre med uttak over 0,5 MW,
- d) til skip i næring.

§ 2 første ledd bokstav h skal lyde:

- h) leveres energiintensive foretak i treforedlingsindustrien som deltar i godkjent energieffektiviseringsprogram. Fritaket gjelder kun kraft som benyttes i forbindelse med selve produksjonsprosessen,

Bokstav h til k blir bokstav i til l.

Om grunnavgift på mineralolje mv. (kap. 5542 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2017 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av mineralolje med kr 1,603 per liter. For mineralolje til treforedlingsindustrien og produsenter av fargestoffer og pigmenter skal det betales avgift med kr 0,147 per liter.

Avgiftsplikten omfatter ikke

- a) flyparafin (jetparafin) som leveres til bruk om bord i fly,
- b) drivstoff som pålegges avgift etter Stortingets vedtak om veibruksavgift på drivstoff.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift på mineralolje som

- a) utføres til utlandet,
- b) legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
- c) innføres
 - 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 - 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 - 3. etter tolloven § 5-9, og er av mindre verdi,
- d) etter tolloven § 5-3 leveres til eller innføres av
 - 1. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 - 2. Den nordiske investeringsbank,
- e) kommer i retur til registrert virksomhets lager,
- f) brukes til skip i utenriks fart,
- g) brukes til gods- og passasjertransport i innenriks sjøfart,
- h) brukes til fiske og fangst i nære farvann,
- i) brukes til fiske og fangst i fjerne farvann,
- j) brukes i anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor

norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet,

- k) brukes som råstoff i industriell virksomhet dersom mineraloljen i sin helhet inngår og forblir i det ferdige produkt,
- l) brukes i sildemel- og fiskemelindustrien,
- m) brukes til framdrift av tog eller annet skinnegående transportmiddel, herunder oppvarming av og belysning i transportmiddelet,
- n) brukes til høsting av tang og tare.

Det gis fritak for avgift for andel av biodiesel i mineraloljen.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om miljøavgifter på mineralske produkter mv. A. Avgift på smøreolje mv. (kap. 5542 post 71)

§ 1 Fra 1. januar 2017 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av smøreolje mv. med kr 2,17 per liter.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift på smøreolje mv. som

- a) utføres til utlandet,
- b) legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
- c) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 3. etter tolloven § 5-9, og er av mindre verdi,
- d) etter tolloven § 5-3 leveres til eller innføres av NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
- e) kommer i retur til registrert virksomhets lager,
- f) brukes i utenriks fart,
- g) brukes i fiske og fangst i fjerne farvann,
- h) brukes i anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet,
- i) brukes i fly, unntatt olje til Forsvarets fly,
- j) brukes som råstoff i industriell virksomhet dersom smøreoljen i sin helhet inngår og forblir i det ferdige produkt,
- k) omsettes i forbrukerpakninger med innhold mindre enn 0,15 liter,
- l) er påfylt kjøretøy, maskiner o.l. ved inn- eller utførsel.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

B. CO₂-avgift på mineralske produkter (kap. 5543 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2017 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales CO₂-avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende mineralske produkter med følgende beløp:

- a) mineralolje (generell sats): kr 1,20 per liter.
 - Mineralolje
 - til innenriks kvotepliktig luftfart: kr 1,10 per liter,
 - til annen innenriks luftfart og ikke-kommersielle privatflygninger: kr 1,10 per liter,
 - til treforedlingsindustrien, sildemel- og fiskemelindustrien: kr 0,32 per liter,
 - til fiske og fangst i nære farvann: kr 0,29 per liter,
 - som ilegges veibruksavgift på drivstoff: kr 1,20 per liter,
 - b) bensin: kr 1,04 per liter,
 - c) naturgass: kr 0,90 per Sm³,
 - d) LPG: kr 1,35 per kg.
- Det skal betales avgift med kr 0,057 per Sm³ naturgass og kr 0 per kg LPG for produkter som leveres til

- a) industri og bergverk som benyttes i forbindelse med selve produksjonsprosessen,
- b) bruk som gir kvotepliktige utslipp etter klimakvoteloven.

Fritaket i § 2 første ledd bokstav g kommer ikke til anvendelse for naturgass og LPG, samt for mineralolje og bensin til innenriks kvotepliktig luftfart.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for CO₂-avgift på mineralske produkter som

- a) utføres til utlandet,
- b) legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
- c) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 3. etter tolloven § 5-9, og er av mindre verdi,
- d) etter tolloven § 5-3 leveres til eller innføres av
 1. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 2. Den nordiske investeringsbank,
- e) kommer i retur til registrert virksomhets lager,
- f) brukes som råstoff i industriell virksomhet på en slik måte at det ikke oppstår utslipp av karbon til luft eller utslippet er vesentlig lavere enn det mengden råstoff skulle tilsi,
- g) leveres til bruk som gir kvotepliktige utslipp etter klimakvoteloven.

§ 3 Det gis fritak for CO₂-avgift på mineralolje til bruk i

- a) motorvogner tilhørende diplomater mv.,
- b) skip i utenriks fart,
- c) fiske og fangst i fjerne farvann,
- d) fly i utenriks fart.

Det gis fritak for avgift for andel biodiesel i mineralolje.

§ 4 Det gis fritak for CO₂-avgift på bensin

- a) til bruk i motorvogner tilhørende diplomater mv.,
- b) til tekniske og medisinske formål,
- c) til bruk i motorsager og andre arbeidsredskaper med 2-taktsmotor dersom bensinen har særlige helse- og miljømessige egenskaper,
- d) til bruk i fly i utenriks fart,
- e) som er gjenvunnet i VRU-anlegg (Vapour Recovery Unit).

Det gis fritak for avgift for andel bioetanol i bensin.

§ 5 Det gis fritak for CO₂-avgift på naturgass og LPG til

- a) kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser,
- b) veksthusnæringen,
- c) motorvogner tilhørende diplomater mv.,
- d) skip i utenriks fart,
- e) fly i utenriks fart,
- f) fiske og fangst i fjerne farvann,
- g) fiske og fangst i nære farvann,
- h) gods- og passasjertransport i innenriks sjøfart,
- i) offshorefartøy,
- j) bruk som gir utslipp som er avgiftspliktig etter Stortingets vedtak om CO₂-avgift i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen.

Det gis fritak for avgift for andel biogass og hydrogen i naturgass og LPG.

§ 6 Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 7 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

C. Svovelavgift (kap. 5543 post 71)

§ 1 Fra 1. januar 2017 skal det i henhold til lov 19. mai

1933 nr. 11 om særavgifter betales svovelavgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av mineralolje som inneholder over 0,05 pst. vektandel svovel med 13,6 øre per liter for hver påbegynt 0,25 pst. vektandel svovel.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for svovelavgift på mineralolje som

- a) utføres til utlandet,
- b) legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
- c) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 3. etter tolloven § 5-9, og er av mindre verdi,
- d) etter tolloven § 5-3 leveres til eller innføres av
 1. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 2. Den nordiske investeringsbank,
- e) kommer i retur til registrert virksomhets lager,
- f) brukes i skip i utenriks fart,
- g) brukes i fly i utenriks fart,
- h) brukes i fiske og fangst i fjerne farvann,
- i) gir utslipp av svovel til atmosfæren mindre enn det svovelinnholdet i mineraloljen skulle tilsi.

Det gis fritak for avgift for andel av biodiesel i mineralolje.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på trikloretten (TRI) og tetrakloretten (PER) (kap. 5547 post 70 og 71)

§ 1 Fra 1. januar 2017 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av trikloretten (TRI) og tetrakloretten (PER), herunder gjenvunnet TRI og PER.

Avgiftsplikten omfatter TRI og PER som inngår som bestanddel i andre produkter. Avgift betales bare dersom andelen TRI er over 1 vektprosent av produktets totale vekt eller andelen PER er over 0,1 vektprosent av produktets totale vekt.

Avgift skal betales med følgende beløp:

Innhold TRI/PER	kr per kg	
Pst.	TRI	PER
over 0,1 t.o.m. 1		0,71
over 1 t.o.m. 5	3,56	3,56
over 5 t.o.m. 10	7,12	7,12

Innhold TRI/PER	kr per kg	
Pst.	TRI	PER
over 10 t.o.m. 30	21,35	21,35
over 30 t.o.m. 60	42,69	42,69
over 60 t.o.m. 100	71,15	71,15

Ved beregning av avgift benyttes den høyeste av enten faktisk eller oppgitt andel TRI eller PER.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift på varer som

- a) utføres til utlandet,
- b) legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
- c) innføres
 - 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 - 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 - 3. etter tolloven § 5-9, og er av mindre verdi,
- d) etter tolloven § 5-3 leveres til eller innføres av NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
- e) kommer i retur til produsents eller importørs lager,
- f) gjenvinnes til eget bruk.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensing av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK) (kap. 5548 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2017 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK), herunder gjenvunnet HFK og PFK. Avgift på HFK og PFK betales med kr 0,450 per kg multiplisert med den GWP-verdi (global warming potential) den enkelte avgiftspliktige HFK- og PFK-gassen representerer.

Avgiftsplikten omfatter alle blandinger av HFK og PFK, både innbyrdes blandinger og blandinger med andre stoffer, samt HFK og PFK som inngår som bestanddel i andre varer.

Departementet kan gi forskrift om at for HFK og PFK som inngår som bestanddel i andre varer, skal avgift fastsettes på annen måte enn etter vekt og at avgiften skal betales etter sjablongsatser.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften, samt fastsettelse av GWP-verdi.

§ 2 Det gis fritak for avgift på varer som

- a) utføres til utlandet,
- b) legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
- c) innføres
 - 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 - 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 - 3. etter tolloven § 5-9, og er av mindre verdi,
 - 4. til midlertidig bruk etter tolloven § 6-1 annet ledd,
- d) etter tolloven § 5-3 leveres til eller innføres av
 - 1. diplomater,
 - 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 - 3. Den nordiske investeringsbank,
- e) kommer i retur til registrert virksomhets lager,
- f) gjenvinnes.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensing av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på utslipp av NO_x (kap. 5509 post 70 og kap. 5549 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2017 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen med kr 21,59 per kg utslipp av nitrogenoksider (NO_x) ved energiproduksjon fra følgende kilder:

- a) framdriftsmaskineri med samlet installert motoreffekt på mer enn 750 kW,
- b) motorer, kjeler og turbiner med samlet installert innfyrt effekt på mer enn 10 MW,
- c) fakler på innretninger på norsk kontinentalsokkel og anlegg på land.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift på utslipp av NO_x fra

- a) fartøy som går i fart mellom norsk og utenlandsk havn,
- b) fartøy som brukes til fiske og fangst i fjerne farvann,
- c) luftfartøy som går i fart mellom norsk og utenlandsk lufthavn,
- d) enheter omfattet av miljøavtale med staten om gjennomføring av NO_x-reduserende tiltak i samsvar med et fastsatt miljømål.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensing av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Miljøavgift på plantevernmidler (kap. 5550 post 70)

§ 1 For 2017 skal det betales miljøavgift på plantevernmidler. Avgiften betales til statskassen.

§ 2 Landbruks- og matdepartementet kan fastsette nærmere bestemmelser om beregning og betaling av avgiften.

Avgifter knyttet til mineralvirksomhet A. Avgift knyttet til andre undersjøiske naturforekomster enn petroleum (kap. 5551 post 70)

§ 1 For 2017 kan Nærings- og fiskeridepartementet ilagge avgift ved tildeling av konsesjoner for utforsking og undersøkelser etter og utnyttelse av andre undersjøiske naturforekomster enn petroleumforekomster. Avgiften betales til statskassen.

§ 2 Nærings- og fiskeridepartementet kan fastsette nærmere bestemmelser om beregning og betaling av avgiften.

B. Årsavgift knyttet til mineraler (kap. 5551 post 71)

§ 1 For 2017 kan Nærings- og fiskeridepartementet ilagge årsavgift for undersøkelse og utvinning av landbaserte mineralforekomster etter mineralloven. Avgiften betales til statskassen.

§ 2 Nærings- og fiskeridepartementet kan fastsette nærmere bestemmelser om beregning og betaling av avgiften.

Om avgift på sjokolade- og sukkervarer mv. (kap. 5555 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2017 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av sjokolade- og sukkervarer mv. med kr 20,19 per kg av varens avgiftspliktige vekt.

Avgiftsplikten omfatter også sjokolade- og sukkervarer som ikke er tilsatt sukker eller søtningsmiddel.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift på sjokolade- og sukkervarer som

- a) fra produsents eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolloven § 4-23,
 3. leveres til toll- og avgiftsfritt utsalg på lufthavn etter tolloven § 4-30,
- b) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervmessig virksomhet

etter tolloven § 5-2,

3. etter tolloven § 5-9, og er av mindre verdi,

c) etter tolloven § 5-3 fra produsents eller importørs lager leveres til eller innføres av

1. diplomater,

2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,

3. Den nordiske investeringsbank,

d) kommer i retur til produsents eller importørs lager,

e) brukes som råstoff mv. ved framstilling av varer.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på alkoholfrie drikkevarer mv. (kap. 5556 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2017 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende alkoholfrie varer med følgende beløp per liter:

- a) Drikkevarer:
 1. tilsatt sukker eller kunstig søtstoff: kr 3,34,
 2. basert på frukt, bær eller grønnsaker og tilsatt kunstig søtstoff: kr 1,67,
- b) Sirup:
 1. tilsatt sukker eller kunstig søtstoff og som brukes til ervervmessig framstilling av alkoholfrie drikkevarer i dispensere, fontener og lignende: kr 20,32,
 2. basert på frukt, bær eller grønnsaker og tilsatt kunstig søtstoff og som brukes til ervervmessig framstilling av alkoholfrie drikkevarer i dispensere, fontener og lignende: kr 10,16.

Med alkoholfrie drikkevarer likestilles drikk med alkoholstyrke til og med 0,7 volumprosent alkohol.

Avgiftsplikten omfatter ikke varer i pulverform eller melkeprodukter tilsatt til og med 15 gram sukker per liter.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift på drikkevarer som

- a) fra produsents og importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolloven § 4-23,
 3. leveres til toll- og avgiftsfritt utsalg på lufthavn etter tolloven § 4-30,
- b) innføres
 1. som reisegods etter tolloven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 3. etter tolloven § 5-9, og er av mindre verdi,
- c) etter tolloven § 5-3 fra produsents eller importørs lager leveres til eller innføres av
 1. diplomater,

2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 3. Den nordiske investeringsbank,
 - d) kommer i retur til produsents eller importørs lager,
 - e) brukes til ervervsmessig framstilling av annet enn drikkevarer.
- Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensing av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på sukker mv. (kap. 5557 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2017 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på sukker mv. med kr 7,81 per kg av varens avgiftspliktige vekt.

Avgiftsplikten omfatter:

- a) sukker (roe-/bete- og rørsukker),
- b) sirup og sukkeroppløsning av nevnte varer.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift på sukker som

- a) fra produsents og importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolløven § 4-23,
 3. leveres til toll- og avgiftsfritt utvalg på lufthavn etter tolløven § 4-30,
- b) innføres
 1. som reisegods etter tolløven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolløven § 5-2,
 3. etter tolløven § 5-9, og er av mindre verdi,
- c) etter tolløven § 5-3 fra produsents eller importørs lager leveres til eller innføres av
 1. diplomater,
 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 3. Den nordiske investeringsbank,
- d) kommer i retur til produsents eller importørs lager,
- e) brukes til ervervsmessig framstilling av varer,
- f) brukes til biavl.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensing av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgifter på drikkevareemballasje (kap. 5559 post 70–74)

§ 1 Fra 1. januar 2017 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales miljøavgift og grunnavgift til statskassen på drikkevareemballasje ved innførsel og innenlandsk produksjon av drikkevarer.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det skal betales miljøavgift på drikkevareemballasje med følgende beløp per emballasjeeinheit:

- a) glass og metall: kr 5,70,
- b) plast: kr 3,44,
- c) kartong og papp: kr 1,41.

Departementet kan gi forskrift om fritak for miljøavgift dersom emballasjen inngår i et retursystem, herunder fastsette vilkår for fritak.

§ 3 Det skal betales grunnavgift på engangsemballasje med kr 1,17 per emballasjeeinheit.

Som engangsemballasje anses emballasje som ikke kan gjenbrukes i sin opprinnelige form.

§ 4 Emballasje som inneholder følgende drikkevarer er fritatt for grunnavgift:

- a) melk og melkeprodukter,
- b) drikkevarer framstilt av kakao og sjokolade og konsentrater av dette,
- c) varer i pulverform,
- d) korn- og soyabaserte melkeerstatningsprodukter,
- e) morsmelkerstatning.

Drikkevarer som nevnt i første ledd bokstav c og e er også fritatt for miljøavgift.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensing av og vilkår for fritak.

§ 5 Det gis fritak for miljø- og grunnavgift på drikkevareemballasje som

- a) fra registrert virksomhets og importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolløven § 4-23,
 3. leveres til toll- og avgiftsfritt utvalg på lufthavn etter tolløven § 4-30,
- b) innføres
 1. som reisegods etter tolløven § 5-1,
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolløven § 5-2,
 3. etter tolløven § 5-9, og er av mindre verdi,
- c) etter tolløven § 5-3 fra registrert virksomhets eller importørs lager leveres til eller innføres av
 1. diplomater,
 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
 3. Den nordiske investeringsbank,
- d) kommer i retur til produsents eller importørs lager,
- e) har rominnhold på minst fire liter.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensing av og vilkår for fritak.

§ 6 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Flypassasjeravgift (kap. 5561 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2017 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på ervervsmessig flyging fra norske lufthavner med kr 82 per passasjer.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift på flyging av

- a) luftbefordrerens ansatte på tjenestereise,
- b) barn under to år,
- c) transitt- og transferpassasjerer.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Dokumentavgift (kap. 5565 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2017 skal det i henhold til lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift betales avgift til statskassen ved tinglysing av dokument som overfører hjemmel til fast eiendom, herunder bygning på fremmed grunn og tilhørende festerett til tomta. Avgift skal betales med 2,5 pst. av avgiftsgrunnlaget, men minst kr 250.

Ved tinglysing av første gangs overføring av hjemmel til eierseksjon eller til fysisk del av eiendom i forbindelse med oppløsning av borettslag og boligaksjeselskaper, betales avgift med kr 1 000 per hjemmelsoverføring.

§ 2 Fritatt for avgift er

- a) gaveandel i dokument som inneholder gave og lignende til det offentlige eller til stiftelser og legater med allmennyttige formål, eller til foreninger med allmennyttige formål som har styresete her i landet,

- b) dokument som overfører rettigheter til fast eiendom til utenlandske diplomatiske og konsulære misjoner,
- c) overføring av hjemmel til fast eiendom til Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
- d) egen sameieandel i den enkelte eiendom ved overtagelse av fast eiendom ved oppløsning av sameie,
- e) overføring av hjemmel til fast eiendom mellom ektefeller,
- f) ideell arveandel etter loven i den enkelte eiendom ved overtagelse av fast eiendom på skifte eller fra uskiftet bo. Forskudd på arv regnes ikke som arveandel og heller ikke testamentsarv i den utstrekning den overstiger lovens arveandel,
- g) overføring av hjemmel til fast eiendom til forrige hjemmelshaver eller dennes ektefelle, i forbindelse med salg etter reglene om tvangssalg,
- h) overføring av hjemmel til fast eiendom til NATO eller NATOs hovedkvarter i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av,
- i) overføring av hjemmel til fast eiendom mellom Kongen, Dronningen, den nærmeste arveberettigede til tronen i hvert etterfølgende slektsledd og disse personers ektefeller, samt disses felles barn som ikke er fylt 20 år ved utgangen av det år overføringen skjer,
- j) overføring av hjemmel til fast eiendom til testamentsarving dersom overføring av hjemmel til ny erverver tinglyses samme dag,
- k) overføring av hjemmel til fast eiendom ved omorganiseringer som kan gjennomføres med skattemessig kontinuitet etter skatteloven §§ 11-2 til 11-5, § 11-11 og § 11-20 med tilhørende forskrifter. Omorganiseringen og tinglysingen av hjemmelen til fast eiendom må ha funnet sted etter 1. januar 2016.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Ved førstegangsoverføring av en selvstendig og i sin helhet nyoppført bygning som ikke er tatt i bruk, og overføring av bygg under arbeid betales avgift bare av salgsværdien av tomta dersom det blir tinglyst hjemmelsoverføring til denne.

§ 4 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

Avgift på frekvenser mv. (kap. 5583 post 70)

§ 1 Fra 1. januar 2017 skal det betales avgift til statskassen for bruk av frekvenser til drift av system for mobilkommunikasjon med følgende beløp:

–	UMTS	kr 1 332 000 per MHz (frekvensdupleks) disponert båndbredde,
–	GSM 800	kr 1 440 000 per MHz (frekvensdupleks) disponert båndbredde,
–	GSM 900	kr 1 440 000 per MHz (frekvensdupleks) disponert båndbredde,
–	GSM 1800	kr 1 440 000 per MHz (frekvensdupleks) disponert båndbredde,
–	CDMA 450	kr 1 263 000 per MHz (frekvensdupleks) disponert båndbredde.

Samferdselsdepartementet kan dersom det er nødvendig av hensyn til effektiv utnyttelse av frekvensene, endre avgiftsnivået for tildelte frekvenser.

Samferdselsdepartementet fastsetter nærmere bestemmelser om betaling av avgiften.

§ 2 For 2017 kan Samferdselsdepartementet selge femsifrede telefonnummer. Prisene fastsettes av Samferdselsdepartementet. Beløpet betales til statskassen.

Inntekter ved tildeling av frekvenstillatelser (kap. 5309 post 29)

§ 1 For 2017 kan Samferdselsdepartementet innhente inntekter ved tildeling av frekvenstillatelser. Beløpet betales til statskassen.

§ 2 Samferdselsdepartementet kan gi forskrift om betaling av beløpet.

X

Stortingsvedtak om toll for budsjettåret 2017 (kap. 5511 post 70 og 71)

§ 1 Plikten til å svare toll

Fra 1. januar 2017 skal det svares toll ved innførsel av varer etter bestemmelsene i lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven) og etter de satser som følger av annet ledd.

De ordinære tollsatsene for 2016 skal fortsatt gjelde fra 1. januar 2017.

§ 2 Preferansetoll

Vareførsel som er omfattet av handelsavtale inngått med fremmed stat eller gruppe av stater, skal innenfor rammen av slike avtaler innrømmes preferansetoll. Tilsvarende gjelder for vareførsel som er omfattet av bilateral eller unilateral erklæring i tilknytning til slik avtale og vareførsel som er omfattet av det generelle system for preferansetoll for utviklingsland (GSP). Preferansetollbehandling er betinget av at krav til opprinnelse mv., slik som fastsatt i opprinnelsesreglene til vedkommende handelsavtale eller preferansesystem, samt vilkår fastsatt i tolloven, er oppfylt.

Departementet gis fullmakt til å iverksette de tollreduksjoner og andre tollmessige forhold som følger av handelsavtale framforhandlet med annen stat.

Departementet gis fullmakt til å videreføre gitte kvoter og satser omfattet av det generelle system for preferansetoll for utviklingsland (GSP).

§ 3 Nedsettelse av ordinære tollsats

Departementet kan sette ned den fastsatte tollsats på enkelte vareslag, slik som bestemt i tolloven §§ 9-1 til 9-5.

§ 4 Tollmessige handels- eller beskyttelsestiltak

Kongen kan, innenfor de rammer som følger av avtale med fremmed stat eller organisasjon, iverksette tollmessige handels- eller beskyttelsestiltak i form av økning av den ordinære tollsatsen på enkelte vareslag, dersom det foreligger slike omstendigheter som framgår av tolloven §§ 10-1 til 10-7.

§ 5 Nye eller endrede tariffoppdelinger

Departementet gis fullmakt til å innarbeide nye tariffoppdelinger eller endre gjeldende oppdelinger, dersom endringene verken har nevneverdig betydning for statens inntekter eller har næringsmessige eller handelspolitiske konsekvenser.

Presidenten: Nå oppfatter presidenten det slik at Venstre skal stemme for. D Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti skal stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 58 mot 41 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 12.06.46)

Videre var innstilt:

B.

I

Stortinget ber regjeringen foreta en vurdering av å utvide antall år som danner grunnlag for beregning av vannkraftverkernes verdi, for å redusere risikoen for store svingninger i eiendomsskattegrunnlaget.

II

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med konkrete, ferdig utredede modeller til skatteincentiver/skattefradrag for langsiktige investeringer i oppstartsselskap basert på den britiske SEIS-ordningen, og legge dette frem for Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2017.

III

Stortinget ber regjeringen legge frem en sak for Stortinget der det vurderes alle konsekvenser av og nødvendige lovendringer for at Vinmonopolet skal overta taxfree-salget av alkohol ved norske flyplasser ved utløp av gjeldende anbudsperioder.

IV

Stortinget ber regjeringen sørge for å videreføre gjeldende praksis med å unnlate å avkorte Nav-ytelser som følge av mottatt sluttvederlag.

Presidenten: Det voteres først over I, III og IV. Høyre og Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 51 mot 47 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 12.07.14)

Presidenten: Det voteres over II. Høyre og Fremskrittspartiet har varslet at de vil støtte innstillingen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Vi går da til votering i sak nr. 1.

Votering i sak nr. 1.

Presidenten: Under debatten er det satt fram ett forslag. Det er forslag nr. 1, fra Truls Wickholm på vegne av Arbeiderpartiet.

Her tror presidenten at hun er på trygg grunn når hun nå sier følgende – i motsetning til til voteringen i sak nr. 2:

Presidenten vil – for å redusere antall voteringer – foreslå en omforent voteringsorden. De ulike partienes primærstandpunkter går klart fram av merknadene i innstillingen, og det vises til Innst. 2 S for 2016–2017 og Innst. 3 S for 2016–2017.

Det vil i praksis bety at når vi har votert over mindretallsforslagene, vil ingen av partiene stemme imot innstillingens tilråding.

Presidenten vil understreke den selvfølgelige forutsetning at når partiene aksepterer en slik voteringspraksis, skal dette ikke bli brukt mot et parti ved en senere anledning.

Ingen innvendinger er kommet mot dette forslaget. – Det anses vedtatt.

Det voteres først over forslaget fra Arbeiderpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake i forbindelse med revidert budsjett 2017 med forslag til hvordan utbytte kan inkluderes i ordningen med aksjesparekonto for personer med skatteplikt til Norge, på en måte som hindrer unødvendig byråkrati».

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 66 mot 32 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.09.20)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slike vedtak til

lover:

A.

Vedtak til lov

om endring i lov 6. juni 1975 nr. 29 om eidegdomsskatt til kommunane (eidegdomsskattelova)

I

I lov 6. juni 1975 nr. 29 om eidegdomsskatt til kommunane (eidegdomsskattelova) gjøres følgende endring:

§ 26 skal lyde:

§ 26. Av eidegdomsskatt som ikkje er oppgjord seinast rette betalingsdagen, eller vert betalt attende, skal det svarast rente i samsvar med reglar som *departementet* gjev.

II

Endringen under I trer i kraft straks.

B.

Vedtak til lov

om endringer i lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. (petroleumsskatteloven)

I

I lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. (petroleumsskatteloven) gjøres følgende endring:

§ 5 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Friinntekten settes til 5,4 pst. av kostpris for driftsmiddel som nevnt i § 3 b.

II

I lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. (petroleumsskatteloven) gjøres følgende endring:

§ 5 femte ledd fjerde punktum skal lyde:

Friinntekten settes til 5,4 pst. av beregningsgrunnlaget, og medregnes i 4 år fra og med realisasjonsåret.

III

Endringen under I trer i kraft straks med virkning for kostnader til erverv av driftsmiddel pådratt fra og med 1. januar 2017.

Endringen under II trer i kraft straks med virkning for realisasjon eller uttak av driftsmiddel fra og med 1. januar 2017.

C.

Vedtak til lov

om endring i lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven)

I

I lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven) gjøres følgende endring:

§ 12 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Taushetsplikten etter foregående ledd gjelder heller ikke overfor ØKOKRIM ved oversendelse av opplysninger i henhold til § 18 i *hvitvaskingsloven* eller overfor *skattemyndighetene ved oversendelse av opplysninger i henhold til § 10-5 første ledd i skatteforvaltningsloven*.

II

Endringen under I trer i kraft 1. januar 2017.

D.

Vedtak til lov
om endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd
(folketrygdloven)

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 23-2 åttende ledd annet punktum skal lyde:

Fritaket etter første punktum gjelder bare dersom institusjonens eller organisasjonens totale lønnsutgifter er opp til 600 000 kroner, og bare for lønnsutbetalinger opp til 60 000 kroner per ansatt.

Ny § 23-2 a skal lyde:

§ 23-2 a. *Finansskatt på lønn*

Arbeidsgivere med ansatte som utfører finansielle aktiviteter skal svare finansskatt på lønn mv.

Skatten fastsettes i prosent av det beløp som skal innrapporteres etter § 23-2 første ledd. Bestemmelsene i § 23-2 annet til ellevte ledd og trettende ledd, § 23-4 a og kapittel 24 gjelder tilsvarende så langt de passer.

Stortinget fastsetter størrelsen på finansskatten og gir nærmere bestemmelser om hva som skal anses som finansielle aktiviteter. Stortinget kan også gi bestemmelser om unntak fraplikten til å svare finansskatt på lønn.

Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne paragraf.

§ 23-3 fjerde ledd skal lyde:

Det skal ikke betales avgift når inntekten er inntil 54 650 kroner. Avgiften må ikke utgjøre mer enn 25 prosent av den del av inntekten som overstiger 54 650 kroner.

II

Kapittel 24 innholdsfortegnelsen skal lyde:

Bestemmelser om

- Skatteetatens og Arbeids- og velferdsetatens oppgaver står i § 24-1,
- kontroll av arbeidsgivere står i § 24-4,
- forskrifter står i § 24-5.

§ 24-1 skal lyde:

§ 24-1. *Skatteetatens og Arbeids- og velferdsetatens oppgaver*

(1) Pensjonsgivende inntekt fastsettes av det skattekontoret som Skattedirektoratet bestemmer. Departementet kan i forskrift bestemme at Arbeids- og velferdsetaten skal fastsette pensjonsgivende inntekt for nærmere angitte grupper av personer eller deler av deres inntekt.

(2) Skattemyndighetene kan vedta økning av pensjonsgivende inntekt når den skattepliktige forlanger det som følge av feil som i høy grad er sannsynliggjort, og som han eller hun ikke kan lastes for. Ved slik økning skal pensjons-

poeng og trygdeavgift økes tilsvarende. Trygdeavgiften kan økes uten hinder av fristene for endring av skattefastsetting etter skatteforvaltningsloven.

§ 24-4 første ledd annet punktum skal lyde:

Arbeidsgiveren plikter på anmodning å gi fullstendige opplysninger om forhold som kontrollmyndighetene finner er av betydning for fastsettelsen av avgiften og avgiftsgrunnlaget etter skatteforvaltningsloven.

§ 24-4 a oppheves.

III

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2017.

Endringene under II trer i kraft 1. januar 2017.

E.

Vedtak til lov

om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven)

I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 5-15 annet ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Departementet kan gi nærmere regler og fastsette vilkår for at sikkerhetstiltak finansiert av arbeidsgiver mv. kan mottas skattefritt.

§ 14-70 første ledd bokstav b siste punktum skal lyde:

Likestilt med ekspropriasjon er odelsløsning og make-skifte i tilfelle hvor erververen kunne krevd objektet avstått ved ekspropriasjon.

II

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 4-10 første ledd tredje punktum og nytt fjerde punktum skal lyde:

Verdien av næringseiendom skal settes ned etter krav fra skattyter dersom den overstiger 96 prosent av eiendommens dokumenterte omsetningsverdi. *Verdien av annen bolig (sekundærbolig) skal settes ned etter krav fra skattyter dersom den overstiger eiendommens dokumenterte omsetningsverdi.*

Ny § 4-19 skal lyde:

§ 4-19 *Gjeldsreduksjon for eiendel med verdsettelsesrabatt*

(1) Når skattyter har eiendel som nevnt i

- a. § 4-10 første ledd tredje og fjerde punktum,
- b. § 4-12 første til tredje og femte til sjette ledd,
- c. § 4-17 annet ledd,
- d. § 4-40 første punktum,

skal skattyters fradrag for gjeld reduseres etter reglene i annet og tredje ledd.

(2) Den del av skattyters gjeld som svarer til forholdet mellom verdien av eiendel som gir grunnlag for reduksjon etter første ledd og verdien av skattyters samlede eiendeler, verdsettes med samme proSENTSATS som eiendelen. For ektefeller beregnes gjeldsreduksjonen på grunnlag av ektefelles samlede eiendeler og gjeld.

(3) Ved beregning av forholdet etter annet ledd medregnes eiendelene til full verdi, uten prosentvis reduksjon etter dette kapittel.

§ 5-14 første ledd bokstav a annet punktum skal lyde:

Den skattefrie fordelen kan likevel ikke overstige 3 000 kroner pr. inntektsår.

§ 5-15 første ledd bokstav a skal lyde:

a) *arbeidsgivers dekning av kostnader til tillitsvalgtes utøvelse av sitt verv i en arbeidstakerorganisasjon,*

§ 6-32 første ledd bokstav a første punktum skal lyde:

Minstefradrag i lønnsinntekt, jf. skatteloven § 6-31 første ledd bokstav a, c, d og annet ledd, gis med 44 prosent av summen av slik inntekt.

§ 6-50 femte ledd skal lyde:

Fradrag etter reglene i denne paragraf gis bare når gaven utgjør minst 500 kroner i det året da gaven er gitt. Det gis maksimalt fradrag for gaver etter denne paragraf med til sammen 30 000 kroner årlig.

§ 8-2 annet ledd bokstav b annet punktum oppheves.

Nåværende bokstav c blir bokstav b.

Skatteloven § 9-13 åttende ledd nytt annet punktum skal lyde:

Gevinst ved vern som er fritatt for skatt etter første punktum for selskap med deltakerfastsetting, er ikke skattepliktig for deltaker ved utdeling etter § 10-42.

§ 10-11 første ledd annet punktum skal lyde:

For personlig aksjonær skal skattepliktig utbytte etter fradrag for skjerming etter § 10-12, oppjusteres med 1,24.

§ 10-31 første ledd fjerde punktum skal lyde:

For personlig aksjonær skal skattepliktig gevinst etter fradrag for ubenyttet skjerming, oppjusteres med 1,24.

§ 10-31 annet ledd annet punktum skal lyde:

For personlig aksjonær skal tapet oppjusteres med 1,24.

§ 10-42 tredje ledd bokstav b skal lyde:

b) Nettoverdien etter bokstav a oppjusteres med 1,24.

§ 10-44 første ledd tredje punktum skal lyde:

For personlig deltaker skal gevinst og tap etter fradrag for ubenyttet skjerming oppjusteres med 1,24.

§ 10-65 annet ledd tredje punktum skal lyde:

For deltaker som omfattes av § 10-67 annet ledd, skal likevel 24 prosent inntektsføres.

§ 10-67 annet ledd skal lyde:

(2) For deltaker som nevnt i § 10-12 første og tredje ledd, skal 76 prosent av mottatt utbytte, etter at utbyttet er økt med den andel av aksjonærens fradrag etter § 16-20 annet ledd som vedrører utbyttet, legges til grunn som utbytte og oppjusteres etter § 10-11 første ledd annet punktum.

§ 14-6 første ledd siste punktum oppheves.

§ 14-6 fjerde ledd oppheves. Nåværende femte ledd blir fjerde ledd.

§ 14-7 tredje ledd oppheves.

§ 14-43 første ledd bokstav c skal lyde:

c) *vogntog, lastebiler, busser, varebiler, drosjebiler og kjøretøyer for transport av funksjonshemmede – 24 prosent.*

§ 14-43 fjerde ledd oppheves.

§ 14-43 femte ledd oppheves.

§ 16-40 annet ledd skal lyde:

(2) Følgende kostnader gir grunnlag for fradrag, dersom de også er fradragsberettiget etter kapittel 6:

a. Skattyters kostnader til egenutført forsknings- og utviklingsprosjekt, begrenset til 25 millioner kroner i inntektsåret. Prosjektet må være godkjent av Norges forskningsråd.

b. Skattyters kostnader til forsknings- og utviklingsprosjekt utført av forskningsinstitusjoner godkjent av Norges forskningsråd, begrenset til 50 millioner kroner i inntektsåret. Prosjektet må være godkjent av Norges forskningsråd. Samlet fradragsgrunnlag etter bokstav a og b skal ikke overstige 50 millioner kroner i inntektsåret.

III

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

§ 10-48 skal lyde:

§ 10-48. *Ektefeller*

Departementet kan gi bestemmelser om at ektefeller skal anses som selvstendige deltakere i selskap med deltakerfastsetting på nærmere vilkår, og gi nærmere regler om fordeling av selskapets overskudd, underskudd, eiendeler og gjeld mellom ektefellene.

IV

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 8-11 første ledd ny bokstav i skal lyde:

- i) *Fartøy som brukes i virksomhet knyttet til oppsetting, reparasjon, vedlikehold og demontering av vindmøller til havs.*

§ 8-13 nytt fjerde ledd skal lyde:

Selskap innenfor ordningen kan ikke ha inntekt som oppbæres ved drift i norsk territorialfarvann av fartøy som nevnt i § 8-11 første ledd i, når tilsvarende virksomhet ville medført skatteplikt etter § 2-3 første ledd b for selskap som ikke er hjemmehørende i riket.

§ 14-43 nytt fjerde ledd skal lyde:

Forhøyet avskrivningssats gjelder for varebiler som bare bruker elektrisitet til framdrift, herunder varebil hvor elektrisiteten er produsert i brenselsceller. Dette gjelder likevel ikke varebil hvor batteri under kjøring kan tilføres strøm ved bruk av en ekstern forbrenningsmotor. Saldo for slike kjøretøy kan avskrives med inntil 30 prosent. Departementet kan gi nærmere regler til utfylling og gjennomføring av dette leddet, herunder om hvordan varebiler skal avgrenses og overgangsregler for utskilling fra eksisterende saldo.

V

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

Deloverskrift til § 10-20 flg. skal lyde:

Verdipapirfond og aksjesparekonto

Ny § 10-21 skal lyde:

§ 10-21. *Skattlegging av aksjesparekonto og kontoehaver*

(1) Med aksjesparekonto menes en investeringskonto som kan opprettes av personlig skattyter hos tilbyder av aksjesparekonto. Departementet kan gi forskrift om hvem som kan tilby aksjesparekonto og hvilke tjenester som må inngå i ordningen.

(2) Midler på aksjesparekonto kan bare benyttes til å investere i børsnoterte aksjer og egenkapitalbevis i selskap hjemmehørende i land innenfor EØS og andeler i aksjefond hjemmehørende i land innenfor EØS. Med aksjefond menes i denne paragraf verdipapirfond med mer enn 80 prosent aksjeandel ved inntektsårets begynnelse, jf. § 10-20 tredje ledd bokstav a. Det kan ikke opptjenes renter på kontoen.

(3) Gevinst ved realisasjon av aksjer, egenkapitalbevis og andeler knyttet til aksjesparekontoen er fritatt for skatt, og tap gir ikke rett til fradrag.

(4) Ved uttak fra aksjesparekonto anses uttak først å være tilbakebetaling av innskudd. Uttak ut over tilbakebetaling av innskudd på kontoen regnes som skattepliktig inntekt. Skattepliktig uttak etter fradrag for skjerming etter femte ledd, skal oppjusteres med 1,24.

(5) Kontoehaver gis fradrag for skjerming i fastsatt alminnelig inntekt. Fradraget kan ikke overstige kontoehavens skattepliktige uttak fra kontoen tillagt utbytte for det

aktuelle år fra aksjer, egenkapitalbevis og andeler knyttet til kontoen. Dersom skjermingen overstiger skattepliktig uttak og utbytte fra aksjer, egenkapitalbevis og andeler knyttet til kontoen, kan ubenyttet skjerming fremføres til fradrag i senere års uttak og utbytter. Skjermingen beregnes til kontoens skjermingsgrunnlag multiplisert med en skjermingsrente, jf. § 10-12 annet ledd tredje punktum. Skjermingsgrunnlaget settes til kontoehavers laveste innskudd på kontoen i løpet av inntektsåret, tillagt ubenyttet skjerming fra tidligere år. Skjermingen tilordnes kontoehaver 31. desember i inntektsåret.

(6) Overføring av aksje, egenkapitalbevis eller andel i aksjefond fra kontoehaver til aksjesparekonto anses som innskudd på kontoen. Innskuddet settes til aksjens, egenkapitalbevisets eller aksjefondsandelens verdi på overføringstidspunktet. Overføringen skattlegges som realisasjon hos kontoehaveren, jf. § 10-31. Ved beregningen av gevinst og tap settes vederlaget til aksjen, egenkapitalbeviset eller aksjefondsandelens verdi på overføringstidspunktet. Overføring av aksje, egenkapitalbevis eller andel fra aksjesparekonto til kontoehaver anses som uttak fra kontoen. Uttaket settes til aksjens, egenkapitalbevisets eller aksjefondsandelens verdi på overføringstidspunktet.

(7) Ved opphør av aksjesparekonto skattlegges innestående på kontoen fratrukket innskudd på kontoen på samme måte som uttak fra kontoen, jf. fjerde og femte ledd. Er innestående på kontoen lavere enn innskudd på kontoen, anses differansen som tap på aksjer. Tapet skal oppjusteres med 1,24 og kan føres til fradrag i kontoehavers inntekt.

(8) En aksjesparekonto kan overføres fra en tilbyder til en annen uten beskatning.

VI

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 4-12 nytt syvende ledd skal lyde:

(7) Ved fastsetting av ikke-børsnotert selskaps skattemessige formuesverdi, jf. FSFIN § 4-12-2, medregnes eiendeler og gjeld til full verdi, uten prosentvis reduksjon etter bestemmelser i dette kapittel. Næringseiendom medregnes til 89 prosent av full verdi. Bestemmelsene i dette ledd gjelder likevel ikke selskap nevnt i skatteloven § 4-13.

VII

Endringene under I trer i kraft straks.

Endringene under II trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2017.

Endringen under III trer i kraft 1. januar 2017.

Endringene under IV trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Endringene under VI trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2016.

VIII

Endringene under V trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Følgende overgangsregler gjelder:

Personlig skattyter kan i inntektsåret 2017 overføre børsnoterte aksjer og andeler i aksjefond til aksjesparekonto uten beskatning. Kontohavers innskudd på kontoen settes til kontohaverens inngangsverdi på de overførte aksjene og andelene. Ubenyttet skjerming knyttet til de overførte aksjene og andelene anses etter overføringen som ubenyttet skjerming knyttet til aksjesparekontoen.

F.

Vedtak til lov

om endringer i lov 12. desember 2003 nr. 108 om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. (merverdiavgiftskompensasjonsloven)

I

I lov 12. desember 2003 nr. 108 om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. (merverdiavgiftskompensasjonsloven) gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

§ 2. *Virkeområde*

Denne loven gjelder:

- a) kommuner og fylkeskommuner med kommunal og fylkeskommunal virksomhet der øverste myndighet er kommunestyret, fylkestinget eller annet styre eller råd i henhold til kommuneloven eller kommunal særlovgivning,
- b) *interkommunale* og *interfylkeskommunale* sammenlutninger organisert etter kommuneloven eller annen kommunal særlovgivning,
- c) private eller ideelle virksomheter som produserer helse- og omsorgstjenester, undervisningstjenester eller sosiale tjenester som kommunen eller fylkeskommunen er pålagt å utføre ved lov, *men likevel ikke privatpraktiserende allmennleger og privatpraktiserende fysioterapeuter,*
- d) *barnehager* som nevnt i *barnehageloven* § 6,
- e) kirkelig fellesråd,
- f) *internatdelen ved skoler godkjent etter friskolelova, som er en del av skolens tilbud til egne elever.*

Loven gjelder også for borettslag etter borettslagsloven og boligsameier etter eierseksjonsloven hvor botilbudet fremstår som et integrert heldøgns helse- og omsorgstilbud i kommunenes lovpålagte tjenestetilbud. Departementet kan gi forskrift om utfylling, gjennomføring og avgrensing av bestemmelsen i første punktum, herunder om vedtektsfesting av vilkår for hvem som kan bli andelseier eller sameier, kommunenes kontroll med at beboerne oppfyller de fastsatte kriteriene, samt krav om tilrettelegging av boligene.

Virksomheten skal være registrert i Enhetsregisteret.

§ 4 annet ledd nr. 3 nytt annet punktum skal lyde:

Kompensasjon ytes likevel for internatdelen av skoler som omfattes av § 2 første ledd bokstav a og f.

II

Endringene under I trer i kraft 1. januar 2017.

G.

Vedtak til lov

om endring i lov 28. mai 2004 nr. 29 om register over opplysninger om valutaveksling og overføring av betalingsmidler inn og ut av Norge (valutaregisterloven)

I

I lov 28. mai 2004 nr. 29 om register over opplysninger om valutaveksling og overføring av betalingsmidler inn og ut av Norge (valutaregisterloven) gjøres følgende endring:

§ 4 første ledd skal lyde:

Foretak som kan drive valutavirksomhet etter lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern (*finansforetaksloven*) skal rapportere til registeret om valutaveksling og om overføring av betalingsmidler inn og ut av Norge.

II

Endringen under I trer i kraft straks.

H.

Vedtak til lov

om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven)

I

I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven) gjøres følgende endring:

§ 5-1 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Skattekontoret skal i tillegg gi melding til skattyter når nye *arbeidsgivere* etterspør skattekortet.

II

I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven) gjøres følgende endringer:

§ 2-1 skal lyde:

§ 2-1. Skatteoppkreverne for kommunene – formues- og inntektsskatt, trygdeavgift, *arbeidsgiveravgift og finansskatt på lønn*

(1) Formues- og inntektsskatt, trygdeavgift, *arbeidsgiveravgift og finansskatt på lønn* innkreves av den kommunale skatteoppkreveren. Med mindre annet er bestemt gjelder dette også for tilknyttede krav som nevnt i § 1-1 tredje ledd bokstav a og b.

(2) Forskuddstrekk, *arbeidsgiveravgift og finansskatt på lønn* skal betales til skatteoppkreveren for den kommunen hvor arbeidsgiveren er hjemmehørende eller har sitt hovedkontor. Forskuddstrekk fra selskaper og innlånere skal betales til skatteoppkreveren for den kommunen der selskapet eller innlåneren har sitt hovedkontor eller styret har sitt sete.

nes framgangsmåte ved kontroll etter denne paragrafen.

§ 13-12 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

*For samme formål kan grensekryssende trafikk på lan-
deveien og fergeterminaler med utenlands trafikk overvå-
kes av tollmyndighetene ved bruk av skiltgjenkjenningss-
ystem.*

§ 13-12 tredje ledd nytt tredje punktum skal lyde:

*Opplysninger innhentet ved skiltgjenkjenningssystem,
kan lagres inntil seks måneder etter at opplysningene er
innhentet.*

§ 16-16 skal lyde:

§ 16-16. Tvangsmulkt

(1) Tollmyndighetene kan ilegge den som ikke har etter-
kommet krav om å gi opplysninger etter §§ 13-3 a og 13-3
b, en daglig løpende tvangsmulkt fram til opplysningene
gis. Det samme gjelder når det er åpenbare mangler ved
de opplysningene som er gitt. Tvangsmulkt kan også ileg-
ges den som ikke retter seg etter et pålegg om bokføring et-
ter § 13-5 innen den fastsatte fristen.

(2) Samlet tvangsmulkt etter første ledd første og annet
punktum kan ikke overstige 50 ganger rettsgebyret.

(3) Tvangsmulkt etter første ledd tredje punktum skal
utgjøre ett rettsgebyr per dag, jf. rettsgebyrloven § 1 annet
ledd. I særlige tilfeller kan tvangsmulkten settes lavere el-
ler høyere, men ikke høyere enn ti rettsgebyr per dag.
Samlet tvangsmulkt kan ikke overstige én million kroner.

(4) Ved et vedtak om tvangsmulkt kan forhåndsvarsel
etter forvaltningsloven § 16 unnlates. I meldingen om ved-
taket om tvangsmulkt, jf. forvaltningsloven § 27, skal toll-
myndighetene opplyse om hvilke plikter som ikke anses å
være oppfylt, frist for når tvangsmulkten begynner å løpe
og størrelsen på tvangsmulkten.

(5) Tollmyndighetene kan i særlige tilfeller redusere el-
ler frafalle en påløpt tvangsmulkt.

(6) Tvangsmulkt påløper ikke dersom oppfyllelse blir
umulig på grunn av forhold som ikke skyldes den ansvar-
lige.

(7) Forhold knyttet til ileggelsen av tvangsmulkt kan
påklages særskilt.

Ny § 16-17 skal lyde:

§ 16-17. Overtredelsesgebyr

(1) Tollmyndighetene kan ilegge overtredelsesgebyr
overfor

- den som overtrer plikter etter §§ 3-1 til 3-7
- den som overtrer plikter etter §§ 4-1, 4-10 til 4-12, 4-20
til 4-25 og 4-30
- den som ikke medvirker til kontroll etter §§ 13-4 og 13-
7

d) den som i Norge utsteder eller foranlediger utstedt
uriktig opprinnelsesbevis, faktura eller annet uriktig
legitimasjonsdokument som er bestemt til å tjene som
bevis ved tollekspedisjon av en vare i et annet land.

(2) Overtredelsesgebyr etter første ledd bokstav c kan
utgjøre inntil 50 rettsgebyr, jf. rettsgebyrloven § 1 annet
ledd.

(3) Overtredelsesgebyr ilegges ikke dersom oppfyllelse
var umulig på grunn av forhold som ikke skyldtes den an-

svarlige.

(4) Departementet kan gi forskrift om utmåling av over-
tredelsesgebyr.

Ny § 16-18 skal lyde:

§ 16-18. Saksbehandlingsregler og rettslig prøving i saker
om et overtredelsesgebyr

(1) Forhåndsvarsel etter forvaltningsloven § 16 kan
unnlates når overtredelsesgebyr ilegges på stedet. Er for-
håndsvarsel sendt, og saken avsluttes i første instansen
med at overtredelsesgebyr ikke ilegges, skal parten under-
rettes om dette. Forvaltningsloven § 27 første ledd gjelder
tilsvarende. Grunnlaget for at saken avsluttes, skal samti-
dig kort angis.

(2) I en sak om overtredelsesgebyr skal tollmyndihete-
ne gjøre aktuelle parter oppmerksom på at det kan fore-
ligge en rett til ikke å svare på spørsmål eller utlevere
dokumenter eller gjenstander når svaret eller utleveringen
vil kunne utsette vedkommende for overtredelsesgebyr el-
ler straff. Orienteringsplikten gjelder ikke der parten må
antas å være kjent med at det kan foreligge en slik rett.

(3) Ved prøving av et vedtak om overtredelsesgebyr kan
retten prøve alle sider av saken.

Ny § 16-19 skal lyde:

§ 16-19. Utsatt iverksetting av vedtak om sanksjon

(1) Vedtak om tilleggstill og vedtak om overtredelses-
gebyr etter § 16-17 skal ikke iverksettes før klagefristen er
ute eller klagen er avgjort.

(2) Dersom den som er ilagt tilleggstill eller overtre-
delsesgebyr etter § 16-17 vil prøve vedtakets gyldighet for
domstolene, skal vedtaket, dersom partene ber om det, ikke
iverksettes før søksmålsfristen løper ut eller en endelig
rettsavgjørelse foreligger.

II

Endringene under I trer i kraft 1. januar 2017.

§§ 16-17 til 16-19 får virkning for overtredelser som
finnes ved et vedtak om overtredelsesgebyr som er gitt
før saken er avgjort.

J.

Vedtaket til lov

om endringer i lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift
(merverdiavgiftsloven)

I

I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiav-
giftsloven) gjøres følgende endringer:

Kapittel 3 ny del IV skal lyde:

IV Dispensasjon

§ 3-31. Dispensasjon

Dersom det foreligger særlige forhold, kan departe-
mentet treffe enkeltvedtak om helt eller delvis unntak fra
loven.

§ 3-32. Våpensystemet F-35

Departementet kan treffe enkeltvedtak om unntak fra loven ved omsetning av varer og tjenester til vedlikehold av våpensystemet F-35. Departementet kan gi forskrift om utfylling og gjennomføring av denne paragrafen, herunder fastsette vilkår for unntak.

Kapittel 6 ny del V skal lyde:

V Dispensasjon

§ 6-36. Dispensasjon

Dersom det foreligger særlige forhold, kan departementet treffe enkeltvedtak om helt eller delvis fritak for merverdiavgift.

§ 6-37. Våpensystemet F-35

Departementet kan treffe enkeltvedtak om fritak fra merverdiavgift ved omsetning av varer og tjenester til vedlikehold av våpensystemet F-35. Departementet kan gi forskrift om utfylling og gjennomføring av denne paragrafen, herunder fastsette vilkår for fritak.

Ny § 7-9 skal lyde:

§ 7-9. Dispensasjon

Dersom det foreligger særlige forhold, kan departementet treffe enkeltvedtak om at det helt eller delvis ikke skal beregnes merverdiavgift ved innførselen.

Ny § 7-10 skal lyde:

§ 7-10. Våpensystemet F-35

Departementet kan treffe enkeltvedtak om fritak fra plikten til å beregne merverdiavgift ved innførsel av varer til vedlikehold av våpensystemet F-35. Departementet kan gi forskrift om utfylling og gjennomføring av denne paragrafen, herunder fastsette vilkår for fritak.

II

Endringene under I trer i kraft 1. januar 2017.

K.

Vedtak til lov

om endringer i lov 9. desember 2011 nr. 52 om endringer i skatteloven

I

I lov 9. desember 2011 nr. 52 om endringer i skatteloven gjøres følgende endringer:

Del III oppheves.

Del IV tredje ledd oppheves.

II

Endringene under I trer i kraft straks.

L.

Vedtak til lov

om endringer i lov 22. juni 2012 nr. 43 om arbeidsgivers innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold m.m. (a-opplysningsloven)

I

I lov 22. juni 2012 nr. 43 om arbeidsgivers innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold m.m. (a-opplysningsloven) gjøres følgende endring:

§ 8 annet ledd skal lyde:

Skattedirektoratet, skattekantorene og skatteoppkreverne skal ha tilgang til opplysningene i registeret i forbindelse med fastsetting av skatt og trygdeavgift etter skattelovgivning og arbeidsgivers beregning og oppgjør av skattetrekk, arbeidsgiveravgift og finansskatt på lønn etter skattebetalingsloven og folketrygdloven.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2017.

M.

Vedtak til lov

om endring i lov 11. januar 2013 nr. 3 om Statens innkrevingsentral (SI-loven)

I

I lov 11. januar 2013 nr. 3 om Statens innkrevingsentral (SI-loven) gjøres følgende endring:

§ 5 første ledd skal lyde:

Statens innkrevingsentral kan innhente opplysninger etter tvangsfyllbyrdsloven § 7-12 og skatteforvaltningsloven § 3-3 bokstav a og i.

II

Endringen under I trer i kraft 1. januar 2017.

N.

Vedtak til lov

om endringer i lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning (skatteforvaltningsloven)

I

I lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning (skatteforvaltningsloven) gjøres følgende endringer:

§ 1-1 bokstav j og ny bokstav k skal lyde:

- j) kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. etter merverdiavgiftskompensasjonsloven (merverdiavgiftskompensasjon)
- k) finansskatt på lønn etter folketrygdloven kapittel 23 (finansskatt på lønn).

§ 2-1 skal lyde:

§ 2-1. Formues- og inntektsskatt, Jan Mayen-skatt, artist-skatt, arbeidsgiveravgift, *finansskatt på lønn* og merverdiavgift

Skattekontoret, Skattedirektoratet, Skatteklagenemnda og sekretariatet for Skatteklagenemnda er myndigheter for formues- og inntektsskatt, Jan Mayen-skatt, artistskatt, arbeidsgiveravgift, *finansskatt på lønn* og merverdiavgift.

§ 2-2 skal lyde:

§ 2-2. *Petroleumsskatt*

Oljeskattekontoret og Klagenemnda for petroleumsskatt er myndigheter for skattepliktige som driver utvinning, behandling og rørledningstransport av petroleum i område som nevnt i *petroleumsskatteoven § 1*.

§ 3-1 annet ledd bokstav b og ny bokstav c skal lyde:

- b) opplysninger om at en næringsdrivende er eller ikke er registrert i Merverdiavgiftsregisteret, etter forenklet registreringsordning for merverdiavgift eller i medhold av *særlig avgiftsloven*
- c) *registreringspliktig statsstøtte etter lov 27. november 1992 nr. 117 om offentlig støtte § 2 a.*

§ 3-3 bokstav f skal lyde:

- f) til politi eller påtalemyndighet til bruk i straffesak. Gjelder straffesaken overtredelse av bestemmelser utenfor myndighetenes forvaltningsområde, kan opplysninger bare gis når det foreligger rimelig grunn til mistanke om overtredelse som kan medføre høyere straff enn fengsel i seks måneder. Opplysninger om brutto- og nettoinntekt, bruttoformue og gjeld kan gis til bruk under utmåling av straff eller erstatning i straffesaken.

§ 3-6 annet ledd skal lyde:

(2) Taushetsplikten etter § 3-1 er ikke til hinder for at pensjonsinnretning som har offentlig tjenstepensjon eller tjenstepensjon etter foretakspensjonsloven, innskuddspensjonsloven eller tjenstepensjonsloven, gis tilgang til opplysninger om pensjonsgivende inntekt for personer som mottar uførepensjon fra innretningen.

§ 6-1 tredje ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Fastsetting avgjort med bindende virkning i forhåndsuttalelse gitt etter annet ledd, kan ikke påklages.

§ 7-2 første ledd skal lyde:

(1) Den som selv eller gjennom andre i løpet av en kalendermåned har utbetalt eller ytet fordel som nevnt i dette leddet, skal etter reglene i a-opplysningsloven gi opplysninger om alt som er ytet til den enkelte mottaker. Opplysningene skal omfatte

- a) lønn og annen godtgjøring for arbeid
- b) pensjon, uføretrygd etter folketrygdloven kapittel 12, uføreytelser fra andre ordninger, introduksjonsstønad etter introduksjonsloven, kvalifiseringsstønad etter sosialtjenesteloven, føderåd i jord- og skogbruk, livrente som ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold,

engangs- og avløsningsbeløp for slike ytelser, underholdsbidrag, foreldrepenge, dagpenger under arbeidsløshet, sykepenger og lignende ytelser som skal regnes som skattepliktig inntekt for mottakeren

- c) drikkepenge med det beløpet som skal tas med ved beregningen av skattetrekk
- d) gratiale, tantieme og godtgjøring til medlem av styre eller representantskap eller til annen tillitsmann
- e) pensjon utbetalt til agent eller annen mellommann
- f) honorar eller annen godtgjøring som er utbetalt opphavsmann til åndsverk
- g) reise-, diett- og representasjonsgodtgjøring samt annen godtgjøring til dekning av utgifter ved utførelse av arbeid, oppdrag eller verv som nevnt i bokstav a til f
- h) lott eller part ved fiske eller fangstvirksomhet
- i) godtgjøring til medlemmer av faste arbeidslag som utfører arbeid for egen regning
- j) godtgjøring for barnepass også når dette skjer i barnepasserens hjem som ledd i selvstendig næringsvirksomhet
- k) vederlag til arbeidstaker i forbindelse med opphør av arbeidsforhold etter avskjed, oppsigelse eller avtale med arbeidsgiver
- l) engangsutbetalinger til rettighetshaver, begunstiget, bo eller arving etter lov 27. juni 2008 nr. 62 om individuell pensjonsordning eller etter forsikringsbevis eller pensjonskapitalbevis utgått fra en individuell pensjonsavtale etter skatteoven (IPA). Det samme gjelder for engangsutbetalinger etter innskuddspensjonsloven.

§ 7-3 første ledd skal lyde:

(1) Plikt til å gi opplysninger om finansielle forhold og forsikring har

- a) *banker, jf. finansforetaksloven § 2-7*
- b) *kredittforetak, jf. finansforetaksloven § 2-8*
- c) *finansieringsforetak, jf. finansforetaksloven § 2-9*
- d) *e-pengeforetak, jf. finansforetaksloven § 2-11*
- e) *forsikringsforetak, jf. finansforetaksloven § 2-12, og forsikringsforetaks eierselskap*
- f) *pensjonskasser, jf. finansforetaksloven § 2-16*
- g) *lånepremidlingsforetak, jf. finansforetaksloven § 2-18*
- h) *verdipapirforetak, jf. verdipapirhandeloven § 2-3 første ledd*
- i) *verdipapirregistre, jf. verdipapirregisterloven § 1-3*
- j) *verdipapirfond og forvaltningsselskaper, jf. verdipapirfondloven § 1-2 første ledd nr. 1 og 2*
- k) *alternative investeringsfond og forvalter, jf. AIF-loven § 1-2 bokstav a og b*
- l) *innretning som primært, og som ledd i sin forretningsvirksomhet, investerer, administrerer eller forvalter finansielle aktiva eller penger for andres regning*
- m) *innretning hvis bruttoinntekt primært kan henføres til investering, reinvestering eller handel med finansielle aktiva, når innretningen styres, forvaltes eller på annen måte ledes av en annen innretning som omfattes av dette leddet*
- n) *andre som har penger til forvaltning eller driver utlånsvirksomhet eller lånepremidling som næring, samt andre som tar del i forvaltningen eller omsetningen av finansielle instrumenter eller andre finansielle produkter for andres regning som ledd i sin forretningsvirksomhet.*

Departementet kan gi forskrift om opplysningspliktiges registreringsplikt hos utenlandske skattemyndigheter.

§ 7-3 annet ledd bokstav c skal lyde:

- c) innskudd og andre interesser i innretninger som nevnt i første ledd bokstav l og m

§ 7-10 bokstav e og ny bokstav f skal lyde:

- e) den som selv eller gjennom andre har utbetalt vederlag for tjenester av teknisk, håndverksmessig, juridisk, regnskapsmessig eller annen art
- f) *Enova om beløp som skal gis som avregningsfradrag for ENØK-tiltak på egen bolig.*

§ 8-2 første ledd skal lyde:

(1) Skattemelding med opplysninger om den skattepliktiges formue og inntekt, fradragposter og andre opplysninger som har betydning for fastsetting av skattegrunnlaget etter kapittel 9, skal leveres av den som

- a) har hatt formue eller inntekt som er skattepliktig her i landet etter annen bestemmelse i *skatteloven enn § 10-13*
- b) er skattepliktig etter Svalbardskatteloven §§ 2-1, 2-2 eller 3-2, og ikke har begrenset skatteplikt etter Svalbardskatteloven § 2-1 annet ledd
- c) er skattepliktig etter petroleumsskatteloven.

§ 8-2 annet ledd oppheves. Nåværende tredje til femte ledd blir annet til fjerde ledd.

§ 8-6 skal lyde:

§ 8-6. Skattemelding for arbeidsgiveravgift og *finansskatt på lønn*

(1) Arbeidsgiver som skal beregne arbeidsgiveravgift etter folketrygdloven, skal levere skattemelding med opplysninger om beregnet arbeidsgiveravgift og grunnlaget for beregning av avgift etter reglene i a-opplysningsloven.

(2) *Arbeidsgiver som skal beregne finansskatt på lønn etter folketrygdloven, skal levere skattemelding med opplysninger om beregnet finansskatt på lønn og grunnlaget for beregning av finansskatt på lønn etter reglene i a-opplysningsloven.*

(3) Når det foreligger forhold som nevnt i skattebetalingsloven § 4-1 annet ledd, påhviler opplysningsplikten etter første og annet ledd den som har plikt til å foreta forskuddstrekk.

§ 9-1 første ledd skal lyde:

(1) Skattepliktige fastsetter grunnlaget for formues- og inntektsskatt, petroleumsskatt, merverdiavgift, arbeidsgiveravgift, *finansskatt på lønn*, særavgifter, svalbardskatt etter Svalbardskatteloven § 3-2 og merverdiavgiftskompensasjon ved levering av skattemelding som nevnt i kapittel 8.

§ 9-2 første ledd skal lyde:

(1) Skattepliktige beregner merverdiavgift, arbeidsgiveravgift, *finansskatt på lønn*, særavgifter og merverdiavgiftskompensasjon av grunnlaget som er fastsatt etter § 9-1 første ledd.

§ 9-4 første ledd skal lyde:

(1) Skattepliktige kan endre opplysninger i tidligere leverte skattemeldinger for formues- og inntektsskatt, svalbardskatt, merverdiavgift, arbeidsgiveravgift, *finansskatt på lønn* og særavgifter ved levering av endringsmelding. Trekkpliktige etter Svalbardskatteloven § 3-1, Jan Mayenskatteoven og artistskatteoven kan på samme måte endre opplysninger i levert melding om trekk. Dette gjelder likevel ikke grunnlag som er fastsatt av skattemyndighetene, eller på områder hvor myndighetene har varslet om at fastsettingen er under kontroll.

§ 9-7 første ledd første punktum skal lyde:

Når fristen for å sende skatteoppgjør i § 9-3 *tredje* ledd er utløpt, utarbeides det en liste over alle skattepliktiges fastsatte formues- og inntektsskatt, svalbardskatt og petroleumsskatt.

§ 9-7 tredje ledd skal lyde:

(3) Skattemeldingen skal ikke inneholde opplysninger om avdøde personer, opplysninger om personer som er 17 år eller yngre ved skatteleggingsperiodens utgang, opplysninger om personer med adresse som er sperret i henhold til bestemmelsene gitt i eller i medhold av folkeregisterloven, opplysninger om personer uten fast bopel og opplysninger om personer der opplysningene som inngår i skattemeldingen kan røpe et klientforhold. *Tillegg i alminnelig inntekt etter skatteloven § 10-42 skal ikke medtas i nettoinntekten i skattemeldingen. Oppjustering av alminnelig inntekt etter skatteloven §§ 10-11, 10-31, 10-42 og 10-44 skal ikke medtas i nettoinntekten i skattemeldingen.*

§ 10-9 skal lyde:

§ 10-9. *Plikt til å framvise HMS-kort*

Dersom arbeidsgiver skal utstyre en arbeidstaker med *HMS-kort* etter regler gitt i medhold av arbeidsmiljøloven § 4-1 syvende ledd, kan skattemyndighetene kreve at arbeidstakeren framviser *HMS-kortet*.

§ 12-6 annet ledd første punktum skal lyde:

Fristen er ti år dersom den skattepliktige ilegges skjerpet tilleggsskatt eller anmeldes for brudd på straffebestemmelsene i straffeloven §§ 378 til 380.

§ 12-6 femte ledd oppheves.

§ 13-3 annet ledd skal lyde:

(2) Skatteklagenemnda er klageinstans ved klage over vedtak om fastsetting av formues- og inntektsskatt, Jan Mayen-skatt, artistskatt, merverdiavgift, *finansskatt på lønn* og arbeidsgiveravgift. Det samme gjelder klage over vedtak om registrering eller sletting i Merverdiavgiftsregisteret, når det samtidig klages over vedtak etter § 12-1 som har direkte sammenheng med registrerings- eller slettingsvedtaket. Skatteklagenemnda er også klageinstans ved klager over vedtak fra Skattedirektoratet om ilegging av tvangsmulkt etter § 14-1 og overtredelsesgebyr etter § 14-7. Saker som skal avgjøres av Skatteklagenemnda, forberedes for nemnda av sekretariatet for Skatteklagenemnda.

§ 14-4 bokstav d skal lyde:

d) når den skattepliktige frivillig retter eller utfyller opplysninger som er gitt *eller lagt til grunn* tidligere, slik at det kan fastsettes riktig skatt. Dette gjelder ikke hvis rettingen kan anses framkalt ved kontrolltiltak som er eller vil bli satt i verk, eller ved opplysninger som skattemyndighetene har fått fra andre. Tidligere ilagt tilleggsatt faller ikke bort.

§ 14-5 femte ledd skal lyde:

(5) Ilagt tvangsmulkt etter § 14-1 *første ledd første og annet punktum* skal komme til fradrag i beregnet tilleggsatt for unnlatt levering etter § 14-3 første ledd annet punktum.

§ 14-6 første ledd siste punktum skal lyde:

Bestemmelsen i § 14-4 gjelder tilsvarende.

§ 14-6 annet ledd skal lyde:

(2) Skjerpet tilleggsatt *kan* fastsettes i et eget vedtak samtidig med eller etter fastsetting av tilleggsatt etter § 14-3. Bestemmelsen i § 14-3 tredje ledd annet punktum gjelder tilsvarende.

§ 14-7 første ledd bokstav b skal lyde:

b) den som ikke medvirker til kontroll etter § 10-4

§ 14-13 skal lyde:

§ 14-13. *Straff for unnlatt medvirkning til kontroll*

Med bot eller fengsel inntil to år straffes den som unnlater å medvirke til kontroll *etter § 10-4*.

§ 16-3 nr. 18 om endringer i folketrygdloven:

Endringene i § 24-5 oppheves.

§ 16-3 nr. 19 om endringer i lov 13. juni 1997 nr. 53 om eierskap i medier oppheves.

§ 16-3 nr. 22 om endringer i skatteloven:

Endringene i § 14-6 oppheves.

§ 16-3 nr. 28 om endringer i bokføringsloven:

Endringen i § 2 annet ledd skal lyde:

Enhver som driver virksomhet *og har plikt til å levere skattemelding for formues- og inntektsatt mv. etter skatteforvaltningsloven § 8-2*, har bokføringsplikt etter denne loven for den virksomhet som drives. Det samme gjelder enhver som har plikt til å levere skattemelding for merverdiavgift etter skatteforvaltningsloven § 8-3. Dette gjelder likevel ikke tilbydere av elektroniske tjenester som leverer skattemelding for merverdiavgift som nevnt i skatteforvaltningsloven § 8-3 første ledd bokstav e, og som er bokføringspliktig utelukkende på grunnlag avplikten til å levere skattemelding etter bestemmelsen her.

§ 16-3 nr. 32 om endringer i skattebetalingsloven:

Endringen i § 1-1 annet ledd skal lyde:

(2) Med skatte- og avgiftsatt menes:

- a) skatt på formue og inntekt og tonnasjessatt etter skatte- loven (formues- og inntektsatt) og trygdeavgift etter folketrygdloven kapittel 23, herunder forskuddstrekk, forskuddssatt og restsatt etter kapitlene 5 til 7 i loven her, samt krav på skatt fastsatt ved summarisk felles- oppgjør etter skatteforvaltningsloven § 12-4
- b) skatt på formue og inntekt etter lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard (svalbardsatt). For skatt fastsatt ved lønnsstrekk gjelder særregler i svalbardskat- teloven § 5-2.
- c) skatt på inntekt etter lov 13. desember 1996 nr. 87 om skatt på honorar til utenlandske artister m.v. (artistsatt)
- d) skatt på formue og inntekt etter lov 13. juni 1975 nr. 35 om skatlegging av undersjøiske petroleumsförekom- ster m.v. (petroleumssatt), herunder terminsatt og restsatt etter nevnte lov
- e) arbeidsgiveravgift etter folketrygdloven kapittel 23, herunder krav fastsatt ved summarisk fellesoppgjør *etter skatteforvaltningsloven § 12-4*
- f) arveavgift etter lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver
- g) merverdiavgift etter merverdiavgiftsloven
- h) særavgifter omfattet av lov 19. mai 1933 nr. 11 om sær- avgifter
- i) særavgifter omfattet av lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter
- j) toll omfattet av tolloven
- k) kompensasjon for merverdiavgift etter lov 12. desember 2003 nr. 108 om kompensasjon av mer- verdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv.
- l) *finanssatt på lønn etter folketrygdloven kapittel 23*.

I endringen i § 1-1 tredje ledd skal bokstav a lyde:

- a) renter etter kapittel 11, omkostninger og gebyrer fast- satt i medhold av *denne lov*, lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver, tolloven, skatteforvalt- ningsloven og kassasattlova § 8,

Endringene i § 2-2 oppheves.

Endringen i § 5-5 skal lyde:

§ 5-5 skal lyde:

§ 5-5. *Forskuddstrekkes størrelse*

(1) Dersom arbeidsgiver ikke har fått de opplysninger som fremgår av skattekortet, og dette ikke skyldes forsøm- melse eller mangel på tilbørlig aktsomhet fra arbeidsgivers side, skal forskuddstrekket gjennomføres etter det siste be- regnede skattekort. Dersom arbeidsgiver ikke har tilgang til opplysninger fra det siste beregnede skattekortet, skal det foretas forskuddstrekk med 50 prosent. Det samme gjelder når det skal foretas forskuddstrekk i ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4, 8 til 11 og 14 og i uføreytel- ser, stønader mv. som beskattes som lønn. Forskuddstrekk i andre trekkpliktige trygdeytelser, pensjoner, vartpenger, livrenter og lignende stønader og ytelser foretas med 30 prosent.

(2) Arbeidsgiver plikter å foreta forskuddstrekk med høyere beløp enn det som følger av skattekortet eller første ledd, når skattyteren reiser krav om det i god tid før trekket skal foretas.

(3) Forskuddstrekk etter § 5-6 første ledd *bokstav d* beregnes av selskapet etter samlet skattesats for alminnelig inntekt.

(4) Forskuddstrekk etter § 5-6 første ledd *bokstav e* beregnes av utbetaleren til det beløp skatten vil utgjøre etter Stortingets vedtak om skatt for det angjeldende år.

(5) Departementet kan i forskrift gi regler om at forskuddstrekk skal foretas etter tabell i en del av den trekkpliktige inntekten og med en bestemt proSENTSATS i den øvrige inntekten.

(6) Når det for en skattyter er utstedt skattekort i flere kommuner, skal arbeidsgiver foreta forskuddstrekk etter skattekortet fra kommunen skattyteren mener han skal svare skatt til.

(7) Den som er pliktig til å foreta forskuddstrekk etter bestemmelsene i dette kapitlet, men som godtgjør at det betales forskuddstrekk eller tilsvarende i utlandet av den enkelte skattyters inntekt, kan av skattoppkreveren bli fritatt for trekkplikten etter dette kapitlet dersom det stilles betryggende sikkerhet for trekkbeløpet.

I endringen i § 5-9 første ledd skal bokstav a lyde:

- a) pensjonsinnskudd som arbeidsgiver avkorter i lønnen, og som skattyter vil ha krav på fradrag for ved skattefastsettingen etter skatteoven § 6-47 første ledd bokstav a og b og § 6-72,

Endringen i § 10-1 første ledd skal lyde:

(1) Skatte- og avgiftskrav skal betales ved forfall og med de beløp som opprinnelig er fastsatt, selv om fastsettingen er under endring, påklaget eller brakt inn for domstolene. Første punktum gjelder ikke når det kan gis utsatt iverksetting av vedtak etter skatteforvaltningsloven § 14-10 annet ledd *og tolloven § 16-19*.

Endringen i kapittel 10 annen deloverskrift skal lyde:

**Forskuddstrekk, arbeidsgiveravgift, finansskatt på lønn, lønnstrekk til Svalbard, artistskatt og skatte-
trekk i aksjeutbytte**

Endringen i § 10-30 første ledd skal lyde:

(1) *Merverdiavgift* for en periode forfaller til betaling samme dag som det skal leveres skattemelding etter skatteforvaltningsloven § 8-3 første og annet ledd.

I endringen i § 10-51 første ledd skal bokstav e lyde:

- e) tilleggsavgift etter lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver § 44.

Endringen «§ 10-51 nytt annet og tredje ledd skal lyde» skal lyde:

§ 10-51 nytt annet og tredje ledd skal lyde:

(2) Følgende skatte- og avgiftskrav forfaller til betaling tre uker etter at fristen for å klage over vedtaket om fastsetting av kravet er ute, eller ved klage, tre uker etter at klagen er avgjort:

- a) tilleggsskatt etter skatteforvaltningsloven
b) overtredelsesgebyr etter skatteforvaltningsloven

c) *tilleggstoll etter tolloven*

d) *overtredelsesgebyr etter tolloven § 16-17*

(3) Dersom det innvilges utsatt iverksetting av krav etter skatteforvaltningsloven § 14-10 annet ledd eller *tolloven § 16-19 annet ledd*, forfaller kravet til betaling tre uker etter utløpet av søksmålsfristen eller ved søksmål, tre uker etter at endelig rettsavgjørelse foreligger.

Endringen «§ 10-53 nytt tredje ledd skal lyde» skal lyde:
§ 10-53 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) Treffes det vedtak som innebærer tilbakebetaling av kompensasjon for merverdiavgift, skal beløpet betales tilbake senest tre uker etter at melding om vedtaket er sendt.

Endringene i § 11-5 oppheves.

Endringen «Ny § 16-51 skal lyde» skal lyde:

Ny § 16-51 skal lyde:

§ 16-51. *Oppdragsgivers ansvar for oppdragstakers skatt, arbeidsgiveravgift, finansskatt på lønn og forskuddstrekk*

(1) Dersom oppdragsgiver forsettlig eller grovt uaktsomt unnlater å oppfylle opplysningsplikten etter skatteforvaltningsloven § 7-6, kan skattekontoret pålegge oppdragsgiver ansvar for oppdragstakers forfalte, men ikke innbetalte skatt, arbeidsgiveravgift, *finansskatt på lønn* eller forskuddstrekk. Departementet kan bestemme at myndighet til å pålegge ansvar for skatt, arbeidsgiveravgift, *finansskatt på lønn* og forskuddstrekk skal tilligge annen skattemyndighet enn nevnt i foregående punktum.

(2) Pålegget kan påklages til Skattedirektoratet innen tre uker.

Endringen i § 18-1 første ledd skal lyde:

(1) Den som er pliktig til å foreta forskuddstrekk eller skatte- eller avgiftstrekk etter kapittel 5, og som *unnlater* å foreta eller sørge for at det blir foretatt beregning og trekk, herunder separering etter § 5-12, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år. Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes grovt uaktsomt overtredelse av første punktum.

II

I lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning (skatteforvaltningsloven) gjøres følgende endringer:

§ 14-7 første ledd bokstav c og ny bokstav d skal lyde:

- c) den som ikke oppfyller sine plikter til å føre og oppbevare personalliste gitt i medhold av *bokføringsloven*
d) *en bokføringspliktig som forsettlig eller uaktsomt overtrer sine plikter til å registrere og dokumentere kontantsalg etter regler gitt i eller i medhold av bokføringsloven § 10 a.*

§ 14-7 tredje ledd første punktum skal lyde:

Overtredelsesgebyr etter første ledd bokstav *a, c og d* skal utgjøre ti rettsgebyr, jf. rettsgebyrloven § 1 annet ledd.

inntektsføres. Er saldoen negativ, skal inntil 20 prosent fradragføres. Negativ saldo på tømmerkonto kan alltid føres mot årets overskudd fra skogbruksvirksomhet. Bestemmelsene om gevinst- og tapskonto, jf. § 14-45, gjelder tilsvarende så langt de passer for tømmerkonto.

(2) Inntekter fra jakt, fiske, torvuttak og lignende, leieinntekter fra slike aktiviteter og ikke skattepliktig del av uttak fra skogfondskonto, skal ikke omfattes av tømmerkonto.

(3) Førning på tømmerkonto foretas før fradrag for gjeldsrenter.

(4) Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne paragraf.

VI

Endringene under I trer i kraft straks.

Endringene under II trer i kraft 1. januar 2019.

Endringene under III trer i kraft 1. januar 2017 med virkning for regnskapsår som begynner 1. januar 2016 og senere. § 8-12 annet ledd skal likevel bare ha virkning for regnskapsår som begynner 1. januar 2017 eller senere.

Endringene under IV trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2017.

VII

Endringene under V trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2017.

Følgende overgangsregler gjelder:

Dersom summen av de inntil fire siste års faktiske skogbruksinntekter, slik de er kommet til beskatning i gjennomsnittsligningen, er lavere enn summen av de faktiske skogbruksinntekter i samme periode, skal gjennomsnittsnittet tas til inntekt for året 2017. Skattyter kan velge å føre gjennomsnittsnittet etter første punktum på tømmerkonto, jf. § 14-81. Dersom summen av de inntil fire siste års faktiske skogbruksinntekter, slik de er kommet til beskatning i gjennomsnittsligningen, overstiger summen av de faktiske skogbruksinntekter i samme periode, skal gjennomsnittsoverhengen komme til fradrag i inntekten i 2017. Inntektsoverheng kan føres til fradrag i inntekt fra andre inntektskilder, jf. § 6-3 eller framføres til fradrag i senere års inntekt dersom det ikke er andre inntekter å føre fradraget mot, jf. § 14-6 første ledd.

O.

Vedtak til lov

om endring i lov 17. juni 2016 nr. 64 om åpenhet om eierskap i medier

I

I lov 17. juni 2016 nr. 64 om åpenhet om eierskap i medier gjøres følgende endring:

§ 4 annet ledd skal lyde:

Opplysninger som kreves etter første ledd, kan gis uten hinder av den lovbestemte taushetsplikt som ellers påhviler skattemyndigheter og myndigheter som har til oppgave å overvåke offentlig regulering av ervervsvirksomhet. Slik taushetsplikt er heller ikke til hinder for at dokumenter som befinner seg hos slike myndigheter, utleveres for gransking.

II

Endringen under I trer i kraft 1. januar 2017.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovenes overskrift og lovene i sin helhet.

Votering:

Lovenes overskrift og lovene i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtakene vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Videre var innstilt:

P.

Stortinget ber regjeringen i revidert nasjonalbudsjett 2017 redegjøre for støtteordningene for boliger til vanskeligstilte som stilles til disposisjon av kommunen, samt hvordan disse ordninger eventuelt kan forbedres. Det bes også vurdert konsekvenser av bevilgningsbehov og mulige avgrensninger dersom man skulle utvide ordningen med merverdiavgiftskompensasjon til også å omfatte boliger for vanskeligstilte.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Svein Roald Hansen overtok her presidentplassen.

Sak nr. 3 [12:10:46]

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om Bevilgninger på statsbudsjettet for 2017, kapitler under Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16 (Innst. 12 S (2016–2017), jf. Prop. 1 S (2016–2017) og Prop. 1 S Tillegg 3 (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 55 minutter, og at taletiden blir fordelt slik:

Arbeiderpartiet 30 minutter, Høyre 25 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Venstre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter og Miljøpartiet De Grønne 5 minutter.

I tillegg foreslås en taletid på inntil 10 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det innenfor den fordelte taletid blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de

som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte tale- tid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Marianne Aasen (A) [12:11:58]: Den største utfordringen i skolen i dag er frafallet. En av fire elever slutter før de har bestått videregående opplæring. Det er 15 000 elever i hvert kull. Det meste vi gjør i skolepolitikken, må bygge opp mot uønsket frafall, for det blir stadig vanskeligere å stå uten fagbrev eller mulighet for videre studier. Konsekvensene for en god del blir løs eller ingen tilknytning til arbeidsmarkedet. Konsekvensene for samfunnet er at vi mangler fagfolk, særlig folk med fagbrev eller med høyere utdanning innen profesjonsyrker som lærere, ulike helsearbeidere eller ingeniører. Det er ikke bra for den enkelte å oppleve at det ikke er bruk for en, og det er ikke bra for samfunnet med en så stor ressursløsning som arbeidsledighet er. Et godt utdanningsystem som gir plass og rom for alle, er derfor avgjørende for om vi lykkes med denne store og viktige oppgaven.

Det viktigste og mest kraftfulle verktøyet norske politikere har, er statsbudsjettet som vi behandler deler av i dag. Det er hva man gjør med de store pengene, som viser den politiske retningen. Er det offentlige fellesoppgaver som er viktigst, eller er det økonomiske lettelse for dem med høyest inntekt og formue? Er det målrettede tiltak mot arbeidsledighet eller såkalte dynamiske skattelettelse, som viser seg å gi lite med arbeidsplasser? Er det mer til kommunene, som gjør jobben i skolen og i eldreomsorgen, eller er det mer til dem med store formuer? Svaret fra regjeringa også denne gangen er store skattelettelse, økt olje- pengebruk og for lite satsing på utdanning.

Regjeringa økte oljepengebruken med 15 mrd. kr fra 2016 til sitt forslag til 2017-budsjettet. I forslaget er det fire nye tiltak innen skole som får mer enn 10 mill. kr i friske penger. Det er tidlig innsats, yrkesfaglærerløft, tiltak mot mobbing og satsing på realfag. Skole er dermed avspist med under 2 pst. av økningen i oljepengebruken. I tillegg får ikke kommunene nok til å løse de tunge og viktige oppgavene de har i eldreomsorgen og skolen.

Vi på Stortinget kan ha gode intensjoner for både barneskole, ungdomsskole og videregående opplæring, men det hjelper lite hvis kommunene har for dårlig økonomi. Derfor har Arbeiderpartiet i sitt alternative budsjett 3 mrd. kr mer til kommunene. Det må til for å hindre at lærerstillinger forsvinner, eller at skolehelsetjenesten for ungdom ikke svekkes – for å ta noen viktige eksempler.

For lite penger til kommunene og store skattelettelse til dem med mest fra før har vi blitt vant til preger budsjettene fra denne regjeringen, men på utdanningsområdene ser vi også et annet interessant mønster, nemlig at stortingsflertallet presser regjeringen til å føre en politikk de mer eller mindre er imot. Høyre og Fremskrittspartiet har satt seg på sidelinjen i norsk skolepolitikk som de to eneste partiene som ikke ønsker økt satsing på flere lærere. Vi er glade for at sentrumpartiene deler ambisjonen om flere lærere og mer kunnskap i skolen. Høyre argumenterer imot i media, men stortingsflertallet vil at norske elever skal ha mer tid med læreren sin, og at lærerne har nok tid til elevene. Derfor støtter Arbeiderpartiet de fleste endringene Kristelig Folkeparti og Venstre har gjort i kunnskapsbudsjettet.

Vi har dessuten satt av mer enn 1 mrd. kr mer enn regjeringas opprinnelige forslag til flere lærere, kamp mot mobbing og tidlig innsats. Vi bruker over 100 mill. kr på lese-, skrive- og regnearanti: Vi reverserer kuttet i 600 lærerstillinger i ungdomsskolen og øker lærertettheten i barneskolen – til sammen 480 mill. kr mer til flere lærere. Vi er også med på de påplussingene som kom etter budsjettforliket.

Tidlig innsats er avgjørende for å lykkes i skolen. En uke, en måned eller et år er for et barn et hav av tid. Barn er svært mottakelige for læring, men evnen til å lære endrer seg etter hvert som barnet vokser. Vente og se er derfor ikke noe alternativ. Regjeringa sier også de skal satse på tidlig innsats. Det er bra, men tidlig innsats-satsingen til regjeringa kommer heller sent enn tidlig.

Som svar på budsjettspørsmål sier regjeringa at de 150 mill. kr skal forberede kommunene på et lovforslag som skal ha til hensikt at faglig svake elever skal få tilbud om tidsavgrenset intensivopplæring, men at det tidligst er aktuelt å iverksette disse endringene i lovforslaget fra skoleåret 2018–2019.

Dette er altså penger som skal brukes på barn som nå er tre–fire år gamle og går i barnehagen. Men kuttet kommer nå og rammer ungdomsskoleelever, som også trenger flere lærere, der de går på skoler i fulle klasserom og fulle skoler i de mest befolkningstette delene av landet. På denne bakgrunn er det underlig at de forklarer kutt på disse ungdomsskolene med at pengene skal brukes på tidlig innsats – når lovendringen ikke trer i kraft før om to år.

Nå er arbeidsledigheten i Norge større enn i Sverige og USA. Det er oppsiktsvekkende i seg selv. For det understreker at vi er i en alvorlig sysselsettingsituasjon i Norge. Med nær 80 000 mennesker under 30 år utenfor studier eller arbeid er det ganske så utrolig at regjeringa ikke foreslo en eneste ny studieplass i statsbudsjettet for 2017. Det kommer nå 500 studieplasser etter forliket, med påholden penn.

Arbeiderpartiet har i sitt alternative budsjett satt av penger til 3 000 nye studieplasser, slik at flere får muligheten til å studere. Det betyr at arbeidsledige og andre som står utenfor arbeidslivet, lettere kan sikre seg den kompetansen som trengs for å få arbeid. Få ting er viktigere akkurat nå. Det er hundrevis som søker stillinger hvor man ikke trenger formal kompetanse, i dag. Samtidig mangler vi lærere og barnehagepedagoger og de fleste yrker innen helsefag på bachelor- eller masternivå.

For snart fire år siden behandlet vi forskningsmeldinga. Da vedtok et enstemmig storting at det skulle lages en langtidsplan for forskning og høyere utdanning for å få større forutsigbarhet for sektoren. Dette har vært bra. Regjeringa svarte på deler av oppgaven, men ikke hele. Høyere utdanning fikk knapt noe trykksverte i det hele tatt, og det er kanskje derfor det kommer en stortingsmelding om kvalitet i høyere utdanning sånn i innspurten av stortingsperioden.

En plan for bygg og infrastruktur ble heller ikke be- svart. Det er svært uforutsigbart hvem som får tilskudd til bygg når, og hvorfor rekkefølgen er akkurat slik eller slik. Det er en kjent og veldokumentert sak at det er store etter- slep på bygg og infrastruktur i universitets- og høyskole- sektoren. Derfor bestemte Stortinget i 2013 at langtidsplanen også skulle omfatte bygg. Det skapte forhåpninger hos mange, men så å si ingenting er innfridd. Kun ett prosjekt

har regjeringa foreslått startbevilgning til på de fire statsbudsjettene som Høyre og Fremskrittspartiet har lagt fram, og det er museet i Bergen – ikke noe mer. Det er ikke godt nok og svarer ikke på det store behovet denne sektoren har for nye bygg og ikke minst god infrastruktur. Den teknologiske utviklingen går svært fort. Skal norske forskningsmiljøer være konkurransedyktige, kan de ikke sitte med for gammelt utstyr.

Sektoren er fortsatt i en strukturprosess. Mange institusjoner har slått seg sammen, og de bruker fortsatt mye ressurser på dette. Arbeiderpartiet har støttet intensjonene i reformen, men det er viktig at det følger ressurser med, slik at dette ikke svekker forskningsaktiviteten og undervisningskvaliteten. Særlig på denne bakgrunn er det underlig at regjeringa og samarbeidspartiene velger å foreta et reelt kutt, forsøkt sminket gjennom å bruke ordet «reform». Universitetet i Oslo, f.eks., sier de ikke har fått et så dårlig budsjett på mange år, og at de vil gå i minus. De har nettopp vært gjennom en egen effektiviseringsrunde. Da er det svært lite motiverende å få et slikt kutt, begrunnet i behovet for mindre byråkrati i staten generelt. Her brukes det grovt kaliber, og resultatet er at man trolig ødelegger for mye. I denne sammenhengen går det ut over forskning og undervisning. På toppen av dette har altså regjeringa klart det kunststykket å ikke forankre i Stortinget et nytt finansieringssystem. Det er et klart flertall for prinsippene, men når de innfører indikatorer som kommer overraskende på både sektoren og KUF-komiteen, kan ikke regjeringa forvente ubetinget støtte.

Arbeiderpartiet støtter flere av målene, som samarbeid med arbeidsliv og næringsliv og å stimulere til å få kandidater til å fullføre en grad, men regjeringas løsninger støtter vi ikke uten videre. De bryter med faglige anbefalinger på flere punkter, og det gir uante konsekvenser for institusjonene. Disse endringene skal legge premisser for institusjonene i lang tid framover, og da må vi kjenne konsekvensene. Derfor vil vi utsette.

Vi har alle vært vitne til en valgkamp i USA som for oss har fortonet seg underlig. Mye kan sies om den, men ett forhold er alle enige om. Landet er delt – splittet. Etter min mening skyldes det bl.a. en utvikling i helt gal retning innen utdanningspolitikken over tid. Mange barn går på fattige offentlige skoler og får ingen god utdanning. Før var college eller universitetsutdanning gratis på statlige universitet. Dette har blitt for dyrt for mange, også i middelklassen. Omskolering, omstillingsmidler og etter- og videreutdanning for dem som mister jobben i industrien, tilbys knapt. De blir overlatt til å løse problemet selv. Stadig større skattelettelse i svært mange år, særlig til de rikeste, har gitt trange offentlige budsjetter. Det har gått ut over noe av det viktigste et samfunn må levere til sine innbyggere – et godt og gratis utdanningssystem.

Store skattelettelse, trangere offentlige budsjetter og mer privatisering er en oppskrift som fører et samfunn i gal retning. Valget i 2017 vil bli et retningsvalg. Arbeiderpartiet vil ha Norge tilbake på et spor hvor fellesskap, gratis utdanning til alle og en trygg velferdsstat er viktigere enn skattelettelse og privat rikdom.

Presidenten: Ønsker representanten å ta opp forslag som ligger i innstillingen?

Marianne Aasen (A) [12:21:28]: Det vil jeg gjøre. Jeg tar opp Arbeiderpartiets forslag.

Presidenten: Da har representanten Marianne Aasen tatt opp de forslagene hun refererte til.

Kristin Vinje (H) [12:21:46]: Etter tre år har regjeringen lagt frem sitt fjerde budsjett, og det er nok et budsjett for flere jobber, bedre velferd og en trygg hverdag. Budsjettet for 2017 reflekterer også denne gangen at en av hovedprioriteringene til regjeringen er å investere i kunnskap.

Vi styrker arbeidet med tidlig innsats i skolen, vi styrker innsatsen mot mobbing i både barnehage og skole, vi fortsetter en storstilt satsing på videreutdanning av lærere, og vi innfører en ny femårig masterutdanning for lærere. Vi følger opp langtidspanen for høyere utdanning og forskning, og vi styrker studentenes velferd gjennom å gi dem elleve måneders studiestøtte og gjennom å bygge mange flere studentboliger.

Sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre har Høyre og Fremskrittspartiet skiftet takt i kunnskapspolitikken. Det merker elevene, det merker lærerne, det merker studentene, og det merker forskerne.

I fremtiden vil vi også merke hvilken effekt det har på verdiskaping, for det å legge et godt kunnskapsgrunnlag er noe av det viktigste vi kan gjøre for å sørge for at vi evner å etablere nye, konkurransedyktige private bedrifter som kan bidra til å finansiere vår fremtidige velferd. Det handler om at vi tar vårt forvalteransvar på alvor.

I de siste fire budsjettene har bevilgningene til forskning og utviklingsarbeid økt med til sammen 5,1 mrd. kr utover prisveksten. Til sammen har vi trappet opp veksten med en reell økning på rundt 4 pst. hvert år, fra en gjennomsnittlig vekst på 2,4 pst. i forrige rød-grønne periode. Det kan man trygt kalle et taktskifte. I tillegg ligger det an til at SkatteFUNN-ordningen for forskning og utviklingsarbeid i næringslivet øker med godt og vel 1,4 mrd. kr i perioden, bl.a. som følge av utvidelser som denne regjeringen har gjort i den ordningen.

Norge står overfor store utfordringer når det gjelder omstilling, det visste vi da vi overtok regjeringmakten. Derfor har vi hele tiden jobbet systematisk med å investere i utdanning, forskning, infrastruktur og vekstfremmende skattelettelse. Det gjør vi fordi vi vet at det er det som skal til for å skape vekst. Det er kunnskap og kompetanse som er grunnlaget for vår fremtidige velferd. Norge har hatt en sammenhengende vekst i bevilgningene til forskning og utviklingsarbeid gjennom de siste 30 årene. Men i en tid hvor mange land nå kutter i forskningsbevilgningene, satser vi enda mer offensivt enn før, noe som vil styrke vår konkurranseevne på sikt.

Mens den rød-grønne regjeringen satset aller mest i sitt første år i regjering, som var et nedjustert forskningsbudsjett i forhold til det Bondevik II-regjeringen leverte fra seg før den gikk av, varierte den rød-grønne forskningsinnsatsen fra år til år, som en jo-jo, og alle husker hvileskjæret fra 2007. I motsetning til den rød-grønne regjeringen har det ikke-sosialistiske flertallet sammen sørget for å øke forskningsbevilgningene hvert eneste år, både som andel av statsbudsjettet og som andel av BNP. Det er fordi vi prioriterer kunnskap, og vi holder stødig kurs.

Vi har lagt frem en langtidsplan for høyere utdanning og forskning, og den er systematisk blitt fulgt opp hvert år. Det gjør vi også i budsjettet for 2017. Bevilgningene styrkes med 580 mill. kr i 2017, og til sammen har vi fulgt opp planen med totalt 2,2 mrd. kr i perioden 2015–2017. Forskningsmiljøene har aldri opplevd en lignende forutsigbarhet i forskningsbevilgningene, og studentene har fått et historisk løft gjennom elleve måneders studiestøtte og rekordstor satsing på studentboliger. Vi gjennomfører en strukturendring i universitets- og høyskolesektoren for å få mer robuste fagmiljøer og bedre undervisning for studentene.

Regjeringen leverer så det suser på skole, utdanning og forskning. Men la meg avslutningsvis også si at regjeringen leverer solid på andre områder. Den 1. januar gjennomfører vi et viktig skille mellom staten og Den norske kirke. Det er en historisk milepæl. Gjennom denne prosessen, som har fått bred oppslutning i Stortinget, og som har pågått i hele regjeringeperioden, er det nå lagt et godt grunnlag for at Kirken skal kunne ivareta sin rolle som folkekirke.

Bente Thorsen (FrP) [12:26:34]: Det er et godt og stort budsjett som er vedtatt, men så står også Norge overfor store utfordringer i årene som kommer. I budsjettet for 2017 bevilges det mye til investeringer i infrastruktur, forskning og kunnskap. Det vil redusere næringslivets transportkostnader, øke innovasjon og nyskaping og heve kompetansen i befolkningen. Dette er bevilgninger som er investeringer i fremtiden, investeringer for nødvendige omstillinger som skal sikre vekst og velstand.

Noen partier, som f.eks. Arbeiderpartiet, ynder å si at denne regjeringen gir mest skattelettelse til dem som har mest fra før. Jeg blir ikke forbauset om det kommer fram flere ganger i denne debatten

I Fremskrittspartiet bruker vi ikke den retorikken. Vi mener at når regjeringen følger opp Fremskrittspartiets politikk og gjennomfører betydelige skattelettelse, gjennom bl.a. redusert selskapskatt, er dette skattelettelse som trykker eksisterende arbeidsplasser og gir mulighet for å etablere flere nye arbeidsplasser.

I forbindelse med de nødvendige omstillinger som må skje i næringslivet, er jeg glad for at en samlet komité står bak en merknad som viser til at nedgangen innen olje- og gassnæringen har ført til både høyere arbeidsledighet i fylkene på Sør- og Vestlandet og til dels stor reduksjon av nasjonal verdiskaping og eksport.

Det vil være god kapasitet og vilje til omstilling og fornyelse i næringslivet de kommende år, og bedriftene har behov for langsiktig samhandling med forsknings- og utviklingsmiljøer for å sikre en bærekraftig transformasjon og fortsatt høy verdiskaping.

Videre viser komiteen til at en er oppmerksom på de alvorlige utfordringene arbeids- og næringslivet på Sør- og Vestlandet har, og ser derfor behovet for langsiktig omstilling og fornying av næringslivet i disse fylkene.

Regjeringens prioriteringer de siste par årene har lagt særlig stor vekt på omstillingsbehovene på Sør- og Vestlandet. Jeg har forventninger til at Fremskrittspartiet og regjeringen fortsetter med dette. Jeg vil understreke at dette har formidabel betydning for Rogaland, som har høy arbeidsledighet.

Selv om vi skal leve av olje og gass i mange år framover og dette fremdeles vil være viktig for næringslivet også i Rogaland, er det en utfordring at ca. 40 pst. av arbeidsplassene i fylket er relatert til olje- og gasssektoren. En satsing på samarbeid mellom forskningsmiljøer og næringsliv vil sikre nye arbeidsplasser i Rogaland og nasjonalt bidra med skatteinntekter.

Fremskrittspartiet mener at gode og forutsigbare rammevilkår for næringslivet, kutt i skjemaveldet og en god utdannings- og forskningssektor er grunnsteinene i velferdssamfunnet og en forutsetning for å trygge arbeidsplasser og verdiskaping.

En fungerende og økonomisk bærekraftig velferdsstat er fullstendig avhengig av en god utdanningssektor. Her spiller læreren en nøkkelrolle. Uten gode lærere blir det ingen kunnskap eller verdiskaping i fremtiden. Så lenge jeg kan huske, har vi snakket om hvor viktig det er med gode lærere i skolen. I den sammenheng vil jeg gjerne sitere Trond Giske fra en spørretimedebatt den 12. april 2000, da han var utdanningsminister:

«Lærerutdanningen er en del av den høyere utdanningen i Norge, og det vil være naturlig at også den gjennomgås etter at Mjøs-utvalget har kommet med sin innstilling. Og jeg er helt enig med representanten Petersen i at vi må sørge for at vi har gode nok og kvalifiserte lærere. Det er alvorlig at veldig mangellærere ikke har den utdanningen de burde ha for å undervise i den norskeskolen.»

Jeg vil tro at både representanten Giske og hele Skole-Norge nå egentlig er fornøyd med at Fremskrittspartiet og regjeringen ikke har latt det være med prat, men faktisk har innført konkrete tiltak på området: Strengere karakterkrav for å komme inn på lærerutdanningene, krav om fordypning, rekordstor etterutdanningssatsing for lærere og innføring av femårig lærerutdanning er tiltak som Fremskrittspartiet og regjeringen har gjennomført. Dette vil styrke kvaliteten i skolen, til beste for både elever, lærere og samfunnet. Det kan også være på sin plass i julens og raushetens ånd å understreke at mye av det som er blitt iverksatt av regjeringen, har bred støtte, ikke bare fra Kristelig Folkeparti og Venstre, men også fra Arbeiderpartiet.

I motsetning til tidligere er heldigvis ikke skolepolitikken lenger en ideologisk slagmark. Derfor tror jeg mange er mer fornøyd med regjeringens politikk på området enn de egentlig vil innrømme.

Fremskrittspartiet på Stortinget er også i stor grad fornøyd med statsråd Røe Isaksen og regjeringens innsats. Viktige punkter i Fremskrittspartiets partiprogram på skoleområdet er bl.a.:

- forbud mot nikab og ansiktsdekkende plagg i skolen
- realfagsløft
- KRLE-faget, med ekstra vekt på kristendommen – dette for å gi elever kunnskap om Europas kulturgrunnlag
- bedre skolemiljø
- forsterket og konkret innsats mot mobbing
- styrking av basisfagene
- liberalisering av friskoleloven
- lærerløft med femårig utdanning
- krav om fordypning
- etterutdanning for lærere
- yrkesfagløft med økt lærlingtilskudd, hospitering for yrkesfaglærere osv.

På alle disse områdene er det enten noe på gang, eller det har blitt levert konkret og praktisk politikk som gir bedre skole og bedre grunnlag for framtidig innovasjon, velferd og verdiskaping.

For Fremskrittspartiet er satsing på yrkesfag og fagskoler svært viktig. Både bedrifter og offentlig sektor vil i framtiden ha et stort behov for dyktige medarbeidere med fag- og yrkesutdanning. Derfor legger vi til rette for alternative opplæringsløp, som f.eks. praksisnære opplæringsprogrammer i bedriftene. Praksisbrevordningen utvides, tilbudet til elever som vil kombinere fagbrev og studiekompetanse, videreutvikles, yrkesretting av fellesfagene på yrkesfaglige utdanningsprogrammer er under arbeid. Vekslingsmodellen styrkes, og lærlingtilskuddet økes. Under denne regjeringen har tilskuddet økt med 20 000 kr per lærekontrakt.

Fremskrittspartiet mener at det er viktig med faglig oppdaterte yrkesfaglærere. Regjeringen følger opp med å utvide hospiteringsordningene, slik at bedrifter kan bidra til faglig oppdatering for yrkesfaglærere. Videre kan fagfolk som har lyst til å bli lærere, nå få et stipend som gjør det mulig å kombinere utdanning med en eventuell deltidsjobb. Dette er tiltak som vil styrke kvaliteten og forhåpentligvis redusere frafall i skolen.

Mange elever i den norske skolen har i dag store problemer med realfagene, spesielt matematikk. Fremskrittspartiet har lenge påpekt denne utfordringen og er glad for at regjeringen er tydelig, offensiv og praktisk i sine tiltak for å få realfagkunnskapene opp på et nivå som verdens rikeste land kan være bekjent av. Realfagsløftet er i full gang, og i etter- og videreutdanningstilbudet til lærerne legges det særlig vekt på matematikk og naturfag.

Det er en helhetlig tankegang bak kunnskapssatsingen i budsjettet. Norge må ha gode utdanningstilbud i alle ledd, fra barnehage og grunnskole til fagskoler, universiteter og voksenopplæring. Norge som kunnskapssamfunn er komplett avhengig av at elevene fra grunnskolen av får tilegnet seg kunnskap til å mestre utfordringene de møter senere i livet.

Våre tiltak vil gi god effekt på sikt. Det viktige nå er at vi har blikket vendt framover. Vi må sørge for at skattebetalernes penger forvaltes mest mulig fornuftig, og vi må sette krav. Vi må ikke glemme at Norge ligger på topp i OECD når det gjelder både ressursbruk per lærer og elev og lærertetthet per elev. Likevel har vi gjennom mange år levert bare middels resultater. Det viser behovet for fornuftige, skolefaglige reformer.

Kvalitetsreformene vi har gjennomført de siste årene, har skjedd i god dialog med skolefolk og forskningsmiljøer. Vi har tro på at norske skole er på rett vei, og er imponert over gode lærere og skolelederes innsats og vilje til å gjøre skolen god. Rekordmange lærere tar etterutdanning for å bedre sin kompetanse, til beste for både elever, seg selv og samfunnet. Dette tror vi vil gi gode resultater framover. De siste resultatene fra TIMSS og PISA antyder at skolen er på rett vei.

Fremskrittspartiet har tro på at den skolepolitikken som regjeringen fører, er den rette for skolen. Det brukes ressurser på skoleforskning, slik at vi ser hvilke tiltak som virker best, og hva som gir mest effekt. Det gir grunnlag for en kunnskapsbasert, effektiv og praktisk skolepolitikk, som vi håper Fremskrittspartiet kan få være med på å føre i mange år framover.

Jeg får komme tilbake til kirkebudsjettet i et eget innlegg.

Anders Tyvand (KrF) [12:36:20]: Representanter fra både regjeringspartiene og samarbeidspartiene har flere ganger sagt at vi har sett et taktskifte i skole- og utdanningspolitikken med det nye flertallet vi fikk på Stortinget etter 2013. Man skulle kanskje tro at det er de rytmene vi hører nå, men det er nok noe annet, fra utsiden. Jeg er glad for at vi også klarer å holde takten inn i 2017. På noen områder begynner det nå å svinge skikkelig. Jeg synes det er hyggelig å se at også de rød-grønne partiene har lagt om takten etter at de kom i opposisjon.

Den viktigste skolesatsingen for Kristelig Folkeparti i denne stortingsperioden har vært tidlig innsats. En av de store utfordringene i skolen er at det er for mange som får hjelp for sent. Det er for mange som ikke lærer det de skal i løpet av de første skoleårene, og som dermed får et vanskelig utgangspunkt for videre læring. Det handler i stor grad om at hver enkelt lærer har ansvar for for mange elever hver, og at de har for liten tid til hver elev. Tre av fire lærere sier at de har for liten tid til elevene sine, og da blir det vanskelig å gi den enkelte den hjelpen og oppfølgingen de har behov for. Det vil Kristelig Folkeparti ta på alvor, og derfor har vår store satsing vært flere lærere til de yngste elevene. Dette har vi prioritert gjennom hele denne stortingsperioden, og nå har vi fått på plass øremerkede midler til mer enn 1 700 flere lærerstillinger i 1., 2., 3., og 4. klasse. Det er en solid satsing på tidlig innsats, og det er et målrettet tiltak for å hjelpe dem som trenger det mest.

Kristelig Folkeparti ønsker også en nasjonal norm for lærertetthet for hele grunnskolen. Vi vil at det skal være maks 16 elever per lærer i snitt ved alle skoler i 1.–4. klasse og maks 24 elever per lærer i snitt i 5.–10. klasse. I vårt alternative budsjett la vi inn midler til å fullfinansiere en slik norm for hele grunnskolen. Det har vi ikke fått fullt gjennomslag for, men vi har nå fullfinansiert en norm for småskolen. Det er et viktig gjennomslag, det er riktig sted å begynne, og så har Stortinget mulighet til å vedta en norm for hele grunnskolen når Kristelig Folkepartis representantforslag skal behandles over nyttår.

Jeg er også glad for at vi har fått til å øke tilskuddet til skolehelsetjenesten, jeg sier det selv om det ligger under en annen komité. Helsesøstre gjør en viktig jobb i skolen, og det er viktig at elevene ikke møter en stengt dør når de trenger hjelp. De kan ikke få beskjed om at de må vente til neste torsdag, de må få hjelp når de trenger hjelp. Derfor er det viktig at de pengene Stortinget bevilger til skolehelsetjenesten, faktisk blir brukt til flere helsesøstre, og derfor er det både viktig og riktig å øremerke disse midlene.

Kristelig Folkeparti er også fornøyd med andre gjennomslag i skolepolitikken. Ett av dem er å øke kapitaltilskuddet for friskolene, for også elever i friskolen trenger tak over hodet, og i påvente av at regjeringen skal følge opp Stortingets vedtak fra i fjor om å finne en løsning på hvordan husleiekostnader kan innarbeides i friskolenes tilskudd, er jeg glad for at vi har fått til å øke kapitaltilskuddet noe.

Jeg er også glad for at vi nå har blitt enige om at staten fortsatt skal finansiere kompletterende undervisning til norske elever som bor i utlandet, og at tilskuddet til Norsk-skolen og Globalskolen likevel ikke blir kuttet.

Vi er derimot vitne til en regjering som har handlekraft når det gjelder å få sendt erfarne lærere på kurs for å samle studiepoeng, og en regjering som har slått sammen universitet og høyskoler over en lav sko. Men å klare å gjennomføre vedtak Stortinget gjorde allerede for tre og et halvt år siden for yrkesfagene, klarer ikke regjeringa. Det er skuffende. Det hjelper ikke at regjeringa har valgt en retorikk som gir inntrykk av at yrkesfagene har fått et løft, når realitetene viser at det ikke har vært tilfellet.

I 2013 vedtok Stortinget at

- tilbudsstrukturen skulle gjennomgås
- små- og verneverdige fag skulle gjennomgås
- det skulle stimuleres til etablering av y-veier fra flere fagområder
- det skulle legges til rette for tidligere og hyppigere veksling mellom opplæring i skole og arbeidsliv, altså vekslingsmodeller
- en skulle praksisrette fellesfagene
- prosjekt til fordypning skulle ut i bedrift
- flere læreplaner skulle opprettes gjennom Samfunnskontrakten
- alternativ Vg3 for de som ikke får læreplan, skulle utredes
- en skulle kartlegge utstyrssituasjonen
- en skulle innføre hospiteringsordninger
- en skulle innføre praksisbrev
- en skulle innføre en lærlingklausul
- en skulle vurdere en ordning for godkjenning av utenlandske fagbrev
- en skulle gi rett til påbygging etter fagbrev

De siste fire punktene er gjennomført. I parentes bemerket ble retten til påbygging vedtatt etter at Senterpartiet fremmet et Dokument 8-forslag som flertallet gikk imot. Det står mer i Meld. St. 20 for 2012–2013, På rett vei.

Ja, regjeringa har iverksatt arbeidet med å gjennomgå tilbudsstrukturen, og Utdanningsdirektoratet har foreslått en rekke store endringer. Høringen er imidlertid utsatt til våren. Da har det gått fire år siden Stortinget gjorde sine vedtak. At en heller ikke har fått fram fagskolemeldinga før nesten to år etter det statsråden selv utropte til fagskoleåret, sier også noe om at det er ikke på yrkesfag trykket har vært.

Formidling av lærlinger og rekruttering av lærebedrifter er et lokalt og regionalt ansvar som krever iherdig og direkte oppfølging hele tida. Det er veldig bra at regjeringa har økt lærlingtilskuddet, men likevel er erfaringene at antall lærlinger som har fått læreplan, har gått ned, ikke opp. Som rapporten fra Riksrevisjonen viser, er det ikke bare penger til bedriftene som skal til for at elever skal få fullført studieløpet sitt.

La meg drive litt reklame for Senterpartiets alternative budsjettforslag, der jeg tror regjeringa kanskje kan finne litt inspirasjon når de nå skal i gang med utkast til budsjett for 2018. Senterpartiet har foreslått å bevilge 50 mill. kr til å drive lokalt arbeid med å skaffe læreplaner, som de f.eks. gjør på Hadeland, der de har en formidlingsprosent på 99. Yrkesfagmotivatorer har vist seg å være gull verdt for både elever, bedrifter og kommunene.

Vi har også satt av 40 mill. kr til hospiteringsordninger. Det er svært viktig at yrkesfaglærerne har mulighet til å hospitere i yrkeslivet og også hente inn folk fra næringslivet til skolene.

50 mill. kr ekstra ønsker vi å bruke på ressurskrevende yrkesfag. Vi har også økt satsene for utstyrsstipend og tilskuddet til opplæring av lærlinger med spesielle behov.

Vi har i tillegg hvert eneste år etterspurt regjeringas engasjement for å gjøre fylkeskommunene i stand til å utvikle vekslingsmodeller. Det er en både arbeidskrevende og økonomisk utfordring som Stortinget har gitt fylkene. Senterpartiet har økt rammene til fylkeskommunene og kommunene, slik at de bedre kan legge til rette for vekslingsmodeller.

I et intervju i Nationen fra april 2014, seks måneder etter at regjeringa tiltrådte, altså for to og et halvt år siden, sa statsråden at han ville «røske opp i yrkesfagene». Evalueringen av yrkesfagene etter innføringen av Kunnskapsløftet viste at rekrutteringen til bygg- og anleggsteknikk hadde sunket med over 39 pst., og at rekrutteringen til design og håndverk hadde sunket med over 42 pst. Fortsatt er det for mange som ikke gjennomfører videregående skole. Det er særlig fra yrkesfagene ungdommene dropper ut. Derfor er det synd at statsråden ikke har evnet å gjøre som han hadde tenkt. Vi ønsker å satse på yrkesfagene, og da må det handles, ikke bare prates.

Så vet Senterpartiet at gjennomføring av videregående også henger sammen med hvordan elevene mestrer og gjennomfører barne- og ungdomsskolen. Derfor ønsker Senterpartiet også økt lærertetthet. Vi har i flere år sagt at vi vil prioritere flere lærere framfor flere timer. Jeg er glad for at flere partier nå har adoptert slagordet – og politikken. Det er viktig at elevene kan få tidlig hjelp med det de sliter med. Samtidig er det viktig med en lærertetthet som gjør det mulig å variere undervisningen og tilrettelegge for ulik innlæring og på den måten bidra til at unger får hjelp tidlig med det de strever med.

Senterpartiet mener at det ikke er nok å utvide lærertettheten på barnetrinnet. Vi mener dette må være en generell mulighet. Rapporten fra SSB som kom 1. desember, sa at økt lærertetthet i ungdomsskolen ikke hadde noen virkning på økt læring. Vel, jeg har lest rapporten. Den sier at det er stor usikkerhet på grunn av sammenligningsgrunnlaget. Ja, det kan en godt forstå. Det er verdt å merke seg at rapporten er basert på eksamensresultater i 10. klasse ett år. SSB hadde også sett på nasjonale prøver. De er som kjent ikke sammenlignbare fra år til år, så jeg mener det blir som å sammenligne idealtid fra ett år til et annet. Jeg ville ha avventet resten av rapporten før jeg fastslo at økt lærertetthet ikke har noen effekt, men jeg tror alle skjønner at om en har to gode lærere i samme klasse, vil det nødvendigvis gi mulighet for bedre læring enn om det kun var én lærer til stede.

Jeg må også så vidt nevne den såkalte effektiviseringsreformen til denne regjeringa. Det bør gi en bitter smak for både regjeringa og Kristelig Folkeparti og Venstre at for å få plass til ønskene til støttepartiene velger man å øke kuttene som gis flatt til alle, helt uavhengig av hva de driver med, eller hva slags størrelse det er på institusjonen eller tiltaket. Eksempelet fra Statped i innstillinga er godt i så måte. Å «få» en ekstra million i tilskudd til tunghørte er en fattig trøst når man kutter 5 mill. kr.

Så kort om høyere utdanning. Finansieringsmodellen legger grunnlaget for hvordan sektoren skal utvikle seg. Senterpartiet mener modellen ikke er bra dersom vi mener at vi skal utdanne også for de brede velferdsyrkene, og at ikke alle skal satse på å bli verdensledende. Vi advarte mot

i barnehage og SFO. Med de støtteordningene som har blitt innført i tidligere budsjetter, og med den prøveordningen for gratis fulltidsplass som har blitt innført i dette budsjettet, er det mange familier som får glede av det.

Høyere utdanning og forskning har alltid vært et viktig tema for Venstre. Det har det også vært i denne budsjettprosessen. Den største diskusjonen etter at regjeringen la fram sitt forslag til statsbudsjett, har vært det nye finansieringssystemet. Det var et bredt flertall som sluttet seg til prinsippene om å innføre to nye indikatorer, BOA og kandidatindikatoren. Men det var ingen, verken på Stortinget eller i sektoren, som hadde sett for seg hvilke utslag dette skulle gi, og hvilken overføring mellom institusjoner dette nye systemet skulle medføre. Jeg antar at heller ikke statsråden var klar over hvor store utslagene ville bli, for hadde han visst det, hadde jeg også forventet at han informerte Stortinget om det.

I komitéhøringen ga sektoren gjennom UH-rådet klar beskjed om at utslagene ble for store, og at dette var noe vi måtte ta hensyn til i budsjettprosessen. Dette har ikke vært et lett spørsmål. Det er vanskelig, for Stortinget kan ikke gå inn og gjøre enkeltjusteringer helt uten videre. Vi har ikke noe apparat til å beregne hvilke utslag det gir hvis vi gjør sånn eller sånn. Det har også vært vanskelig fordi det blir to lag i sektoren. Det blir de gamle universitetene mot de nye universitetene og høyskolene. Det er ingen som er tjent med slike motsetninger, og med dette systemet er dette en konfliktlinje som ikke kommer til å roe seg de neste årene. Venstre ønsket derfor å kompensere dem som kom dårlig ut, og vi ønsket å kompensere fullt ut. Vi ønsket å gjennomføre det nye systemet, men tilføre dem som tapte penger på det, midler gjennom basis.

Resultatet i budsjettforliket ble at innføringen nå tas over tre år, ikke to, og at de som kommer negativt ut, får tilført til sammen 45 mill. kr i 2017. Min holdning til dette er at neste år er det et nytt budsjett, og da er det også grunn til å kompensere dem som kommer negativt ut. Det kommer i alle fall Venstre til å jobbe for.

I Venstres alternative statsbudsjett har vi lagt inn penger til 2 000 nye studieplasser, 200 nye stipendiatstillinger og 100 nye post doc.-stillinger. I budsjettforliket fikk vi gjennomslag for 500 studieplasser og 50 stipendiatstillinger. Dette er ting vi vet kommer godt med, og det er flere institusjoner nå som venter i spenning på fordelingen av disse stipendiatstillingene og studieplassene.

Også studentvelferd har stått høyt hos oss. Vi har tidligere fått gjennomslag for en opptrapping av studiestøtten, og i 2017 utbetales den første uken i opptrappingen, som skal gi oss elleve måneders studiestøtte. Dette er et av de viktigste tiltakene vi kan treffe for å holde på heltidsstudentene og for å sikre at det å studere er et reelt valg for alle. Men også studentboliger er viktig. I vårt alternative statsbudsjett hadde vi inne 800 nye studentboliger, sånn at vi til sammen hadde kommet opp i 3 000, som er det studentorganisasjonene ønsker seg. I forliket ble det 300, men også det er et betydelig bidrag, som gjør en forskjell. Jeg vil spesielt trekke fram Oslo, der vi ser et eiendomsmarked som er nesten umulig for studenter å leve med og i. Det å få bo i en studentbolig kan utgjøre en stor forskjell for studenter, og jeg er glad for at vi har satset på det de siste tre årene.

Helt til slutt vil jeg si noen ord om Kirken. Det er spennende tider vi går i møte. Vi står midt i skillet, og Kirken

skal nå bli et selvstendig rettssubjekt med alt det innebærer. Vi vet alle at den prosessen Kirken nå skal gjennom, er krevende. Skuffelsen var tydelig da de ikke fikk det de hadde ventet verken til drift eller egenkapital. I budsjettforliket ble driftstilskuddet økt, men det ble ikke satt av ekstra midler til egenkapital utover regjeringens forslag. Jeg går ut fra at statsråden har merket seg at komiteen ber regjeringen følge nøye med i utviklingen og i omstillingen, og at vi ber regjeringen komme tilbake i revidert med en oppdatering av situasjonen og en vurdering av behovet for mer egenkapital.

Audun Lysbakken (SV) [13:06:05]: SVs alternative budsjettopplegg er et budsjett for læring og sosial utjevning for å skape en skole som kan gi alle barn en mulighet til å lykkes – en skole som kan sørge for at vi realiserer visjonen om en mer kreativ skole, en mer lærende skole og en skole som kan bidra til å redusere klaseskillene i det norske samfunnet. Framtidsskolen er en skole preget av dybdelæring, av kreativitet og av å gjenreise respekten for praktisk læring i norsk skole, akkurat sånn som Ludvigsen-utvalget har anbefalt oss – og Stortinget langt på vei fulgte opp i arbeidet med stortingsmeldingen om framtidens skole tidligere i høst.

Den nye skolen trenger også en ny skoledag, hvis den skal kunne realiseres. Det må skapes større rom i skoledagen for nettopp praktisk-estetiske fag, for aktiv læring og fysisk aktivitet, for de metodene som skal til for å fremme dybdelæring framfor overflatelæring. Derfor vil SV i sitt budsjettforslag begynne innføringen av en mer praktisk og variert skoledag i Norge, det vi kaller heldagsskolen. I heldagsskolen blir det rom for flere timer med praktisk læring, rom for å gi de ungene som lærer best gjennom å gjøre ting praktisk, opplevelsen av å mestre i skolen, gi den bredden i fag og timer som skal til for at skolen vår bli bedre i praktisk læring. Det vil være rom for mer aktiv læring, fysisk aktivitet knyttet til faglig input. Det vil være rom for å begynne arbeidet med sosial utjevning, f.eks. gjennom å flytte leksene ut av hjemmet og inn på skolen, sånn at alle kan få mulighet til å få god oppfølging, uavhengig av hva slags hjelp de får hjemme.

Vi begynner i dette budsjettet også en opptrapping av folkehelseinnsatsen i skolen gjennom å bevilge over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett penger til å starte innføring av et gratis skolemåltid i norsk skole. Heldagsskolen handler om å bruke den tiden ungene våre allerede bruker på skole og skolearbeid, på en bedre måte. Vi har i dag en hverdag for de fleste barn der de allerede fra de er seks år, er en full arbeidsdag på skolen, men der mye av denne tiden brukes på et SFO-tilbud av varierende kvalitet og til en høy pris. I tillegg har barna våre lekser hjemme på kvelden. Heldagsskolen innebærer ikke at barna skal bruke mer tid på skole og skolearbeid, men at de skal bruke den tiden de allerede bruker, på en mer fornuftig måte. Med det kan vi også gi et viktig bidrag til å løse tidsklemmen for familiene, gi barna mer fritid på egne premisser.

Forutsetningen for en mer praktisk og variert skoledag er at vi får flere lærere i norsk skole. Flere lærere er det aller viktigste for mer og bedre læring, for bedre oppfølging av hver enkelt elev – ganske enkelt fordi flere lærere gir mer tid til hvert enkelt barn, tid til å oppdage utfordringer, tid til å følge opp barna på deres egne premisser, både de som ligger et stykke etter, og de som ligger et stykke foran.

At flere lærere er bra for norsk skole, er basert på den praktiske erfaringen til norske lærere rundt om i landets klasserom. Det er sunn fornuft at flere folk gir mer tid, og at mer tid per barn er nødvendig.

Jeg reagerer på det misbruket vi ser fra regjeringspartiene av den siste rapporten, knyttet til karakterer for de elevene som har vært igjennom ungdomsskolen i en skole med en økt lærerressurs – gjennom det rød-grønne forsøket med flere lærere i ungdomsskolen. Den rapporten er ikke et grunnlag for å avskrive flere lærere som virkemiddel for norsk skole. For det første er det et øyeblikksbilde. Det er en altfor smal oppfatning av hva det var det forsøket skulle bidra med, og forskerne tar selv en rekke forbehold. For det andre må vi ha en diskusjon om hvordan vi skal bruke økte lærerressurser for å få mest ut av dem. Den debatten er veldig interessant, men avspores av høyresidens forsøk på å si at flere lærere er et meningsløst tiltak.

Vi mener at svaret er en nasjonal norm for lærertetthet som kan sikre at det ikke er mer enn 15 elever per lærer på 1.–4. trinn og ikke mer enn 20 per lærer på 5.–10. trinn på skolenivå. Jeg vil gi Kristelig Folkeparti honnør for det arbeidet de har gjort i denne perioden med å øke lærertettheten, samtidig som jeg igjen vil etterlyse informasjon fra regjeringen om hvor disse pengene har blitt av, og hvor mye det har hatt å si for lærertettheten rundt om i landet. Det er også trist at det i dag vedtas å fjerne 600 lærere fra ungdomsskoler – ungdomsskoler med særskilte sosiale utfordringer, mange av de ungdomsskolene som aller mest trenger økte lærerressurser. Det kommer ikke til å bidra til sosial utjevning i norsk skole. Også her driver regjeringspartiene desinformasjon når de påstår at det hele tiden har vært meningen at disse lærerstillingene skulle avvikles i år. Hele premisset for dette forsøket var tvert imot at det skulle kunne ut i en vurdering av en permanent videreføring og av en lærernorm. Den vurderingen har regjeringen ikke gjort. I det hele tatt har regjeringen vært totalt uinteressert i dette forsøket gjennom hele denne perioden.

SV legger fram et betydelig bedre budsjett for høyere utdanning og forskning enn det regjeringspartiene har lagt fram. Vi går inn for 1 000 nye studieplasser innenfor IKT og teknologi. Vi vil vri midlene til universitets- og høyskolesektoren sånn at det blir mer ressurser til basisforskning. Vi vil advare mot tendensen til at politikere skal styre mer av hva det skal forskes på, som går ut over den frie og nysgjerrighetsdrevne forskningen som skal til for at vi skal hevde oss nasjonalt og internasjonalt i forskningssøyemed. Vi går også inn for å øke studiestøtten og reversere det kuttet som regjeringen gjør når det gjelder studielånsrenten, og vi vil bygge 1 000 flere studentboliger enn regjeringen foreslo.

Etter budsjettforliket har vi fått se at de borgerlige partiene gir med den ene hånden til utdanningssektoren, og så tar de med den andre. Så skryter de av de økte bevilgningene til universitetene og høyskolene og tar ikke med det såkalte effektiviseringskuttet i den andre enden av regnestykket. Sannheten er at i budsjettforliket ble universitetene og høyskolene brukt som salderingspost for å skaffe penger til ting som var viktigere for de borgerlige partiene. Effektiviseringskuttet får konsekvenser langt forbi effektivisering på universitetene og høyskolene, men ikke når det kommer et useriøst kuttforslag helt på tampen av året. Da går det ut over viktig virksomhet rundt om i Utdannings-

Norge. Et eksempel på det har vi fått denne uken. Utdanningsdirektoratet har gjort oss oppmerksom på at de vil avslutte avtalen med Nasjonalt senter for skriveopplæring og skriveforskning og kutte de læringsstøttende skriveprøvene. Det er ganske spesielt at denne regjeringen, som er så svoren tilhenger av testing når det kan brukes til kontroll og rangering, gjerne overprøver fagfolks råd og sørger for at læringsstøttende prøver på skriveområdet, der vi vet at vi har så store utfordringer i norsk skole, kuttet bort. Dette er altså prøver som er et viktig redskap for mange lærere, og som det til alt overmål er brukt 4 mill. kr på gjennom 2016 for å forberede til 2017. Det er litt av et effektiviseringskutt. Det viser hvor hodeløst dette såkalte effektiviseringskuttet er, når det faktisk fører til direkte sløsing med penger.

Det vi ser, er at konsekvensene av de borgerlige partienes kutt er at det her blir mindre satsing på viktig læringsstøtte, samtidig som man opprettholder sin prioritering av kontroll og rangering. Dette er det mulig for Stortinget å gripe inn i. 119 forskere, lærerutdannere, rektorer og lærere har de siste dagene spreidd et opprop mot nedlegging av skriveprøvene. Jeg har derfor tillatt meg i debatten i dag å fremme et løst forslag om å stoppe dette kuttet, denne nedleggingen. Så her har Stortinget en mulighet til å komme fagfolkene i møte og stoppe dette her og nå.

Med det tar jeg opp SVs forslag, som er omdelt.

Presidenten: Representanten Audun Lysbakken har tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [13:16:19]: God lørdag! Jeg skal påta meg ansvaret både for budsjettet og – samarbeidspartiene må vel også påta seg ansvaret – for at vi sitter her på en lørdag.

Men resultatet har jo ikke blitt så gærent allikevel. Det har blitt et budsjett som satser på kunnskap – et samarbeidsbudsjett og et samarbeidskompromiss som forsterker viktige satsinger, som regjeringspartiene også er glad for.

Først litt om bakgrunnen: Vi visste fra første øyeblikk da oljeprisen i Norge falt, at omstillingen – som bl.a. Høyre har snakket om i mange år – kom til å komme raskere, tydeligere og slå oss hardere enn det mange hadde forventet. Regjeringen har selvfølgelig ikke ansvaret for at oljeprisen faller, men det er vi som har hatt ansvar for å styre i en situasjon som har vært veldig vanskelig.

En av de aller viktigste satsingene i en omstillingsperiode er nettopp kunnskap og forskning – fra barnehage og skole og opp til universiteter, høyskoler og forskningsinstitusjoner. Budsjettet som vi la frem, fortsetter satsingen på kunnskap fordi det er viktig også for omstillingen av Norge.

Men kunnskap er også viktig for veldig mye annet. Én av de tingene kunnskap og kunnskapsatsing kanskje er aller viktigst for, er å motvirke økende og uheldige forskjeller – og det er både kulturelle forskjeller og økonomiske forskjeller. Den aller største utfordringen i Norge er hvis flere sakter akterut. Jeg er ikke så opptatt av som venstresiden å se på detaljene i de årlige inntektsstatistikkene – der kan f.eks. endringer i skattereglene slå ut fra ett år til et annet – men jeg er opptatt av at satsingen på utdanning og kunnskap er en av de aller viktigste satsingene vi kan ha for å forhindre økende utenforskap, som i verste fall kan ende med en ny, permanent sosial underklasse.

Kunnskap er også viktig for den kulturelle integreringen, rett og slett fordi skolen er en av fellesarenaene hvor de fleste barn og unge møtes. På skolen skal man lære seg noe kunnskap som man trenger og skal ha med seg resten av livet, men man skal også inn i et fellesskap. Man skal inn i et kulturelt fellesskap, og man skal inn i en del av en viktig nasjonsbyggingsprosess, som fortsetter den dag i dag. Det som elever med somaliske foreldre, irakiske foreldre, foreldre fra Porsgrunn, foreldre fra Iran eller fra Polen har til felles når de kommer til Norge, er nettopp at de alle sammen er norske barn i norske klasserom.

I både budsjettforliket og det budsjettet vi la frem – det siste budsjettet før valgkampen – er det mulig å se de langsiktige satsingene til denne regjeringen. Jeg mener det er en av de viktige tingene å få frem, fordi poenget med et budsjett er ikke å komme på noe nytt hvert eneste år, men å bygge opp under noen langsiktige satsinger som styrker grunnmuren i kunnskapsfunnet.

Det har allerede vært nevnt at under forrige regjering var det f.eks. slik at forskningsbevilgningene gikk opp og ned som en jojo, og studentboligbevilgningene gikk opp og ned som en jojo – de hadde en tendens til å øke kraftig før hvert eneste valg – mens i denne perioden ser man langsiktige, stabile satsinger.

I skolen er det mye som tyder på at vi er på riktig vei. Antallet grunnskolepoeng i skolen øker. Vi har tegn til positive trender i TIMSS og i PISA, som nylig ble lagt frem. Ikke minst er det gledelig at vi har en klar fremgang i realfag sammenliknet med 2012. Derfor fortsetter regjeringen satsingen på grunnleggende ferdigheter i skolen, med en realfagsatsing.

Vi har fortsatt den store satsingen på å bygge en femårig masterutdanning for lærere. Den starter fra høsten. Det er ikke bare en omlegging hvor vi får mer av det samme, men også et kvalitetsløft.

Regjeringen foreslo også en forsterket innsats for tidlig innsats. Vi ville gi de midlene gjennom frie midler til kommunene. De er nå gjort om til øremerkede midler til lærerstillinger i 1.–4. klasse, og det er jeg svært komfortabel med.

Det gir meg også en anledning til å kommentere kort diskusjonen om flere lærere og resultatene av det: Sannheten er at forskningen spriker når det gjelder dette, men i den store sammenhengen er det ingenting som tyder på at flere lærerstillinger i seg selv gir bedre læring for elevene. Det som derimot kan være tilfellet, er at hvis man bruker flere lærerstillinger på en god og riktig måte, kan det gi bedre læring for elevene. Det er derfor regjeringen har varslet at vi til våren kommer til å legge frem et lovforslag om en forsterket plikt for skolene til å gi intensivopplæring til de elevene som henger etter, tidlig i skoleløpet. Det vil sannsynligvis også kreve flere lærerstillinger.

For øvrig er det verdt å stille spørsmålet om SV vil ha flere lærere inn i klasserommet, eller om de egentlig bare vil ha flere lærere til flere skoletimer. Hvordan SV skal få regnestykket sitt, med både heldagsskole, flere skoletimer og dermed flere lærere, til å gå opp med at de også går rundt og hevder at de vil ha færre elever per lærer, er en gåte.

Vi tar nye steg i retning av et yrkesfagløft. Lærlingtilskuddet styrkes gjennom budsjettforliket, og det er jeg glad for – 20 000 kr i økning i løpet av denne perioden. De forrige to perioder sto det i praksis på stedet hvil. Yrkes-

faglærerløftet fortsetter. Vi går igjennom de yrkesfaglige studieprogrammene. Jeg er enig i at det tar litt for lang tid, men grunnen til det er også at vi skal samarbeide med partene. Vi innfører praksisbrev som obligatorisk ordning i alle fylker. Vi kommer med en skjerpet lærlingklausul. Og ikke minst er dette budsjettet et løft for fagskolene, et skoleslag som i mange år har vært underprioritert – jeg vil nesten si stemoderlig behandlet – og som er helt avgjørende for at vi skal klare å bygge et helhetlig utdanningsløp for gode fagarbeidere i verdensklasse. Er vi dermed ferdig med et løft for yrkesfagene? På ingen måte, men vi tar viktige grep, og vi går i riktig retning.

På forskningsfeltet fortsetter vi også satsingene. Da vi la frem en langtidsplan for forskning og høyere utdanning, var det ikke oppsiktsvekkende i seg selv at det kom en plan som så frem i tid. Det hadde man gjort i alle år. Det oppsiktsvekkende var at det var konkrete løfter der, og de konkrete løftene oppfylles; de har blitt oppfylt i hvert eneste budsjett og har blitt forsterket gjennom budsjettforlikene. Det betyr at i forskningsbudsjettene har man istedenfor jojo-politikk fått forutsigbarhet. Man har f.eks. fått forutsigbarhet for EU-finansiering og for finansiering av stipendiater.

For universitets- og høyskolesektoren innebærer budsjettet endringer. Den nye finansieringsordningen var det – som det ble påpekt her – bred enighet om indikatorene i, men det ble bekymring rundt om det rammet for hardt. Nå blir finansieringsordningen gjennomført gjennom tre år. Samtidig vil også en del av institusjonene som kommer dårlig ut, kompenseres for det. Det er jeg fornøyd med. Jeg synes også det er bra at forliket har gitt flere studieplasser.

Helt til slutt: Vi bruker ofte altfor liten tid på å snakke om voksne og deres kompetanse. I samfunnet vårt i dag er ikke læring noe man er ferdig med i det øyeblikket man er ferdig på skolen. Læring skjer gjennom hele livet. Et av de mest interessante funnene i internasjonal forskning er at norske voksne gjør det bedre enn det skolerresultatene deres skulle tilsi – hvorfor? Jo, det er fordi de har vært ute i arbeidslivet og lært. Det er et område som det gjennom flere år har vært lite oppmerksomhet rundt. Det har vært lite satset på. Kompetansepolitikken er viktig. Den er avgjørende for den enkelte arbeidstaker, f.eks. hvis det kommer nytt maskineri, ny programvare eller nye prosesser på jobb som man skal lære seg. Den er avgjørende for å hindre sosial dumping, f.eks. ved at vi har gode, ubyråkratiske ordninger for at f.eks. polske snekkere kan lære seg norsk på arbeidsplassen. Og den er avgjørende for omstillingen i samfunnet.

Det kommer snart en nasjonal kompetansepolitisk strategi, som vi har jobbet tett sammen med partene for å få frem. Det vil sannsynligvis ikke noen i salen her lese om på forsiden av VG, men det er allikevel en av de aller viktigste tingene jeg har jobbet med i denne perioden.

I sum er budsjettet et fremtidsrettet budsjett. Det er en fortsettelse av de store satsingene på kunnskap, på videreutdanning, på kompetanse, på grunnleggende ferdigheter, på forskning, på kvalitet i høyere utdanning og på livslang læring som denne regjeringen, sammen med samarbeidspartiene, har stått for i hele denne perioden. Men det er ikke dermed sagt at vi er ferdig. Det er mye som gjenstår, det er mange utfordringer som vi fortsatt skal gripe fatt i. Det er derfor det er god grunn til at dette flertallet også burde få fortsette å satse på kunnskap i neste stortingsperiode.

Sannheten er vel at vi er tilbake igjen på det samme nivået som da vi fikk PISA-sjokket, i 2000. Da fikk vi høre at det var som å reise til ski-VM og ikke få med seg medaljer hjem igjen. Samtidig velger regjeringa å kutte ut de læringsstøttende skriveprøvene, men beholder PISA-prøvene. Mitt spørsmål er da: Er det viktigere å ha prøver som er til for politikernes skyld, for rangeringens skyld, eller er det viktigere å ha prøver som er til for elevenes skyld, for at de skal lære bedre?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [13:33:59]: Det er viktig å ha prøver i skolen som er både for elevene, for lærerne, for skoleledelse, for politikerne og for samfunnet for øvrig.

Når det gjelder de læringsstøttende prøvene for skriving, har jeg også fått flere skriftlige spørsmål om det, som jeg kommer til å besvare. Det har aldri vært politisk bestemt hvor mange slike prøver man skal ha. Det er noe som er overlatt til Utdanningsdirektoratet, basert på deres faglige vurderinger og også, selvfølgelig, på budsjettammen som Utdanningsdirektoratet har til rådighet. Derfor har jeg i denne saken vært komfortabel med at når Utdanningsdirektoratet sier at de skal ha en full gjennomgang av hele sitt tilbud om læringsstøttende prøver, får det også denne konsekvensen.

Til slutt: Grunnen til at det kom et PISA-sjokk i år 2000, var ikke at det var de dårligste resultatene noensinne – de kom i 2006 og også i 2003, for noen fag – det var at vi trodde vi var best, men ikke var det.

Iselin Nybø (V) [13:35:11]: Statsråden sier han har fått flere skriftlige spørsmål om de læringsstøttende prøvene. Blant annet har han fått ett fra meg, som jeg ikke har fått svar på ennå.

SV har levert et løst forslag i salen, og det skal vi stemme over. Jeg har derfor lyst til å spørre statsråden nå om hva han mener med den prioriteringen som Utdanningsdirektoratet har gjort her, for de argumentene som kommer fra Skrivsesenteret, er etter min oppfatning gode. Her snakker vi altså om prøver som fremmer læring, her snakker vi om et arbeid som har pågått over tid. Hvis man kutter ut dette arbeidet nå, mister man på en måte den kontinuiteten som har ligget der. Det framstår som vanskelig for meg å se begrunnelsen for den prioriteringen som Utdanningsdirektoratet har gjort. Nå ser vi jo bare den ene siden – fra dem som kommer med argumentene til oss – men jeg vil gjerne høre statsrådens begrunnelse for hvorfor dette skal være rett.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [13:36:11]: Min begrunnelse er at jeg ikke har planer om å overprøve Udirs faglige vurderinger av dette, dvs. at jeg per dags dato ikke har noen planer om å gå inn og gi Udir noen annen beskjed enn den de har – og om måten de har forvaltet sine faglige fullmakter på. Så er det selvfølgelig fullt mulig for Stortinget å diskutere det.

Det Utdanningsdirektoratet har oppgitt som begrunnelse, er for det første at disse prøvene er lite brukt. Det mener Utdanningsdirektoratet. Det andre er at de ønsker en fullstendig gjennomgang av alle de læringsstøttende prøvene. Det tredje er budsjett.

Jeg er tilhenger av at vi skal ha effektiviseringskutt i forvaltningen. Jeg mener at det er rom for betydelig effek-

tivisering i f.eks. Utdanningsdirektoratet. Men det er ikke automatisk slik at man kan øke effektiviseringsgevinsten og ikke forvente at det får noen som helst konsekvenser, også fordi Udir har fått andre kutt i tidligere runder.

Audun Lysbakken (SV) [13:37:25]: Siden statsråden nå sier han er komfortabel med Udirs prioritering, betyr det at Stortingets eneste mulighet til å gjøre noe med dette er å stemme for SVs forslag.

Mitt spørsmål knyttet til dette, går på selve begrepet «effektiviseringskutt». Jeg synes det siste statsråden sa, var veldig interessant. Hver gang vi de siste ukene har tatt opp disse kuttene, har vi blitt møtt av regjeringen med det store effektiviseringspotensialet i offentlig sektor. Jeg er ikke uenig i at det finnes effektiviseringspotensial og unødvendig byråkrati, men dette er et eksempel på at det man kaller effektiviseringskutt, går ut over faglig virksomhet. Man seiler under falskt flagg når man sier at det er effektivisering. Jeg vil anbefale regjeringen å kommunisere mer ærlig, og jeg vil rett og slett spørre statsråden om han er enig med meg i dette: Dette er ikke et effektiviseringskutt, dette er en faglig prioritering og bør ikke lanseres under begrepet «effektivisering». Det blir ikke færre byråkrater av dette.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [13:38:30]: For det første var det deilig å høre SV-lederen bruke begrepet «unødvendig byråkrati». Det var fint.

Jeg mener at det prinsipielle i denne saken rett og slett dreier seg om hvordan vi skal styre offentlig sektor. Jeg mener at det ikke er urimelig med en effektiviseringsgevinst på 0,8. 0,5 er det regjeringen har lagt til grunn, og det er nok det man bør holde seg på i årene som kommer. Jeg mener at det kan gjøres ved nettopp effektivisering.

Så er det allikevel slik at når vi har underliggende etater, har de noen faglige fullmakter som de forvalter. Det er også kommet andre kutt og reduksjoner til Utdanningsdirektoratet i tidligere år som har gjort at de selv før dette – fordi regjeringen ønsker det, vi ønsker en disiplinert, strengt styrt sentraladministrasjon – har måttet gjøre prioriteringer. Det er ikke nødvendigvis hovedbegrunnelsen for hvorfor de læringsstøttende prøvene nå gjøres om, men det er ett element av det. Jeg mener som sagt at effektiviseringsgevinsten er først og fremst det.

Line Henriette Hjemdal hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Martin Henriksen (A) [13:39:54]: Det er når budsjettene utformes at man ser hva partiene virkelig prioriterer. Arbeiderpartiet har et budsjett for flere arbeidsplasser, helse, klima og en bedre skolepolitikk samt tidlig innsats, flere lærere, innsats mot mobbing, yrkesfagløft, flere studieplasser og IKT for en moderne skole. Regjeringa har for fjerde år på rad prioritert skatteutt foran det meste annet. Resultatet av det er oppsummert ganske godt på forsida av Klassekampen i dag: «Økt ulikhet med de blå» er overskriften.

2015 var det første året Norge ble styrt av et statsbudsjett som Høyre og Fremskrittspartiet hadde laget fra bunnen av. SSB har publisert statistikken over økonomisk

ulikhet, og alle ulikhetsmålene viser at forskjellene har økt. De rikeste drar ifra. 4 600 flere barn havner under fattigdomsgrensen, samtidig skapes det nesten ikke nye jobber. Årsaken er at denne regjeringa har én virkelig stor satsing: De bruker store summer på skatteuttak som er skjevt sosialt fordelt. Skole blir i realiteten avspist med smuler.

Når vi debatterer ulikhet her på Stortinget, trekker Høyre ofte fram kunnskap som en av løsningene på forskjellsutfordringene. Men det forutsetter at skole, barnehage og utdanning gjøres til vinnere i de årlige budsjettene.

På fire år har Høyre og Fremskrittspartiet økt bruken av oljepenger med 100 mrd. kr. Bare fra 2016 til sitt forslag for 2017-budsjett, økte regjeringa oljepengebruken med 15 mrd. kr. Skole har fått 1,4 pst. av denne økningen. Skole har i realiteten tapt budsjettkampen mot skatteuttak.

Det er denne virkeligheten Kristelig Folkeparti og Venstre møter når de skal forhandle budsjett med regjeringspartiene. De skal endre et statsbudsjett der det ikke er klimaet, kulturpolitikken, distriktspolitikken, de arbeidsledige eller skolen som er vinnere. Budsjettets vinnere er igjen Norges rikeste.

Når vi diskuterer utdanningsbudsjettet, skryter kunnskapsministeren ofte av tiltak han ikke har kjempet inn i budsjettet, eller satsinger Høyre og Fremskrittspartiet ikke har prioritert selv. Sannheten er den at Kristelig Folkeparti og Venstre har reddet skolebudsjettene i fire år. Og vi har en kunnskapsminister som administrerer en skolepolitikk han i stor grad er uenig i.

Dersom de fire statsbudsjettene som er lagt fram av Høyre og Fremskrittspartiet, hadde vært fasit, hva hadde vi hatt da? Jo, vil ville fått:

- ingen nye lærere
- ingen nye studieplasser
- ingen elleve måneders studiestøtte

Vi ville derimot fått kutt i folkehøgskoler, i studieforbund, i borteboerstipend, vi ville fått skolepenger for utenlandsstudenter og mye mer.

Vi har også sett at regjeringa og kunnskapsministeren har måttet foreta tilbaketog etter tilbaketog:

- i saken om barnehagemeldinga, der Stortinget endret kursen betraktelig
- i saken om obligatorisk eksamen i tre fag i ungdomsskolen ble det et klart flertall i Stortinget mot forslaget
- i saken om fraværsgrenser måtte regjeringa gå en strafferunde etter at saken hadde vært i Stortinget
- i saken om heldekkende ansiktsplagg måtte regjeringa snu
- nytt finansieringssystem for høyere utdanning ble kritisert, justert og kompensert da det kom til Stortinget

Og kunnskapsminsterens budsjetter har blitt endret gang på gang. All ære til Kristelig Folkeparti og Venstre som har kjempet iherdig, fått inn flere lærere og tatt ut smålige kutt – år etter år. Men den jobben som gjøres i budsjettforhandlingene, framstår ofte mest som skadebegrensning. Årsaken er, akkurat som i klimapolitikken, i kulturpolitikken og i distriktspolitikken, at tyngdepunktet i norsk skolepolitikk ikke er til høyre. Nå har samarbeidspartiene igjen brukt energi på å snu et tiltaksløst budsjett.

Men det hadde ikke behøvd å være slik. Det er flertall på Stortinget

- for flere lærere i skolen, mot Høyre og Fremskrittspartiets vilje

- for flere studieplasser, mot Høyre og Fremskrittspartiets vilje
 - for en sterkere satsing på IKT i skolen, der Høyre og Fremskrittspartiet drar beina etter seg
- Arbeiderpartiet har i sitt alternative budsjett:
- milliardsatsing til tidlig innsats og flere lærer
 - 3 000 studieplasser
 - 3 000 studentboliger
 - et løft for universitets- og høyskolebygg
 - sterkere innsats mot mobbing, det bruker vi 100 mill. kr på
 - et løft for IKT
 - et løft for yrkesfag, 325 mill. kr mer enn regjeringa har
- Vi har en regjering som har tyngdepunktet til høyre for Høyre, men heller ikke i skolepolitikken er det der flertallet på Stortinget egentlig ligger. De partiene som deler ambisjonen om flere lærer og mer kunnskap, kunne fått til mer sammen enn det vi har sett som resultat de siste fire årene.

Kent Gudmundsen (H) [13:45:08]: Det er liten tvil om at representanten Henriksen prøver seg på en veldig selektiv historiefortelling når han står her oppe og bidrar til debatten i salen.

Vi burde heller se litt tilbake på valget i 2013. Høyre advarte veldig sterkt i den tiden hvor avhengig norsk økonomi var blitt av oljesektoren, og det ble tydelig at dette ble raskere rett enn vi hadde fryktet.

Oljeprisen er halvert siden regjeringen overtok, og behovet for omstilling av norsk økonomi har vært stort. Høyre i opposisjon var opptatt av dette veldig lenge, og det var en tydelig politikk fra vår side. Da er det godt at vi nå har en regjering som sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti har bidratt til å styrke norsk konkurransekraft og bidratt til tryggere arbeidsplasser, i motsetning til i Arbeiderpartiet, hvor finansering av lovnader nå enten må smøres med mer oljepenger eller økt skatt på norsk eierskap – i en tid hvor vi trenger mer av nye bedrifter, nye arbeidsplasser, nye ideer og flere gründere.

Dersom vi skal sikre varig velferd, må vi skape mer – ikke skatte mer. Norge trenger flere private arbeidsplasser som bidrar til statsbudsjettet, ikke flere som lever av statsbudsjettet. For Høyre er det viktig at vi bidrar til jobbskaping, og det er vår høyest prioriterte oppgave.

Derfor satses på kunnskap, forskning og innovasjon. Det er derfor vi bygger mer vei, at vi styrker den sosiale sikkerhetstrampolinen, og det er derfor vi sikrer bedriftene konkurransedyktige vilkår.

Vi behandler i dag et offensivt kunnskapsbudsjett som løfter fram kunnskapssamfunnet, som bidrar til at flere kommer i arbeid, som sikrer økt aktivitet, og som stiller krav til nødvendig omstilling. Sånn tar vi Norge trygt gjennom den langsiktige omstillingen.

Høyre og regjeringens satsing på kunnskapssamfunnet er en helhetlig tilnærming – fra barnehage til elever, studenter og voksne. Sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre løfter vi kvaliteten i barnehagene. Vi starter sosial utjevning allerede med læring gjennom lek. I skolen har vi, i tillegg til tidenes videreutdanningsløft, også fått på plass en solid styrking av tidlig innsats i barneskolen. Å gi våre barn tidlig følelsen av mestring vil gi dem den læringsgledden og motivasjonen som bidrar til at flere får en bedre skolehverdag. Flere vil fullføre og bestå også ut i yrkes-

opplæringen, hvor vi sammen igjen løfter innsatsen mot yrkesfagene.

Særlig satsingen på yrkesutdanningen er viktig. Når Norge er i omstilling, vil fremtiden kreve flere fagarbeidere, også på et høyt nivå. Statistisk sentralbyrå har tidligere anslått at Norge vil mangle så mange som 110 000 fagarbeidere innenfor bygg, elektronikk og mekaniske fag innen 2030. NHOs kompetansebarometer har også vist at fem av ti bedrifter melder om behov for tilgang på mesterkompetanse. Som de borgerlige partiene pekte på i opposisjon, har vi ganske lenge vært på overtid med en satsing på yrkesfag.

Politikere bør måles på hvordan man prioriterer og leverer når man har makt. På veien i valgåret 2017 er det derfor på sin plass å konstatere at det er det nye borgerlige flertallet på Stortinget som har gitt Norge et taktskifte i satsingen på kunnskap, på forskning og ikke minst på yrkesopplæringen, som nå har fått et skikkelig løft og et tydelig politisk fokus.

I tillegg til yrkesretting av fellesfagene, eksamen, gjennomgang av programområdene for å rette de bedre inn mot utdanningsbehovene i arbeidslivet, krav til lærlinger i offentlige anbud og statlig virksomhet, økes altså lærlingtilskuddet nå for sjuende gang på drøye tre år, altså til 20 000 kr mer per kontrakt. Før dette var satsingen på lærlinger nærmest totalt fraværende i over ti år. Og det gjøres mer. Lærlinger med særskilte behov, får økt støtte, det stilles krav til praksisbrev, yrkesfaglærerne får etterutdanningstilbud, det satses stort på yrkesfaglig høyere utdanning, og i budsjettet ligger det nå løft for satsing på dette gjennom kvalitet i fagskolene. Gjennom den framlagte stortingsmeldingen om fagskolene foreslås det nå en rekke grep som vil løfte yrkesopplæringen i Norge til nye høyder. Vi står foran et paradigmeskifte, vil jeg påstå, i yrkesopplæringen, noe som passer godt når dyktige yrkesfagarbeidere framover skal bli helt sentrale for den videre utviklingen av norsk næringsliv og industri.

Det er liten tvil om at de reformene og de politiske grepene regjeringen har tatt for å styrke kunnskapssamfunnet, vil bidra til å bygge gode velferdstjenester, ruste Norge for fremtiden og styrke vår omstillingsevne. Våre løsninger og ideer vil gjøre Norge bedre rustet til å møte en framtid der vi trenger flere økonomiske motorer, og der vi bruker skattepengene våre smartere. Sånn kan vi fortsatt være trygge på at velferdsordningene våre kan styrkes inn i fremtiden.

Lill Harriet Sandaune (FrP) [13:50:28]: Den store britiske statsmannen Edmund Burke skrev en gang:

«Ren sparsommelighet er ikke økonomi. Utgifter, store utgifter, kan være en essensiell del av en god økonomisk politikk.»

I den situasjonen Norge er i nå, er dette en høyst gyldig realitet.

I dette budsjettet er utgiftene store, men utgiftene innen forskning og utdanning er investeringer som vil sikre verdiskaping og velferd for Norges befolkning. Med dette budsjettet investerer man i Norges framtid.

Det er en rekke konkrete tiltak i budsjettet som vitner om en offensiv og målrettet tankegang. Her vil jeg bl.a. trekke fram at fagskolesektoren styrkes med 68 mill. kr til utviklingsmidler i 2017, noe som må ses i sammenheng med stortingsmeldingen om fagskoleutdanning som ble

lagt fram den 2. desember. I forbindelse med Lærerløftet innføres nye, femårige grunnskolelærerutdanninger på mastergradsnivå fra 2017. Det vil gi mer kompetente lærere og dermed bedre læring i skolen.

Satsingen på rekrutteringsstillinger fortsetter, med 50 ekstra stillinger i budsjettforliket på toppen av regjeringens forslag. Med dette har regjeringen tildelt midler til totalt 542 rekrutteringsstillinger i forbindelse med langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Videre gis det midler til 2 500 nye studentboliger, og første trinn i den gradvise innføringen av elleve måneders studiestøtte over fire år iverksettes.

I de siste fire budsjettene har regjeringen økt bevilgningene til forskning og utviklingsarbeid med til sammen 5,1 mrd. kr, utover prisveksten. SkatteFUNN-ordningen styrkes, og det gis midler som stimulerer til økt deltakelse i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon samt 100 mill. kr mer i varige midler til forskningsinfrastrukturen.

Noen hevder at solid finansierte offentlige universiteter er det viktigste for å få innovasjon. Andre mener at det er i gründermiljøene at innovasjonen foregår. Andre igjen mener at det er de store bedriftene som driver innovasjonen framover. Vi i Fremskrittspartiet mener at de har rett alle sammen. Derfor er vi glad for at det satses på bred front for å styrke Norges innovasjonsevne og framtidige verdiskaping. Slik legges det til rette for utvikling og vekst for dagens og framtidens velferdssamfunn. Det er en helhetlig tankegang bak kunnskapssatsingen i budsjettet. Norge må ha gode utdanningstilbud i alle ledd, fra barnehage, grunnskole, videregående skole og voksenopplæring til fagskoler, høyskoler og universiteter.

I framtidens Norge har Fremskrittspartiet også tro på at oljesektoren vil fortsette å gi oss store inntekter i mange tiår framover. Like fullt er framtiden usikker, og det kommer til å bli mindre penger å fordele for oss politikere. Vi kan ikke lenger forvente å kunne bruke hundretalls av millioner, for ikke å si milliarder, på symbolsaker, offentlig forbruk og ineffektive strukturer.

Økt verdiskaping avhenger av at vi makter å rulle tilbake til staten. Vi må fortsette å bedre rammevilkårene for de reelle verdiskaperne, det betyr at vi må senke skatter og avgifter enda mer, og gi incentiver for verdiskapende investeringer innen forskning og næringsliv. Skal vi få til reell vekst og verdiskaping, må det bli flere arbeidsplasser i privat sektor. Vi må nå være klare på at det er i det private næringslivet at verdiskapingen skjer. Der skapes det nå mange nye jobber, og den utviklingen må fortsette. Innovasjon og verdiskaping må derfor enda sterkere inn i våre utdannings- og forskningsinstitusjoner hvis vi skal ha håp om framtidig velstand og velferd for Norges borgere.

Avslutningsvis vil jeg også nevne at det er gledelig med den merknaden som er kommet med fra en samlet transport- og kommunikasjonskomité i forbindelse med budsjettbehandlingen, der komiteen ser positivt på planene om forsknings- og testarena for framtidens bilteknologier og intelligente transportsystemer, som ønskes utviklet på Hell Arena. Her har man store muligheter til å ta en ledende rolle i utviklingen av framtidens trafikksystemer, der tunge aktører som SINTEF, NTNU, Nord universitet og ITIC i South Carolina er involvert. Det vil være et viktig område for den videre satsingen på trafikksikkerhet og ikke minst innenfor forskning og utvikling i framtidens Norge.

Christian Tynning Bjørnø (A) [13:55:34]: Ordtaket sier at den som venter på noe godt, venter ikke forgjeves. Og gjett om vi ventet – men på noe godt? Jeg tror vi heller sier at den som venter på en helt nødvendig justering, venter ikke forgjeves.

I år som i fjor, og året før der igjen, ser vi det samme mønsteret. Regjeringen legger fram et nokså smalt kunnskapsbudsjett. Det meste er videreføring av satsinger fra i fjor, eller året før der igjen, eller året før der igjen – satsinger som det i all vesentlighet er stor enighet om i denne sal. Eller vent nå litt: Er det egentlig enighet? For i år som i fjor, og året før der igjen, er det Kristelig Folkeparti og Venstre som sørger for at budsjettet justeres mer i den retningen som flertallet i denne sal er enig om.

Jeg har stor sympati for at det må være frustrerende å samarbeide med partier der en satsing på flere lærere hvert år må tvinges gjennom i tolvte time. Og ikke nok med det: Regjeringspartiene argumenterer til og med mot satsing på flere lærere.

Arbeiderpartiet er tydelig på at vi ønsker flere lærere i skolen. Vi satser stort på tidlig innsats. Vi vil innføre en lese-, skrive- og regnearanti som sikrer at alle elever får nødvendig oppfølging, sånn at de raskt lærer seg de grunnleggende ferdighetene. I vårt alternative statsbudsjett satte vi av over 1 mrd. kr mer enn det regjeringspartiene foreslo, til tidlig innsats og flere lærere.

Men grunnskolen er også mer enn småskolen, og jeg er litt bekymret for at ungdomsskolen havner litt i skyggen. Ungdomsskolen er tre viktige år, tre år der det skjer enormt mye i elevenes liv, der det stilles tøffere krav til personlig og faglig utvikling, og hvor overgangen til videregående er et kritisk punkt. Arbeiderpartiet ønsker ikke å fjerne tilskuddet til 600 lærerstillinger i ungdomsskolen. I Telemark mister Skien og Porsgrunn tilskudd til i underkant av 30 lærere. En rektor i Skien uttrykte sterk bekymring i Telemarksavisa i slutten av november. Han sa:

«Mange elever har fått mye ekstra hjelp takket være disse ekstra stillingene. Og det har gitt bedre resultater. Dessuten har elever som ikke trives på skolen, fått det bedre.»

Men det sitatet hjelper dessverre lite så lenge Høyre mener noe annet. Her har regjeringen bestemt seg for lengre siden: Flere lærere i ungdomsskolen er ikke nødvendig – ja, la oss heller sørge for at det blir færre.

De siste ukene har vi fått presentert en rekke skolerestultater, og flere av dem har vært med positivt fortegn. Forskerne karakteriserer resultatene som stø kurs, og sist jeg sjekket, var det et gammelt Arbeiderparti-ordtak. Det er neppe tilfeldig. Det ble gjort mange riktige grep da Kunnskapsløftet ble innført i 2006: satsing på grunnleggende ferdigheter og ikke minst satsing på lesing. Når det er sagt: Det er de ansatte, lærerne i skolen som gjør jobben hver eneste dag, som vi skylder en stor takk for iherdig innsats.

Men PISA-resultatene forteller også en annen historie. Sammenlignet med 2003 er det dobbelt så mange elever som opplever mobbing og føler seg utenfor. Vi vet av elevundersøkelsene at 20 000 elever opplever mobbing ukentlig. For mange elever starter mattetimen eller norsk-timen med en klump i magen.

Arbeiderpartiet mener at det haster med tiltak for å bekjempe mobbing i skolen. Vi synes regjeringen har vært altfor trege med oppfølging av Djupedal-utvalgets arbeid. Vi fremmet derfor 25 forslag til tiltak som kunne imple-

menteres raskt, men som regjeringspartiene stemte imot i Stortinget. I vårt alternative statsbudsjett for 2017 kom vi med et nytt krafttak for en mer inkluderende skole, og vi setter av totalt 100 mill. kr til bekjempelse av mobbing. Vi ønsker beredskapsteam mot mobbing i alle kommuner. Vi ønsker at det skal settes i gang forsøk med å ansette flere sosialpedagogiske rådgivere og miljøarbeidere på de skolene som over tid har hatt størst læringsmiljøutfordringer. Vi vil styrke skole-hjem-samarbeidet og satse mer på kompetanseutvikling av skolens personale. Vi vil øke bevilgningen til organisasjoner som jobber for inkludering og mot mobbing. Vi vil øke bevilgninger til skolehelsetjenesten og helsestasjonene med 300 mill. kr – for å nevne noe.

Dette vil vi fordi det haster, fordi det er nødvendig, og fordi trygge elever lærer mer.

Norunn Tveiten Benestad (H) [14:00:47]: Regjeringas satsing på kunnskap, utdanning og forskning har vært tydelig i alle budsjetttrundene i denne stortingsperioden – et politikkområde som har blitt forsterket gjennom forlikene med Kristelig Folkeparti og Venstre. Gjennom tre og et halvt år har regjeringa og kunnskapsministeren holdt stø kurs. Til representanten Bjørnø kan jeg klart si at dette er et kjent begrep i Høyre også. Vi har gjennomført en stø kurs og gjennomført en kunnskapspolitikk som gir muligheter for alle, uavhengig av bakgrunn, og som danner grunnlaget for en god, sosial mobilitet i samfunnet vårt.

Skal vi lykkes med de utfordringene landet vårt står overfor nå, trenger vi en skole der elevene lærer mer og er godt rustet til å delta i samfunnslivet. Og vi trenger en utdannings- og forskningssektor som kan hevde seg internasjonalt. Ikke minst trenger vi en skole som kan forene kunnskapsformidling og dannelsesaspektet. Disse to aspektene ved skolens oppdrag står i et komplementært forhold til hverandre, og ikke i et motsetningsforhold, slik en ofte kan få inntrykk av i det politiske ordskiftet.

Jeg er glad for at regjeringa har prioritert en kunnskapspolitikk med tydelige satsingsområder gjennom hele denne stortingsperioden. Det bygger soliditet og forutsigbarhet. Jeg vil gjerne trekke fram noen av disse satsingene innen høyere utdanning, på både universiteter, høyskoler og fagskoler.

I denne regjeringsperioden har satsingen på Lærerloftet, med rekordhøy satsing på videreutdanning for lærere, vært til stor glede og nytte for mange både lærere og skoleeiere, som lenge har ventet på mulighet til dette. Sammenliknet med 2013 er satsingen mer enn tredoblet – til over 1,3 mrd. kr.

Jeg deler regjeringas vurdering om at det å øke kvaliteten i lærerutdanningen vil gi kompetente og faglig sterke lærere, som vil sette et tydelig preg på skolene våre og bidra til at elevene lærer mer. Derfor er det en milepæl når den nye femårige masterutdanningen for lærere innføres høsten 2017. Jeg er glad for at det i dette budsjettet avsettes 252 mill. kr for å sikre en god implementering av dette.

Jeg er nødt til å si noen ord om Yrkesfagløftet, som regjeringa gjennomfører, og som også samarbeidspartiene har bidratt sterkt til. Det er slik, som representanten Gudmundsen sa tidligere, at siden denne regjeringa tiltrådte høsten 2013, har lærlingtilskuddet faktisk økt med 20 000 kr per lærlingkontrakt. I en situasjon der store deler av industrien og næringslivet sliter, og det kan være tungt

å påta seg et ansvar for lærlinger, samtidig som vi vet at arbeidslivet i årene som kommer vil ha stor mangel på fagarbeidere, ja så er dette et viktig tiltak.

En av de mest gledelige satsingene i dette budsjettet, slik jeg ser det, er styrkingen av fagskolene med 68 mill. kr til utviklingsmidler, der ti av disse kom i forliket med Venstre og Kristelig Folkeparti. Disse midlene skal gå til tiltak som hever kvaliteten og utvikler utdanningstilbudet i fagskolesektoren. Og det viktige med dette er at det må sees i sammenheng med den stortingsmeldinga om fagskolene som nylig er lagt fram. Et større fokus på kvalitet og kapasitet i dette utdanningssegmentet vil være med på å åpne helt nye muligheter for unge mennesker som vil satse på yrkesutdanning på et høyere nivå.

Derfor er jeg spesielt glad for at det er en Høyre-Fremskrittsparti-regjering som så tydelig har gitt signaler om at dette skoleslaget skal styrkes, slik at denne utdanningsveien blir et mer attraktivt alternativ til universitets- og høyskolesektoren. Jeg har i flere sammenhenger sagt at dette området kanskje har vært en av de store unnlatesyndene i norsk utdanningspolitikk i en lang årrekke. Nå skjer det endelig noe. Det er på høy tid. Og det er drevet fram av en Høyre-Fremskrittsparti-regjering.

Den 1. januar 2017 markeres også, som flere har vært innom tidligere i debatten, et viktig tidsskille i forholdet mellom Den norske stat og Kirken. Det ligger også innenfor vårt komitéområde. Derfor vil jeg gjerne få lov til å komme tilbake til det i et senere innlegg, i og med at dette er et viktig tidsskille for en viktig samfunnsinstitusjon.

Tone Merete Sønsterud (A) [14:05:38]: Dette er regjeringas siste budsjett. Det er tid for vareoppsett – og vi står med fasiten. Den viser at Fremskrittspartiet og Høyre har foreslått kutt i folkehøyskolene, kutt i studieforbundene, kutt i Globalskolen, kutt i nettskolene, kutt i Genèveskolen og kutt i voksenopplæringsorganisasjoner for å nevne noe. Dette var ingen store budsjettposter, men smålige kutt, som ville fått og har store konsekvenser for dem det gjelder. At de ikke har fått flertall for alle sine forslag, kan vi takke Kristelig Folkeparti og Venstre for, men dessverre blir for mange kutt gjennomført.

Vi må satse på grunnskoler, videregående skoler, fagskoler og høyere utdanning, men for Arbeiderpartiet er det viktig at vi også ivaretar andre verdifulle arenaer for læring, for all læring verken kan eller bør måles i karakterer, studiepoeng eller grader på universitetet. Vi trenger et variert tilbud, f.eks. for noen av dem som sliter i utdanningsløpet, og hvor motivasjonen har sviktet. Mange av dem kan få ny giv, få mestringsfølelse og dermed en ny og annen vei til utdanning og arbeidsliv. Og kuttlista jeg nevnte innledningsvis, gjelder nettopp institusjoner som kan bidra i så måte.

I fjor avholdt studieforbundene 44 672 kurs med 507 909 deltakere over hele landet, fra bunadssøm til musikk, fra scenerom til teaterproduksjon, sikrer de både kompetanseheving, kontinuitet og kvalitet i det rike organisasjonslivet vi har i frivillig sektor. De gjør også en bra jobb for integrering, og mange forbund har gode tilbud for voksne som vil styrke sine grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning. Og ikke minst er det kurs og arrangement hvor flyktninger får norskopplæring og språktrening. Dette sier noe om hvor viktige de er for vår utdan-

ning og samfunnsutvikling, og som kultur- og tradisjonsbærere for oss som nasjon.

Oppsummert: Studieforbundene representerer en arena for opplæring som ikke er bundet av pensum og eksamen, men som er svært verdifull for arbeidsliv, lokalsamfunn, organisasjoner og institusjoner. Slik kunne jeg snakket om folkehøyskolene og om Genèveskolens betydning innenfor sine områder – skoler som er med på å bidra til at vi får det beste ut av hverandre, gode krefter som bidrar til god integrering, samfunnsbygging, kulturutveksling, religiøs forståelse og kunnskap om tro og tradisjoner mellom alle mennesker i landet vårt.

Representanten Gudmundsen sa at regjeringa skulle måles på hva den prioriterer. Vel, da er det bare for velgerne å merke seg at dette ikke er prioriterte områder for den sittende regjeringa. Men når vi først er inne på studieforbund, mener vi at studieforbundene i likhet med andre deler av frivillig sektor må få utvikle seg på egne premisser innenfor gjeldende regelverk. Det er viktig at tilskuddet de mottar, er forutsigbart, og at ordningen er fleksibel, slik at de kan dekke et bredt samfunnsnyttig formål der brukerstyling og lokalt behov legges til grunn for hvilke kurs som tilbys.

I innstillinga ligger det en merknad fra Høyre og Fremskrittspartiet hvor det vises til en merknad fra i fjor om voksenopplæring, som de nå bruker som en begrunnelse for å legge føringer for hva studieforbundene skal tilby, og hvilken retning de skal ha. Jeg vil bare presisere at Arbeiderpartiet heller ikke i fjor var med på noen merknad om dette.

Etter at Grund-utvalget, nedsatt av Stoltenberg II-regjeringa, la fram sin NOU for to år siden, har Arbeiderpartiet ventet på fagskolemeldinga. Endelig er den her, og det er vi glad for. Men det er et stort behov for flere fagarbeidere, og behovet blir ikke mindre i framtida – noe også representanten Gudmundsen var svært opptatt av. Men Arbeiderpartiet har foreslått en opptapping på tusen plasser over tre år og bevilger penger til dette også i 2017, noe flertallet og Gudmundsen dessverre stemmer imot.

Da vi fikk fagskolemeldinga den 2. desember, var vår kommentar at dette så positivt og interessant ut, og at vi så fram til stortingsarbeidet. Vi ble noe overrasket da Høyre og Fremskrittspartiet i budsjettinnstillinga skrev inn konklusjoner – før vi har hatt høring, før en god, bred og demokratisk behandling. Nå har enkeltrepresentanter vært ute og konkludert med både studiepoeng og statlig finansiering tidligere, og partiene har sikkert bestemte oppfatninger i sakens anledning, og det er selvfølgelig helt greit. Det er også opp til hvert parti hvorvidt man er interessert i å høre på andre enn seg selv, men vi mener det er i innstillinga til fagskolemeldinga vi skal konkludere om fagskolene. Nå står de alene i konklusjonsmerknaden, og det er bra. Kristelig Folkeparti, Venstre, Senterpartiet og SV var heller ikke med, og jeg kan på vegne av Arbeiderpartiet garantere at vi legger opp til en grundig og god behandling. Det fortjener saken. Det fortjener fagskolene.

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [14:11:09]: Den 1. januar 2017 får vi et tydelig skille mellom staten og Den norske kirke. Det er en viktig begivenhet i Kirkenes tusenårige historie som finner sted om noen dager.

Prosessen frem hit har tatt tid. Den bygger på de reformer av statskirkeordningen som har pågått nærmest konti-

møte disse vanskelige og betente diskusjonene på, er nettopp gjennom å snakke om det, å spre kunnskap om det og prøve å forstå det. Da tror jeg det er litt viktig at vi også tar debatten utenfor denne salen. Der står fortsatt min invitasjon ved lag også til komiteen om hvordan vi i fellesskap tverrpolitisk kan bidra til det i tiden fremover for å danne et godt grunnlag for den stortingsmeldingen som skal behandles.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplansen.

Audun Lysbakken (SV) [14:29:26]: Det var befriende å høre en statsråd i denne regjeringen si at debatten om religioner ikke må være svart–hvitt. Det håper jeg hun vil gjenta ved regjeringsslunsjen til noen av sine kollegaer. Det ville være en stor fordel.

En av de tingene som Stortinget har bedt statsråden om å jobbe med fram mot stortingsmeldingen, er en vurdering av om det er mulig å gjøre ting knyttet til støtten til trosamfunn som gir oss midler til å slå ned på f.eks. ekstremisme eller alvorlige tilfeller av sosial kontroll. Det er et krevende spørsmål – det er jeg klar over – men nettopp av den grunn synes jeg det er viktig at det belyses grundig. Det er jo en del måneder siden Stortinget ba om det, og vi har ikke hatt anledning til å be statsråden om en løypemelding på det arbeidet, så jeg tenkte jeg rett og slett skulle gjøre det nå og høre hvordan det arbeidet går, og om det er sånn at vi kan forvente et forslag fra regjeringen i den meldingen.

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [14:30:36]: Ja, det vil jeg svare bekreftende på: Det vil vi komme tilbake til. Jeg er helt enig med representanten Lysbakken i at det er et veldig krevende spørsmål, men jeg er veldig opptatt av at vi må prøve å få en god prosess på det tverrpolitisk, og at det også er vårt ansvar å bidra til ikke å polarisere veldig mange av de vanskelige spørsmålene her mer enn nødvendig. Men jeg tror at tiden er inne for å ta debattene om det og andre av de vanskelige spørsmålene som vi kanskje har skjøvet litt på, og sette dem inn i en større ramme gjennom en helhetlig lov, men også gjennom denne stortingsmeldingen. For noe vil jo komme i den helhetlige loven som kommer før sommeren, og så vil noe tas i stortingsmeldingen. Da håper jeg vi i fellesskap kan bidra til å få en god og grundig debatt om disse tingene.

Presidenten: Replikordskiftet over.

Trond Giske (A) [14:31:58] (komiteens leder): Moren min bruker å si at man merker at man blir eldre på at det blir oftere og oftere jul. Sånn sett kan vi også si at vi merker at vi blir eldre på at det blir oftere og oftere budsjettdebatt. De kommer tettere og tettere, og nå er vi allerede på den fjerde budsjettdebatten i denne stortingsperioden – den siste muligheten til å gjøre opp regnskap, til å rette opp feilene fra i går, kanskje den siste sjansen for denne regjering og dette flertallet til å sette sitt preg på norsk skole. Vi vet at for ungene oppleves tiden helt annerledes. For dem går tiden sakte. Fire år er lang tid for en barneskoleelev.

Regjeringen skryter av det de gjør, tiltakene de vedtar, og prosjektene som iverksettes, men sannheten er at for

ungene kommer de altfor sent. Det skal komme ny lærerutdanning. De første lærerutdannede studentene som går ut i skolen etter nytt opplegg fra denne statsråden, vil møte elever som, hvis de begynte i 1. klasse da statsråden ble utnevnt, allerede går i slutten av ungdomsskolen. Når det gjelder den forsterkede tidlige innsatsen som varsles fra skoleåret 2018–2019, vil kull etter kull som har gått i 1.–4. klasse under denne statsråden, for lengst være forbi de tidlig innsats-midlene som eventuelt kommer. Det de vil møte, er en ungdomsskole der det har vært kutt i antall lærere. Elevene som gruer seg til å gå på skolen, som mobbes og trakasseres, som får livsvarige helseskader, er ikke hjulpet av den ventetiden som gikk med til å sende Djupe-dal-utvalgets utredning på høring, sitte og vurdere lovendringer og til slutt komme med en forholdsvis tynn pakke. Ungdom som i dag, i går, i forfjor og året før valgte bort lærerutdanningen og tok andre karrierevalg, vil ikke lett kunne rekrutteres inn igjen til lærerskolen.

Hvis en ser på de resultatene som denne regjeringen gjennom fire budsjett har bidratt til, står det for Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen i bunn og grunn kun én ting igjen. Det er en økning, en videre økning, en dobling, av midlene til etter- og videreutdanning for lærere, enstemmig vedtatt i denne salen. Det hadde skjedd uansett om Røe Isaksen hadde blitt statsråd eller Erna Solberg statsminister, fordi det var et bredt flertall for dette.

De fleste tingene som Høyre skryter av når vi møter dem til debatt utenfor denne salen, er kommet til i budsjettforlik med Kristelig Folkeparti og Venstre. All ære til Kristelig Folkeparti og Venstre for å ha dratt budsjettene hvert år i riktig retning – i Arbeiderpartiets retning – til økt lærertetthet, til forsterket tidlig innsats, til økt mobbeinnsats eller andre gode tiltak, men de må frustreres, alle sammen, over at vi mister kull etter kull som går glipp av dette. Ny IKT-strategi kommer siste året av utdanningsministerens periode.

Verst er det vel i sektoren hvor vi virkelig skulle bygge spisskompetanse for nye arbeidsplasser, konkurransevne og vekstkraft i årene som kommer. I en situasjon med 80 000 unge under 30 år utenfor arbeid eller utdanning, i en situasjon med 130 000 arbeidsløse, i en situasjon med fall i oljeinvesteringene og behov for nyskaping kommer denne regjeringen knapt med en eneste ekstra studieplass. Vi har en 50 pst. økning i kvalifiserte søkere som avvises ved norske universiteter og høyskoler, fra 2013 og fram til i dag. Statsråden har vel nå satt rekord i å være den statsråden som gjennom flest år har klart å unngå å komme med en eneste vesentlig byggebevilgning til universitets- og høyskolesektoren. Det er helt uforståelig, for dette burde det ikke engang være politisk kamp om. Dette er en selvfølgelig strategi for å møte både den økende arbeidsløsheten, behovet for kompetanse og næringslivets etterspørsel etter relevant arbeidskraft.

Denne regjeringen har hatt mer oljepenger enn noen annen regjering. Denne regjeringen har brukt mer penger enn noen før dem, men i denne sektoren – kunnskap, forskning, studieplasser, innsats for framtiden – har resultatene vært svært magre. Det er feil prioritering, det er feil retning, og Norge fortjener bedre.

Henrik Asheim (H) [14:37:12]: Veldig ofte når vi diskuterer skole- og utdanningspolitikk, blir det argumentert med makroøkonomi, at nasjonen trenger kompetanse,

eller at vi er i omstilling. Men i bunn og grunn handler skolepolitikk om hvordan vi møter den seksåringen som går inn i skolegården for første gang en augustmorgen, slipper mammas og pappas hånd og går inn i klasserommet. Hvilken skole møter vi den seksåringen med? Vi møter dem i dag med en skole som gjør veldig mye bra. Veldig mye fungerer godt i norsk skole, men vi vet at vi har to utfordringer. Elevene i norsk skole lærer ikke nok, og bakgrunn, foreldrenes utdanningsnivå, spiller en stor rolle for hvordan det går med et barn på skolen.

Noe av grunnen til det er at man i altfor mange år har hatt en likhetstankegang i skolepolitikken som har basert seg på at det mest rettferdige er å behandle ulike elever helt likt. Men hvis man gjør det, vil det som avgjør hvordan barn gjør det på skolen, være hva som skjer når de kommer hjem fra skolen. Noen kommer hjem til foreldre med høyere utdanning, som kanskje til og med har gått ned i stilling for å følge opp barna sine. De får beskjed om at de får ikke lov til å gå ut og leke før de har gjort leksene sine, mens andre kommer hjem til et tomt hus, fordi mor og far jobber skift. Det er ikke noe galt i det, men det gir naturligvis en helt annen mulighet for å lykkes på skolen.

Derfor trenger vi en skolepolitikk som i langt større grad fokuserer på nettopp tidlig innsats, som sier at to seksåringer som kommer inn i skolen – så forskjellige som de er – skal møtes med en skole som tilpasser undervisningen og raskt kompenserer for de forskjellene de måtte ha med seg inn, slik at alle får de samme mulighetene.

I 2013 gikk alle de fire borgerlige partiene til valg på å gjøre det som vi vet er viktigst for elevenes læring, nemlig å sikre gode, kompetente og faglig oppdaterte lærere i klasserommet. Så langt – nå er vi altså på det siste budsjettet for denne perioden – har man innført et lærerløft. Tre ganger så mange lærere får hvert eneste år etter- og videreutdanning nå sammenlignet med under den rød-grønne regjeringen. Representanten Giske sa det ville skjedd uansett. Vel, hvorfor skjedde det da ikke på åtte år, og hvorfor skjer det nå?

Vi har innført kompetansekrav for lærerne, som betyr at alle lærere skal ha fordypning i de fellesfagene de underviser i. Vi innfører fra høsten av en femårig masterutdanning for lærerne, og vi har innført opptakskrav til lærerutdanningen som har skapt noe støy. Representanten Giske stilte for så vidt et godt spørsmål i replikkrunden med statsråden, da han spurte hva vi skal gjøre for at flere søker på lærerutdanningen. Vel, den debatten som dukket opp, også fra representanter for partiene i utdanningskomiteen etter at opptakskravene ble innført, tror jeg er noe av grunnen, for da snakket man om at det var helt hårreisende at noen elever ikke kom inn på lærerutdanningen. Det er ingen som snakker sånn om ingeniørutdanningen eller om juss- eller medisinstudiet, at det er så trist at noen ikke kommer inn. Det er naturligvis et krevende yrke og et krevende studium, og det betyr igjen at det skal være vanskelig å komme inn på lærerutdanningen. Alt dette er krav som kommer til å gi resultater over tid, akkurat som de resultatene vi nå ser i norsk skole, igjen som et resultat av sist de borgerlige partiene styrte og innførte Kunnskapsløftet, innførte nasjonale prøver, innførte de første opptakskravene til lærerutdanningen – tok alle de grepene vi nå ser resultatene av.

Så har det vært en runde om disse 600 lærerstillingene. Representanten Lysbakken sa at vi på borgerlig side mis-

bruker rapporten vi har fått. Representanten Tingelstad Wøien sier at rapporten har en stor usikkerhet. Vel, det er bare å gå tilbake og se hva tidligere kunnskapsminister Kristin Halvorsen selv argumenterte med da hun innførte dette forsøket. Hun sa at dette skal gjøre at elevene lærer mer, og hun sa at evalueringen skal legges til grunn for om man skal innføre en lærertetthetsnorm i norsk skole. Man trenger ikke engang lese så veldig langt i rapporten, man kan lese andre setning i ingressen, hvor det altså står:

«Satsingen førte til lavere gjennomsnittlig gruppestørrelse i ordinær undervisning, men vi finner så langt ingen tegn til at elevenes læringsutbytte økte.»

Jeg må si jeg er ganske overrasket over at representanter for de partiene som selv igangsatte forsøket, bestilte forskningsrapporten, nå ikke interesserer seg for resultatene av den samme forskningsrapporten, fordi de ikke liker resultatene av den. Hele poenget er naturligvis at Norge har en høy lærertetthet. Da er spørsmålet: Har det en effekt om man bare generelt øker lærertettheten? Det er vi på borgerlig side uenig i. Men derimot å sette inn flere læreresressurser i

1.–4. trinn for å møte de seksåringene jeg snakket om i starten, ved at de kan få tilpasset undervisningen slik at de kan komme på det samme nivået når de etterpå skal lære de grunnleggende ferdighetene, det har en effekt. Men at man ikke interesserer seg for sin egen forskningsrapport, er rett og slett ganske sjokkerende.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en talletid på inntil 3 minutter.

Helga Pedersen (A) [14:42:33]: Når man snakker om nordområdene og Nord-Norge, fokuserer man ofte på at det er områder som er rike på viktige naturressurser – og slik er det jo selvfølgelig. Men aller viktigst er likevel de menneskelige ressursene. Det høye frafallet fra videregående opplæring er derfor et alvorlig hinder både for å utjevne sosiale og geografiske forskjeller og for samfunnsutviklingen i nord. De siste ti årene har det i all hovedsak vært en positiv utvikling i landsdelen, men det er farlig å slå seg til ro med at det kommer til å fortsette av seg selv.

Med den rekordhøye oljepengebruken som regjeringen har lagt seg på, hadde man hatt en strålende anledning til å satse på kunnskap om, for og i nord. I stedet har regjeringen satset på store usosiale skatteuttak i størrelsesorden 20 mrd. kr, som i all hovedsak ikke kommer de nordligste fylkene til gode.

Kombinasjonen av et svakt skolebudsjett og et svakt kommuneopplegg, som knapt nok dekker regningene som ligger der, rammer kommunesektorens evne til å satse på barna, elevene og framtidsmulighetene. For Troms og Finnmark innebar budsjettforliket dessverre at en prekær økonomisk situasjon for fylkeskommunene i nord ble enda verre gjennom nye kutt. Det er fylkeskommunene som har ansvar for den videregående opplæringen.

Gjennomføringen i Finnmark øker. Men en presset økonomi i kommunene og i fylkeskommunene vil nødvendigvis gå ut over skoleeiernes mulighet til å utvikle kvalitet og resultater. Derfor må kommuneøkonomien styrkes.

I vår – i forbindelse med nok en rapport om frafall i den videregående skolen i nord – sa kunnskapsministeren at han skulle sende eksperter nordover. Meg bekjent har in-

gen eksperter så langt blitt sendt, og det er kanskje heller ikke så farlig. Å styrke gjennomføringen av videregående opplæring krever mer enn gjesteopptredener i landsdelen. Det aller viktigste er å utdanne og rekruttere nye eksperter, nemlig lærere som kan gjøre en målrettet innsats over tid. Det er det som kreves. Derfor foreslår Arbeiderpartiet å bedre studiefinansieringsordningene for lærerstudenter som tar seg jobb i Nord-Norge etter fullført utdanning. Jeg hørte at statsråden på sin side, tidligere i debatten, sa at han ville vurdere tiltak etter hvert. Da spør jeg: Hvor lang tid vil det ta før regjeringen slutter å vente og se og faktisk gjør noe med rekrutteringen?

Elevene i Nord-Norge trenger ikke flere seminarer, rapporter eller politikere som opptre som kommentatorer; elevene og Nord-Norge trenger en politikk som prioriterer skole framfor skattekutt.

Norunn Tveiten Benestad (H) [14:45:54]: Det er som representanten Tyvand har sagt flere ganger i denne debatten: Det er bare 15 dager til vi står overfor et tidskille i forholdet mellom staten og Den norske kirke. En mangehundreårig tradisjon med en statskirke og et svært tett forhold mellom kirke og stat endres – 500 år etter reformasjonen, anført av Martin Luther, og etableringen av vår evangelisk-lutherske kirke. Med dette blir også et viktig punkt i Sundvolden-erklæringen om et tydelig skille mellom stat og kirke realisert.

Dette skillet har vært forberedt her i Stortinget gjennom en rekke saker, fra det store kirkeforliket i 2008 og i 2012 og fram til den siste lovsaken vi hadde til annen gangs behandling her i går, Prop. 9 L for 2016–2017. Slik sett er vi ved slutten av en lang prosess, og jeg har opplevd at dette har vært en prosess som har hatt bred støtte og vært veldig godt gjennomarbeidet, og at det også har vært en prosess som svarer på forventningene fra Kirken.

Nå legges de økonomiske rammene på plass i dette budsjettet, med et tilskudd på 1,97 mrd. kr og en egenkapital på 100 mill. kr. Jeg mener at det nå er lagt et godt grunnlag for at Kirken skal bli herre i eget hus og skal kunne ivareta sine forpliktelser som en landsdekkende folkekirke.

Så forstår jeg at det er noe usikkerhet knyttet til en slik omlegging og ikke minst til økonomien i den forbindelse. Derfor er jeg glad for at hele komiteen samlet seg om budsjettmerkningen der en ber regjeringa følge opp den økonomiske situasjonen framover og komme tilbake til Stortinget med en vurdering av situasjonen og egenkapitalbehovet fram mot revidert nasjonalbudsjett for 2017.

Jeg vil gjerne også benytte anledningen til å ønske Den norske kirke lykke til med omstillingen i det kommende året. Det kommer til å bli et krevende år, men også et spennende år.

Så vil jeg gjerne ta opp et helt annet forhold, som jeg gjerne skulle kommentert i mitt første innlegg, og det er knyttet til studentenes hverdag. Studentenes hverdag er en viktig del av vår utdanningspolitikk, og jeg mener det er grunn til å merke seg at regjeringa og samarbeidspartiene også i årets budsjett fortsetter en meget offensiv satsing, der det bevilges støtte til 2 500 nye boliger. I tillegg foreslår regjeringa nå at første trinn av den planlagte innføringen av elleve måneders studiestøtte gjennomføres. Dette viser at vi prioriterer studentene høyt.

Til våren kommer også stortingsmeldingen om kvalitet i høyere utdanning, og det blir nok en viktig milepæl i regjeringas arbeid for å styrke norsk høyere utdanning – et tiltak som er lenge etterlenget i sektoren.

Bente Thorsen (FrP) [14:48:57]: Jeg brukte hovedinnlegget mitt på skole og utdanning, så dette innlegget vil jeg i helhet bruke på kirkesaker.

Fremskrittspartiet setter stor pris på det viktige arbeidet som Sjømannskirken gjør for nordmenn i utlandet. De siste årene har Sjømannskirken i stor grad blitt involvert i å hjelpe og bistå nordmenn i utlandet, bl.a. i samarbeid med barnevernet når det gjelder norske barn som opplever omsorgssvikt i utlandet. Vi er derfor veldig glad for at det i budsjettavtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre her på Stortinget blir vedtatt å bevilge ytterligere 2,5 mill. kr til Sjømannskirken.

Kirkebyggene er historiske bygg av stor religiøs, kulturell og samfunnsmessig verdi. Dette gjelder ikke bare for troende, men også for folk som ikke er en del av et trosamfunn. Mange av våre kirkebygg har stort behov for vedlikehold og brannsikring. Det er derfor positivt at regjeringen som en del av sysselsettingspakken bevilger statlig tilskudd på 25 mill. kr til istandsetting av kirkebygg. I tillegg innebærer budsjettforliket at rentekompensasjonsordningen til kirkebygg blir opprettholdt. Dette vil medføre at flere av våre kirkebygg vil bli vedlikeholdt og oppgradert.

Etter mange års arbeid og ulike vedtak skal endelig det historiske skillet mellom

stat og kirke skje, den 1. januar 2017. Det innebærer at Kirken nå overtar ansvaret for prestene, som siden reformasjonen på 1500-tallet har vært statstjenestemenn. De økonomiske rammene for Kirken i 2017 er på plass. I budsjettavtalen ble driftstilskuddet til Den norske kirke gitt en økning på 60 mill. kr. Tilskuddet er dermed på 1,97 mrd. kr. Det burde komme mye godt ut av det. Det er en utfordring for Kirken å styre dette, men jeg tror at hvis de ser på måten de drifter på og etter andre måter å drifte på, kan det gå veldig greit.

Denne omleggingen betyr rett og slett at det ikke lenger er Stortinget som skal fordele Kirkens budsjett, men pengene skal gå til samme formål som før, bl.a. til trosopplæring. Den store endringen er at det nå er Kirkemøtet som skal disponere midlene og prioritere bruken av disse.

Kirken er fremdeles pålagt lover og reguleringer som hindrer den i å være helt og fullt herre i eget hus. Fremskrittspartiet mener at Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn i større grad bør ha samme lovgivning og reguleringer. Regjeringen har satt i gang arbeidet med å gjennomgå lovgivning og finansieringsordninger for alle tros- og livssynssamfunn, og vi ser fram til det videre arbeid for å gi Den norske kirke full frihet, samtidig som Kirken fremdeles skal stå i en særstilling.

Kjersti Toppe (Sp) [14:52:24]: Psykiske lidinger er landets største helseutfordring målt i forekomst, belastning på barn, sjukefråvær, uføretrygd, tapte arbeidsår, forholdet mellom kva det kostar å behandla, og kva det kostar ikkje å behandla, sjukdomsbyrde og dødelegheit. Denne helseutfordringa må vi som samfunn førebyggja. Først og fremst må vi førebyggja gjennom å skapa eit helsefremjande samfunn. Eit helsefremjande samfunn er eit

som lærlingordningar der fleire bedrifter går saman om å tilby lærlingar ei heilskapleg opplæring.

Dersom me skal få fleire gode fagarbeidarar, må me saman gjera alt me kan, både for å få elevane til å velja yrkesfag og for at dei skal gjennomføra, og me må stilla opp for dei.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [15:10:16]: Jeg må også innom kirkebudsjettet litt til slutt. Som kjent gjennomføres det endelige skillet mellom Den norske kirke og staten ved årsskiftet. Den norske kirke er nå et eget rettssubjekt og skal økonomisk klare seg på egen hånd. Dette har vært en langvarig prosess, som flere har vært inne på, og det har vel kanskje vært kjent at jeg personlig ikke har ønsket dette skillet – ikke fordi jeg har ment at vi politisk skal blande oss inn i kirkens eget anliggende på noen måte, men fordi jeg har vært bekymret for konsekvensene for den brede folkekirken og tilstedeværelse i hele landet. Senterpartiet har et oppriktig ønske om at kirken skal være til for alle i alle kroker og kroker av landet. Tida vil vise om frykten var ubegrunnet, og jeg håper selvsagt at den var det.

Imidlertid er kirken og staten ikke helt ferdig med hverandre riktig ennå. Når det gjelder overgangen til rammefinansiering og framtidig finansielt grunnlag, er det kjent at Den norske kirke på langt nær var tilfreds med regjeringas budsjettforslag. Selv om noe ble rettet opp i forliket, er det fortsatt stor avstand mellom det som kirken mener er behovet, og det som nå blir vedtatt. Kirken peker bl.a. på behovet for 300 mill. kr i egenkapital, og i tillegg har det vært et ønske om å få økte midler til drift for å kunne gjennomføre de omstillingene som kommer av ny organisering. Senterpartiet foreslo derfor 50 mill. kr ekstra i egenkapital og 50 mill. kr i rammetilskudd, i tillegg 10 mill. kr til trosopplæring og andre kirkelige formål. I tillegg har vi foreslått å øke rentekompensasjonen for kirkebygg, og det skal bli veldig interessant å se hvordan Stortingets enstemmige vedtak fra i år om å utvikle et program for bevaringsverdige steinkirker fra middelalderen etter en mal av stavkirkeprogrammet, skal bli fulgt opp.

Etter Senterpartiets mening burde denne saken kommet som en egen sak, og ikke ha vært en del av behandlingen av et tilskudd til tros- og livssynssamfunn. Denne saken handler om kulturarv, ikke om Kirken som trossamfunn.

Senterpartiet har også foreslått å bevilge 6 mill. kr ekstra til pilgrimssentrene, og jeg har lyst til å si til dere som har pilgrimssenter i deres område, at det blir ikke liv laga for pilgrimssentrene dersom den samme summen som tidligere skal deles på dobbelt så mange sentre. Det er det viktig at man er klar over. Vi har også foreslått 4 mill. kr ekstra til Sjømannskirkens viktige arbeid.

Til slutt vil jeg gjenta fra talerstolen at når det gjelder det som Senterpartiet har skrevet i innstillingen om de pågående prosessene rundt statens forhold til både Kirken og andre tros- og livssynssamfunn, mener vi det hadde vært mer ryddig dersom sakene hadde vært fremmet og behandlet i en annen rekkefølge enn det som regjeringa har lagt opp til. Nå blir det veldig stykkevis og delt, og de grunnleggende spørsmålene kommer bokstavelig talt i andre rekke, og det gjør det krevende å sikre en helhetlig politikk.

Ruth Grung (A) [15:13:16]: Ungdom som ikke fullfører videregående opplæring, har økt risiko for helseproblemer, lavere levealder og større utfordringer med å komme inn i arbeidslivet. Skal vi gi alle muligheter, krever det en skole hvor langt flere lykkes. I tillegg til gode lærere som ser og utvikler talentet i hvert barn, har tidlig innsats på andre områder, som helse, ernæring og fysisk aktivitet, også positiv effekt for læring.

Andelen ungdom som sliter med psykisk helse, øker. Folkehelseinstituttet anslår at om lag hvert femte barn og ungdom sliter med psykiske plager som går ut over hverdagen deres. Det er bred enighet om å styrke skolehelsetjenesten.

Arbeiderpartiet er ikke spesielt tilhenger av øremerking av midler til kommunene, men for å sikre likeverdige tilbud til alle barn mener vi det er helt nødvendig å reservere midlene i en oppbyggingsfase. Vi berømmer derfor Kristelig Folkeparti og Venstre, som gjennom budsjettforliket fikk økt både rammen til skolehelsetjenestetilbudet og andelen som nå er øremerket.

Tidlig innsats er avgjørende for å unngå at helseutfordringer får utvikle seg til alvorlig sykdom. Det mest effektive forebyggende folkehelseiltak er å gi alle barn et måltid per dag. Selv om det er størst effekt på helse, har det også veldig positiv innvirkning på læring. Arbeiderpartiet har derfor prioritert å sette av midler, slik at 50 kommuner kan prøve ut slike former for å gi et skolemåltid per dag til flere barn.

Fysisk aktivitet er det tredje området, og det forskes nå på hvorfor aktive barn lærer best. Av og til synes jeg det er ganske opplagt, når de viser til at hjernen utgjør 2 pst., mens kroppen consumerer 20 pst. av energien. Fysisk aktivitet stimulerer blodtilstrømning, og fysisk aktivitet – viser det seg – fremmer spesielt hukommelse, bevegelseskontroll, tenkning og motivasjon. Så her er det en sammenheng.

Forrige kulturminister ba Jan Åge Fjørtoft lede Strategiutvalget for idrett. Konklusjonen hans var helt tydelig og klar: Dokumentasjonen er god nok. Nå må det handles. Lovfest en times fysisk aktivitet hver dag innen 2020. Men siden det har det blitt stille også på dette området.

Arbeiderpartiet mener at politikk skal være kunnskapsbasert. Barn er fremtiden, men verden barn eller skoler lever i bobler. Muligheten for å lykkes med å få flere gjennom videregående opplæring krever at vi tar i bruk ny kunnskap, klarer å se ting i en større sammenheng og bygger ned siloene, og ikke minst at vi klarer å se alle barn, slik at alle lykkes. Til tross for at vi har jobbet med dette i så mange år, viser det seg at prosentandelen barn som ikke fullfører videregående opplæring, ikke har gått så langt ned som vi ønsker.

Christian Tynning Bjørnø (A) [15:16:27]: Da jeg begynte i 1. klasse på Stridskleiv skole i Porsgrunn på 1990-tallet, hadde vi ikke datamaskin og Internett i klasserommet. «Frøken», som vi kalte henne da, lærte oss ikke hva e-post var for noe. Det har skjedd ufattelig mye siden da. Skolen skal forholde seg til et samfunn i rask forandring. Det betyr ikke at skolen skal hive seg på alle trender, men vi kan vel slå fast at dataen og Internett er kommet for å bli.

Arbeiderpartiet mener at elevene ikke bare skal gjøres i stand til å bruke, men også skape digitalt innhold og digi-

tale tjenester. Skal vi få til det, trengs det en offensiv satsing på IKT og digitale ferdigheter i skolen. Vi har derfor fremmet forslag i Stortinget om at det må utarbeides en nasjonal strategi for digitalisering i skolen. Vi vil at en sår strategi skal inneholde forslag for en nasjonal satsing på utvikling av programvare for undervisning, en kompetanseutviklingsplan for lærere, en satsing på infrastruktur og ikke minst forslag til en innkjøpsordning for digitale læremidler. I vårt alternative statsbudsjett bereder vi grunnen for dette ved å sette av penger til kompetanseheving av lærere.

I høst var jeg på Lunde barneskole i Skien i Telemark og så hvordan de jobbet med IKT og digitalisering der. På Lunde barneskole arrangerte de frivillige kodekurs for elevene, og kursene var veldig populære. EU har oppfordret utdanningsministre i medlemslandene til å fremme koding i skolen. De begrunner dette med at koding er en viktig ferdighet for det 21. århundret, både ved at det fremmer kreativitet, at elevene lærer å samarbeide, og ved at det kan trekkes paralleller bl.a. til realfagene. I dag får noen elever erfaring med programmering gjennom kurs, som f.eks. det de har på Lunde barneskole, eller som valgfag. Arbeiderpartiet vil at alle skal få erfaring med programmering i løpet av skoledagen. Vi har derfor satt av penger til det i vårt alternative statsbudsjett.

Men grunnlaget for posisjonering og deltakelse i den teknologiske og digitale utviklingen handler også om høyere utdanning og forskning. Vi trenger flere som tar høyere utdanning innen IKT og teknologi. I vårt budsjett har vi foreslått 1 000 nye studie plasser til disse fagområdene. Forskning på IKT er også viktig. Forskningsrådet har bedt om om lag 56 mill. kr til forskning på IKT-feltet. Dette er ikke fulgt opp i statsbudsjettet. Arbeiderpartiet vil derfor sette av 20 mill. kr til IKT-forskning.

Arbeiderpartiet mener at det skal være et mål at Norge er best i verden på å utnytte de mulighetene ny teknologi gir. Derfor satses vi på et offensivt teknologiløft, som starter i grunnskolen og varer gjennom hele yrkeslivet.

Johnny Ingebrigtsen (SV) [15:19:46]: Som daglig politisk ansvarlig for videregående utdanning i Finnmark har jeg noen tanker om videregående utdanning. Jeg tror det er fornuftig av oss alle sammen å løfte blikket utover det vi snakker om her: budsjettet for neste år.

Forslaget som er meldt fra regjeringen om å øke ungdomsretten til utdanning utover 25 år, tror jeg kan være fornuftig. Bare man snakker med de berørte partene og kommer med et godt forslag, tror jeg det er fornuftig. Men man skal huske på at det vil koste penger – blir det bra, er det nok vel anvendte penger.

I det fylket jeg kommer fra, vet vi at folk ofte bruker lengre tid på utdanningen. De reiser litt på fjellet og litt på sjøen før de finner ut hva de skal gjøre og ser at det er fornuftig å ta en utdanning. Det skal man ha med seg – den grunnleggende forståelsen av hvordan dette er skrudd sammen.

Vi har også et høyt frafall i fylket. Jeg har vært i dialog med statsråden om hvordan vi skal løse dette, senest for bare en time siden. Statsråden har sagt at han skal komme opp til Finnmark med eksperthjelp når pappapermen er over. Men jeg har sagt at kvalitet, og spesielt endring når man skal gjøre kvaliteten bedre, vil koste litt penger. Jeg vil anbefale statsråden å ha penger med seg.

Jeg tror også det er fornuftig å se grunnskolen sammen med videregående skole. Hva slags kvalitet er det på de elevene vi får fra videregående skole? Det er en av de faktorene som gjelder når vi nå er inne på frafall, og som Finnmark er i ferd med å forbedre.

Jeg har lyst til å snakke litt om elevboliger. I Finnmark, f.eks. – det er flere andre fylker som også har veldig store avstander – må vi internere, for å bruke det begrepet, elevene, og vi må ha elevboliger. Det er ikke lovpålagt. Når vi bygger elevboliger i Finnmark fylkeskommune, får vi ikke momsens refundert. Det ble drøftet å vurdere å bygge elevboliger i Alta til ca. 60 mill. kr. Momsen ville vært på 10–12 mill. kr. Det kunne vært avgjørende, vi hadde ikke økonomi til det. Hvis studentsamskipnaden gjør det, får de momsens tilbake. Jeg ber statsråden om å vurdere det spesielt for de fylkene som trenger dette.

Når det gjelder videreutdanning for lærere i nord, hvis de skal reise til Bodø, Tromsø eller Alta, kan det koste fra 80 000 kr til 130 000 kr i ekstrautgifter per lærer man sender. Det er også ekstra kostnader som er ute i distriktene, som man må ta med.

Jeg ser en del skryt og klapp på egen brystkasse her, men jeg ser ikke så mye til et paradigmeskifte, dessverre.

Martin Henriksen (A) [15:23:00]: Det er mulig at det er fordi det er sent på en lørdag, men jeg synes egentlig at piffen har gått litt ut av regjeringspartiene. Hvis man sammenlikner denne debatten med bl.a. budsjettdebatten vi hadde høsten 2013, var det representanter som skjøt av et nytt flertall. De var fulle av pågangsmot og snakket om de store ambisjonene for skolen. Skole var det store flaggskipet. Sånn ble det ikke helt. Skolen har, som sagt, tapt budsjettkampen mot skatteutt år etter år. Det virker nesten som om de har gått litt lei. Det er mulig det er oss de er lei av – det kan jeg forstå. Kanskje de er lei av endeløse budsjettforhandlinger med Kristelig Folkeparti og Venstre og stadig budsjettrot helt inn i siste time i stortingsbehandlingen. Eller så var det ikke så veldig mye mer i Høyres skolesatsing enn det vi hørte om i 2013.

Det er først nå – etter tre år – at regjeringa kommer med nye forslag. En ting er at de kommer med forslaget om lærertetthet fordi de er presset til det, ikke fordi de tar initiativ til det. Det er først det siste halvåret før de skal gå av at de kommer med en stortingsmelding om kvalitet i høyere utdanning, og at de først nå ser behovet for en IKT-strategi – etter at de forstår at det ville blitt vedtatt i Stortinget uansett – eller at de kommer med tidlig innsats som skal iverksettes tidligst i skoleåret 2018–2019, etter at alle andre har snakket om det lenge.

Hva er forklaringen på at flere av sakene kommer så sent? Jeg tror for det første at regjeringspartiene har innsett at dette er det flertall for i Stortinget, og de vil heller forberede seg på det enn å gå på flere nederlag i denne salen. Det er mye bedre at det flertallet som virkelig ønsker denne politikken, styrer. Det er mulig det vi ser, er en form for regjeringsslitasje. Det er i alle fall sikkert at det er lite igjen av nye ideer og bedre løsninger.

Helt til slutt: Jeg synes personlig det er morsomt at det står Høyre-representanter på denne talerstolen og viser til det de selv sa i 2013 om at norsk økonomi og Norge var for oljeavhengig. Siden da har de brukt over 100 mrd. kr mer i oljepenger, økt oljepengebruken mer på fire år enn den rød-grønne regjeringa gjorde på åtte, gått til honning-

krukken ved hver eneste anledning, blitt historiens mest oljeavhengig regjering og hatt historiens mest oljesmurte budsjett uten noe særlig å vise til. Det er altså nesten ikke skapt noen nye jobber. Under den rød-grønne regjeringa ble det skapt 355 000 nye jobber, to tredjedeler i privat sektor. Statistikken for denne regjeringa er at det er skapt 30 000 nye jobber, to tredjedeler i privat sektor. Når representantene Bjørnstad og Gudmundsen sier at vi trenger flere som leverer til statsbudsjettet og færre som lever av statsbudsjettet, må det være en skuffelse for dem at deres egen regjering leverer så enestående dårlig akkurat på det målet.

Iselin Nybø (V) [15:26:07]: Det nærmer seg 2017 og jeg må si at jeg gleder meg til 2017. Nå er det mange grunner til å glede seg til 2017, men en av grunnene er at da skal vi behandle stortingsmeldingen om fagskoler. Det er en stortingsmelding vi har ventet på, men nå har den kommet. Min opplevelse er at den er godt mottatt der ute i sektoren.

Det har en stund vært behov for en stortingsmelding, og for å drøfte fagskolene litt bredt her i salen og i komiteen. Det er et viktig utdanningstilbud for dem som har yrkesbakgrunn, og det er et viktig utdanningstilbud for næringslivet. Når man snakker med næringslivet, er noen av de ypperste de kan få tak i, de som har tatt fagskoleutdanning. Det sier de også om dem som senere går videre og tar en akademisk utdanning som f.eks. ingeniør, at man kan knapt få en bedre ingeniør enn dem som først har fagskole og så har gått over på universitet eller høyskole. Grunnen er at de nettopp har den mangfoldigheten i utdanningen sin – de har ikke bare teorien, de har faktisk vært ute på en arbeidsplass. Når de snakker om problemstillinger som skal løses, vet de faktisk hva som fungerer og hva som ikke fungerer. Det er et viktig tilbud, og derfor er det også viktig at Stortinget løfter det opp i en sånn debatt som vi skal ha, og at vi får belyst det.

Det vi vet, er at det er litt ulik prioritering av fagskoler rundt omkring i de ulike fylkene. Vi vet at det er litt ulik status, vi vet at fagskolene er enormt mangfoldige. Det er alt fra negleakademi til de mer tradisjonelle maritime og tekniske fagskolene. Så det er en bredde her som vi ser fram til at vi skal få diskutere.

For å komme til fagskolen må man begynne ganske mye før. For oss i Venstre handler det om at vi må satse på hele bredden, vi må også satse på praktisk-estetiske fag i grunnskolen hvis vi ønsker å satse på fagskolen. For det er ikke sånn at folk bare er gode i én ting. Det er ikke sånn at man er enten akademiker eller praktiker. De fleste av oss er gode til noe både akademisk og praktisk, og da er det litt tilfeldig hva slags utdanning man får og hvilken vei man velger i livet. Da må man ha de mulighetene foran seg, sånn at man kan velge ting som man både er god i og liker å holde på med.

For dem som velger den yrkesfaglige retningen, er læringstilskudd viktig. Det er viktig at vi har nok lærlingplasser, det er faktisk avgjørende hvis vi skal lykkes på det området. Nå er det flere som har tatt opp den gledelige nyheten om at det har blitt 20 000 kr ekstra per kontrakt i denne regjeringsperioden. Men jeg vil legge til, for historiens skyld, at 14 000 av de 20 000 har kommet som et forlik mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti og Venstre.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [15:29:22]: Det er ingen tvil om at barn og unges helse og oppvekstvilkår er høyt prioritert av regjeringen – så også i budsjettet for 2017.

Et av de viktigste tiltakene er styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Det er viktig for å forebygge psykiske plager blant barn og unge. Vi vet at barn og unge rapporterer om større utfordringer på det området nå enn tidligere.

Gjennom gode forlik med Kristelig Folkeparti og Venstre har vi her på Stortinget de siste fire budsjettårene totalt styrket helsestasjons- og skolehelsetjenesten med over 1 mrd. kr. Det er et enormt løft for forebyggende tjenester for barn og unge. Det positive er at vi ser at satsingen nytter. I 2013, det siste året med rød-grønn regjering, gikk antall helsesøsterårsverk ned med 9. Ser vi tallene i 2014 og 2015 under ett, er det en styrking nå på 292 helsesøstre ute i kommunene. Det betyr flere helsesøstre med en åpen dør – som kan ta imot barn når noe er vanskelig, når det er viktig å få snakke med en voksen. Men vår satsing på dette området styrker også mulighetene i kommunene til å skape en mer tverrfaglig skolehelsetjeneste. Derfor ser vi flere fysioterapeuter, flere psykologer og andre viktige yrkesgrupper som bidrar i dette arbeidet.

Vi trenger kommuner som satser offensivt på tidlig innsats. Da helsekomiteen var på besøk i Oppedgård kommune for en stund siden, møtte vi en skikkelig offensiv kommuneledelse. De fortalte hvordan de systematisk bygde opp sin skolehelsetjeneste med psykologer, helsesøstre, fysioterapeuter og andre. Det er klart at det skaper et spennende arbeidsmiljø for disse faggruppene. Og så var de sikre på at det hadde enormt god effekt, både på det sosiale miljøet blant ungene og på læringsmiljøet i skolen.

Å bygge trygge unger, som har lært seg metoder for å håndtere også vanskelige dager, er utrolig viktig. Det er vanskelig å tilegne seg kunnskap på skolen hvis hodet er et annet sted enn der læreren håper å få deg med.

Helge André Njåstad (FrP) [15:31:35]: Det er hyggeleg å vera her på ein laurdag og sitja på kontoret og lytta til debatten.

Det var innlegget frå representanten Pedersen, frå Arbeidarpartiet i Finnmark, som fekk meg til å ta vegen bort hit – for ikkje å lata dei påstandane ho kom fram med om kommuneøkonomi, stå uimotsagde. Ho gjentok mykje av det som ho sa på torsdag, då me behandla økonomien til kommunane. Men det blir ikkje riktigare av at ein seier på ein laurdag at det er eit magert og dårleg opplegg for Kommune-Noreg.

Spesielt representanten Pedersen burde vore litt forsiktig, for går ein inn og les propagandaen ein hadde før valet i 2013, ser ein at ho hadde vore på kalkulatoren og funne ut at kommunane i Finnmark ville tapa 230 mill. kr med ei regjering av Høgre og Framstegspartiet – 230 mill. kr. No er me komne dit at me kan sjå fasiten for kva som har skjedd desse fire åra. Det vart ikkje eit kutt på 230 mill. kr. Derimot vart det ein auke. Dersom me ser på kommunane i alle dei tre fylka i Nord-Noreg, ser ein at dei under denne regjeringa har hatt ein auke i frie inntekter, mens ein i perioden 2009–2013 hadde ein realnedgang for Finnmark og Troms. Det blir veldig merkeleg å seia at elevane i Nord-Noreg har dårlege kår under denne regjeringa, når opplegget som me vedtok på torsdag, i tillegg til det me vedtek i

dag – ekstra satsing på tidleg innsats – tilbakeviser det så det held.

Ho var òg inne på fylkeskommunane. Det hang igjen ein påstand om at fylkeskommunane skulle få det dårlegare etter budsjettforliket. Det er heller ikkje riktig. Dei nordnorske fylkeskommunane har fått det betre etter forliket. Kristeleg Folkeparti og Venstre har styrkt tapskompensasjonsordninga for fylkeskommunar, som dei står heilt fritt til å bruka til kva dei vil, deriblant vidaregåande opplæring. Nordland fylkeskommune får 12,6 mill. kr ekstra i forliket, Troms får 2 mill. kr ekstra, og Finnmark får 308 000 kr ekstra – på toppen av dei ordningane dei alleie har, og på toppen av den økonomien som ein har.

Så eg synest det blir litt spesielt når ein herifrå gjev inntrykk av at det er spesielt synd på elevane i Nord-Noreg. Då må eg nesten visa til fakta om kva dei nordnorske fylkeskommunane har per innbyggjar, samanlikna med dei andre. I det opphavlege budsjettforslaget ligg det an til at gjennomsnittet for ein fylkeskommune er 12 000 kr per innbyggjar, mens Troms får 18 000 kr per innbyggjar. Nordland og Finnmark ligg på 19 700 kr og 20 200 kr per innbyggjar. Då blir det feil å seia at elevane i dei tre nordlegaste fylka har dårlege vilkår – når fakta så til dei grader viser at ein brukar pengar både på dei nordnorske fylkeskommunane og på dei nordnorske kommunane.

Kent Gudmundsen (H) [15:34:50]: Representanten Martin Henriksen har en noe kreativ omtale av oljepengebruk i sitt innlegg her tidligere på talerstolen. Det er da en gang sånn at forskjellen mellom representanten Henriksens parti og det regjeringen la opp til av oljepengebruk, er 4 mrd. kr. Vi snakker om at det ville være 7 890 mrd. kr på oljefondet med Arbeiderpartiets opplegg, mens det vil være 7 886 mrd. kr med regjeringens opplegg. Da glemmer han samtidig å omtale hvilke andre effekter som ligger i statsbudsjettet til Arbeiderpartiet, bl.a. en skatteøkning på 10 mrd. kr, og at man opp gjennom årenes løp faktisk har forlovet seg med om lag 33 mrd. kr, som man enten er nødt til å finne økt oljepengebruk for, eller ytterligere økte skatter for å imøtekomme.

Det som er vel så viktig, er at man snakker om hvordan man bruker det økte handlingsrommet som finnes over et statsbudsjett. Der kommer vi til selve kjernen i det som er viktig politikk å diskutere her i denne salen. Regjeringen har lagt opp til tidenes samferdselsløft. Det betyr enormt mye for distriktene og for norsk konkurransekraft å få ut varer og tjenester på markedet.

Man har hoppet over hvilekjæret og nå fått tidenes forskningsløft. Vi har aldri videreutdannet flere lærere enn vi gjør nå. Vi bygger studentboliger som aldri før, og vi har nå fått på plass en stor satsing for tidlig innsats. Det betyr veldig mye for ungene våre og framtiden til Norge. Vi trenger flere unger som kan lykkes på skolen, som lærer seg grunnleggende ferdigheter tidlig, og som dermed får mestringsfølelse. Da synes jeg det blir noe merkelig å høre at den store skolesatsingen til Arbeiderpartiet er å videreføre 600 lærerstillinger i ungdomsskolen, som for øvrig er ganske sent å sette inn et tiltak hvis man skal virkelig løfte ungene våre i grunnskolen. En rapport fra SSB har bekreftet at det er ikke har så stor betydning. Men på toppen av alt synes jeg det er viktig å peke på hvordan disse lærerstillingene er innrettet. Det er altså sånn at av de 600 lærerstillingene er det 3 lærerstillinger til Finnmark. Det er ingen

til Alta. Det er ingen til Kirkenes. I mitt fylke, Troms, er det ikke en lærerstilling til Harstad. Til Finnsnes er det heller ikke en eneste lærerstilling. Hele Sogn og Fjordane får én lærerstilling.

Hvis man skal skryte av at man virkelig har en storsatsing med disse 600 lærerstillingene, burde man gå litt i seg selv og se på hvem det er som egentlig får glede av og tar del i denne satsingen fra Arbeiderpartiet. Det er i hvert fall ikke mange elever. Slik forskjellsbehandling har jeg ikke mye til overs for.

Gunvor Eldegard (A) [15:38:08]: Eg fortset litt der eg slapp i stad. Me snakka om yrkesfag, og at me treng fleire gode fagarbeidarar. Då må me jobba, bl.a. med å få gode lærarar. Difor har Arbeidarpartiet sett av 20 mill. kr ekstra til etter- og vidareutdanning av yrkesfaglærarar. Det er positivt. Så har eg lyst til å seia: Det er veldig mange gode lærarar der ute som er både dyktige og kreative. Det er utruleg mange lærarar som jobbar bra, f.eks. med yrkesretting av fellesfag – det kan vera matte på verkstaden, det kan vera samarbeid med næringslivet, og det kan vera samarbeid med f.eks. høgskulen.

Eg veit òg om mange gode lærarar som jobbar med elevar som kanskje er veldig svake når dei kjem, og som likevel jobbar jamt og trutt med dei og får dei gjennom skuleløpet og gjer dei klare til å gå ut i læretid. Det synest eg er veldig bra, og eg er imponert over alle dei.

Likevel ser me at det er stort fråfall. Med dei nye fråværgrensene er det faktisk mange av dei svake elevane som kanskje allereie no har fått beskjed om at dei ikkje får ta eksamen. Kva er motivasjonen til å fortsetja på skulen då? Kva er det som er motivasjonen til å ta seg saman viss du ikkje ein gong får ta eksamen og gjera deg ferdig med skulen? Då har du allereie endå meir fråfall, som allereie no kan bekreftast. Eg veit at det har vorte større frammøte på skulen etter dei nye fråværsreglane, men det er ei gruppe som vert hengande etter. Det synest eg er veldig alvorleg, og eg håpar verkeleg at evalueringa som skal gjerast i forbindelse med fråværgrensa tek omsyn til den situasjonen for desse elevane. For som sagt, viss du allereie no har fått beskjed om at du ikkje får ta eksamen, kva er vitsen med å skjerpa seg då?

Anders Tyvand (KrF) [15:40:24]: Jeg vil aller først si at jeg syntes det var hyggelig å høre at representanten Bente Thorsen fra Fremskrittspartiet brukte sitt innlegg om Kirken til å rose det som kom på plass i forliket med Kristelig Folkeparti og Venstre, og som regjeringen selv ikke la inn i sitt budsjettforslag. Det var styrking av tilskuddet til Kirken, det var midler til Sjømannskirken, og det var videreføring av rentekompensasjonsordningen for kirkebygg. Alt det er gjennomslag som jeg også er glad for.

Men det jeg ville si noe om, var debatten om effekten av flere lærere i skolen. Statsråden sa i sitt innlegg at forskningen spriker. Det er riktig, og det finnes en del forskning hvor man har sett på f.eks. effekten av bare å redusere antall elever i en klasse uten å endre undervisningen i det hele tatt. Da vil det kanskje ikke ha så veldig stor effekt. Men hele poenget er at med flere lærere får man fleksibilitet i skolen til å undervise på andre måter. Da får man en fleksibilitet til å følge opp den enkelte elev tettere, og da får man en fleksibilitet – og tid nok – til å tilpasse

undervisningen etter den enkelte elevens behov. Det er det som er utfordringen i skolen i dag, og det er det tre av fire lærere sier at de ikke har tid nok til.

Hvis statsråden og representanten Henrik Asheim ikke har lest KS' rapport «Spesialundervisning – drivere og dilemma», vil jeg anbefale dem å gjøre det. Der kommer det nemlig veldig tydelig fram at for lite lærerressurser i den ordinære undervisningen gir for lite rom til å tilpasse undervisningen til den enkelte elevens behov. Det skaper et økt behov for spesialundervisning, og det stjeler ressurser fra den ordinære undervisningen. Da er vi fort inne i en ond sirkel. Det er altså ikke økt lærertetthet i seg selv som har effekt, det er de mulighetene det gir i skolen.

Så vil jeg gi ros til SV, som har kjempet for økt lærertetthet lenge, men som ikke fikk det til i regjeringssamarbeid med Arbeiderpartiet – fordi Arbeiderpartiet ikke ville det. Høyre og Fremskrittspartiet vil det egentlig heller ikke, men Kristelig Folkeparti har fått solid gjennomslag gjennom forhandlingene med regjeringspartiene. Så sier representanten Giske at Kristelig Folkeparti trekker politikken i Arbeiderparti-retning når vi satsar på flere lærere. Men sannheten er at dette ikke var en satsing Arbeiderpartiet var villig til å prioritere da de selv satt i regjering. Dette er en sak de har snudd i, når det gjelder spørsmålet om lærernorm, og det er ikke godt å vite hva Arbeiderpartiets politikk ville vært i dag – hvis de fremdeles var i regjering.

Sivert Bjørnstad (FrP) [15:43:37]: Like sikkert som at julen kommer hvert år, er det at denne debatten utvikler seg til en debatt om oljepenger. Representantene Giske, Henriksen og Pedersen virker nærmest indignert, forferdet og personlig fornærmet over oljepengebruken de siste årene.

Men når man ser litt vekk fra den hule retorikken og heller ser på politikken, finner man noe ganske interessant. Man skulle f.eks. tro at Arbeiderpartiet med sin retorikk kutter oljepengebruken betydelig i sitt budsjett – betydelig. Det er ikke tilfellet. Det er som representanten Gudmundsen sa, at mens flertallet bruker 225 mrd. kr, bruker Arbeiderpartiet 221 mrd. kr. Den store forskjellen mellom de uansvarlige og de ansvarlige, mellom de spedalske og de friske, er altså 4 mrd. kr – eller 0,3 promille av statsbudsjettet. Det er den store forskjellen.

Da Gahr Støre ble spurt om dette på Politisk kvarter tidligere i uken, sa han at dette viser en ny kurs. Den retningsendringen er så liten at den er klin umulig å se med det blotte øye. Én ting er retorikk, noe helt annet er politikk.

Representanten Sønsterud nevnte i et av sine innlegg sju-åtte kutt regjeringen har foreslått på kunnskapsfeltet de siste tre årene. Ja, det stemmer – det kalles prioriteringer. Hun nevner selvsagt ikke det regjeringspartiene har prioritert opp, men det er opposisjonens privilegium.

Det vi har prioritert, er et kraftfullt lærerløft. Tre ganger så mange lærere får i dag tilbud om etter- og videreutdanning som da de rød-grønne satt i regjering. Dette flertallet har klart det Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti lovte i åtte år, men aldri klarte å holde, nemlig elleve måneders studiefinansiering. Riktig nok hadde de omtale av elleve måneders studiefinansiering i sitt siste budsjett, men det ble ikke fulgt opp med en eneste krone. Det er forskjell på tekst og bevilgninger.

Statsråden var tidligere inne på jojo-budsjettering. Det er selvfølgelig helt riktig. Mens antallet studentboliger

gikk opp og ned med de rød-grønne, har retningen de siste tre årene bare gått én vei.

Lærlingtilskuddet er en annen sak. Det er økt med 20 000 kr. Selvfølgelig betyr dette noe når bedriftene skal ansette lærlinger. Det skjønte også dagens opposisjon i 2009. Derfor økte de lærlingtilskuddet som en del av en tiltakspakke. Problemet var bare at det kun var i 2009 de skjønte denne koblingen, for i 2010 var denne økningen borte igjen. Så fra 2005 til 2013 var det ingen endring i lærlingtilskuddet.

Det er helt riktig at det er forskjell på retorikk og politikk. Jeg er glad for at det er dagens regjeringspartier som styrer politikken.

Presidenten: Representanten Audun Lysbakken har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Audun Lysbakken (SV) [15:47:01]: Med tanke på at regjeringspartiene sender regningen for elleve måneders studiestøtte til studentene selv, ville jeg kanskje vært litt mer moderat i selvskrivet enn det siste taler var.

Jeg vil gjerne også minne statsråden om å svare på det spørsmålet som jeg stilte ham i sted. – Det nikkes, veldig bra.

Så har jeg en siste oppfordring til Kristelig Folkeparti og Venstre. I denne debatten har statsråden avklart at han er komfortabel med det kuttet som Utdanningsdirektoratet har varslet når det gjelder de læringsstøttende prøvene i skrivning. Det betyr at vi må regne med at hvis ikke Stortinget bruker denne sjansen til å gripe inn, blir dette gjennomført – under store protester fra det som finnes av faglig ekspertise på dette området. Så jeg vil sterkt oppfordre Kristelig Folkeparti og Venstre til å støtte dette forslaget. Det er så vidt jeg forstår, nå avklart at alle de rød-grønne partiene vil stemme for det.

Johnny Ingebrigtsen (SV) [15:48:11]: Representanten Njåstad sa noe som fikk meg til å undre meg en del. Det er ikke det at jeg trenger å forsvare stortingsrepresentant Helga Pedersen, men jeg kan forsvare og forklare finnmarkingene. Vi får ikke den etter mitt syn rettmessige godskrivningen av de ekstra kostnadene vi har med å bo så langt ute i distriktet og ha så store avstander. Vi strever med et kutt på kompetansedelen som vi egentlig skulle ha gjort i fjor, på 20 mill. kr., som vi har skjøvet foran oss. Nå har vi riktig nok, i det statsbudsjettet vi holder på å vedta i disse dager, fått 21 mill. kr i pluss, hvorav 7,2 mill. kr er øremerket samferdsel. Så skal vi bruke alt det andre, deriblant på kompetanse. Det blir jo litt igjen, men ikke så mye – egentlig er det smuler, og det er for lite til å komme ut av den vanskelige situasjonen vi er i.

Når det er så alvorlig for bl.a. Finnmark, som er et bilde på en distriktsfylkeskommune, at vi må legge ned flere linjer, og at enkelte nå sågar snakker om å legge ned en eller to av de åtte fylkeskommunale videregående skolene som vi har – staten har to, i Karasjøk og Kautokeino – da er det veldig alvorlig. Det er min politiske hverdag. Det er min hodepine, og det er mange andres hodepine ute i distrikterne. Jeg vet hva medisinen for den hodepinnen er – det er mer overføringer til ungdommene våre, til ungene våre og til utdanning.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [15:50:00]: Jeg vil si takk for en god debatt, som har vært veldig sivilisert, må det vel være lov å si. Jeg vet ikke om det skyldes at budsjettet var så bra i utgangspunktet eller at vi er mennesker vi også, det er lørdag og sånt, men i hvert fall: Takk for diskusjonen.

Representanten Lysbakken stilte et konkret spørsmål. Det er selvfølgelig sånn at når vi skal forsøke ut en ordning hvor profesjonen får større ansvar for deler av videreutdanningsmidlene, så skal vi også snakke med alle lærerorganisasjonene. Men opphavet for dette initiativet var en kongress, en internasjonal konferanse, med utdanningsministre og representanter fra de største lærerforeningene i de respektive land, som var i Berlin i fjor eller i år, jeg husker ikke helt. Det har vært fulgt opp sånn i kjølvannet av den i første runde, men selvfølgelig skal det diskuteres med alle lærerorganisasjonene.

Så bare en liten presisering til både representanten Ingebrigtsen og representanten Pedersen. Det er selvfølgelig sånn at de fremste ekspertene på skolesystemet i f.eks. Finnmark, er de som jobber i skolen og er folkevalgte i Finnmark. Jeg er veldig opptatt av at vi skal ha lokalt ansvar og lokal kontroll over skolesystemet. Det jeg har tatt til orde for, er ikke noen spesialordning hvor man skal sende såkalte eksperter fra sør til akkurat Finnmark, men det er en ordning hvor staten går tettere inn med bl.a. hjelp og støtte til de skolene og de kommunene som over flere år vedvarende har for svake skolerresultater. Hvis det fungerer som det skal, gjøres det i partnerskap med skoleeier.

Helt til slutt: Jeg var i Alta for bare en måneds tid siden eller noe sånt. Da varslet jeg dessverre ikke representanten Ingebrigtsen, men jeg lover at jeg skal komme tilbake. Det er selvfølgelig enda lettere å komme tilbake flere ganger hvis det blir fire nye år for denne regjeringen.

Presidenten: Representanten Anne Tingelstad Wøien har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [15:52:22]: Jeg måtte nesten ta ordet for jeg vet at representanten Asheim har ønsket at jeg skulle svare på hans innlegg fra i stad. Det gikk på dette med kompetansekrav når det gjelder lærerstudenter. Det viktigste er at vi sørger for at vi har nok studenter som går ut av videregående skole og har 4 i karakter, som er kravet for å komme inn på lærerutdanningen. I dag er det sånn at en kan jobbe som vikar i skolen uten å ha noe krav til noe som helst – en kan ha gått på skolen – og vi har altså 9 000 ikke-kvalifiserte som jobber i skolen i dag.

Det ble sagt at det var ingen som snakket om at en ikke kommer inn på juss og medisin og ingeniør og de kravene som er der, men det er jo ikke satt noe politisk krav om å komme inn på de fagene. Det er et paradoks at i dag er det sånn at sykepleiere ikke har noe matematikkkrav, men det er de som skal regne ut hva slags medisiner vi skal ha.

Trond Giske (A) [15:53:35]: Det er all grunn til å takke for en god og konstruktiv debatt. Dessverre virker det som at futten har gått litt ut av regjeringspartiene når det gjelder skolepolitikk. Dette var det store flaggskipet i valgkampen i 2013. Skatteutt og skole har Høyre snakket om i 20 år, men det er helt tydelig at skatteutt har

vært en større vinner i budsjettkonferansene og i profilkonferansene til regjeringen enn skole har vært. De satsingene vi har sett, har i stor grad vært finansiert med tilsvarende kutt på skoleområdet. Et samstemmig storting har gått inn for et løft for etter- og videreutdanningen, men regjeringspartiene har valgt å hente penger fra kulturkoletimen, fra stipend, fra frukt og grønt og nå senest finansiert tidlig innsats med frie midler via kutt i ungdomsskolelærertettheten.

Representanten fra Kristelig Folkeparti tok opp dette med at det ikke var satsing på lærere i de åtte rød-grønne årene. Her tror jeg Tyvand blander sammen øremerkede tilskudd til lærerstillinger og generell kommuneøkonomi som gir muligheter for å ansette lærere. Det er helt riktig at Kristelig Folkeparti har presset regjeringen til å legge inn mer penger til øremerkede lærerstillinger, men i veldig mange kommuner kuttes det tilsvarende eller mer i ordinære lærerstillinger, og da blir summen minus. Spør Kristelig Folkepartis egne medlemmer i Stavanger om hvordan det oppleves å få noen få øremerkede lærerstillinger samtidig som man kutter 70 lærerårsverk.

Bare for å ta tallene så var det altså i 2005 53 092 lærerårsverk i skolen – nå må Tyvand høre – i 2013 var det 57 614, altså ca. 4 500 flere lærerårsverk i en periode hvor antall elever gikk ned. Det var ikke øremerket, men det var kommuneøkonomien som ga adgang til å satse. Siden den gangen har antall lærerårsverk i skolen vært helt flatt – helt flatt. Så disse øremerkede stillingene som Tyvand med all grunn er stolt over – det er en god innsats som er gjort fra Kristelig Folkeparti for tidlig innsats – blir spist opp fordi pengene går til skatteutt istedenfor kommuneøkonomi. Politikk henger sammen, og ja, Kristelig Folkeparti og Venstre har dratt budsjettene i riktig retning når man har laget forlik på skoleområdet, men dessverre gitt Høyre og Fremskrittspartiet frie tøyler til å prioritere skatteutt framfor skole, eldreomsorg og helse, kommuneøkonomi og velferd.

Kristin Vinje (H) [15:56:36]: Jeg må bare understreke at det er ikke noe piff som har gått ut av regjeringspartiene eller samarbeidspartiene, men det kan jo hende at man blir lite grann lei av å høre på sutringen når Arbeiderpartiet skal gjøre opp regnskap på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet i regjering. Jeg forstår godt at Giske & Co. ikke liker å være i opposisjon, men heller ikke de kan se bort fra f.eks. statistikken fra NIFU, som slår fast at f.eks. bevilgningene til forskning og utvikling er stabile og mye høyere både som andel av bruttonasjonalproduktet og av det totale statsbudsjettet enn de var under den rød-grønne regjeringen.

Etter tre år i posisjon har vi lagt frem et sterkt budsjett for kunnskap. Vi har styrket arbeidet med tidlig innsats, vi styrker innsats mot mobbing i barnehage og skole, fortsetter en storstilt satsing på videreutdanning av lærere – tre ganger mer enn det de rød-grønne gjorde selv – ny femårig masterutdanning for lærere, følger opp langtidsplanen og styrker studentenes stilling med elleve måneders studie-støtte. Og til Audun Lysbakken: Det er ikke sånn at vi sender den regningen til studentene. Den regningen sender vi til voksne mennesker som har fått en utdanning, og som er i arbeid.

Det er interessant å følge med på Arbeiderpartiets egen innsats i kunnskapspolitikken gjennom forrige periode og

denne periode. Da de selv satt og hadde makt, overlot de til SV å styre. Det var hvileskjær innenfor forskning, og løftet om elleve måneders studiestøtte ble aldri innført. Ja, det er riktig at Arbeiderpartiet satser på videreutdanning av lærere, men det er altså Høyre som har tredoblet den innsatsen. Mens det lenge var åpenbart at noe måtte f.eks. gjøres med utdanningsinstitusjonene våre for å styrke kvaliteten, satt Arbeiderpartiet passivt og så på. Nå gjennomfører regjeringen reformer i UH-sektoren istedenfor å sutre, sånn som Arbeiderpartiet gjør. Det gjelder også finansieringssystemet og endringen av det i universitets- og høyskolesektoren. Det har vært bred enighet, det har vært lange prosesser. Arbeiderpartiet er for, men de sutrer altså på prosess. Det gjelder også fraværsgrensen, det gjelder kompetansekravene, og det gjelder masterutdanning av lærere, som de er for, men de kritiserer prosessen og ender opp med å støtte regjeringen.

Så har jeg også bare lyst til å si at kommunesektorens frie inntekter for 2017 er på ca. 4 mrd. kr – ca. 3,6 mrd. kr til kommunene og 450 mill. kr til fylkeskommunene. Kommunene får sterkere vekst enn under den forrige regjeringen. Den gjennomsnittlige realveksten i kommunene fra 2009 til 2013 var 1,4 pst. – i gjennomsnitt har vi hatt 1,9 pst. Den er altså større, og kommunene har det bedre nå enn det de hadde det under den rød-grønne regjeringen.

Presidenten: Representanten Anders Tyvand har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Anders Tyvand (KrF) [15:59:44]: Representanten Giske peker på en helt riktig dynamikk. Selv om vi bevilger øremerkede midler, har vi ingen absolutt garanti for at det blir ansatt flere lærere i kommunene. Derfor er det viktig å få på plass en nasjonal norm for lærertetthet, og det håper jeg at Arbeiderpartiet vil være med og støtte når Kristelig Folkepartis representantforslag skal behandles over nyttår.

Men så er det nok ikke helt riktig at det er helt flatt når det gjelder utviklingen i antall lærerårsverk i skolen. De siste GSI-tallene viser tvert imot at det er 986 flere lærerårsverk på første trinn i 2016–2017 enn det var i 2014–2015. Og nå har vi altså bevilget enda mer i øremerkede midler til flere lærerstillinger i 1., 2., 3. og 4. klasse, så vi er på god vei.

Ole mic Thom messen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Trond Giske har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Trond Giske (A) [16:00:54]: Jeg vil først si til representanten Kristin Vinje at det er helt riktig at Arbeiderpartiet ikke liker å være i opposisjon. Det er derfor vi har tenkt å gjøre den rollen svært midlertidig. Vi sutrer ikke over prosess, men det må være lov til å påpeke det når man f.eks. sender ut en forskrift med forslag om 4 i karakterkrav i matte og utformer det så dårlig at man åpner for at man kan komme inn med 2 bare man har gjennomført og bestått et forkurs – et eksempel på en arbeidsfeil. Og det er det samme som gjentar seg enten det er SMS-er for

behandling av privatskolesøknader i Oslo, eller det er fraværreglene eller andre ting – det er opposisjonens rolle å påpeke dårlig håndverk.

Til Tyvand kan jeg si at ja, vi er for en norm for de yngste elevene. Der viser forskningen at det har størst effekt. Og igjen er det altså hos Arbeiderpartiet en kan finne støtte for en tidlig innsats som monner. Det har helt sikkert blitt flere lærerårsverk i de første trinnene, men vi vet også at denne salen i dag kommer til å vedta å kutte 600 stillinger i ungdomsskolen.

Ketil Kjenseth (V) [16:02:18]: Representanten Trond Giske fikk meg til å ta ordet i denne debatten, som går mot slutten. Det er for så vidt et resultat av hele dagen, for representanten Giske framstår som en politisk tryllekunstner – og for så vidt Arbeiderpartiet i sin helhet. Nå er det regjeringspartiene som har inngått avtaler med Arbeiderpartiet om forsvarsøkninger for 2017, og de har også dannet flertall for å etablere en finansskatt med en innretning som Venstre er uenig i. Det er klart at det er lett å forhandle når en sender regningen til andre partier, som skal inngå flertallsforliket når både inntektene og utgiftene skal dekkes.

Venstre inngikk en avtale i den rød-grønne perioden sammen med Kristelig Folkeparti om at det skulle bli 15 000 flere plasser i omsorgssektoren. Den gylne kommuneøkonomien i den perioden skulle tilsi at det var lett å innfri det målet. Resultatet vet vi, det ble ca. 2 000 flere, så kommuneøkonomien i den rød-grønne perioden kunne neppe være så strålende.

Så har flere vært innom diskusjonen om 600 flere lærere i ungdomsskolen. Evalueringen viser at det ga svært liten effekt, og vi flytter nå 600 stillinger til tidlig innsats i skolen. Det er det stor enighet om vil gi effekt. På samme vis gjør Venstre og Kristelig Folkeparti det i alle forhandlinger med regjeringa – det gjelder barnehage, det gjelder kommunepsykolog, det gjelder helsestasjoner, jordmødre og helsesøstre – vi setter inn innsatsen så tidlig som mulig. Vi vet at en god barndom varer livet ut. En dårlig barndom varer dessverre også livet ut.

Vi kan også svinge en runde innom forskning og utvikling. Det var i den rød-grønne perioden et hvileskjær. Regjeringa og flertallspartiene har økt innsatsen på forskning betydelig. Det kommer Norge til å tjene på i framtida. Jeg er altså ikke veldig imponert over det trylleriet som Arbeiderpartiet framfører her i dag. De har forholdsvis lite å vise til for framtida. Det er nok å minne om biodrivstofffabrikker som ikke ble bygd, og konkurser som dessverre ble et resultat av den perioden. Nå kan vi lese i flere medier rundt om i Norge at en har byggeklare prosjekter når det gjelder biodrivstoff.

Så det er muligheter for framtida. Den tidlige innsatsen, og det å putte pengene dit, er utrolig viktig. Og kommuneøkonomien i dag er slett ikke noe dårligere enn den var for åtte år siden.

Marianne Aasen (A) [16:05:33]: Jeg har behov for å komme med noen kommentarer til representanten Kristin Vinje etter hennes oppramsing av diverse gode tiltak fra regjeringen og hennes angrep på Arbeiderpartiet. Da vil jeg si litt om forskning.

Norge har hatt en kraftig økning i bevilgningene til forskning de siste ti årene. Bevilgningene til forskning og

utvikling økte med 64 pst. fra 2005 til 2012. De var på 15,5 mrd. kr og endte på 25,5 mrd. kr, noe som tilsvarer en realvekst på 27 pst. Under denne regjeringen har veksten fortsatt. Satsing på forskning er det nemlig bred enighet om – heldigvis.

Likevel har Arbeiderpartiet en annen profil på forskningspolitikken sammen med Senterpartiet og SV. Vi mener det blir for snevert å satse for mye på spisse fagmiljøer. Det har dessuten blitt evaluert i andre land og vist seg ikke å være en ubetinget suksess alltid. Vi må ikke glemme nødvendigheten av å gi gode rammevilkår for bredden av forskningsmiljø, som bl.a. gir god utdanning til lærere, sykepleiere og ingeniører over hele landet. Vi må styrke velferdsstatens yrker og forskningen på profesjonene. Det trengs mer enn det regjeringen legger opp til. Spesielt er dette viktig når vi nå skal ha en femårig lærerutdanning.

Dessuten har Stortinget og regjeringa vært enige om at næringslivsrettet forskning, globale utfordringer og forskningsbaserte velferds- og helsetjenester er viktig. Likevel gjenspeiles ikke disse føringene i regjeringens forslag til statsbudsjett. Så når det skrytes av veksten i forskning, er dette bevilgninger som ikke direkte har effekt på volumet av forskning, og da viser jeg til samme NIFU-rapport som den Kristin Vinje snakket om. Det skyldes snarere investeringer i et nytt forskningsfartøy – som koster mye penger, og som alle støtter, men da går det mye penger dit – og en forskningsavgift på landbruk, som er tatt inn i budsjettene. Dessuten er bruttonasjonalproduktet lavere enn det har vært tidligere. Dermed ser det finere ut.

Igjen er det mange departementer som ikke tar på alvor at de har ansvar for å bevilge penger til forskning på eget felt. Én statsråd sitter i denne salen. Det er samferdselsministeren. Han er ikke spesielt dyktig til å bevilge penger til forskning, enda vi bruker mye penger der. Det samme gjelder politi og beredskap. Det følger ikke penger til forskning på det. Vi bør være sikre på områder der vi bevilger mye, at vi faktisk bruker pengene rett.

Jeg har lyst til å gi en kort kommentar til slutt knyttet til noe som gjelder etter- og videreutdanningen av lærere. Det gjøres en endring der. Arbeiderpartiet vil si klart og tydelig til kunnskapsministeren at vi mener at alle fagforeningene og alle lærerorganisasjonene skal være med på den ordningen, ikke bare én.

Henrik Asheim (H) [16:08:17]: Vi har holdt på en stund, og jeg skal forsøke å ikke bidra til å forlenge debatten videre. Men det kom en del påstander fra Arbeiderpartiets representanter som jeg føler behov for å svare på, og for så vidt også noen andre ting.

For å ta det siste som ble sagt, først, nemlig forskningen. Kritikken vår av den rød-grønne regjeringens forskningsinnsats er at den var veldig ustabil. Én ting er at den økte fra 2005 til 2013. Det skulle da bare mangle. Men det er et faktum at den spratt opp og ned, mens vi nå har laget en langtidsplan for forskning som gir forskningsinstitusjonene og den høyere utdanningssektoren en forutsigbarhet. Dette er ikke noe som bare vi fra Høyre, Framskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre mener. Dette er noe som Forskerforbundet selv har trukket frem som svært positivt.

Så til dette med de 600 lærerne. Det man egentlig gjør nå, er å følge opp den tidsplanen som den rød-grønne regjeringen la opp. Dette var et midlertidig forsøksprosjekt

for å se om man skulle beholde eller innføre en lærertetthetsnorm. Vår kritikk har ikke vært at det ikke kan være bra å ha nok lærere og nok tid i skolen. Vår kritikk har vært at vi mente det ikke ville ha noen læringseffekt at man økte lærertettheten, samtidig som det var et krav at det skulle skje i ordinær undervisning. Det har vi veldig mye forskning som underbygger. Nå har vi en forskningsrapport til som underbygger det, nemlig SSBs egen evaluering av det rød-grønne prosjektet med 600 lærere i ungdomsskolen.

Så spurte representanten Tyvand om jeg har lest KS' rapport. Jeg har lest noe av den. Jeg skal ikke skryte på meg at jeg har lest hele. Kanskje representanten Tyvand har gjort det. Men det interessante er å legge den ved siden av forsøksprosjektet. For sannheten er at når man sier at den lærertettheten kun skal brukes i ordinær undervisning, slik at klassene går fra 20 til 17 elever per lærer, så har det ingen effekt. Man har altså brukt halvannen milliard kroner på et tiltak som ikke øker læringen til elevene. Men hvis man øker lærertettheten i begynnelsen av skoleåret og lar skolene bruke lærerressursene slik de ser det er best for elevene, f.eks. ved å gi spesialundervisning til de elevene som trenger det tidlig, kan det ha en effekt. Norge har en av Europas høyeste lærertettheter. Den er 40–50 pst. høyere enn gjennomsnittet i OECD. Spørsmålet er bare om det å bruke penger på flere lærere er automatisk læringsfremmende. SSB har sjekket det for den rød-grønne regjeringen, og svaret var nei.

Opposisjonspartiene ser ut til å etterlyse en masse ting vi skulle ha gjort som de selv ikke gjorde, men som vi gjør. Man sier: Hvorfor kom ikke IKT-strategien før? Den rød-grønne regjeringen avlyste å legge frem en IKT-strategi. Jeg beklager at vi ikke kom i regjering før vi gjorde, men da vi gjorde det, begynte vi også å gjøre disse tingene.

Det samme gjelder langtidsplanen for forskning. Det samme gjelder etter- og videreutdanning, som alle tydeligvis er enige om, men som vi har måttet gjøre ved å tredoble innsatsen. Og det samme gjelder tidlig innsats, hvor opposisjonen har snakket mye, men brukt pengene på lærerne på ungdomsskolen. Det er vi som setter ressursene inn på tidlig innsats i skolen.

Presidenten: Representanten Tone Merete Sønsterud har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Tone Merete Sønsterud (A) [16:11:23]: Jeg trodde man i denne sal skulle forholde seg til det som saken faktisk gjaldt. Når representanten Kjenseth går opp på denne talerstolen og begynner å debattere og snakke om helt andre ting, ting som ikke har noe med dette budsjettet å gjøre, kan man undre seg og lure på om dette egentlig bare var en liten – hva skal man kalle det – hevn for den første saken vi hadde på dagsordenen i dag.

Til representanten Vinje, som var opptatt av at vi sutrer og snakker om regjeringas regnskap: De som har fulgt med i debattene siden denne regjeringa tok over, og hørt på alt det som er blitt sagt om de rød-grønne til enhver tid, kan jo spørre seg hvem som bruker tid på hva. For å si det på denne måten: Det var vel ingen solstråle som sto på talerstolen under det innlegget heller.

Presidenten: Representanten Martin Henriksen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Martin Henriksen (A) [16:12:32]: Når jeg hører Høyre-representantene i denne salen, bl.a. når representanten Kristin Vinje anklager oss for å sutre, tenker jeg at de burde hørt opptakene av seg selv da de satt i opposisjon de siste årene.

Det er feil at den rød-grønne regjeringa ikke satset på tidlig innsats. Vi økte kommunenes inntekter med 60 mrd. kr, som bl.a. ga flere lærere både i ungdomsskolen og i barneskolen, lovfestet krav om tidlig innsats, innførte seks flere undervisningstimer i matematikk, norsk og engelsk på 1.–4. trinn og krav om fordypning i alle undervisningsfag for nye lærere, tidoblet den statlige støtten til videreutdanning for lærere, og en lang rekke andre ting. Det eneste som har skjedd, er at Høyre har tatt med seg opposisjonsretorikken inn i regjering.

Helt til slutt skal jeg si noe jeg aldri hadde trodd jeg skulle si: Jeg savner Per Sandberg. Den største delen av fiskeriministerens budsjett gjelder forskning og utdanning. Tidligere fiskeriministre har alltid vært til stede under debatten om den største delen av deres eget budsjett. Jeg vet ikke hva fiskeriministeren gjør, men jeg trodde altså ikke jeg skulle komme til å si dette noen gang: Jeg savner at fiskeriministeren faktisk er her i salen og debatterer det.

Presidenten: Da takker presidenten for en rørende avslutning på denne debatten. (Munterhet i salen.)

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Etter ønske fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 4–6 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 4 [16:13:55]

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2016 under Kunnskapsdepartementet (Innst. 116 S (2016–2017), jf. Prop. 20 S (2016–2017))

Sak nr. 5 [16:14:07]

Innstilling frå kyrkje-, utdannings- og forskingskomiteen om Endringar i statsbudsjettet 2016 under Landbruks- og matdepartementet m.m (Innst. 118 S (2016–2017), jf. Prop. 19 S (2016–2017), kap. 1137)

Sak nr. 6 [16:14:20]

Innstilling frå kyrkje-, utdannings- og forskingskomiteen om Endringar i statsbudsjettet 2016 under Nærings- og fiskeridepartementet (Innst. 117 S (2016–2017), jf. Prop. 25 S (2016–2017), kap. 925 og 927)

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 7–9 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 7 [16:14:51]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2016 under Kommunal- og moderniseringsdepartementet (Innst. 142 S (2016–2017), jf. Prop. 29 S (2016–2017), kap. 542)

Sak nr. 8 [16:15:05]

Innstilling frå transport- og kommunikasjonskomiteen om Endringar i statsbudsjettet 2016 under Samferdselsdepartementet (Innst. 129 S (2016–2017), jf. Prop. 31 S (2016–2017))

Sak nr. 9 [16:15:18]

Innstilling frå transport- og kommunikasjonskomiteen om Endringar i statsbudsjettet 2016 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 141 S (2016–2017), jf. Prop. 30 S (2016–2017), kap. 456 og 3456)

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Helge Orten (H) [16:16:06] (ordfører for sakene nr. 7–9): Først av alt en takk til komiteen for en smidig og god behandling av budsjettendringene for 2016. Vi er godt utpå lørdags ettermiddag, og jeg har ikke tenkt å bidra til noen lang debatt om dette, men vil bare gi noen kommentarer til de mest vesentlige budsjettendringene og den orienteringen som er gitt om prosessen videre når det gjelder både Haugesund lufthavn og jernbaneprosjektet Arna–Bergen.

Samferdselsdepartementet rapporterer om et mindreforbruk på post 30 – altså investeringer i linja, som da er jernbaneinvesteringer – på 744 mill. kr. Avviket består av mange mindre poster og skyldes flere forhold, bl.a. redusert framdrift på noen prosjekt, leveringsproblem fra enkelte leverandører, forskjøvet betalingsplan, tvist i forbindelse med oppgjør og tilpasninger til en mer rasjonell framdrift for noen prosjekt. I tillegg har enkelte prosjekt kommet ut med lavere kostnad enn forutsatt, noe som er bra. Dette er normale avvik og tilpasninger som kan oppstå ved gjennomføring av denne typen prosjekt. Av beløpet er 592 mill. kr omdisponert til drift og vedlikehold, noe som bidrar ytterligere til å redusere vedlikeholdsetterslepet på jernbane. Det mener vi er en fornuftig omdisponering.

Haugesund lufthavn, Karmøy er i dag eid og drevet av Avinor. Det lokale selskapet Lufthavnutbygging AS har i flere år hatt en sentral rolle og har i samarbeid med lufthavna drevet markedsføring av Haugaland-området og arbeidet for flere utenlandsruter fra lufthavna. Regjeringa vil i 2017 starte arbeidet med en tjenestekonsesjonsmodell på Haugesund lufthavn som innebærer at Avinor fortsatt skal

eie lufthavna, mens hele drifta blir satt ut til andre aktører etter en anbuds konkurranse. Det anser vi som en god løsning, som vi har stor tro på vil bidra til en fortsatt positiv utvikling for Haugesund lufthavn.

Allerede i statsbudsjettet for 2016 ble det orientert om risikoen ved og omfanget av jernbaneprosjektet Arna–Fløen, som har vært undervurdert. Det er fulgt opp med en ny ekstern kvalitetssikring som bekrefter dette, og det gir en ny samlet kostnadsramme for prosjektet og for prosjektet Bergen stasjon–Fløen på samlet 6,9 mrd. kr. Vi er fornøyd med at statsråden har en god prosess og oppfølging av dette prosjektet og vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte, og at det blir søkt funnet løsninger som både er kostnadseffektive og gir minst mulig ulempe for de reisende. Jeg ser derfor ingen grunn til å stemme for forslaget fra bl.a. Arbeiderpartiet i denne saken, siden dette allerede er en pågående prosess.

Prop. 31 S for 2016–2017 omhandler også en del andre budsjettendringer på Samferdselsdepartementets område. Blant annet er det et mindreforbruk på noen poster, økte bevilgninger relatert til skader i forbindelse med uvær, jord- og steinskred, økte salgs- og gebyrinntekter knyttet til fornyelse av førerkort og etterregning for kjøp av posttjenester for 2015, noe som faktisk gir reduserte kostnader på 160 mill. kr.

Jeg går ikke nærmere inn på disse endringene. De er godt beskrevet i proposisjonen. Når vi har et mindreforbruk på noen poster, vil jeg gi full tilslutning til de omposteringene som er gjort, og som bl.a. bidrar til en ytterligere reduksjon av vedlikeholdsetterslepet i jernbanesektoren. Det er positivt.

Stein Erik Lauvås (A) [16:19:49]: Behandlingen av nysalderingen under de respektive departementene skal normalt være en enkel sak og en ganske u dramatisk affære. På områder under Samferdselsdepartementet er det imidlertid ofte dramatiske hendelser som gjør det nødvendig med endringer i budsjettene. Typisk vil ødeleggelse av vår felles infrastruktur, som følge av ras, uvær eller andre hendelser, gjøre det nødvendig med tilleggsbevilgninger. Herværende nysaldering inneholder også et eksempel på dette. Jeg tenker da på den dypt tragiske helikopterulykken på Turøy tidligere i år. Dette har gjort det både riktig og nødvendig å øke bevilgningene til Statens havarikommisjon for transport.

Når jeg tar ordet på vegne av Arbeiderpartiet, er det for å peke på to forhold som vi har tatt opp i innstillingen. Det første forholdet knytter seg til omfanget av mindreforbruket på Jernbaneverkets investeringspost på i alt 744 mill. kr. Som det framgår av merknadene fra Arbeiderpartiets representanter i komiteen, har dette flere uheldige sider, selv om pengene i stedet i hovedsak har blitt brukt til et annet godt formål: vedlikehold og fornyelse av jernbanen.

Det andre forholdet som skal nevnes, er Arbeiderpartiet og Senterpartiets merknad om kostnadsoverskridelser for jernbaneprosjektene Bergen–Fløen og Fløen–Arna. Dette er en sak med flere dimensjoner. Det er snakk om en dramatisk økning i kostnadene for prosjektet. Det pekes på at det vurderes kostnadsreduserende tiltak som kan få stor effekt for de reisende. Til sist omhandler merknaden det spesielle i at Stortinget i to etterfølgende budsjettframlegg kun har fått informasjon om at det er tale om en kost-

nadsøkning. Stortinget har ikke fått noen pekepinn om størrelsen på kostnadsøkningen, selv om dette er informasjon statsråden har kjent til i rundt halvannet års tid.

Jeg tar med dette opp Arbeiderpartiets forslag.

Presidenten: Representanten Stein Erik Lauvås har tatt opp det forslaget han refererte til.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [16:21:57]: Saksordføreren har foretatt en god gjennomgang av komiteens synspunkter på de endringene i bevilgningene som er foreslått i Prop. 31 S for 2016–2017. Jeg vil derfor bare fokusere på enkelte av de foreslåtte endringene.

Kristelig Folkeparti er tilfreds med at en har fått til en modell for videre drift og utvikling av Haugesund lufthavn. I løpet av min tid i transportkomiteen må jeg si jeg har møtt en god del bekymrede lokalpolitikere fra Haugesund og Karmøy som har gitt uttrykk for stor uro omkring framtiden for flyplassen i forbindelse med hvilken modell som skulle velges. Flyplassen har vært eid og drevet av Avinor, men et lokalt selskap har hatt ansvar for markedsføringen, med et spesielt fokus på utenlandsruter. Modellen som nå er foreslått, gir fortsatt Avinor det hele og fulle eierskapet til flyplassen, men driften blir satt ut på anbud. Det betales en fastsatt leiesum til Avinor, og så blir det opp til konsesjonshaveren som får anbudet, å fastsette avgiftene og ta det hele og fulle ansvaret for drift og vedlikehold.

Kristelig Folkeparti registrerer så langt at det er stor grad av tilfredshet med en slik modell. Det plasserer fortsatt eierskapet hos Avinor, slik vi har det på de fleste flyplassene i Norge, men gir samtidig private aktører muligheter til å skape en økonomisk drift som kan utvikle regionen som reiselivsdestinasjon og skape frihet og faktisk nye muligheter til å framstå som en noe annerledes flyplass tilpasset regionale behov. Det skal bli spennende å følge med på hvordan modellen fungerer i praksis.

På grunn av noen store investeringsprosjekt som har hatt mindre framdrift enn planlagt på jernbanesektoren, blir det foreslått overført 592 mill. kr fra investering til drift og vedlikehold på jernbanen. For å kunne gjøre toget til et enda mer attraktivt tilbud for flere reisende og vareiere har det etter vårt syn vært viktig å prioritere vedlikehold. Et etterslep som har fått lov til å bygge seg opp over mange år, er vi nå i gang med å redusere. Gjennom tre år på rad har stortingsflertallet, Kristelig Folkeparti og Venstre sammen med regjeringspartiene, startet arbeidet med å redusere et etterslep, som helt klart vil gjøre toget attraktivt for nye kunder.

Punktlighet og færre ikke-planlagte togstanser øker folks tillit til toget som transportmiddel. Sammen med flere avganger og innkjøp av nye togsett opplever vi nå at stadig flere velger toget som det foretrukne transportmiddelet. Skal vi nå våre klimamål, må togets konkurranseevne og attraktivitet styrkes. Derfor er Kristelig Folkeparti svært tilfreds med at vi nå har fått en snuoperasjon i denne perioden med å styrke togets rolle i kollektivtilbudet. Sammen med økte bevilgninger vil de nye grepene som jernbanereformen representerer, med en ny fordeling av ansvar og myndighetsoppgaver, bidra til at enda flere i framtiden vil foretrekke toget.

Så merker vi oss at det har vært gjort en ny, ekstern kvalitetssikring av delprosjektet Arna–Fløen og Bergen stasjon–Fløen. Dette er en viktig del av forbindelsen mellom

Arna og Bergen, og vi ser fram til at det kommer på plass. Da er det etter vårt syn, og også komiteens syn, viktig at dette organiseres og gjennomføres på en mest mulig kostnadseffektiv måte, men også sånn at det ikke blir aktuelt å måtte stenge Bergen stasjon i månedsvis, slik enkelte avisoppslag har antydnet. Det vil være viktig at en finner fram til løsninger som rammer passasjerene i minst mulig grad.

Jeg viser ellers til saksordførernes gjennomgang.

Kjersti Toppe (Sp) [16:26:04]: Senterpartiet støtter forslaget fra Arbeidarpartiet som er referert i Innst. 129 S for 2016–2017, om å be regjeringa koma raskt tilbake med ein grundig og heilskapleg gjennomgang av jernbaneprosjektet Bergen–Arna, og i tillegg be regjeringa sikra at jernbaneprosjektet Bergen–Arna vert gjennomført på ein slik måte at stenginga av Bergen stasjon vert avgrensa til eit minimum.

Til det første forslaget har vi vorte bekymra over det som har kome fram, først og fremst i media, om at det har vorte ein veldig store kostnadsauke på prosjektet, utan at vi har følt at vi har fått den informasjonen frå regjeringa. Ja, det er vorte referert til at det vert ein kostnadsauke, men den størrelsesordenen har ikkje vorte gjord kjend, sjølv om størrelsesordenen var kjend for regjeringa. Difor er vi med på forslaget det er referert til.

Til det andre forslaget, som omhandlar eventuell stenging av Bergen stasjon, er det fleire parti som har reagert på forslaget om å stengja heile Bergen stasjon i åtte månader. Eg kan forstå at når vi skal gjera ei stor oppgradering, må det nødvendigvis koma til nokre stengingar av ein stasjon. Det er greitt. Men når statsråden i skriftleg svar til meg viser til at dette har vore nødvendig og bra f.eks. i gjennomføring av Oslo-prosjektet, er det jo forskjell på to veker – éi veke i juli og éi veke i begynninga av august – og åtte månaders stenging av ein stasjon i Noregs nest største by. Da ein stengde Oslo S i éi veke, gjekk Jernbaneverket ut på nettsidene sine og oppfordra dei reisande til å unngå å reisa på strekningane i dette tidsrommet, eller unngå å reisa i rushtrafikken. Men det er altså greitt å stengja Bergen stasjon i åtte månader. Eg synest det er eit ganske så meiningslaust forslag, så eg håper – og det har jo òg statsråden sagt i skriftleg svar – at dette ikkje er konklusjonen, men at ein kan koma opp med andre forslag som avgrensar stenginga av Bergen stasjon til eit minimum.

Senterpartiet er opptatt av at vi må få vita omstenda rundt prosjektet Bergen–Arna, slik at vi kan gjera dei rette prioriteringane her. Vi er òg bekymra for at dersom prosjektet vert utsett av forskjellige grunnar, vil det òg få konsekvensar for det store, viktige prosjektet på Vossabanen, altså dobbeltspor mellom Bergen og Voss, til slutt. Difor er vi på denne saka.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [16:29:29]: Gjennom nysalderingen går vi gjennom og småkorrigerer det budsjettet som ble vedtatt for inneværende år. Det er relativt små korreksjoner som skjer – noen fordi en har uforutsette utgifter, noen fordi en har uforutsette inntekter, men alt i alt ingen dramatik. Bevilgningene til bl.a. ras- og flopprydding blir økt lite grann – som følge av ting som har skjedd, som har vært dramatisk der det skjedde, for dem som opplevde det, og der vi er opptatt av å få infrastrukturen tilbake i funksjon så fort som mulig. Bevilgningen på 50 mill. kr ekstra er nødvendig for det.

Det blir gjort endringer ved at en tar de pengene som ikke har vært brukt på investeringssiden i 2016, og bruker dem på vedlikehold av jernbanen. Det betyr at både på vei og jernbane har vi kuttet etterslepet også i 2016. Etter mange år, ja mange tiår, der forfallet har økt og økt, og selv om alle i denne salen retorisk har vært enige om at sånn burde det ikke være, har en allikevel ikke klart å gjøre noe med det, før en nå fikk et borgerlig flertall som har prioritert penger og gjør noe med det. Det betyr at en med den ekstrabevilgningen som nå kommer på jernbane, kutter en halv milliard ekstra i forfallet. Det er bra. Det betyr at jernbanen blir enda bedre for dem som bruker den til daglig, til pendlerreiser og til lengre reiser. Det betyr økt forutsigbarhet, økt attraktivitet og bedre kundegrunnlag. Det er gjerne også grunnen til at en kan kutte i posten etterpå, når det gjelder bevilgninger til NSB for kjøp av togreiser – rett og slett fordi passasjerveksten har vært større enn det en har forventet, en rekordstor vekst i allerede høye passasjertall. Det er god grunn til å tro at den veksten også vil fortsette, for i dag markerer vi åpningen av Holmestrand stasjon. 14 km med nytt dobbeltspor gjennom Vestfold gjør at man kan redusere reisetiden fra Tønsberg til Oslo med 6–7 minutter. Det betyr at det nå er ekspressstog fra Tønsberg til Oslo, som gjør at man igjen får et bedre tilbud og flere vil kunne reise med det. Jeg må bare minne de reisende om å sjekke om det er ekspressoget de går på, slik at vi ikke får flere eksempler som dem som har vært nevnt bl.a. i avisen i det siste, om folk som bare skal til Sandvika, men som må være med til Tønsberg fordi det ikke er avstigning før Tønsberg.

Så er det viktig at vi har god kontroll på de prosjektene som er i gang. Bergensprosjektet på jernbanen er et eksempel der vi har måttet gå gjennom prosjektet grundig for å se på hva som skjer, og hvordan kostnadsveksten har vært, for å kunne informere Stortinget skikkelig. Jeg registrerer at enkelte prøver å gi inntrykk av at Stortinget ikke har fått informasjon. Jeg har i mange svar til Stortinget, både muntlig i spørretimen og som svar på skriftlige spørsmål, informert om hendelsesforløpet. Stortinget ble informert i fjorårets budsjett om at det var problemer, men da visste vi ikke summen. Det var anslag fra fagfolk, men vi satte i gang en kvalitetssikring så vi fikk et svar som vi kunne stå inne for før vi meddelte det til Stortinget – men vi informerte Stortinget om at det var trøbbel. Nå, i nysalderingen, har vi fått tallene. Så så fort regjeringen får kunnskap, formidler vi det videre. Vi bør ikke dikte opp kunnskapen selv bare for å ha gitt et tall, det håper jeg også Arbeiderpartiet tar inn over seg. Vi skal informere Stortinget til riktig tid, men vi skal også gi korrekt informasjon, og det har skjedd i denne saken.

Vi kan snart se tilbake på 2016 – et år der vi investerer rekordmye i vei og jernbane, og der vi vedlikeholder det vi har. Dermed gjør vi begge deler, slik vi må. I tillegg kan vi se tilbake på et år som heldigvis har relativt lave trafikku-lykkestall. Selv om det er en økning i antall drepte i vei- trafikken sammenlignet med 2015, er 2016 det nest beste året siden 1947. Det kan vi glede oss over, selv om vi også skal vise omtanke for alle de familiene som blir berørt når ting ikke går som det skal. Ikke minst har vi Turøy-ulykken i minnet. Det å oppleve en ulykke av den dimensjonen, på et område vi normalt opplever som trygt, er også til ettertanke – selv om sikkerheten i mange år har vært godt ivaretatt og ting blir gjort, skjer det av og til ting utenfor

vår kontroll. Da skal vi som samfunn ta vare på dem som blir rammet, og vi skal forstå hvorfor ting har skjedd. Derfor er den tilleggsbevilgningen som ligger i budsjettet, vår håndrekning for bedre å forstå ulykker som skjer, og hvordan vi skal unngå dem i framtiden.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 7–9.

Votering i sak nr. 3

Etter at det var ringt til votering, uttalte **presidenten:** Da er Stortinget klar til votering.

Stortinget har tidligere votert over sakene nr. 1 og 2.

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fem forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Marianne Aasen på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 4, fra Anne Tingelstad Wøien på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 5, fra Audun Lysbakken på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteses først over forslag nr. 5, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Utdanningsdirektoratets arbeid med å videreutvikle og tilgjengeliggjøre læringsstøttende prøver, der i blant skriveprøvene som nå er varslet avvirket, blir videreført, samt opprettholde avtalen som er inngått med nasjonalt senter for skriveopplæring og skriveforskning knyttet til dette.»

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Venstre har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 52 mot 45 stemmer ikke bifalt.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

(Voteringsutskrift kl. 16.42.33)

Presidenten: Det voteses over forslag nr. 4, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en sak om kriteriene for innlemming av nye akkrediterte private høyskoletilbud i finansieringssystemet for høyere utdanning.»

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 87 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.42.52)

Presidenten: Det voteses over forslagene nr. 1–3, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at leirskole eller tilsvarende opplegg sikres gjennom læreplanen slik at alle elever får tilbudet, i tråd med den nasjonale målsettingen.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hva det reelle utstørsbehovet er ved skolene for å ivareta samtlige læreplanmål og relevansen i yrkesopplæringen med sikte på å innføre en toppfinansiering av særlig ressurskrevende utdanningsprogram.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utsette nytt finansieringssystem, redegjøre for omleggingen av nytt finansieringssystem i større detalj og komme tilbake med dette til Stortinget på egnet måte. Regjeringen bør spesielt redegjøre for punktene der forslaget bryter med faglige anbefalinger.»

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 57 mot 40 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.43.12)

vedtak:

A.

Rammeområde 16

(Kirke, utdanning og forskning)

I

På statsbudsjettet for 2017 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
200		Kunnskapsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	347 426 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	11 769 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 814 000	
220		Utdanningsdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	301 405 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	142 916 000	
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	58 685 000	
221		Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene		
	1	Driftsutgifter	14 785 000	
222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat		
	1	Driftsutgifter	100 539 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 528 000	
223		Sametinget		
	50	Tilskudd til Sametinget	42 551 000	
224		Senter for IKT i utdanningen		
	1	Driftsutgifter	68 634 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	21 070 000	
225		Tiltak i grunnsopplæringen		
	1	Driftsutgifter	22 598 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	102 232 000	
	60	Tilskudd til landslinjer	221 444 000	
	62	Tilskudd til de kommunale sameskolene i Snåsa og Målselv	24 321 000	
	63	Tilskudd til samisk i grunnsopplæringen, <i>kan overføres</i>	63 806 000	
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge	384 162 000	
	65	Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg, <i>kan overføres</i>	223 186 000	
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring	49 574 000	
	67	Tilskudd til opplæring i finsk	7 165 000	
	68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	279 396 000	
	69	Kompensasjon for investeringskostnader ved grunnskolereformen	124 555 000	
	70	Tilskudd til opplæring av lærlinger, praksisbrevkandidater og lærekandidater med spesielle behov	59 490 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	71	Tilskudd til kunst- og kulturarbeid i opplæringen	30 157 000	
	72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram og organisasjoner	6 290 000	
	73	Tilskudd til studieopphold i utlandet	17 749 000	
	74	Tilskudd til organisasjoner	23 636 000	
226		Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	935 787 000	
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere	1 375 314 000	
	50	Nasjonale sentre i grunnsopplæringen	93 764 000	
	60	Tilskudd til forskning på tiltak for å øke gjennomføringen i videregående opplæring	41 934 000	
	62	Tilskudd for økt lærertetthet	236 882 000	
	63	Tidlig innsats i skolen gjennom økt lærerinnsats på 1.-4. trinn	1 296 303 000	
	70	Tilskudd til NAROM	8 379 000	
	71	Tilskudd til vitensentre	54 832 000	
227		Tilskudd til særskilte skoler		
	60	Tilskudd til Murmanskolen	2 304 000	
	61	Tilskudd til voksenopplæring i Andebu kommune	5 235 000	
	62	Tilskudd til Fjellheimen leirskole	6 237 000	
	70	Tilskudd til Den franske skolen i Oslo	10 442 000	
	71	Tilskudd til internatdriften ved Krokeide videregående skole	26 897 000	
	72	Tilskudd til Røde Kors Nordisk United World College	33 923 000	
	74	Tilskudd til Signo grunn- og videregående skole og Briskeby videregående skole	45 769 000	
	75	Tilskudd til opplæring i rusinstitusjoner	10 928 000	
	76	Tilskudd til Foreningen Norden og Norsk håndverksinstitutt	7 114 000	
	77	Tilskudd til Lycée International de Saint-Germain-en-Laye	4 934 000	
228		Tilskudd til frittstående skoler mv.		
	70	Frittstående grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	2 074 624 000	
	71	Frittstående videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 602 854 000	
	72	Frittstående skoler godkjent etter kap. 4 i voksenopplæringsloven, <i>overslagsbevilgning</i>	156 504 000	
	73	Frittstående grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	125 072 000	
	74	Frittstående videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	18 671 000	
	75	Frittstående skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i>	273 231 000	
	76	Andre frittstående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	49 065 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	77	Den tyske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	17 844 000	
	78	Kompletterende undervisning	23 964 000	
	79	Toppidrett	44 979 000	
	80	Friskoleorganisasjoner	756 000	
	81	Elevutveksling til utlandet	1 945 000	
	82	Kapitaltilskudd til friskoler, kapital- og husleietilskudd	31 506 000	
229		Norges grønne fagskole – Veia		
	1	Driftsutgifter	25 982 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 187 000	
230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem		
	1	Driftsutgifter	705 085 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	45 441 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	9 099 000	
252		EUs utdannings- og ungdomsprogram		
	70	Tilskudd	512 112 000	
253		Folkehøyskoler		
	70	Tilskudd til folkehøyskoler	823 259 000	
	71	Tilskudd til Folkehøgskolerådet	4 954 000	
	72	Tilskudd til Nordiska folkehøgskolan	632 000	
254		Tilskudd til voksenopplæring		
	70	Tilskudd til studieforbund	208 374 000	
	73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	13 119 000	
255		Tilskudd til freds- og menneskerettsentre		
	70	Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter	32 968 000	
	71	Falstadsenteret	19 158 000	
	72	Stiftelsen Arkivet	11 434 000	
	73	Nansen Fredssenter	6 209 000	
	74	Narviksenteret	6 898 000	
	75	Det europeiske Wergelandsenteret	8 976 000	
	76	Raftostiftelsen	5 127 000	
256		Kompetanse Norge		
	1	Driftsutgifter	61 480 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	11 510 000	
257		Kompetansepluss		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	5 744 000	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	162 237 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
258		Tiltak for livslang læring		
	1	Driftsutgifter	4 979 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 1</i>	97 363 000	
	60	Tilskudd til karriereveiledning	32 734 000	
260		Universiteter og høyskoler		
	50	Statlige universiteter og høyskoler	33 072 705 000	
	70	Private høyskoler	1 357 637 000	
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter		
	71	Tilrettelegging for internasjonal mobilitet	17 674 000	
	74	Tilskudd til velferdsarbeid	84 756 000	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	661 656 000	
276		Fagskoleutdanning		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	42 854 000	
	70	Andre overføringer, <i>kan nyttes under post 1</i>	5 000 000	
	72	Annen fagskoleutdanning	70 606 000	
280		Felles enheter		
	1	Driftsutgifter	129 558 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	10 000	
	50	Senter for internasjonalisering av utdanning	83 125 000	
	51	Drift av nasjonale fellesoppgaver	179 779 000	
	71	Tilskudd til UNIS	128 870 000	
	72	Tilskudd til UNINETT	27 503 000	
	73	Tilskudd til NORDUnet, <i>kan overføres</i>	38 628 000	
281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	248 870 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	13 421 000	
	50	Tilskudd til Norges forskningsråd	191 436 000	
	70	Andre overføringer, <i>kan nyttes under post 1</i>	58 226 000	
	73	Tilskudd til internasjonale programmer	64 103 000	
	78	Tilskudd til Universitets- og høyskolerådet	17 730 000	
283		Meteorologiformål		
	50	Meteorologisk institutt	296 766 000	
	72	Internasjonale samarbeidsprosjekter	154 119 000	
284		De nasjonale forskningsetiske komiteene		
	1	Driftsutgifter	18 399 000	
285		Norges forskningsråd		
	52	Langsiktig, grunnleggende forskning	1 661 282 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	53	Strategiske satsinger	1 427 655 000	
	54	Forskningsinfrastruktur av nasjonal, strategisk interesse	269 936 000	
	55	Administrasjon	264 671 000	
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	15 881 000	
	53	NUPI	4 809 000	
	56	Ludvig Holbergs minnepris	11 864 000	
	57	Basisbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	182 309 000	
	60	Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning	215 264 000	
	71	Tilskudd til andre private institusjoner	42 909 000	
	73	Niels Henrik Abels matematikkpris	14 935 000	
288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter	43 892 000	
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	321 841 000	
	73	EUs rammeprogram for forskning, <i>kan overføres</i>	2 194 592 000	
	75	UNESCO-kontingent	23 933 000	
	76	UNESCO-formål	3 598 000	
340		Den norske kirke		
	70	Rammetilskudd til Den norske kirke, <i>kan nyttes under post 1</i>	1 969 173 000	
	71	Tilskudd til Sjømannskirken – Norsk kirke i utlandet	92 250 000	
	72	Tilskudd til egenkapital for Den norske kirke	100 000 000	
	73	Tilskudd til Den norske kirke – oppgjør av feriepengeforpliktelser	125 000 000	
341		Tilskudd til trossamfunn m.m.		
	70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	332 244 000	
	78	Ymse faste tiltak	11 990 000	
342		Kirkebygg og gravplasser		
	1	Driftsutgifter	66 151 000	
	60	Rentekompensasjon – kirkebygg, <i>kan overføres</i>	33 708 000	
	70	Tilskudd til sentrale tiltak for kirkebygg og gravplasser	44 560 000	
	71	Tilskudd til regionale pilegrimssentre	5 682 000	
920		Norges forskningsråd		
	50	Tilskudd til forskning	2 311 806 000	
925		Havforskningsinstituttet		
	1	Driftsutgifter	494 862 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	322 452 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	22	Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	139 200 000	
926		Forskningsfartøy		
	1	Driftsutgifter	160 878 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	82 059 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 047 100 000	
927		NIFES		
	1	Driftsutgifter	98 643 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	66 105 000	
	22	Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	6 900 000	
928		Annen marin forskning og utvikling		
	50	Tilskudd til Veterinærinstituttet	56 630 000	
	72	Tilskudd til Nofima	101 502 000	
1137		Forskning og innovasjon		
	50	Forskningsaktivitet, Norges forskningsråd	260 555 000	
	51	Basisbevilgninger m.m., Norges forskningsråd	184 727 000	
	53	Omstillingsmidler instituttsektoren mv.	3 534 000	
	54	Næringsrettet matforskning mv.	150 000 000	
	70	Innovasjonsaktivitet mv., <i>kan overføres</i>	11 057 000	
2410		Statens lånekasse for utdanning		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	377 168 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	5 600 000	
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	6 583 093 000	
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	2 725 294 000	
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	830 404 000	
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	906 162 000	
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	614 766 000	
	74	Tap på utlån	368 100 000	
		Totale utgifter		78 540 094 000
Inntekter				
3220		Utdanningsdirektoratet		
	1	Inntekter ved oppdrag	4 114 000	
	2	Salgsinntekter mv.	1 207 000	
3222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunn-skoleinternat		
	2	Salgsinntekter mv.	5 242 000	
3224		Senter for IKT i utdanningen		
	1	Inntekter fra oppdrag mv.	1 660 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3225		Tiltak i grunnopplæringen		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	190 160 000	
3229		Norges grønne fagskole – Veia		
	2	Salgsinntekter mv.	1 752 000	
	61	Refusjon fra fylkeskommuner	1 166 000	
3230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem		
	1	Inntekter ved oppdrag	45 441 000	
	2	Salgsinntekter mv.	10 048 000	
3256		Kompetanse Norge		
	1	Inntekter ved oppdrag	11 448 000	
	2	Salgsinntekter mv.	353 000	
3280		Felles enheter		
	1	Eksterne inntekter NOKUT	10 000	
	2	Salgsinntekter mv.	1 343 000	
3281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler		
	2	Salgsinntekter mv.	10 000	
3288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	5 918 000	
3342		Kirkebygg og gravplasser		
	1	Ymse inntekter	19 086 000	
	2	Leieinntekter m.m.	3 781 000	
3925		Havforskningsinstituttet		
	3	Oppdragsinntekter	331 325 000	
3926		Forskningsfartøy		
	1	Oppdragsinntekter	82 158 000	
3927		NIFES		
	1	Oppdragsinntekter	70 094 000	
5310		Statens lånekasse for utdanning		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	22 350 000	
	29	Termingebyr	23 811 000	
	89	Purregebyrer	105 417 000	
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning		
	80	Renter	3 729 047 000	
		Totale inntekter		4 666 941 000

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 56 mot 40 stemmer
(Voteringsutskrift kl. 16.43.34)
Videre var innstilt:

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2017 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
Kap. 200 post 1	Kap. 3200 post 2
Kap. 220 post 1	Kap. 3220 post 2
Kap. 222 post 1	Kap. 3222 post 2
Kap. 224 post 1	Kap. 3224 post 1
Kap. 229 post 1	Kap. 3229 postene 2 og 61
Kap. 230 post 1	Kap. 3230 post 2
Kap. 256 post 1	Kap. 3256 post 2
Kap. 280 post 1	Kap. 3280 post 2
Kap. 281 post 1	Kap. 3281 post 2
Kap. 2410 post 1	Kap. 5310 post 3

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og påvirker derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter skal tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

- overskride bevilgningene til oppdragsvirksomhet på postene 21 mot tilsvarende merinntekter.
- bruke inntekter fra salg av eiendommer ved universitetene til kjøp, vedlikehold og bygging av andre lokaler til undervisnings- og forskningsformål ved den samme virksomheten.
- gi Norges forskningsråd fullmakt til å kjøpe og avhende eiendommer. Salgsinntekter blir ført til eiendomsfondet til Forskningsrådet.

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2017 kan:

- gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
220		Utdanningsdirektoratet	
	70	Tilskudd til læremidler mv.	30 mill. kroner
226		Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen	
	21	Spesielle driftsutgifter	20 mill. kroner
226		Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen	

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere	249,2 mill. kroner
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	481,1 mill. kroner

2. gi tilsagn om å utbetale 20 pst. av tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen over kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen, post 68 Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen påfølgende budsjettår, når endelig regnskap foreligger.
3. gi tilsagn om å utbetale utdanningsstøtte for første halvår 2018 (andre halvdel av undervisningsåret 2017–18) etter de satsene som blir fastsatt andre halvår 2017 (første halvdel av undervisningsåret 2017–18), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, postene 70 Utdanningsstipend, 71 Andre stipend, 72 Rente-støtte og 90 Økt lån og rentegjeld, samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning, post 80 Renter.
4. gi tilsagn om å omgjøre lån til stipend første halvår 2018 (andre halvdel av undervisnings-året 2017–18) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2017 (første halvdel av undervisningsåret 2017–18), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 50 Avsetning til utdanningsstipend.

IV

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. privatister som melder seg opp til eksamen, og kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringsloven § 3-5, skal betale et gebyr per prøve. Gebyret skal betales til fylkeskommunen. Privatister som melder seg opp til eksamen, skal betale 1 057 kroner dersom privatisten ikke har prøvd seg i faget tidli-

- gere som privatist eller elev, og 2 115 kroner ved forbedringsprøver. Kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringsloven § 3-5, skal betale 902 kroner per prøve dersom kandidaten ikke har gått opp tidligere, og 1 806 kroner ved senere forsøk.
2. Kunnskapsdepartementet i 2017 kan gi universiteter og høyskoler fullmakt til å
 - a. opprette nye selskap og delta i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
 - b. bruke overskudd av oppdragsvirksomhet til kapitalinnskudd ved oppretting av nye selskap eller ved deltagelse i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
 - c. bruke utbytte fra selskap som virksomheten har kjøpt aksjer i eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.
 - d. bruke inntekt fra salg av aksjer i selskap som virksomheten har ervervet med overskudd fra oppdragsvirksomhet eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.
 3. de statlige fondene Tøyenfondet og Observatoriefondet avvikles. Kapitalen blir overført til konsernkontoen til Universitetet i Oslo og regnskapsført i universitetets virksomhetsregnskap.
 4. Kunnskapsdepartementet i 2017 kan ta på seg forpliktelser innenfor en ramme på 20 mill. kroner til forberedelse og gjennomføring av den internasjonale matematikkolympiaden i Oslo i 2020. Det er en forutsetning at Norge blir tildelt arrangementet.

V

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet i 2017 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 342 post 1	kap. 3342 postene 1 og 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

VI

Opphevelse av tidligere vedtak

Storingsvedtak 13. desember 1956 om Den norske kirkes landsfond oppheves. Stortinget samtykker i at Kultur-

departementet overfører midlene i fondet til rettssubjektet Den norske kirke.

VII

Opprettelse av post uten bevilgning

Stortinget samtykker i at post 1 Driftsutgifter under kap. 340 Den norske kirke opprettes i statsregnskapet for 2017 uten bevilgning, og at posten kan nyttes til å utgiftsføre lønn for embetsmenn som motsetter seg overføring til det nye rettssubjektet Den norske kirke, mot tilsvarende innsparing under kap. 340 post 70.

VIII

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2017 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 925 post 21	kap. 3925 post 3
kap. 926 post 21	kap. 3926 post 1
kap. 927 post 21	kap. 3927 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningen under kap. 925 post 22 og kap. 927 post 22 slik at summen av overskridelser under kap. 917 post 22, kap. 919 post 76, kap. 925 post 22 og kap. 927 post 22 tilsvarer merinntekter under kap. 5574 post 74.

IX

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2017 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1137		Forskning og innovasjon	
	70	Innovasjonsaktivitet mv.	6,0 mill. kroner

X

Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet i 2017 kan gi nye tilsagn om rentekompensasjon tilsvarende en investeringsramme på 1 mrd. kroner over kap. 342 Kirkebygg og gravplasser, post 60 Rentekompensasjon – kirkebygg.

Presidenten: Det voteres nå over II–V og VIII og IX. Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 57 mot 40 stemmer
(Voteringsutskrift kl. 16.44.00)

Presidenten: Det voteres så over VI. Arbeiderpartiet og Senterpartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 59 mot 38 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 16.44.21)

Presidenten: Det voteres så over VII og X. Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 91 mot 3 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 16.44.43)
Videre var innstilt:

B.

Rammeuavhengige vedtak

I

Stortinget ber regjeringen senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2017 komme tilbake til Stortinget med en vurdering av på hvilken måte leirskole eller tilsvarende opplegg kan sikres gjennom læreplanen.

Presidenten: Arbeiderpartiet og Senterpartiet har varslet støtte til innstillingen. Sosialistisk Venstreparti har varslet subsidiær støtte til innstillingen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.
Videre var innstilt:

II

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med den varslede fagfornyelsen legge opp til en ny eksamensordning for engelsk i videregående opplæring som ikke hindrer nødvendig yrkesretting av fellesfagene.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.
Videre var innstilt:

III

Stortinget ber regjeringen utrede og initiere opprettelse av et nasjonalt senter for innovasjon i utdanningssystemet.

IV

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en vurdering av hvordan Nordområdesenteret kan styrkes for å ivareta stadig økende oppgaver, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2017.

Presidenten: Høyre og Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 51 mot 46 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 16.45.34)

Videre var innstilt:

V

Stortinget ber regjeringen om å legge til rette for at norske fagtidsskrifter konverteres til Open Access-tidsskrifter som gjøres tilgjengelig for alle, og å vurdere hvilke finansielle løsninger som best kan bidra til dette.

Presidenten: Høyre og Fremskrittspartiet har varslet støtte til innstillingen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2016 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
		Utgifter	
222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med	5 995 000
		fra kr 94 525 000 til kr 100 520 000	
225		Tiltak i grunnopplæringen	
	63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen, <i>kan overføres</i> , nedsettes med	6 619 000
		fra kr 58 975 000 til kr 52 356 000	
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge, nedsettes med	93 622 000
		fra kr 493 388 000 til kr 399 766 000.....	
	65	Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	17 000 000
		fra kr 334 218 000 til kr 351 218 000	
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring, nedsettes med	3 000 000
		fra kr 48 247 000 til kr 45 247 000	
	74	Tilskudd til organisasjoner, forhøyes med	1 000 000
		fra kr 21 630 000 til kr 22 630 000	
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , nedsettes med	1 000 000
		fra kr 828 398 000 til kr 827 398 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere, nedsettes med	38 200 000
		fra kr 1 243 332 000 til kr 1 205 132 000	
	60	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, nedsettes med	3 350 000
		fra kr 40 812 000 til kr 37 462 000	
227		Tilskudd til særskilte skoler	
	75	Tilskudd til opplæring i rusinstitusjoner, nedsettes med	386 000
		fra kr 10 630 000 til kr 10 244 000	
228		Tilskudd til frittstående skoler mv.	
	70	Frittstående grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	180 102 000
		fra kr 1 866 052 000 til kr 2 046 154 000	
	71	Frittstående videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	3 291 000
		fra kr 1 532 416 000 til kr 1 535 707 000	
	72	Frittstående skoler godkjent etter kap. 4 i voksenopplæringsloven, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	1 828 000
		fra kr 146 078 000 til kr 147 906 000	
	73	Frittstående grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med	6 275 000
		fra kr 119 492 000 til kr 113 217 000	
	74	Frittstående videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med	5 906 000
		fra kr 23 026 000 til kr 17 120 000	
	75	Frittstående skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	17 823 000
		fra kr 259 368 000 til kr 277 191 000	
	77	Den tyske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	580 000
		fra kr 17 180 000 til kr 17 760 000	
	83	Tilskudd til friskoler med internat og friskoler som gir undervisning til voksne elever uten rett til videregående opplæring, <i>kan overføres</i> , bevilges med	12 000 000
230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem	
	21	Spesielle driftsutgifter, nedsettes med	20 957 000
		fra kr 61 289 000 til kr 40 332 000	
252		EUs utdannings- og ungdomsprogram	
	70	Tilskudd, nedsettes med	15 815 000
		fra kr 547 134 000 til kr 531 319 000	
256		Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk	
	21	Spesielle driftsutgifter, forhøyes med	1 200 000
		fra kr 11 310 000 til kr 12 510 000	
260		Universiteter og høyskoler	
	50	Statlige universiteter og høyskoler, forhøyes med	3 635 000
		fra kr 31 355 396 000 til kr 31 359 031 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
	70	Private høyskoler, forhøyes med	25 000
		fra kr 1 281 859 000 til kr 1 281 884 000	
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i> , nedsettes med	168 800 000
		fra kr 717 446 000 til kr 548 646 000	
281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i> , forhøyes med	8 749 000
		fra kr 205 391 000 til kr 214 140 000	
	70	Andre overføringer, <i>kan nyttes under post 1</i> , nedsettes med	7 778 000
		fra kr 75 475 000 til kr 67 697 000	
283		Meteorologiformål	
	72	Internasjonale samarbeidsprosjekt, nedsettes med	2 283 000
		fra kr 124 034 000 til kr 121 751 000	
288		Internasjonale samarbeidstiltak	
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner, nedsettes med	2 561 000
		fra kr 313 483 000 til kr 310 922 000	
	73	EUs rammeprogram for forskning, <i>kan overføres</i> , nedsettes med	89 968 000
		fra kr 2 514 815 000 til kr 2 424 847 000	
2410		Statens lånekasse for utdanning	
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	15 561 000
		fra kr 6 180 079 000 til kr 6 195 640 000	
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	4 032 000
		fra kr 2 667 568 000 til kr 2 671 600 000	
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med	30 109 000
		fra kr 870 041 000 til kr 839 932 000	
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med	13 681 000
		fra kr 865 762 000 til kr 852 081 000	
	90	Økt lån og rentegjeld, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med	128 895 000
		fra kr 24 367 923 000 til kr 24 239 028 000	
		Inntekter	
3222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat	
	2	Salgsinntekter mv., forhøyes med	5 995 000
		fra kr 5 140 000 til kr 11 135 000	
3225		Tiltak i grunnopplæringen	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter, nedsettes med	40 457 000
		fra kr 317 495 000 til kr 277 038 000	
3230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem	

Kap.	Post	Formål	Kroner
	1	Inntekter fra oppdrag, nedsettes med	20 957 000
		fra kr 61 289 000 til kr 40 332 000	
3256		Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk	
	1	Inntekter fra oppdrag, forhøyes med	1 200 000
		fra kr 11 225 000 til kr 12 425 000	
5310		Statens lånekasse for utdanning	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter, forhøyes med	2 986 000
		fra kr 21 982 000 til kr 24 968 000	
	29	Termingebyr, nedsettes med	3 458 000
		fra kr 23 459 000 til kr 20 001 000	
	89	Purregebyr, nedsettes med	14 561 000
		fra kr 121 305 000 til kr 106 744 000	
	90	Redusert lån og rentegjeld, nedsettes med	94 302 000
		fra kr 9 522 338 000 til kr 9 428 036 000	
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning	
	80	Renter, nedsettes med	158 010 000
		fra kr 3 669 349 000 til kr 3 511 339 000	

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

II

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2016 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap	Post	Navn	Samlet ramme (i mill. kroner)
270	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, kan overføres	567,7

Andre fullmakter

III

Tilføyning av stikkord

1. Stortinget samtykker i at bevilgningen i statsbudsjettet for 2016 under kap. 228 Tilskudd til frittstående skoler mv. post 83 Merverdiavgiftskompensasjon til friskoler med internat og friskoler som gir undervisning til voksne elever uten rett til videregående opplæring, tilføyes stikkordet «kan overføres».
2. Stortinget samtykker i at bevilgningen i statsbudsjettet for 2016 under kap. 258 Tiltak for livslang læring, post 21 Særskilte driftsutgifter, kan nyttes under, tilføyes stikkordet «kan overføres».

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

I statsbudsjettet for 2016 blir det gjort følgende endring:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
1137		Forsking og innovasjon	
	50	Forskingsaktivitet, Noregs forskingsråd, blir redusert med ... frå kr 256 065 000 til kr 254 065 000	2 000 000

Votering:

Votering i sak nr. 6

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

I statsbudsjettet for 2016 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
925		Havforskningsinstituttet	
	22	Fiskeriforskning og -overvaking, <i>kan overføres</i> , blir auka med frå kr 117 100 000 til kr 148 400 000	31 300 000
927		NIFES	
	22	Fiskeriforskning og -overvaking, <i>kan overføres</i> , blir auka med frå kr 5 800 000 til kr 8 300 000	2 500 000

Votering:

Votering i sak nr. 7

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

I

I statsbudsjettet 2016 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
542		Internasjonalt IKT-samarbeid og utviklingsprogram	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 5 636 000 til kr 4 736 000	900 000
	70	Tilskudd til internasjonale program, kan overføres, forhøyes med fra kr 36 900 000 til kr 38 700 000	1 800 000

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er forslagene nr. 1 og 2, fra Stein Erik Lauvås på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen raskt komme tilbake med en grundig og helhetlig gjennomgang av jernbaneprojektet Bergen–Arna, herunder nye kostnadsanslag for prosjektet.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at jernbanepro-

sjektet Bergen–Arna gjennomføres på en slik måte at stengingen av Bergen stasjon begrenses til et minimum, slik at ulempene for de reisende blir minst mulig.» Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Venstre ble med 52 mot 45 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 16.47.41)
Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2016 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
1300		Samferdselsdepartementet	
	1	Driftsutgifter, blir redusert med frå kr 175 783 000 til kr 174 683 000	1 100 000
	21	Spesielle driftsutgifter – utgreiingar, modernisering av transportsektoren, blir auka med frå 24 276 000 til kr 25 376 000	1 100 000
	30	Miljø-/oljevernbase i Lofoten/Vesterålen, blir redusert med frå kr 21 100 000 til kr 10 000 000	11 100 000
1314		Statens havarikommisjon for transport	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 64 204 000 til kr 71 504 000	7 300 000
1320		Statens vegvesen	
	23	Drift og vedlikehald av riksvegar, trafikant- og køyretøytilsyn m.m., <i>kan overførast, kan nyttast under post 29, post 30, post 31 og post 72</i> , blir auka med frå kr 10 527 030 000 til kr 10 769 730 000	242 700 000
	72	Kjøp av riksvegferjetenester, <i>kan overførast, kan nyttast under post 23 og post 30</i> , blir redusert med frå kr 954 300 000 til kr 924 300 000	30 000 000
1350		Jernbaneverket	
	23	Drift og vedlikehald, <i>kan overførast, kan nyttast under post 30</i> , blir auka med frå kr 8 187 594 000 til kr 8 779 594 000	592 000 000
	30	Investeringar i linja, <i>kan overførast, kan nyttast under post 23</i> , blir redusert med frå kr 5 856 600 000 til kr 5 264 600 000	592 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
1351		Persontransport med tog	
	70	Kjøp av persontransport med tog, <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 3 249 900 000 til kr 3 023 400 000	226 500 000
1360		Kystverket	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 36 736 000 til kr 8 736 000	28 000 000
1361		Samfunnet Jan Mayen og Loran-C	
	1	Driftsutgifter, blir redusert med frå kr 62 093 000 til kr 56 093 000	6 000 000
1380		Nasjonal kommunikasjonsmyndighet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 170 697 000 til kr 171 547 000	850 000
	71	Tilskot til breibandsutbygging, <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 126 500 000 til kr 125 650 000	850 000
Inntekter			
4320		Statens vegvesen	
	1	Salsinntekter m.m., blir auka med frå kr 183 300 000 til kr 203 300 000	20 000 000
	2	Diverse gebyr, blir auka med frå kr 357 300 000 til kr 500 000 000	142 700 000
4370 (NY)		Posttenester	
	70	Tilbakebetaling post- og banktenester, blir løyvd med	160 900 000
4380		Nasjonal kommunikasjonsmyndighet	
	1	Diverse gebyr, blir auka med frå kr 177 876 000 til kr 179 997 000	2 121 000
5577		Sektoravgifter under Samferdselsdepartementet	
	74	Sektoravgifter Kystverket, blir auka med frå kr 749 000 000 til kr 794 100 000	45 100 000

Fullmakter til å forplikte staten utover gitte løyvingar

II

Stortinget samtykkjer i at Samferdselsdepartementet i 2016 kan forplikte staten for framtidige budsjettår ut over gitt løyving på kap. 1320 Statens vegvesen, post 30 Riksveginvesteringar, post 31 Skredsikring riksvegar, post 34 Kompensasjon for auka arbeidsgivaravgift, post 36 E16 over Filefjell og post 37 E6 Vest for Alta, for investeringsprosjekt som ikkje er omtalte med kostnadsramme overfor Stortinget, likevel slik at samla ramme for gamle og nye plikter ikkje blir høgare enn 6 500 mill. kroner.

Andre fullmakter

III

Tilføying av stikkord

Stortinget samtykkjer i at Samferdselsdepartementet i 2016 kan føye til stikkordet «kan overførast» på kap. 1330 Særskilde transporttiltak, post 63 Særskilt tilskot til store investeringsprosjekt.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 9

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

v e d t a k :

I statsbudsjettet for 2016 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
456		Direktoratet for nødkommunikasjon	
	1	Driftsutgifter, blir redusert med frå kr 568 221 000 til kr 550 221 000	18 000 000
	45	Større innkjøp og vedlikehold, kan overførast, blir reduisert med frå kr 502 747 000 til kr 498 947 000	3 800 000
Inntekter			
3456		Direktoratet for nødkommunikasjon	
	2	Variable refusjonar, blir auka med frå kr 48 062 000 til kr 93 062 000	45 000 000
	3	Faste refusjonar, blir auka med frå kr 29 936 000 til kr 55 936 000	26 000 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 10 [16:48:18]

Referat

1.(99) Statsministerens kontor melder at

- lov om endringer i verdipapirfondloven mv. (UCITS V-direktivet mv.) (Lovvedtak 24 (2016-2017))
- lov om endringer i lov om EØS-finanstilsyn, lov om kredittvurderingsbyråer, lov om forvaltning av alternative investeringsfond og verdipapirhandelloven (oppfølging av EØS-finanstilsyn) (Lovvedtak 25 (2016-2017))
- lov om undersøkelser av ulykker og hendelser i Forsvaret (forsvarsundersøkelsesloven) (Lovvedtak 8 (2016-2017))
- lov om endringer i finnmarksloven (sakskostnader for Utmarksdomstolen) (Lovvedtak 22 (2016-2017))
- lov om endringer i bustadoppføringslova mv. (tidspunktet for garantistillelse) (Lovvedtak 20 (2016-2017))
- lov om endringer i rettsgebyrloven (forskriftshjemmel for justering av rettsgebyret) (Lovvedtak 18 (2016-2017))
- lov om endringer i domstolloven og straffeprosessloven (forhåndsinnkalling til forkynnelse av

- dom i straffesaker) (Lovvedtak 21 (2016-2017))
- lov om endringer i rettshjelploven (justering av egenandel og retten til fri sakførsel) (Lovvedtak 17 (2016-2017))
- lov om endringer i straffegjennomføringsloven mv. (omorganisering av kriminalomsorgen m.m.) (Lovvedtak 16 (2016-2017))
- lov om endringer i veglova (Vegtilsynet) (Lovvedtak 14 (2016-2017))
- lov om endringer i veglova og plan- og bygningsloven (tildeling av begrenset myndighet til et statlig utbyggingsselskap for veg) (Lovvedtak 15 (2016-2017))
- lov om endringer i jernbanelova og einskilde andre lover (reform av jernbanesektoren) (Lovvedtak 13 (2016-2017))
- lov om endringer i jernbaneloven og jernbaneundersøkelsesloven (gjennomføring av direktiv 2012/34/EU mv.) (Lovvedtak 12 (2016-2017))
- lov om endringer i yrkestransportloven og lov om offentlige anskaffelser (forskrift om miljøkrav) (Lovvedtak 11 (2016-2017))
- er sanksjonert under 16. desember 2016
Enst.: Vedlegges protokollen.

2. (100) Alt å vinne - Ein ansvarleg og aktiv pengespelpolitikk (Meld. St. 12 (2016-2017))
 3. (101) Kommersiell allmennkringkasting (Meld. St. 14 (2016-2017))
 4. (102) Eit moderne og framtidsetta NRK - Finansiering og innhaldsplikter (Meld. St. 15 (2016-2017))
 5. (103) Lov om informasjonstilgang mv. for Statens helseilsyn ved gjennomgang av et utvalg barnevernssaker (Prop. 38 L (2016-2017))
 6. (104) Endringer i markedsføringsloven (telefonmarkedsføring mv.) (Prop. 43 L (2016-2017))
Enst.: Nr. 2–6 sendes familie- og kulturkomiteen.
 7. (105) Samtykke til at Norges Bank inngår en bilateral avtale med Det internasjonale valufondet (IMF) om å stille lånemidler til disposisjon for IMF's generelle låneordninger (Prop. 40 S (2016-2017))
Enst.: Sendes finanskomiteen.
 8. (106) Kvalitet og pasientsikkerhet 2015 (Meld. St. 13 (2016-2017))
Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen.
 9. (107) Endringer i tvisteloven (sikkerhet for sakskostnader) (Prop. 42 L (2016-2017))
Enst.: Sendes justiskomiteen.
 10. (108) Endringer i lov om universiteter og høyskoler og lov om fagskoleutdanning (organisasjonsform, disponering av tilskudd og egenbetaling mv.) (Prop. 44 L (2016-2017))
Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.
 11. (109) Lov om eierseksjoner (eierseksjonsloven) (Prop. 39 L (2016-2017))
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
 12. (110) Lov om tilskudd til sysselsetting av arbeidstakere til sjøs (Prop. 41 L (2016-2017))
Enst.: Sendes næringskomiteen.
 13. (111) Representantforslag fra stortingsrepresentanten Heikki Eidsvoll Holmås om 50 pst. statlig bidrag til trikkelinje nord for Sinsenkrysset over Tonsenhagen til Linderud i Oslo (Dokument 8:27 S (2016-2017))
 14. (112) Gjennomføring av rv 3/rv 25 Ommangsvollen - Grundset/Basthjørnet i Hedmark som OPS-prosjekt med delvis bompengefinansiering (Prop. 45 S (2016-2017))
 15. (113) Utbygging og finansiering av E16 på strekningen Bjørum - Skaret i Akershus og Buskerud (Prop. 46 S (2016-2017))
 16. (114) Finansiering av Bypakke Nord-Jæren i Randa-berg, Sandnes, Sola og Stavanger kommunar i Rogaland (Prop. 47 S (2016-2017))
Enst.: Nr. 13–16 sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.
- Presidenten:** Dermed er sakene på dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 16.49.